

AMATEURKUNSTEN IN BEELD GEBRACHT

DRIES VANHERWEGEN (UGENT) • JESSY SIONGERS (VUB) •
WENDY SMITS (VUB) • GUIDO VANGOIDSENHOVEN (VUB) •
PROMOTOREN: JOHN LIEVENS (UGENT) • MARK ELCHARDUS (VUB)

AMATEURKUNSTEN IN BEELD GEBRACHT

DRIES VANHERWEGEN (UGENT) • JESSY SIONGERS (VUB) •
WENDY SMITS (VUB) • GUIDO VANGOIDSENHOVEN (VUB) •
PROMOTOREN: JOHN LIEVENS (UGENT) • MARK ELCHARDUS (VUB)

INHOUD

WOORD VOORAF	15
ABSTRACT: DE AMATEURKUNSTENAAR ZIJ GEPREZEN!	17
1. INLEIDEND	25
1.1 Over onderzoek naar amateurkunsten	25
1.1.1 Een lacune in het fundamenteel sociologisch onderzoek	25
1.1.2 Een lacune aan gedetailleerd beleidsrelevant cijfermateriaal	26
1.2 Doelstellingen en inhoud	28
2. DATA EN METHODOLOGIE	33
2.1 Algemeen	33
2.2 Steekproeftrekking	34
2.3 Respons	34
2.3.1 Bevolkingsonderzoek	35
2.3.2 Ledenonderzoek	35
2.4 Kwaliteitscontrole en data-invoer	36
2.5 Beoordelen van de representativiteit	36
2.5.1 Bevolkingsonderzoek	36
2.5.2 Ledenonderzoek	38
2.6 Secundaire analyses	39
2.7 Leeswijzer	39
3. EEN EERSTE ZICHT OP AMATEURKUNSTEN IN VLAANDEREN	43
3.1 Detailbeeld: amateurkunstbeoefening in Vlaanderen	43
3.2 Amateurkunsten volgens aantal beoefende disciplines	45
3.3 Amateurkunsten volgens intensiteit van beoefening	46
3.3.1 Algemeen	46
3.3.2 Disciplinespecifiek beeld	47
3.4 De organisatiegraad in de amateurkunsten	48
3.5 Amateurkunsten op gezinsniveau	49
3.5.1 Aantal gezinsleden	50
3.5.2 Amateurkunsten in het gezin	51
4. PROFIELEN	55
4.1 Algemeen profiel van de amateurkunstenaar volgens intensiteit van beoefening	55
4.1.1 Leeftijd	55
4.1.2 Geslacht	56
4.1.3 Opleidingsniveau	56
4.1.4 Arbeidsstatuut	57
4.1.5 Taakinhoud	59
4.1.6 Studierichting	59
4.1.7 Woonplaats	60
4.1.8 Gezinsituatie	60
4.1.9 Inkomen	61
4.1.10 Samengevat	62

4.2 Disciplinespecifieke profielen	63
4.2.1 Leeftijd	63
4.2.2 Geslacht	64
4.2.3 Opleidingsniveau	65
4.2.4 Arbeidsstatuut	66
4.2.5 Taakinhoud	66
4.2.6 Studierichting	67
4.2.7 Woonplaats	68
4.2.8 Inkomen	68
4.2.9 Samengevat en onderling vergeleken	69
4.3 Profielen volgens organisatieverband	70
4.3.1 Algemeen profiel volgens organisatieverband	70
4.3.2 Disciplinespecifieke profielen volgens organisatieverband	73
4.4 Amateurkunstenaars versus receptieve cultuurparticipanten	77
4.4.1 Leeftijd	77
4.4.2 Geslacht	78
4.4.3 Opleidingsniveau	78
5. EIGENSCHAPPEN/MODALITEITEN VAN AMATEURKUNSTBEOEFENING	83
5.1 Sociale context en opleidingen	83
5.1.1 Sociale context en frequentie van deelname aan opleidingen	83
5.1.2 Opleidingen: profielen	85
5.1.3 Opleidingen: evaluatie	87
5.2 Begin- en beoefenmotieven van amateurkunstenaars	96
5.2.1 Beginredenen voor amateurkunsten	96
5.2.2 Beoefenredenen voor amateurkunsten	99
5.3 Hoe komt men in contact met amateurkunsten?	101
5.3.1 Personen waardoor men in contact kwam met amateurkunsten	101
5.3.2 Organisaties of andere kanalen waardoor men in contact kwam met amateurkunsten	104
5.4 De e-amateur: internetgebruik in het kader van amateurkunstbeoefening	107
5.4.1 Internetgebruik algemeen	107
5.4.2 Functionaliteit van het internetgebruik	108
5.5 Behoeften van amateurkunstenaars	110
5.5.1 Algemeen beeld	110
5.5.2 Disciplinespecifiek beeld	113
5.5.3 Volgens intensiteit, volgens organisatieverband	113
5.6 Verwachtingen van beoefenaars ten aanzien van amateurkunsten-organisaties	115
5.7 Professionaliteit	116
5.7.1 Algemeen	116
5.7.2 Bevolkingsonderzoek	118
5.7.3 Ledenonderzoek	119
5.8 Economische aspecten van amateurkunsten	120
5.8.1 Uitgaven aan amateurkunsten	120

5.8.2 Hoe worden deze kosten opgevangen?	133
5.8.3 Inkomsten per categorie: totalen	137
5.9 Besteelde tijd en momenten van beoefening	142
5.9.1 Hoeveel tijd besteedt men aan amateurkunsten?	142
5.9.2 Wanneer beoefent men amateurkunsten?	144
5.10 Presentatie van amateurkunsten	146
5.11 Perceptie van amateurkunsten	148
5.11.1 Conclusies op basis van het bevolkingsonderzoek	148
5.11.2 Conclusies op basis van het ledenonderzoek	151
6. TRAJECTEN	157
6.1 Amateurkunsten doorheen de levensloop	157
6.2 Factoren die de deelname aan amateurkunsten beïnvloeden	165
6.2.1 Invloed van cultuurparticipatie op de leeftijd van 12 tot 14 jaar op de beoefening van amateurkunsten	165
6.2.2 Invloed van creatieve participatie van de ouders op de beoefening van amateurkunsten door de respondenten	170
6.2.3 Impact van het ooit gevolgd hebben van een DKO-opleiding op de beoefening van amateurkunsten	174
6.2.4 Een afweging van de beïnvloedende factoren	177
6.3 Drempels voor ex-beoefenaars	179
6.3.1 Algemeen	179
6.3.2 Drempels volgens hoofddiscipline	181
6.3.4 Drempels bivariaat	183
7. CORRELATEN	189
7.1 Subjectieve tijdsdruk	189
7.2 Grootte van het vrijetijdsnetwerk	190
7.3 Social support	190
7.4 Zelfbeeld	192
7.5 Zelfontplooiing	192
8. ATTITUDES EN AMATEURKUNSTEN	197
8.1 Sociale integratie	197
8.1.1 Utilitair individualisme	197
8.1.2 Solidarisme	198
8.1.3 Communitarisme	199
8.1.4 Expressief individualisme	200
8.2 Anomie	200
8.2.1 Sociale desoriëntatie	201
8.2.2 Sociale isolatie	201
8.3 Opvattingen en verwachtingen ten aanzien van het cultuurbeleid	202
8.3.1 Kunst en onderwijs	203
8.3.2 Kunst en subsidiëring	203
8.3.3 Attitudes ten opzichte van (amateur)kunst en cultuur	204

9. CUMULATIEVE PARTICIPATIE	209
9.1 Receptieve cultuurparticipatie (uithuizig)	209
9.1.1 Algemeen	209
9.1.2 Film	211
9.1.3 Literaire evenementen	211
9.1.4 Dans	211
9.1.5 Populaire muziek	212
9.1.6 Theater	212
9.1.7 Folk en jazz	213
9.1.8 Vocale muziek	213
9.1.9 Instrumentale muziek	214
9.1.10 Beeldende kunst	214
9.1.11 Uitdieping aan de hand van latente klasse analyse	215
9.2 Receptieve cultuurparticipatie (privaat)	218
9.2.1 Boeken en/of strips lezen	218
9.2.2 Muziek beluisteren	219
9.3 Sociale participatie	220
9.4 Sport	220
10. SAMENVATTENDE VERGELIJKING TUSSEN AMATEURKUNSTENAARS EN NIET-AMATEURKUNSTENAARS	225
LITERATUUR	230
BIJLAGE: FOCUS OP LEERKRACHTEN	237

WOORD VOORAF

‘Enthousiasme’. Verbaast het u dat een grote meerderheid van de Vlamingen amateurkunsten met ‘enthousiasme’ associeert? En dat ook ‘creatief’ en ‘sociaal’ er sterk mee geassocieerd worden? Vanuit onze functie zijn we dag in dag uit met amateurkunsten bezig en zijn we reeds lang overtuigd van de kracht en het waardevolle van de sector. De praktijk wijst al jaren uit hoeveel moois er gebeurt binnen de sector en hoeveel enthousiasme er inderdaad aanwezig is. En dat in een sector die voortdurend in beweging is, waarin zo’n grote diversiteit aanwezig is en waarmee zoveel mensen hun leven verrijken.

Dit onderzoeksresultaat is alvast een eerste bevestiging van onze overtuiging.

De amateurkunstensector is een stevig uitgebouwde sector met negen landelijke amateurkunstenorganisaties, die per (sub)kunstdiscipline vele beoefenaars ondersteunen. Vlammo (instrumentale muziek), KUNSTWERK[t] (beeldende kunst), Creatief Schrijven (schrijven), Poppunt (lichte muziek en DJ’s), Centrum voor Beeldexpressie (beeldcultuur), Muziekmozaïek (folk en jazz), Koor&Stem (vocale muziek), Danspunt (dans) en OPENDOEK (theater) waren al enige tijd vragende partij voor meer gegevens over het veld dat ze ondersteunen. De sector besliste dan ook om een grootschalig onderzoek te laten uitvoeren. Een sociologisch onderzoek dat zowel een bevolkingsonderzoek als een ledenonderzoek behelst. Twee universiteiten bundelden hun krachten om dit uitvoerig onderzoek te voeren. Onder leiding van professoren Mark Elchardus (VUB) en John Lievens (UGent) spitte een groep onderzoekers de amateurkunstensector uit.

Met deze publicatie bieden we elke geïnteresseerde een diepgaande blik op de sector. Wie zijn de amateurkunstenaars? Wat drijft hen? Onder welke stimulans is men met amateurkunsten begonnen? In welke sociale context beoefent men amateurkunsten? Welke vorming volgen amateurkunstenaars? Met welke ambitie en drijfveren beoefent men kunst? Hoeveel tijd en budget kruipt er in deze kunstbeoefening? Deze en zoveel andere vragen, kregen een antwoord dankzij het onderzoek.

Laat de cijfers voor zich spreken.

Dank aan de onderzoekers voor de erg fijne samenwerking, dank aan de bestuurders die hier mee hun schouders onder zetten, dank aan de landelijke amateurkunstenorganisaties die veel denkwerk verrichtten en last but not least: dank aan de vele duizenden mensen die de enquêtes invulden.

Luk Verschueren
Voorzitter

**FORUM VOOR
AMATEURKUNSTEN**

Kaat Peeters
Directeur-coördinator

ABSTRACT
DE AMATEURKUNSTENAAR
ZIJ GEPREZEN!

In advertenties waarbij men op zoek gaat naar vriendschap, naar een leuk lief, of naar een leuke collega, lees je wel vaker: “gezocht: dynamisch, geëngageerd en enthousiast persoon”. Voor dergelijke advertenties ben je bij de amateurkunstenaar aan het juiste adres. Dat leert ons dit onderzoek.

De amateurkunstensector besliste in 2008 met enkele gerenommeerde onderzoekers in zee te gaan om een grootschalig sociologisch onderzoek op te zetten. In wat volgt, word je door de onderzoekers doorheen de amateurkunsten geloodst.

Enerzijds werden de antwoorden uit maar liefst 2.253 ingevulde postenquêtes verwerkt. Deze enquête werd bedeed aan een representatieve steekproef van de bevolking in Vlaanderen en Brussel. Anderzijds werden de gegevens verwerkt uit de 5.533 ingevulde webenquêtes die zijn afgenomen bij de leden/geregistreerde geïnteresseerden¹ van de amateurkunstensector. Tot slot heeft men ook resultaten van andere onderzoeken, zoals bv. de survey *Cultuurparticipatie in Vlaanderen 2003-2004*, gebruikt om dit onderzoek te onderbouwen. Alle ontzag voor de onderzoekers die zich zo vol overgave op dit onderzoek hebben gestort, niets aan het toeval overlatend, alles gecontroleerd en dubbel gecontroleerd. Het integraal rapport van het onderzoek is hoogst indrukwekkend. Iedereen kan het vrij raadplegen op www.amateurkunsten.be/onderzoek. In deze publicatie krijg je alvast de hoofdzaken uit het onderzoek mee.

Het onderzoek gaat in op de profielen van de amateurkunstenaars, de wijze waarop amateurkunstenaars zich vormen, de beoefenredenen, de kosten en inkomsten bij amateurkunsten, de plaats van amateurkunsten in de levensloop, het verschil tussen amateurkunstenaars en niet-amateurkunstenaars, de deelname aan andere activiteiten,...

Hierbij wordt op enkele pagina's een abstract van het onderzoek gegeven. En je zal moeten toegeven dat een abstract van dit onderzoek automatisch uitmondt in een ode aan de amateurkunstenaar.

Laat ons meteen beginnen met een verbluffend cijfer. De personen die deelnamen aan het bevolkingsonderzoek (de postenquête) kregen een lijst van 58 creatieve activiteiten voorgelegd. Voor elk van deze activiteiten werd gevraagd of ze deze de afgelopen zes maanden voorafgaand aan het onderzoek beoefend hebben of niet. En wat bleek: naar schatting **37% van de Vlamingen tussen 14 en 75 jaar beoefende minstens één creatieve hobby in de laatste zes maanden**. Je kan hierbij uiteraard de bedenking maken of het merendeel dit niet heel vrijblijvend deed. Daarom is nagegaan hoeveel van deze

¹ In de amateurkunstensector werken enkele organisaties met het systeem van lidmaatschappen. Andere, die niet met lidmaatschappen werken, registreren nauwkeurig wie er actief is binnen hun kunstdiscipline en wie er reeds beroep deed op hun amateurkunstenorganisatie voor ondersteuning.

mensen tot de ‘frequente amateurkunstenaars’ kunnen worden gerekend. Een **frequente amateurkunstenaar** is iemand die één creatieve hobby minstens wekelijks beoefent, of twee verschillende disciplines minstens meermaals per maand uitoefent, of vier verschillende disciplines minstens maandelijks beoefent. En jawel, we blijven met een heel aanzienlijk percentage zitten. **Naar schatting 27%** van de Vlamingen kan als frequente beoefenaar beschouwd worden. Interessant om weten is ook dat slechts een minderheid van de Vlamingen (29,2%) nooit een creatieve hobby beoefende.

Een aantal van de bevroegde activiteiten worden opmerkelijk meer beoefend dan andere. Hoewel duidelijk is meegegeven dat vakantie- of familiefoto’s niet meetellen, blijft de topper onder de culturele hobby’s fotografie: 7,4% geeft aan gefotografeerd te hebben gedurende de laatste zes maanden. Andere vaak beoefende activiteiten zijn: een instrument bespelen (6,5%), een dagboek of korte gedachten schrijven (5,7%), tekenen (5,5%) en multimedia (4,6%).

Om te onderzoeken of amateurkunstenaars zich tot één discipline beperken of meerdere disciplines **cumuleren**, is de lijst van creatieve activiteiten opgedeeld in zeven disciplines: beeldexpressie, dans, schrijven, zang, beeldende kunst, theater en muziek. De meeste amateurkunstenaars beperken zich tot één van de zeven disciplines. Bijna een kwart (23,5%) van de amateurkunstenaars beoefent twee disciplines, 11,3% drie disciplines en 4,9% vier disciplines. 1,6% van de amateurkunstenaars gaat helemaal loos en is in meer dan vier disciplines actief.

Amateurkunst beoefenen blijkt **leeftijdsgebonden** te zijn. Jongeren beoefenen veel vaker amateurkunsten dan ouderen. Zo geeft 64,3% van de 14- tot 17-jarigen aan frequent een creatieve hobby te beoefenen, tegenover slechts 12% van de 65-plussers. Deze daling is vrij lineair; naarmate men ouder is, beoefent men minder vaak één of andere vorm van amateurkunst. Interessant om weten is ook dat bij de twee jongste leeftijdsgroepen (14- tot 17-jarigen en 18-tot 35-jarigen) nog geen 20% aangeeft nooit amateurkunst te hebben beoefend, terwijl dit bij de groep van 65-plussers ruim 40% is. Dit wijst erop dat de verschillen tussen jongeren en ouderen niet alleen een leeftijdseffect zijn, maar dat hier een cohorteneffect speelt. Het aanbod van creatieve activiteiten is bv. vandaag veel groter dan pakweg 20 jaar geleden.

Interessant om weten is dat de **gemiddelde leeftijd** van amateurkunstenaars gaat van 34,2 jaar (theater) tot 44,2 jaar (beeldende kunst). De algemene gemiddelde leeftijd van de mensen uit de steekproef is rond de 45 jaar. Amateurkunstenaars zijn dus opmerkelijk jonger. Toch zegt de gemiddelde leeftijd per discipline niet alles. Zang spreekt bv. zowel jongeren tussen 14 en 17 jaar (20,0%), als 65-plussers (21,3%) aan, terwijl muziek eerder een aangelegenheid van jongeren is (64% van de beoefenaars is hier jonger dan 35 jaar).

En hoe zit het met de **man-vrouwverhouding**? Vrouwen doen duidelijk vaker aan amateurkunsten dan mannen en ze doen het ook frequenter. 31,9% van de vrouwen beoefent amateurkunst op frequente basis, terwijl dit bij de mannen slechts voor 23,4% geldt. Vrouwen zijn relatief sterker aanwezig in de beeldende kunsten, zang, dans en schrijven. Mannen zijn daarentegen wel in de meerderheid bij muziek en beeldexpressie. Theater omvat min of meer een zelfde aantal mannen als vrouwen.

Opleiding blijkt eveneens invloed te hebben op het beoefenen van een creatieve hobby. 13,6% van de mensen met ten hoogste een diploma lager secundair is amateurkunstenaar; 19,0% van de mensen met ten hoogste een diploma secundair onderwijs beoefent amateurkunst en 39,2% van de hoogopgeleiden beoefent frequent een creatieve hobby.

Naast opleiding blijkt ook de **inhoudelijke invulling** van het werk onderscheid te geven. Frequente amateurkunstenars oefenen vaker een meer leidinggevende functie uit dan mensen die momenteel geen amateurkunst beoefenen. Om dit te meten werd een schaal van 0 tot 100 gemaakt die het leidinggevend karakter van de job meet. De frequente beoefenaars halen een gemiddelde score van 36 op 100, terwijl de personen die nooit amateurkunst hebben beoefend gemiddeld 23 punten op deze schaal scoren.

Voor personen die in een stedelijke omgeving wonen, is het aanbod aan georganiseerde culturele activiteiten doorgaans groter dan voor plattelandsbewoners. We kunnen dan ook vermoeden dat de omgeving een **impact** heeft. In tegenstelling tot onze verwachting, blijkt echter uit dit onderzoek dat mensen uit landelijke woonomgevingen even vaak een creatieve hobby beoefenen als mensen uit een stedelijke woonomgeving.

In welk **verband** beoefent men amateurkunst? 51% beoefent of beoefende ooit zijn creatieve hobby(s) in een club, vereniging of band. 34% beoefent of beoefende zijn creatieve hobby samen met vrienden. Slechts 13% beoefent of beoefende uitsluitend zijn creatieve hobby(s) op zijn eentje. Dat neemt niet weg dat 54% zijn creatieve hobby(s) wel eens zonder het bijzijn van anderen beoefende.

Tal van mensen volg(d)en ook een opleiding. Over de disciplines heen bekeken, beoefende 25% van de amateurkunstenars minstens ooit één creatieve hobby in het deeltijds kunstonderwijs en een 20% deed dat in een opleiding of cursus buiten het deeltijds kunstonderwijs (workshop, lessenreeks of vorming). 7% van de amateurkunstenars volgde zowel les in het deeltijds kunstonderwijs als buiten het deeltijds kunstonderwijs.

Voor de opleidingen binnen en buiten het deeltijds kunstonderwijs, werd gevraagd een **evaluatie** te geven op een 14-tal punten. Zowel de deelnemers aan opleidingen georganiseerd binnen het deeltijds kunstonderwijs als aan opleidingen georganiseerd buiten het deeltijds kunstonderwijs zijn het meest tevreden over de lessen en de opleiding op zich als over de lesgeverkwaliteiten van de docenten. Bij beide opleidingsvormen is men het minst tevreden over de hulp en motivatie die aangereikt worden om naar een professioneel kunstenaarschap over te stappen en de opvolging buiten de lessen. Een nuance is hier nodig, gezien net bij deze twee aspecten een groot deel van de beoefenaars zich in de middencategorie plaatst en er eigenlijk geen duidelijk standpunt over inneemt. Wellicht gaat het hier dan ook over twee aspecten binnen de opleiding die minder belangrijk worden geacht door de deelnemers.

Kunst beoefenen is duidelijk geen geïsoleerd gegeven. Naast het beoefenen in georganiseerd verband, is ook vastgesteld dat amateurkunstbeoefening sterk ingebed ligt in de **gezinscontext**. Meer dan de helft van de ondervraagde amateurkunstenars (56,6%) die niet alleen woont, heeft namelijk nog een andere persoon in zijn huishouden die ook amateurkunst beoefent.

Aan de hand van het ledenonderzoek is nagegaan hoe men in contact kwam met amateurkunst. Het is in de eerste plaats door receptief deel te nemen aan cultuur dat amateurkunstenaars in **contact** kwamen met hun hobby. 59,1% van de actieve leden geeft aan in contact te zijn gekomen met hun hobby via optredens, concerten of evenementen. Op de tweede plaats komt de school met maar liefst 42,8%. Dat is vooral zo voor instrumentale muziek (50,60%) en popmuziek (47,70%), maar ook bij zang, theater en beeldende kunst is de invloed van de school duidelijk aanwezig. Voor schrijven (12%), beeldexpressie (17,6%) en jazz/folk/wereldmuziek (17,5%) bleek de school niet zo belangrijk als aanzet.

Bijna een derde van de actieve leden kwam vervolgens in contact met zijn hobby via het DKO. Het alternatieve opleidingscircuit doet het ook niet slecht als introducerende instantie: nagenoeg een vijfde van actieve leden geeft aan in contact te zijn gekomen met zijn hobby via een dergelijke opleiding.

En om welke reden **begint** men dan met amateurkunsten? Uit secundaire analyse op basis van de survey *Cultuurparticipatie in Vlaanderen 2003-2004* blijkt dat ongeveer 40% van de amateurkunstenaars gestart is met amateurkunsten omdat men vrienden had die dat ook deden en/of om nieuwe mensen te ontmoeten. Ca. 30% van de beoefenaars geeft aan gestart te zijn met amateurkunst omwille van de stimulerende rol van ouders en/of school. Minder belangrijk voor het starten met amateurkunst blijken sociale waarderingsmotieven. In het algemeen geeft ca. 15% van de amateurkunstenaars aan begonnen te zijn met amateurkunst 'om indruk te kunnen maken' en/of 'omdat mensen opkijken naar iemand die dat kan'.

Zij die beoefenen, blijken dat in de eerste plaats te doen omwille van **ontspanningsmotieven**. Meer dan 90% meent dat amateurkunst een goede manier is om zich te ontspannen. Ongeveer 84% van de amateurkunstenaars geeft aan te beoefenen om nieuwe dingen te leren en/of om zichzelf te ontplooien. Op de derde plaats komen sociale motieven: nagenoeg drie vierde van de beoefenaars geeft aan amateurkunstenaar te zijn om met vrienden samen te zijn, voor de gezelligheid en/of om nieuwe mensen te ontmoeten die dezelfde interesses hebben. Sociale waarderingsmotieven blijken dan weer heel wat minder belangrijk. Slechts 40% van de amateurkunstenaars geeft namelijk als beweegreden 'omdat het goed staat bij vrienden en kennissen' en/of 'omdat mensen opkijken naar iemand die dat kan'.

Het feit of men al dan niet met amateurkunst begint, wordt ook duidelijk beïnvloed door datgene wat men tijdens de **jeugd**jaren doet. Hoe meer men in de jeugd met cultuur bezig is geweest (ook receptief), hoe groter de kans dat men amateurkunstenaar is. Een heel belangrijke invloed is ook of de ouders tijdens je jeugd (0-18 jaar) bezig waren met amateurkunst. Was dat het geval, dan is de kans dat je zelf amateurkunstenaar bent aanzienlijk groter. Ouders hebben dus een duidelijke rolmodel functie.

De vaakst aangehaalde redenen om te **stoppen** met amateurkunsten, blijken het gebrek aan tijd, de combinatie met gezin en werk, en andere hobby's. Drempels met een eerder sociaal karakter zoals 'het niet aanvaard worden door familie en vrienden' spelen een zeer minimale rol. Hierbij moet wel vermeld worden dat later in het onderzoek blijkt dat amateurkunstenaars geen opmerkelijk hogere subjectieve tijdsdruk ervaren dan niet-beoefenaars. De amateurkunstenaars die nu nog actief bezig zijn, blijken deze hobby dus best vlot te kunnen inpassen in hun leven.

Amateurkunstenaar versus professioneel? Het is een queeste om een sluitende definitie te vinden die het onderscheid tussen amateur en professioneel bepaalt. Kwaliteit, besteedde tijd, inkomsten uit de kunst..., hoeven lang niet enkel door de professionele kunstenaars geclaimd te worden. Hoe professioneel iemand met kunst bezig is, blijft een subjectieve inschatting. Daarom werd aan de kunstenaars zelf gevraagd hoe professioneel ze zichzelf achten. Op een schaal van 1 (amateur) over 3 (semi-professioneel) tot 7 (professioneel) kon men aankruisen waar men zich naar eigen indruk bevindt. En wat blijkt: een duidelijke meerderheid van 64,1% plaatst zich aan de linkerzijde van het continuüm als amateur (1 of 2). Ongeveer een derde van de beoefenaars (32,1%) ziet zich eerder in het midden als semi-professioneel (3,4 of 5). Slechts een minderheid van 3,8% plaatst zichzelf rechts of uiterst rechts op het continuüm als professioneel kunstenaar (6 of 7).

Aan de hand van het ledenonderzoek is nagegaan hoeveel tijd amateurkunstenaars aan hun hobby besteden. Gemiddeld blijkt dit 7,6 uren per week te zijn. Opvallend is dat bij beeldende kunst de tijdsbesteding bijna dubbel zo hoog ligt met 14,5 uren per week. Amateurkunsten worden vaker beoefend op weekdays dan tijdens de weekends en tijdens schoolvakanties. Meer dan 95% van de leden gaf namelijk aan op weekdays te beoefenen, terwijl ongeveer twee derde van de amateurkunstenaars op zaterdagen of zondagen beoefent. Tijdens de schoolvakanties is dit 57,4%.

Op weekdays wordt het vaakst 's avonds beoefend tussen 18u en 22u (75,1%). Overdag - en zeker in de voormiddag - wordt er opvallend weinig beoefend. Slechts 18,4% van de actieve leden heeft geen vast tijdstip waarop men tijdens weekdays beoefent. Tijdens het weekend valt op dat er veel meer zijn die geen vast tijdstip van beoefening hebben (voor zaterdag gaat het om 38,6% en voor zondag om 43,8%).

In het ledenonderzoek werd gevraagd of men al iets van de creatieve activiteit aan anderen heeft **laten zien of horen**. In het algemeen blijkt dat 65,6% van de actieve leden zijn creatieve activiteiten al ooit aan anderen heeft laten zien of horen. Het vaakst wordt dit getoond aan gezinsleden, vrienden of kennissen.

Aan de hand van het ledenonderzoek ging men in op de economische aspecten van amateurkunstbeoefening. Is amateurkunst beoefenen een kostelijke affaire of haal je er net **geld** uit? In het algemeen blijkt dat amateurkunstbeoefening voor de overgrote meerderheid van de actieve leden niet kosteloos is. Slechts 6,2% van de actieve leden geeft niets uit aan de beoefening van zijn hobby. Ongeveer 8% van de actieve leden geeft minder dan € 50 uit. Meer dan een vierde van de beoefenaars (27,5%) geeft tussen € 50 en € 249 uit. Meer dan een derde tussen € 250 en € 999 (36,1%). Tot slot stellen we een grote groep beoefenaars van 21,9% vast die meer dan € 1.000 uitgeeft aan amateurkunstbeoefening op jaarbasis. De drie voornaamste uitgavenposten zijn vervoer, instrumenten/materiaal en lidgeld.

De meeste actieve leden (58,4%) nemen deze uitgaven voor eigen rekening. Voor 31,4% van de beoefenaars worden kosten (deels) opgevangen door de vereniging waarvan men lid is. Voor 16,2% van de beoefenaars kunnen de kosten (deels) opgevangen worden door middel van tegemoetkomingen vanuit de overheid. Ouders spelen voor 14,2% van de beoefenaars een rol in het (deels) opvangen van kosten verbonden aan de beoefening van amateurkunst.

Staan er dan inkomsten tegenover? In het algemeen merken we dat de inkomsten uit amateurkunstbeoefening niet erg hoog liggen. Gemiddeld blijkt twee derde van de actieve leden geen inkomsten te halen uit zijn hobby. Een kleine minderheid van 5,1% haalt er minder dan € 50 uit. Toch geldt voor 18% van de beoefenaars dat hij/zij meer dan € 250 op jaarbasis aan inkomsten genereert. Het geven van optredens of voorstellingen levert de voornaamste inkomsten op. Lesgeven, promotie en merchandising, verkoop van cd's, dvd's, kunstwerken of boeken leveren minder op.

Vlaanderen telt negen **landelijke amateurkunstenorganisaties** die elk duizenden amateurkunstenaars ondersteunen die actief zijn binnen een bepaalde discipline. Deze organisaties zijn: Vlamo, Danspunt, Centrum voor Beeldexpressie, Koor&Stem, Poppunt, Creatief Schrijven, OPENDOEK, KUNSTWERK[t] en Muziekmozaïek. Wat verwachten de leden eigenlijk van deze organisaties? Ze verwachten in de eerste plaats dat hun amateurkunstenorganisatie informatie en documentatie aanreikt (51,5%). Ook het organiseren van artistieke cursussen en vorming, het promoten van de discipline en het verdedigen van de belangen van de sector naar de overheid toe blijken belangrijke verwachtingen (telkens meer dan 40% van de leden verwacht dit). Ca. 30% van de leden verwacht dat hun steunpunt podiumkansen biedt en voor verzekeringen zorgt. Ongeveer een vierde van de leden verwacht dat hun steunpunt begeleiding/coaching geeft op artistiek vlak, ondersteuning biedt op administratief/juridisch vlak en voorziet in werkmaterialen. Slechts 2,5% blijkt de diensten van de steunpunten overbodig te vinden.

Er werd een uitgebreide **vergelijking** gemaakt tussen **amateurkunstenaars en niet-amateurkunstenaars**. Mensen die vaak een creatieve hobby beoefenen, hebben een groter vrijetijdsnetwerk dan zij die geen creatieve hobby beoefenen. Frequente amateurkunstenaars krijgen ook duidelijk meer steun van hun omgeving, dan mensen die nooit aan amateurkunsten deden. Frequente beoefenaars blijken bovendien een positiever zelfbeeld te hebben dan diegenen die minder of niet met amateurkunstbeoefening bezig zijn. Tot slot zijn amateurkunstenaars veel actiever binnen de receptieve cultuurparticipatie (het bezoeken van musea, tentoonstellingen, bijwonen van concert...), lezen ze meer en zijn ze sociaal veel actiever dan niet-amateurkunstenaars.

Verder vinden mensen die vaak een creatieve hobby beoefenen zelfontplooiing belangrijker dan mensen die dit sporadisch of nooit doen. Bovendien hechten amateurkunstenaars merkkelijk meer belang en waarde aan kunst en cultuur dan niet-amateurkunstenaars. Zo is bij de amateurkunstenaars 64% de mening toegedaan dat een leven zonder kunst en cultuur maar saai is, terwijl bij de niet-beoefenaars slechts 46% die mening deelt.

Zoals verwacht nemen amateurkunstenaars veel vaker deel aan culturele activiteiten en evenementen in vergelijking met mensen die geen creatieve hobby beoefenen. Diegenen die er voor receptieve cultuurparticipatie met kop en schouders bovenuit steken, zijn de frequente amateurkunstenaars. Iets meer dan een vierde van deze respondenten kan beschouwd worden als 'hardcore cultuurparticipant'. Deze personen nemen aan zowat alle cultuuractiviteiten deel en vertonen een ruime interesse in alle kunst- en cultuurvormen. Dit in schril contrast tot diegenen die nooit een creatieve hobby beoefenden. Slechts 5,5% van deze respondenten kan beschouwd worden als een 'hardcore participant'.

Verder kon worden vastgesteld dat amateurkunstenaars in verenigingen vaker actief of organiserend lid zijn. Dit in het bijzonder wat culturele verenigingen, verenigingen voor amateurkunsten en hobbyverenigingen betreft. Zo vinden we voor elke niet-amateurkunstenaar die actief of organiserend lid is van een culturele vereniging tot drie amateurkunstenaars toe die lid zijn van zo'n vereniging. Niet verwonderlijk uiteraard, maar daarnaast vinden we voor tal van andere verenigingen ook een grotere en actievare participatiegraad van de amateurkunstenaars. Voor sociale verenigingen is de verhouding tussen amateurkunstenaars en andere leden twee op één. Amateurkunstenaars doen tot slot beduidend meer aan sport dan niet-amateurkunstenaars (31,4% tegen 17,3%). We kunnen dus met gemak stellen dat amateurkunstenaars niet alleen op cultureel, maar ook op sociaal en sportief vlak beduidend actiever zijn dan de niet-amateurkunstenaars.

Tot slot blijkt uit het onderzoek dat frequente amateurkunstenaars meer solidair zijn en dat amateurkunstenaars minder utilitair individualistisch zijn ingesteld dan niet-beoefenaars. Tevens blijkt dat amateurkunstenaars positiever staan tegenover de plaats van kunst en cultuur in het onderwijs en tegenover de rol van een subsidiërende overheid in de kunsten in vergelijking met niet-amateurkunstenaars.

Dit abstract van het onderzoek, dat een aanprijzing is geworden van de amateurkunstenaar, sluiten we graag af met nog een bijzonder interessant item: de **gevoelswaarde** van het woord amateurkunsten. Waarmee associeert men het woord 'amateurkunsten' het meest? Uit het bevolkingsonderzoek blijkt dit met grote overtuiging vooral met 'enthousiasme' (67,5%) en 'creativiteit' (67,3%) te zijn. Op grote afstand volgen vier kenmerken waaraan om en bij de 35% denkt bij het begrip 'amateurkunsten': sociaal (38,0%), vrijblijvend (35,2%), toewijding (34,9%) en originaliteit (34,8%). De meer negatieve connotaties zoals 'saai', 'niet serieus' en 'minderwaardig werk' werden slechts door een kleine minderheid van de respondenten aangeduid.

Bijde leden associeert maar liefst 85,5% het woord amateurkunsten met 'enthousiasme'.

Laat ons hopen dat enthousiasme de bril zal kleuren waarmee beleidsmakers, onderzoekers, media en anderen voortaan naar de amateurkunstensector kijken. Want de amateurkunstenaar zij geprezen!

Kaat Peeters

1. INLEIDEND

1.1 OVER ONDERZOEK NAAR AMATEURKUNSTEN

1.1.1 Een lacune in het fundamenteel sociologisch onderzoek

Sinds de publicatie van Pierre Bourdieu's *La Distinction* [(1979) 1984] heeft de cultuursociologie zich sterk gericht op het in kaart brengen en verklaren van verschillen in cultuurdeelname. Bourdieu stelde dat smaken en voorkeuren alles behalve toevallig verdeeld zijn over de verschillende lagen van de samenleving. Hij ging ervan uit dat leden van verschillende sociale klassen, via een differentieel opvoedings- en opleidingsproces een klassenspecifieke 'habitus' ontwikkelen. De klassenhabitus is werkzaam als een geheel van waarnemings- en waarderingsschema's waarmee de realiteit wordt benaderd en gekaderd. Leden van de lagere sociale klassen zouden een culturele smaak gemeen hebben waarin inhoud, functionaliteit en het oproepen van emoties centraal staan (wat traditioneel als 'laagcultuur' wordt bestempeld). Leden van de hogere klassen worden daarentegen gekenmerkt door een 'esthetische dispositie' en evalueren kunst en cultuur meer op vorm, originaliteit en de referentie tot andere kunst (De Jong, 2003). Verschillen in smaken en voorkeuren zijn met andere woorden in eerste instantie terug te brengen tot verschillen in sociale klasse (die Bourdieu in termen economisch, sociaal en cultureel kapitaal begrijpt). Dit befaamde klassenmodel waarbij een quasi één op één relatie wordt verondersteld tussen sociale en culturele stratificatie werd door de jaren heen echter sterk gerelativeerd (zie o.a. Chan & Goldthorpe, 2007). Zo kreeg het cultuursociologisch onderzoek in de jaren negentig een nieuwe impuls met het fenomeen van culturele omnivoriteit (Peterson, 1992; Peterson & Simkus, 1992) waarbij bepaalde klassenfracties combinaties maken tussen verschillende onderscheiden soorten cultuur. Bourdieu's strikte model waarbij hogere klassen legitieme en lagere klassen illegitieme vormen van cultuur consumeren kwam hierdoor onder druk te staan. Daarnaast werd vanuit de individualiseringstheorie (Beck, 1992) gesteld dat klasse zijn determinerend effect op cultuurdeelname verliest (Featherstone, 1991; Pakulski & Waters, 1996). Deze these vond echter weinig steun in empirisch onderzoek. Sociale achtergronden zouden nog steeds van invloed zijn op cultuurbeleving maar dus niet meer op de rigide manier waarop Bourdieu dat kon vaststellen in de jaren '60 (Katz-Gerro, 1999, 2004; Chan & Goldthorpe, 2007).

Hoewel Bourdieu in zijn hoofdwerk *La Distinction* een leefstijlbenadering hanteerde en dus heel diverse soorten smaken en handelingen onderzocht, bleef de onderzoeksaandacht lange tijd beperkt tot de 'legitieme', 'hoge' of 'schone' kunsten. Vertrekkende vanuit Bourdieu's klassenmodel, trachtte men te typeren wat voor mensen aan deze cultuurvormen deelnemen en wat voor mensen dat niet doen. De aandacht ging daarbij in de eerste plaats naar indicatoren van sociale klasse. Toch kwam er geleidelijk aan meer dynamiek in dit onderzoeksdomein. Grof gesteld kunnen we vier ontwikkelingen onderscheiden die het onderzoek in andere en bredere banen hebben geleid. Ten eerste stellen we een diversifiëring vast met betrekking tot de gehanteerde verklarende variabelen. Heel wat onderzoek ging namelijk op zoek naar andere dan strikte klassenkenmerken ter verklaring van cultuurdeelname. Zo werd aandacht besteed aan factoren als gender, levensfase, etniciteit, woonplaats, de huidige gezinscontext en kunsteducatie ter verklaring van verschillen in cultuurdeelname (zie o.a. DiMaggio & Ostrower, 1985; Bihagen & Katz-Gerro, 2000; De Haan & Knulst, 2000; Nagel, 2003). Ook socialisatie in sociale net-

werken bleek een belangrijke invloed te hebben op cultuurdeelname (Lievens, Waeghe & De Meulemeester, 2006). Een tweede ontwikkeling betreft een uitdieping van factoren die cultuurparticipatie bevorderen dan wel belemmeren. Een mooi voorbeeld is de survey *Cultuurparticipatie in Vlaanderen 2003-2004* (Lievens, Waeghe & De Meulemeester, 2006) waarin aandacht wordt besteed aan drempels, verwachtingen en motieven van deelname, alsook de sociale context waarin men deelneemt. De derde ontwikkeling zijn de talrijke studies die de correlaten van cultuurparticipatie in kaart brengen en waarin de samenhang tussen beide wordt onderzocht. Hierbij wordt in tegenstelling tot de twee bovenstaande ontwikkelingen cultuurparticipatie niet langer uitsluitend als een afhankelijke variabele beschouwd, maar treedt cultuurparticipatie tevens op als een verklarende variabele. De lijst met studies waarin de 'invloed' van cultuurparticipatie, of althans de samenhang met welbepaalde attitudes en vaardigheden werden bestudeerd, is lang. Zo onderzochten meerdere auteurs de relatie tussen cultuurparticipatie en scholing (vb. DiMaggio, 1982; Aschaffenburg & Maas, 1997; Sullivan, 2000; Elchardus & Siongers, 2003), tussen cultuurparticipatie en sociale participatie (vb. Claeys, Elchardus & Vandebroek, 2005) of tussen cultuurparticipatie en maatschappelijke attitudes (Bryson, 1996; Elchardus & Siongers, 2007; van Eijck & Lievens, 2008). Een vierde trend bevindt zich op het vlak van de afhankelijke variabelen. Hand in hand met een bredere cultuurdefinitie kwam er geleidelijk aan meer onderzoeks aandacht voor zogenaamde 'illegitieme', meer populaire en/of alledaagse cultuur zoals het luisteren naar popmuziek, strips lezen en eet- en wooncultuur (zie o.a. Bradshaw, 1998; Bennet, et al. 1999; Stevens, 2001; Voorpostel & Van der Lippe, 2001; Siongers & Stevens, 2002; Lievens, Waeghe & De Meulemeester, 2006).

Ondanks deze verruiming van het cultuuronderzoek wordt cultuurparticipatie echter doorgaans erg eenzijdig gedefinieerd in zijn receptieve vorm, hetzij uithuizig (toneel, opera, dans, pop- of rockconcert, enz.) dan wel privaat (muziek luisteren, boeken lezen). Het actief deelnemen aan cultuur (in amateurkunsten) vormt dan ook een lacune binnen het wetenschappelijk onderzoek naar cultuurparticipatie. Wetenschappelijk onderzoek naar actieve cultuurdeelname, en in het bijzonder via amateurkunsten, werd nog maar zelden verricht. DiMaggio & Ostrower (1989) en van Eijck (2001) nemen amateurkunsten wel op in hun analyses, zij het dan weinig in detail en met een andere onderzoeksvraag als finaliteit. Binnen de studies van het Nederlandse Sociaal Cultureel Planbureau vormt het actief deelnemen aan cultuur wel reeds enige tijd een onderzoekstopic (zie bv. van den Broeck, de Haan & Huysmans, 2005; 2009) maar blijven de analyses vooralsnog zeer beschrijvend van aard met weinig aandacht voor de drempels en correlaten van amateurkunstbeoefening. Op die manier blijft een groot deel van het onderzoeksdomein onderbelicht. Nochtans wordt het belang ervan wel degelijk op de agenda geplaatst. Zo ijvert Katz-Gerro in een review van het onderzoeksgebied van Cultural Consumption voor een drastische verbreding van de gebruikte afhankelijke variabelen in cultuuronderzoek. Het is daarbij de uitdaging om ook actieve cultuurdeelname in de amateurkunsten te betrekken in het onderzoek (Katz-Gerro, 2004). Tot nog toe blijft er echter sprake van een lacune.

1.1.2 Een lacune aan gedetailleerd beleidsrelevant cijfermateriaal

Het onderzoek naar cultuurparticipatie kreeg de laatste decennia een enorme 'boost'. Desondanks bleef het onderzoek naar amateurkunsten uit. Het gebrek aan fundamenteel onderzoek naar amateurkunsten heeft deels te maken met een lacune aan beschikbare data. Data over actieve cultuurdeelname blijken relatief schaars en indien toch voorhanden blijven ze vaak beperkt tot verwerking in beleidsdocumenten. De klemtoon ligt daar op het in kaart brengen van de sector van amateurkunsten en vrijwilligersorganisaties

(Hutchison & Feist, 1991) of het inschatten van de sociale impact van de amateurkunsten (Matarasso, 1997; cfr. Jeanotte, 2003; Williams, 1997; Philips, 1997; Dodd et al., 2008). In de meeste van deze studies wordt er echter beperkt of niet ingegaan op de beoefenaars en de eigenschappen van de beoefening van amateurkunsten zelf. Een opmerkelijke uitzondering betreft de uitgebreide studie *Les Amateurs, Enquête sur les activités artistiques des Français* van de Fransman Olivier Donnat (in opdracht van het Département des études et de la prospective) (Donnat, 1996). De studie onderscheidt zich in eerste instantie van andere rapporten over amateurkunstbeoefening door de focus op de beoefenaars zelf te houden. Daarbij wordt de breedte van het onderwerp niet geschuwd. Zo worden tal van modaliteiten en eigenschappen van de beoefening van amateurkunsten in kaart gebracht zoals de link met het professionele veld, de inbedding van amateurkunsten in de levensloop, redenen waarom men ermee stopte, de manieren waarop men zich opleidt, enz.

Dergelijke uitgebreide en gedetailleerde gegevens over amateurkunstbeoefening ontbraken tot nu toe in Vlaanderen. Uit de survey *Cultuurparticipatie in Vlaanderen 2003-2004* blijkt dat 41,5% van de respondenten tijdens de zes maanden voorafgaand aan de bevraging, een creatieve of kunstzinnige hobby beoefende (ongeacht de intensiteit en inclusief de textielvakken en creatief werken met bloemen en planten) (Decraene, Glorieux & Moens, 2007). Wanneer de textielvakken en het creatief werken met bloemen en planten niet opgenomen worden, blijkt dat ongeveer een kwart van de bevolking amateurkunsten beoefent (Lievens, Waeghe & De Meulemeester, 2006). Ook in de studies naar de sociaal-culturele verschuivingen in Vlaanderen werd gepeild naar de frequentie van het 'zelf creatief bezig zijn', los van de specifieke activiteit. Uit deze cijfers blijkt eveneens dat ongeveer 40% à 50% van de **volwassenen** bevolking zegt 'ooit wel eens zelf creatief bezig te zijn'. Deze cijfers blijken bovendien vrij stabiel over de tijd. Ook bij **jongvolwassenen** werd de frequentie waarmee men creatieve hobby's beoefent bevestigd (De Groof & Smits, 2004). Hoewel er in de vraagstelling voorbeelden werden gegeven (naaien, breien, schilderen, fotografie, boetseren, filmen, tekenen, knutselen, muziek maken,...), werd er geen verdere opdeling gemaakt naar het soort hobby dat men beoefent. Iets meer dan drie op tien 19- tot 36-jarigen oefent regelmatig (meerdere keren per maand) een creatieve hobby uit. Een kwart beoefent dit soort hobby meerdere keren per jaar en 44% nooit tot ten hoogste één keer per jaar. Ook in onderzoek naar de maatschappelijke participatie van **jongeren** (Smits, 2004) werd de vraag gesteld naar het beoefenen van creatieve hobby's (met als voorbeelden naaien, breien, schilderen, fotografie, boetseren, filmen, tekenen, knutselen, etc.). Daarnaast werd apart gevraagd naar een aantal andere hobby's zoals schrijven, dichten en corresponderen, in een muziekbandje spelen, songs of samples maken of mixen, en technische hobby's (o.a. modelbouw, elektronica, websites maken, sleutelen aan brommer). Uit de resultaten blijkt dat 44% van de jongeren 'wel eens' een creatieve hobby beoefent, 27% doet dat meermaals per maand. Een even groot percentage schrijft, dicht, correspondeert of houdt regelmatig een dagboek bij. Iets minder jongeren, maar toch nog meer dan een vijfde, beoefent regelmatig (meermaals per maand) technische hobby's. Ongeveer één op de tien jongeren speelt regelmatig in een muziekbandje, maakt songs of samples of mixt.

Uit deze cijfers² blijken twee zaken. Enerzijds wordt duidelijk dat de amateurkunsten een belangrijke plaats innemen in de vrijetijdsbesteding, zowel van jongeren, jongvolwassenen als van volwassenen. Anderzijds blijkt ook zeer duidelijk de beperktheid van de bestaande cijfergegevens. Die beperktheid toont zich nog het meest in de manier waarop deelname aan amateurkunsten wordt gemeten. Het beschikbare cijfermateriaal bevat ofwel geen ofwel een zeer beperkt onderscheid volgens discipline van beoefening. De meest

²Een overzicht van dit cijfermateriaal bevindt zich in het integrale onderzoeksrapport.

fijnmazige meting van de deelname aan amateurkunsten in Vlaanderen vinden we terug in de survey *Cultuurparticipatie in Vlaanderen 2003-2004* waarin amateurkunst gemeten werd aan de hand van de deelname in 10 brede disciplinegroepen. Eén van de uitdagingen van voorliggend onderzoek was dan ook om een meetinstrument te ontwikkelen dat de deelname aan amateurkunsten in veel meer detail meet (cfr. infra). Daarnaast blijkt uit een inspectie van het beschikbaar cijfermateriaal dat slechts weinig eigenschappen van amateurkunstbeoefening werden bevraagd. Hoewel de survey *Cultuurparticipatie in Vlaanderen 2003-2004* informatie bevat over de sociale context van beoefening en de begin- en beoefenredenen van amateurkunsten, blijven nog tal van andere topics onbecijferd. Zo weten we bijvoorbeeld niets over wat voor mensen amateurkunsten beoefenen, welke plaats dit in hun levensloop krijgt, hoe men met amateurkunst in contact komt, enz. Dit onderzoek kwantificeert dan ook tal van mogelijke eigenschappen en correlaten van amateurkunstbeoefening. Daarbij worden de disciplinegroepen zo fijn mogelijk ingedeeld. Bovendien bevat dit onderzoeksrapport nieuwe secundaire analyses op basis van de bestaande data van de survey *Cultuurparticipatie in Vlaanderen 2003-2004*, vooral om de samenhang van amateurkunstbeoefening met bredere participatiepatronen en maatschappelijke attitudes diepgaand uit te spitten.

Op basis van het voorgaande mag duidelijk zijn dat een verdere uitdieping van deze vorm van participatie des te meer is aangewezen. Het kan de sector helpen in het professionaliseringsproces via een wetenschappelijk onderbouwd beleid. Ook de wetenschap is gediend met dit onderzoeksproject, gezien de lacune die we zonet beschreven.

1.2 Doelstellingen en inhoud

Dit onderzoeksproject is het eerste kwantitatieve survey-onderzoek in Vlaanderen dat zich volledig op amateurkunstbeoefening richt. Vier brede doelstellingen onderbouwen dit onderzoek. Ten eerste is het de bedoeling om de lacune aan systematisch verzamelde data omtrent amateurkunstbeoefening in te vullen. Ten tweede -en in het verlengde daarvan- is het de bedoeling om amateurkunstbeoefening op een zeer gedetailleerde manier te meten. Hierdoor willen we -ten derde- cruciale input kunnen leveren voor het beleid en de sector van de amateurkunsten. Tot slot heeft dit onderzoek ook als doel om het sociologisch onderzoek naar cultuurbeleving te verrijken.

Op basis van een lange lijst vragen en wensen van het Forum voor Amateurkunsten werden, in onderling overleg met de amateurkunstensector, concrete onderzoeksvragen opgesteld. De resultaten ervan werden gebundeld tot de hoofdstukken die we hieronder kort voorstellen.

Na het toelichten van de gebruikte data en onderzoeksmethoden in hoofdstuk twee, gaan we in hoofdstuk drie in op de participatie aan amateurkunsten. Zowel per discipline als in het algemeen brengen we het aandeel mensen in kaart dat amateurkunsten beoefent. Verder maken we het onderscheid volgens intensiteit van beoefening, het organisatieverband en het aantal beoefende disciplines. Ook geven we een zicht op de deelname aan amateurkunst binnen de gezinscontext.

Nadat we een eerste beeld bekomen van amateurkunsten in hoofdstuk drie, gaan we in hoofdstuk vier na wat voor mensen deelnemen aan amateurkunsten. We schetsen de profielen van amateurkunstenaars, zowel volgens intensiteit als volgens organisatieverband, eerst algemeen en dan per discipline. Om dit hoofdstuk af te ronden gaan we na of en

in welke mate de beoefenaars van amateurkunsten qua profiel verschillen van receptieve cultuurparticipanten.

Het vijfde hoofdstuk focust op tal van eigenschappen en modaliteiten van amateurkunstbeoefening. Zo bespreken we de mate waarin en de manieren waarop men zich schoolt, de begin- en beoefenredenen van amateurkunstbeoefening, de manieren waarop men in contact komt met amateurkunst, het internetgebruik in het kader van amateurkunstbeoefening, de behoeften van beoefenaars en de verwachtingen ten aanzien van amateurkunstenorganisaties. We bespreken ook de mate waarin men zichzelf als professioneel dan wel als amateur evalueert, de economische aspecten van amateurkunst en de tijdsinvesteringen. Ten slotte gaan we in op de presentatie van amateurkunsten aan anderen en de perceptie van het woord amateurkunsten (zowel bij de brede bevolking als bij de beoefenaars).

Een zesde hoofdstuk gaat in op de plaats van amateurkunsten in de levensloop. We geven zowel algemeen als per leeftijdsgroep een beeld van de beoefening van verschillende activiteiten doorheen de levensloop. Deze analyse van de creatieve loopbaan van de respondenten vullen we in dit hoofdstuk verder aan door een aantal beïnvloedende factoren in kaart te brengen. Zo gaan we na in welke mate de deelname aan amateurkunsten samenhangt met receptieve cultuurparticipatie op jonge leeftijd en de creatieve participatie van de ouders toen de respondent nog kind was. Ook de samenhang met het volgen van kunstopleidingen wordt onderzocht. Ten slotte brengen we in dit hoofdstuk in kaart waarom ex-beoefenaars een punt achter hun creatieve activiteiten hebben gezet.

In hoofdstukken zeven en acht wordt een uitgebreide vergelijking gemaakt tussen beoefenaars en niet-beoefenaars van amateurkunsten. Zowel algemeen als specifiek per discipline gaan we in eerste instantie mogelijke verschillen na in termen van een aantal sociologische variabelen (subjectieve tijdsdruk, de grootte van het vrijetijdernetwerk en de mate waarin men zich gesteund voelt door zijn sociale omgeving (*social support*). Anderzijds vergelijken we de beoefenaars met de niet-beoefenaars op een aantal eerder psychologische variabelen (zelfbeeld en zelfontplooiing). Hoofdstuk acht trekt deze vergelijking door en maakt een uitgebreide vergelijking tussen beoefenaars en niet-beoefenaars van amateurkunsten op het vlak van maatschappelijke oriëntatie enerzijds (anomie, sociale integratie) en de attitudes ten aanzien van het cultuurbeleid en (amateur)kunst anderzijds.

In hoofdstuk negen wordt nagegaan of en in welke mate er met betrekking tot de beoefening van amateurkunsten sprake is van cumulatieve participatie. Meer bepaald gaan we na of en in welke mate het beoefenen van amateurkunsten samengaat met een hogere deelname aan receptieve cultuurdeelname (zowel uithuizig als privaat), participatie aan het verenigingsleven en sportbeoefening.

Een laatste hoofdstuk maakt een samenvattende vergelijking tussen beoefenaars en niet-beoefenaars van amateurkunsten aan de hand van een discriminantanalyse. Het doel is om op een overzichtelijke manier te besluiten wat de aspecten zijn waarop amateurkunstenaars het sterkst verschillen van niet-amateurkunstenaars.

We hopen dat de schat aan informatie die dit onderzoek opleverde een rijk toepassingsgebied mag kennen binnen de sector van de amateurkunsten en dat het een startschot en referentiepunt mag zijn voor verder onderzoek naar deze fascinerende vorm van cultuurdeelname.

2. DATA EN METHODOLOGIE

2.1 ALGEMEEN³

Met dit onderzoek willen we een beeld schetsen van de amateurkunsten in Vlaanderen, door zowel onderzoek te voeren naar amateurkunstbeoefening bij de algemene bevolking als bij de leden van de negen landelijke amateurkunstenorganisaties in Vlaanderen. Het **veldwerk** bestond uit twee luiken, een onderzoek bij een representatieve steekproef van de algemene **bevolking** op basis van een **postenquête** en een onderzoek bij een representatieve steekproef van de **leden of geregistreerde geïnteresseerden** van de amateurkunstenorganisaties op basis van een **webenquête**.

Om de onderzoeksvragen te beantwoorden, werd een vragenlijst ontwikkeld met enerzijds bestaande vragen om vergelijking met andere onderzoeken mogelijk te maken en anderzijds veel nieuw opgestelde vragen. Gezien de lacune aan onderzoek naar amateurkunstbeoefening, blijken er immers weinig of geen gestandaardiseerde meetinstrumenten te bestaan wat betreft de beoefening en beleving van amateurkunsten.

Voor een zo optimaal mogelijke afstemming van de vragen op de praktijk, werd een overlegronde met elk van de negen amateurkunstenorganisaties georganiseerd. Hier toe werden in augustus/september 2008 gesprekken gevoerd met de negen afzonderlijke koepelorganisaties, die elk hun opmerkingen en bedenkingen op de voorgestelde vragenlijst konden geven. De bedoeling van deze gesprekken was tweeledig. Enerzijds werd toegelicht waarom de vragen opgenomen werden en wat we met de vragen wilden te weten komen (zowel op bevolkingsniveau als op het niveau van de leden van amateurkunstenorganisaties). Anderzijds werd beroep gedaan op de expertise van de amateurkunstenorganisaties voor verdere concrete invulling van de vragen.

Naast het bevolkingsonderzoek werd er een ledenonderzoek opgesteld. Dit onderzoek bestaat uit twee delen. Een generiek deel (m.n. een verkorte versie van het bevolkingsonderzoek) en een specifiek deel waarbij elke organisatie de kans kreeg om een 15-tal vragen (= 3 pagina's) voor te leggen aan hun leden.

Voor de gegevensverzameling opteerden we bij het ledenonderzoek voor een webenquête, bij het bevolkingsonderzoek voor een postenquête.

³Dit hoofdstuk betreft een sterk ingekorte versie van de gehanteerde onderzoeksmethodologie. Voor een uitgebreide toelichting van de gemaakte methodologische keuzes en de operationalisering van kernvariabelen verwijzen we naar het integrale onderzoeksrapport.

2.2 STEEKPROEFTREKKING

De beoogde populatie voor het bevolkingsonderzoek omvat de Vlaamse bevolking tussen 14 en 75 jaar. Voor het ledenonderzoek betreft het alle leden of geregistreerde geïnteresseerden van de negen landelijke amateurkunstenorganisaties.

Voor het bevolkingsonderzoek werd een aselechte steekproef getrokken uit het Rijksregister van 5.000 personen tussen 14 en 75 jaar.

Voor het ledenonderzoek kregen we de medewerking van de negen amateurkunstenorganisaties en konden we gebruik maken van hun bestand aan e-mailadressen. Op deze manier beschikten we over 83.497 geldige e-mailadressen die allen gebruikt werden om de steekproef voor de webenquête op te baseren. Dit was 48,8% van alle leden (n=178.171).

Er werd nagegaan of het profiel (op basis van leeftijd en geslacht) van de leden met en zonder e-mailadres niet te sterk verschilde. Een te sterk verschillend profiel zou immers een selectieve respons genereren waardoor de resultaten niet betrouwbaar zouden zijn. Dit bleek echter niet het geval, zodat een aselechte steekproef van 10% van de leden getrokken kon worden uit de lijst met alle geldige e-mailadressen, zonder dat de representativiteit in gevaar werd gebracht. Om geldige uitspraken te kunnen doen over de afzonderlijke organisaties, werd bovendien besloten de steekproef een minimum grootte op te leggen van ongeveer 1.800 leden of geregistreerde geïnteresseerden per organisatie (zie tabel 2.1).

Tabel 2.1: Steekproef AK Ledenonderzoek

	Aantal leden/ geregistreerde geïnteresseerden	Aantal geldige e-mailadressen	Steekproef: aantal verzonden	Respons (%)	Respons (N)
Poppunt	13019	11099	1797	13,8	248
Danspunt	20701	6628	1824	20,8	379
Creatief schrijven	6000	2462	1824	23,1	421
OPENDOEK	25478	14677	1815	27,5	499
Centrum voor Beeldexpressie	4645	2419	1820	28,3	515
Vlamo	68544	25555	2525	28,6	721
Muziekmozaïek	8276	4710	1819	30,0	546
Koor&Stem	28800	14049	1799	32,4	582
KUNSTWERK[t]	2708	1898	1823	45,0	821
Totaal	178171	83497	17046	27,8	4732

2.3 RESPONS

Bij het opstellen van de vragenlijst werd het maximaliseren van de respons als de grote prioriteit vooropgesteld. Dit principe werd eveneens gehanteerd bij het eigenlijke veldwerk, in dit geval het verzenden van de vragenlijst.

2.3.1 Bevolkingsonderzoek

In totaal werden 5.000 vragenlijsten verzonden naar de adressen uit de steekproef. De postenquête voor het bevolkingsonderzoek gebeurde op basis van vier mailings in de periode september tot december 2008. Bij het afsluiten van het veldwerk in december 2008 beschikten we in totaal over 2.253 ingevulde vragenlijsten, wat overeenkomt met een brutorespons van 45,1%. Rekening houdend met mensen die verhuisd zijn, anderstaligen, mensen die fysiek of mentaal niet in staat zijn de vragenlijst in te vullen en mensen in het buitenland (n=41), komen we op een nettorespons van 45,4% [$2253/(5000-41)$]⁴.

2.3.2 Ledenonderzoek

In totaal werden 16.941 vragenlijsten verzonden naar de adressen uit de steekproef. Ook in het ledenonderzoek werd er gewerkt met een strikt opvolgingsdesign bestaande uit drie mailings die plaatsvonden tijdens de maand november 2008⁵. Bij het afsluiten van het veldwerk (eind november 2008) beschikten we in totaal over 5.533 ingevulde vragenlijsten, wat overeenkomt met een brutorespons⁶ van 33% en een nettorespons⁷ van 36%. Wanneer we de respons per organisatie bekijken merken we dat er vrij grote verschillen zijn tussen de organisaties (zie tabel 2.2).

In totaal merken we dat 36% van degenen die aangeschreven werden de online bevraging effectief invulde. OPENDOEK, Centrum voor Beeldexpressie, Vlamo, Muziekmozaïek en Koor&Stem volgen dit algemeen patroon min of meer. Bij Creatief Schrijven en Danspunt ligt de responsgraad wat lager: respectievelijk 31,2% en 26,5% vulde de webenquête in. Opvallend laag is de responsgraad van Poppunt: slechts 17,9% vulde de webenquête in. Een opvallend hogere respons vinden we terug bij de leden van KUNSTWERK[t]: daar vulde 57,1% de webenquête in.

Tabel 2.2: Ledenonderzoek: respons per amateurkunstenorganisatie

	Verzonden (N)	Respons (N)	Bruto respons (%)	Netto respons (%)
Poppunt	1779	288	16,2	17,9
Danspunt	1806	466	25,8	26,5
Creatief Schrijven	1807	493	27,3	31,2
OPENDOEK	1811	598	33,0	36,9
Centrum voor Beeldexpressie	1813	620	34,2	39,7
Vlamo	2513	837	33,3	36,7
Muziekmozaïek	1810	621	34,3	37,7
Koor&Stem	1789	668	37,3	39,4
KUNSTWERK[t]	1813	942	52,0	57,1
Totaal	16941	5533	32,7	35,9

⁴ Voor een toelichting van de fasen van de dataverzameling en een overzicht van het verloop van de respons verwijzen we naar het integrale onderzoeksrapport.

⁵ Idem.

⁶ Brutorespons: aantal antwoorden (volledig ingevuld, deels ingevuld) gedeeld door het aantal verzonden enquêtes.

⁷ Nettorespons: respons zonder rekening te houden met ongeldige e-mailadressen ('gebouncte' antwoorden). (N verzonden adressen - N gebouncte adressen)

2.4 KWALITEITSCONTROLE EN DATA-INVVOER

De ingevulde vragenlijsten van het bevolkingsonderzoek werden zorgvuldig gecontroleerd en ingeponst. Het voordeel van een webenquête is dat de gegevens reeds gedigitaliseerd zijn en niet meer handmatig moeten worden ingeponst. Beide databanken werden vervolgens gecontroleerd op inconsistenties en fouten en de gegevens werden gehercodeerd tot analyseerbare data.

2.5 BEOORDELEN VAN REPRESENTATIVITEIT

2.5.1 Bevolkingsonderzoek

Hoewel een respons van om en bij de 36% en 45% zeker niet slecht is voor respectievelijk een web- en postenquête, blijft de mogelijkheid bestaan dat selectieve non-respons de resultaten kan vertekenen. Voor postenquêtes en face-to-face onderzoek is het doorgaans zo dat sociaal-economisch zwakke en lager opgeleide personen in mindere mate aan enquêtes deelnemen. Voor websurveys zouden we een oververtegenwoordiging van hogeropgeleiden kunnen verwachten omdat die vaker beschikken over een computer met internettoegang en e-mail.

Naast de non-respons is de representativiteit van de steekproef een belangrijk issue bij het uitvoeren van een survey. Het is immers geweten dat geen enkele steekproef een perfecte afspiegeling is van de populatie die het vertegenwoordigt. Om ons te behoeden voor de effecten van een selectieve non-respons wordt de steekproef ‘gewogen’ op bevolkingskenmerken die gekend zijn. Relevante gekende bevolkingskenmerken waarop gewogen kon worden, zijn de leeftijd, het geslacht en het onderwijsniveau van de respondent (Labour Force Survey, 2005). Bevolkingsgroepen die ondervertegenwoordigd zijn in het onderzoek in vergelijking met hun aandeel in de algemene bevolking krijgen een gewicht mee groter dan 1, aan groepen die oververtegenwoordigd zijn, wordt een gewicht kleiner dan 1 toegekend. Zo geeft tabel 2.3 weer dat vooral de lageropgeleide 30- tot 44-jarige mannen en de lager opgeleide vrouwelijke 60-plussers (lichtjes) ondervertegenwoordigd zijn in de steekproef uit de Vlaamse bevolking. Deze categorieën krijgen dan ook een gewicht mee groter dan 1. De hoger opgeleide mannen en vrouwen vanaf de leeftijd van 30 jaar zijn daarentegen lichtjes oververtegenwoordigd in vergelijking met de algemene bevolking en krijgen bijgevolg een gewicht mee van kleiner dan 1. Door deze weging wordt de selectieve scheeftrekking naar leeftijd, geslacht en opleidingsniveau in de steekproef terug rechtgetrokken.

De eerder lage weegcoëfficiënten, die variëren van 0,65 tot 1,67 bij de mannen en van 0,57 tot 1,61 bij de vrouwen (zie tabel 2.3 en tabel 2.4), geven daarnaast ook aan dat de gerealiseerde steekproef behoorlijk representatief is voor de Vlaamse bevolking.

Tabel 2.3: Verdeling in de bevolking en steekproef naar onderwijsniveau, geslacht en leeftijd (in %)

	Percentage in bevolking				Percentage in survey			
	15-29	30-44	45-59	60+	15-29	30-44	45-59	60+
Max. lager secundair								
Mannen	3,90	3,43	5,06	7,93	3,66	2,05	6,05	6,35
Vrouwen	3,28	2,70	5,43	11,53	3,32	2,00	6,01	7,18
Hoger secundair								
Mannen	4,93	5,56	4,25	2,60	3,81	4,59	4,30	2,59
Vrouwen	4,41	5,31	4,09	2,47	4,35	4,44	5,52	2,15
Hoger onderwijs								
Mannen	2,05	4,30	3,33	1,62	1,71	5,27	4,20	2,49
Vrouwen	2,84	4,93	2,79	1,25	3,71	7,23	4,93	2,10

Bron: Labour Force Survey 2005

Tabel 2.4: Weegcoëfficiënten naar onderwijsniveau, geslacht en leeftijd

	15-29	30-44	45-59	60+
Max. lager secundair				
Mannen	1,07	1,67	0,84	1,25
Vrouwen	0,99	1,35	0,90	1,61
Hoger secundair				
Mannen	1,29	1,21	0,99	1,00
Vrouwen	1,01	1,20	0,74	1,15
Hoger onderwijs				
Mannen	1,20	0,82	0,79	0,65
Vrouwen	0,77	0,68	0,57	0,59

In een tweede, bijkomende, controle op representativiteit gingen we de mogelijk selectieve respons na op het vlak van sociale en culturele participatie. Het is immers niet ondenkbaar dat respondenten die actief zijn in de culturele sector of een bepaalde smaakvoorkeur hebben zich meer aangesproken voelen door het onderwerp van de vragenlijst en hierdoor verhoudingsgewijs meer hebben deelgenomen aan het onderzoek. Daarom is de verdeling in de huidige steekproef naar lidmaatschap van verenigingen, cultuurparticipatie en voorkeur voor bepaalde tijdschriften vergeleken met de verdeling in andere bevolkingsonderzoeken, m.n. een face-to-face onderzoek (*Cultuurparticipatie in Vlaanderen 2003-2004*) en een schriftelijke enquête (*Welzijsonderzoek 2006*), beide afgenomen in een steekproef uit de algemene Vlaamse bevolking. Uit die vergelijkingen blijkt dat de verschillen minimaal zijn en zeker niet in die mate dat ze de resultaten hier zouden vertekenen⁸.

⁸ Voor deze vergelijking verwijzen we naar het integrale onderzoeksrapport.

2.5.2 Ledenonderzoek

Omdat in onze steekproef bepaalde organisaties zoals KUNSTWERK[t] duidelijk oververtegenwoordigd zijn waar andere organisaties zoals Vlamo sterk ondervertegenwoordigd zijn (zie tabel 2.5), werken we voor de berekening van de totaal percentages met gewogen data. In tabel 2.5 vergelijken we het aantal leden van de verschillende discipline en die we in onze steekproef terugvinden met de officiële ledenaantallen (op basis van de gegevensverzameling 2008). De onder- of oververtegenwoordiging van de leden van de verschillende organisaties blijkt uit de grote procentuele verschillen in tabel 2.5. Oververtegenwoordigd in onze steekproef zijn de leden van KUNSTWERK[t], Centrum voor Beeldexpressie, Muziekmozaïek en Creatief Schrijven. Opvallend is vooral de zeer grote oververtegenwoordiging van leden van KUNSTWERK[t] in de steekproef (een verschilscore van 16,1 procentpunten). Ondervertegenwoordigd zijn de leden van Vlamo, Poppunt, Koor&Stem en Danspunt. De leden van OPENDOEK zijn slechts zeer licht ondervertegenwoordigd (verschilscore van 0,95 procentpunten). Vervolgens berekenen we het verwachte aantal leden van iedere organisatie mocht de steekproef geen onder- of oververtegenwoordiging kennen. Met andere woorden: we leggen de procentuele verdeling op basis van de gegevensverzameling van 2008 op aan onze steekproef ('websurvey verwacht' in tabel 2.5). Door deze aantallen vervolgens te delen door de aantallen in onze steekproef, bekomen we de weegcoëfficiënten. Het zijn deze weegcoëfficiënten die gehanteerd worden om de gewogen totalen op basis van het ledenonderzoek te berekenen.

Tabel 2.5: Ledenonderzoek: berekening van de weegcoëfficiënten (in %)

	Aantal leden		Percentage leden			Websurvey Verwacht	Weeg- coëfficiënt
	Websurvey	Populatie 2008	Websurvey	Populatie 2008	Vershil (%)		
Poppunt	288	32639	5,2	14,9	-9,7	821	2,85
Danspunt	465	28126	8,4	12,8	-4,4	708	1,52
Creatief schrijven	491	9284	8,9	4,2	4,7	233	0,48
OPENDOEK	597	25794	10,8	11,8	-0,9	649	1,09
Centrum voor Beeldexpressie	619	4982	11,2	2,3	8,9	125	0,20
Vlamo	835	62326	15,1	28,4	-13,3	1568	1,88
Muziekmozaïek	621	10403	11,2	4,7	6,5	261	0,42
Koor & Stem	668	43956	12,1	20,0	-7,9	1106	1,66
KUNSTWERK[t]	938	1866	17,0	0,9	16,1	47	0,05
Totaal	5522	219376	100,0	100,0		5522	

2.6 SECUNDAIRE ANALYSES

Naast het eigen bevolkingsonderzoek en het ledenonderzoek werden een aantal onderzoeksvragen beantwoord door middel van secundaire analyses op basis van de survey *Cultuurparticipatie in Vlaanderen 2003-2004* (Lievens, Waeye & De Meulemeester, 2006). Deze survey betreft face-to-face enquêtes bij 2.848 Vlamingen tussen 14 en 85 jaar oud op basis van een representatieve aselecte steekproef uit het Rijksregister. De survey *Cultuurparticipatie in Vlaanderen 2003-2004* bevat tevens informatie over de aanwezige gezinsleden. Aan iedere respondent die mondeling ondervraagd werd, werd namelijk gevraagd dat alle andere aanwezige gezinsleden een korte schriftelijke vragenlijst invulden. De survey bevat een aantal onderzoeksthema's omtrent amateurkunsten die tot nog toe niet volledig ontsloten werden. In dit onderzoeksrapport wordt dan ook alle relevante informatie omtrent amateurkunsten geanalyseerd. Voor een uitvoerige beschrijving van de data en de gebruikte methodologie verwijzen we naar Lievens, Waeye & De Meulemeester, 2006.

2.7 LEESWIJZER

Voor een correcte interpretatie van het cijfermateriaal is het belangrijk in het achterhoofd te houden dat de cijfers afkomstig zijn uit een steekproef uit de Vlaamse bevolking, en niet berekend werden op de volledige Vlaamse bevolking. Dat impliceert dat de weergegeven percentages niet rechtstreeks kunnen geïnterpreteerd worden als percentages van de Vlaamse bevolking. Ze geven enkel de verdeling in de gerealiseerde steekproef weer. Om toevalsschommelingen in rekening te brengen moet (gegeven de steekproefomvang hier) rond elk percentage een interval getrokken worden door twee percentagepunten af te trekken en op te tellen bij het weergegeven percentage⁹. Op die manier kan met 95% betrouwbaarheid¹⁰ gesteld worden dat het percentage in de Vlaamse bevolking in het berekende interval ligt. Als we bijvoorbeeld vaststellen dat 37% van de steekproef een vorm van amateurkunst beoefent, kunnen we met 95% betrouwbaarheid stellen dat tussen de 35% en 39% van de Vlaamse bevolking een vorm van amateurkunst beoefent.

In dit rapport spreken we geregeld van 'statistisch significante verschillen' tussen groepen respondenten. Deze significantietoetsen zijn belangrijk voor de interpretatie van de cijfergegevens. Statistisch significante verschillen (aangeduid met een *) zijn verschillen die met een hoge mate van zekerheid ook gelden voor de volledige populatie van amateurkunstenaars en niet enkel voor de steekproef die we onderzochten. In sommige tabellen worden bijvoorbeeld gemiddelde waarden (afgekort als 'Gem.') op een kenmerk vergeleken tussen beoefenaars van verschillende disciplines. Statistische significantie geeft dan aan dat de vastgestelde verschillen niet aan het toeval liggen (we werken immers met steekproeven en hebben bijgevolg niet alle beoefenaars geteld). De mate van betrouwbaarheid waarmee we deze verschillen kunnen duiden, wordt bij iedere tabel aangegeven met een p-waarde. Een p-waarde kleiner dan 0,05 wordt gangbaar als een statistisch significant

⁹ Voor percentages kleiner dan 20% en percentages groter dan 80% volstaat het om één percentagepunt op te tellen en af te trekken. Als het percentage 1% of 99% bedraagt, dient een half percentagepunt opgeteld en afgetrokken te worden.

¹⁰ '95% betrouwbaarheid' verwijst ernaar dat in 95% van alle mogelijke steekproeven die uit de Vlaamse bevolking kunnen getrokken worden (met dezelfde omvang als hier) het werkelijk bevolkingspercentage in het berekende interval ligt.

verschil beschouwd. De kans dat het vastgestelde verschil louter aan toeval te wijten is, is in dat geval kleiner dan 5%.

Omdat het mogelijk is dat de gevonden verschillen in gemiddelden kunnen worden toegeschreven aan de socio-demografische samenstelling (in termen van geslacht, leeftijd en opleidingsniveau) van de verschillende groepen die met elkaar werden vergeleken, werken we bij een aantal van de onderzochte kenmerken met 'gecontroleerde gemiddelden' (afgekort als 'Gec. Gem.'). De gecontroleerde gemiddelden geven weer hoe de verschillende vergeleken groepen met elkaar verschillen wanneer ze allemaal dezelfde samenstelling zouden hebben in termen van geslacht, leeftijd en opleidingsniveau. De statistisch significante verschillen tussen deze gecontroleerde gemiddelden worden in de tabellen aangegeven met een °.

In deze publicatie zal regelmatig naar de amateurkunstenaar verwezen worden in louter de hij-vorm. Het spreekt voor zich dat dit onderzoek zowel over mannen als vrouwen gaat. Voor de vlotte leesbaarheid werd er echter voor geopteerd om met de hij-vorm te werken.

Tot slot wordt in deze publicatie regelmatig de afkorting 'DKO' gebruikt. Deze afkorting staat voor 'deeltijds kunstonderwijs'.

Gebruikte databanken

Bevolkingsonderzoek	Schriftelijke bevraging	2.253 respondenten
Ledenonderzoek (leden/geregistreerde geïnteresseerden van de 9 landelijke amateurkunsten-organisaties)	Webenquête	5.533 respondenten
Secundaire analyses op de <i>Cultuurparticipatiesurvey 2003-2004</i>	Mondelinge bevraging	2.848 respondenten

3. EEN EERSTE ZICHT OP AMATEURKUNSTEN IN VLAANDEREN

In dit eerste inhoudelijk hoofdstuk willen we een algemene kijk geven op de amateurkunsten in Vlaanderen. Vragen die we hierbij wensen te beantwoorden zijn: Hoeveel % van de Vlaamse bevolking beoefent een vorm van amateurkunst? Hoeveel verschillende disciplines beoefent men? Welk aandeel van de bevolking beoefent op occasionele dan wel frequente basis? In welke mate beoefent men amateurkunsten in een georganiseerd verband? In hoeveel gezinnen wordt er aan amateurkunsten gedaan?

Allereerst zorgen we voor een detailbeeld door de participatiecijfers van de verschillende bevroegde activiteiten op te lijsten. Vervolgens kijken we naar het aantal disciplines dat wordt beoefend. Daarna gaan we een stap verder door de intensiteit van beoefening in kaart te brengen. Tot slot verrijken we dit eerste zicht op amateurkunstbeoefening in Vlaanderen door aan de hand van secundaire analyses op basis van de survey *Cultuurparticipatie in Vlaanderen 2003-2004*¹¹, de organisatiegraad en de amateurkunstbeoefening op het niveau van de huishoudens weer te geven.

3.1 DETAILBEELD: AMATEURKUNSTBEOEFENING IN VLAANDEREN

Deelnemers aan het bevolkingsonderzoek kregen een lijst van 58 creatieve activiteiten vorgelegd. Voor elk van deze activiteiten werd gevraagd of ze deze de afgelopen zes maanden voorafgaand aan de bevraging beoefend hebben of niet. Uit de data blijkt dat naar schatting 37% van de Vlamingen tussen 14 en 75 jaar minstens één creatieve hobby uit deze lijst van 58 activiteiten heeft beoefend tijdens de laatste zes maanden voorafgaand aan de bevraging¹².

Een aantal van de bevroegde activiteiten worden daarbij opmerkelijk meer beoefend dan andere.

Tabel 3.1 geeft de resultaten, van hoog naar laag geordend op het percentage participanten. Hoewel de respondenten duidelijk werd meegegeven dat vakantie- of familiefoto's niet in rekening mochten worden gebracht, blijft de topper onder de kunstzinnige hobby's fotografie: 7,4% van de respondenten geeft aan gefotografeerd te hebben gedurende de laatste zes maanden. Andere vaak beoefende creatieve activiteiten zijn: het bespelen van een instrument (6,5%), een dagboek of korte gedachten schrijven (5,7%), tekenen (5,5%) en multimedia (4,6%).

¹¹ Survey *Cultuurparticipatie in Vlaanderen 2003-2004* wordt verder in de tekst afgekort als CPS 2003-2004.

¹² Wanneer we 'creatief werken met bloemen en planten' niet opnemen in de analyses komen we uit op naar schatting 34,3% van de Vlamingen die minstens één creatieve activiteit uitoefenden gedurende de laatste zes maanden voorafgaand aan de bevraging.

Tabel 3.1: Beoefening van creatieve activiteiten: percentage participanten per activiteit

(Bron: AK bevolkingsonderzoek, N=2259)

	% beoefenaars
Fotografie (geen vakantie- of familiefoto's)	7,4
Instrument bespelen	6,5
Dagboek/korte gedachten schrijven	5,7
Tekenen	5,5
Multimedia (bv. VJ'en, game-ontwerp, webdesign, ...)	4,6
Film/Video (geen vakantie- of familievideo's)	3,5
Weblog schrijven	3,5
Textiele kunsten (weven, borduren, enz.)	3,4
Reisverslagen schrijven	3,2
Poëzie, versjes of gedichten schrijven	2,9
Pop- of rockmuziek spelen	2,9
Artikels/opiniestukken schrijven	2,7
Schilderen	2,7
Werelddans	2,5
Hedendaagse dans	2,3
Klassieke muziek spelen	2,2
Samenzang	1,9
DJ'en of elektronische muziek maken	2,0
Essays schrijven	1,9
Koorzang	1,9
Toneel of theater spelen	1,7
Hiphop, streetdance, breakdance	1,4
Liedteksten schrijven	1,3
Volksdans of historische dans	1,3
Grafiek	1,3
Jazzdans of moderne dans	1,3
Muziekproductie (opnames maken en bewerken)	1,3
Papierbewerking	1,2
Muziek componeren	1,2
Stijldans	1,2
Jazzmuziek spelen	1,2
Muziek spelen in een fanfare, brassband	1,2
Solozang	1,1
Columns/cursiefjes schrijven	0,9
Mixed media	0,9
Wereldmuziek of folk spelen	0,8
Romans of (kort)verhalen schrijven voor volwassenen	0,7
Zingen in een band	0,7
Keramiek	0,6
Kalligrafie	0,6

Romans of (kort)verhalen schrijven voor kinderen	0,4
Toneel/scenario schrijven	0,4
Klassiek ballet	0,3
Vocaal ensemble	0,3
Edelsmeedkunst	0,3
Muziektheater of musicals spelen	0,3
Musical	0,2
Rap	0,2
Mime of bewegingstheater	0,2
Poppenspel, circus	0,2
Kindertheater spelen/regisseren	0,2
Cabaret, stand-up, kleinkunst	0,2
Majorette of twirl	0,1
Opera of operette	0,1
Muziektheater-zang	< 0,1
Folkzang	< 0,1
Glaskunst	< 0,1
Andere	0,4

Naar schatting 37% van de Vlamingen tussen 14 en 75 jaar oud beoefent minstens één creatieve hobby.

3.2 AMATEURKUNSTEN VOLGENS AANTAL BEOEFENDE DISCIPLINES

Op basis van de uitgebreide lijst activiteiten werd een indeling in hoofdisciplines gemaakt. Daarbij werden de volgende disciplines onderscheiden:

- Beeldexpressie: fotografie (geen vakantie- of familiefoto's), film/video (geen vakantie- of familiefilmpjes) en multimedia (bv VJ'n, gameontwerp, webdesign).
- Schrijven: romans of (kort)verhalen voor volwassenen, romans of (kort)verhalen voor kinderen, columns/cursiefjes, artikels/opiniestukken, essays, toneel/scenario, poëzie versjes of gedichten, weblog, dagboek/korte gedachten, liedteksten, reisverslagen.
- Dans: klassiek ballet, stijldans, jazzdans of moderne dans, hedendaagse dans, hip-hop, streetdance, breakdance, werelddans (salsa, tango, enz.), volksdans of historische dans, majorette of twirl.
- Zang: koorzang, vocaal ensemble, opera of operette, solozang, samenzang, muziektheater-zang, musical, folkzang, rap.
- Beeldende kunst¹³: schilderen, tekenen, grafiek, textiele kunsten (weven, borduren, enz.), keramiek, mixed media, glaskunst, edelsmeedkunst, papierbewerking, kalligrafie.

¹³ Omdat 'creatief werken met bloemen en planten' beleidsmatig niet tot de amateurkunstensector wordt gerekend, is in overleg met de opdrachtgever besloten om dit niet op te nemen in deze indeling.

- Theater/toneel: toneel of theater spelen/regisseren, muziektheater of musicals spelen, mime of bewegingstheater, poppenspel, objectentheater of circus, kindertheater spelen/regisseren, cabaret, stand-up, kleinkunst.
- Muziek: muziekinstrument bespelen, zingen in een band, pop- of rockmuziek spelen, klassieke muziek spelen, wereldmuziek of folk spelen, jazzmuziek spelen, muziek spelen in een fanfare, harmonie of brassband, DJ'en of elektronische muziek maken, muziekproductie (opnames maken en bewerken) en muziek componeren.

De meeste van de huidige amateurkunstenaars beperken hun creatieve activiteiten tot één van deze zeven disciplines (58,8%). Iets minder dan een kwart (23,5%) van de amateurkunstenaars beoefent twee disciplines; 11,3% drie disciplines en 4,9% vier disciplines. Slechts enkele amateurkunstenaars (1,6%) zijn in meer dan 4 disciplines actief (zie tabel 3.2).

Tabel 3.2: Aantal disciplines waarin amateurkunstenaars actief zijn (Bron: AK bevolkingsonderzoek)

Aantal disciplines	%
1 discipline	58,8
2 disciplines	23,5
3 disciplines	11,3
4 disciplines	4,9
+ 4 disciplines	1,6
(N)	(852)

3.3 AMATEURKUNSTEN VOLGENS INTENSITEIT VAN BEOEFENING

3.3.1 Algemeen

Indien men één van de bevroegde activiteiten (of nog een andere niet-opgenoemde activiteit) momenteel (in de zes maanden voorafgaand aan de bevraging) beoefent of vroeger beoefend heeft, werd tevens de regelmaat waarmee men deze activiteit beoefent of beoefende bevroegd. Op basis daarvan hebben we een maat geconstrueerd die de intensiteit van amateurkunstbeoefening aangeeft.

De indicator 'intensiteit van amateurkunstbeoefening' omvat vier categorieën: 1) de respondenten die nooit een creatieve hobby hebben beoefend, 2) de respondenten die momenteel geen creatieve hobby beoefenen maar dit vroeger wel hebben gedaan, 3) de occasionele beoefenaars en 4) de frequente beoefenaars. Om de frequente van de occasionele beoefenaar te onderscheiden, diende de frequente beoefenaar aan één van de onderstaande criteria te voldoen:

- minstens één creatieve hobby minstens wekelijks beoefenen, of
- uit minstens twee verschillende disciplines (bv. beeldexpressie, dans, muziek, theater, ...) een creatieve hobby minstens meermaals per maand uitoefenen, of

- uit minstens vier verschillende disciplines creatieve hobby's minstens maandelijks combineren

Op basis van deze berekening kunnen we, zoals reeds hoger aangegeven, stellen dat naar schatting 37% van de Vlamingen tussen 14 en 75 jaar oud momenteel minstens één creatieve hobby beoefent¹⁴. Van 27% van de Vlamingen (of 74,4% van de huidige beoefenaars) kunnen we zelfs stellen dat zij op frequente basis creatieve activiteiten beoefenen. 9,4% beoefent occasioneel een creatieve hobby (of 25,6% van de huidige beoefenaars). Hoewel een meerderheid van de respondenten (63%) op het moment van de bevraging geen creatieve hobby beoefenden, stellen we vast dat meer dan de helft van de huidige niet-beoefenaars vroeger wel een creatieve hobby beoefenden, wat overeenkomt met 33,9% van de totale steekproef. Bijna 30% van de respondenten heeft nooit een creatieve hobby beoefend.

Tabel 3.3: Intensiteit van amateurkunstbeoefening (Bron: AK bevolkingsonderzoek)

	% respondenten	% beoefenaars	% niet-beoefenaars
Nooit beoefend	29,2	/	46,3
Vroeger, nu niet meer	33,9	/	53,7
Occasionele beoefenaars	9,4	25,6	/
Frequente beoefenaars	27,4	74,4	/
(N)	(2074)	(765)	(1309)

Naar schatting 37% van de Vlamingen tussen 14 en 75 jaar oud beoefent minstens één creatieve hobby. Van naar schatting 27% van deze Vlamingen kunnen we zelfs stellen dat zij op regelmatige basis een creatieve hobby beoefenen. Slechts een minderheid van de Vlamingen (naar schatting 29,2%) beoefende nooit een creatieve hobby.

3.3.2 Disciplinespecifiek beeld

Nu we een eerste algemeen beeld hebben van amateurkunstbeoefening maken we in deze paragraaf een opdeling volgens beoefende discipline. De disciplines beeldende kunst, creatief schrijven en beeldexpressie kennen het grootste aantal beoefenaars in het bevolkingsonderzoek (respectievelijk 14,7%, 14,6% en 12,0% van de respondenten beoefenen deze disciplines). De disciplines die het minst aantal beoefenaars tellen, zijn zang (3,6%) en theater (2,1%). Dans (7,5%) en muziek (9,5%) nemen een tussenpositie in.

Binnen de onderscheiden disciplines stellen we relatief grote verschillen vast wat de regelmaat van beoefening betreft. Zang en theater worden dan wel minder beoefend, de overgrote meerderheid van de beoefenaars van deze disciplines beoefent ze op frequente basis. De disciplines beeldexpressie (71,5%) en beeldende kunst (75,0%) hebben het laagste aandeel frequente beoefenaars. Muziek, dans en creatief schrijven nemen een tussenpositie in.

¹⁴ In de berekening van deze cijfers werden de beoefenaars van 'creatief werken met bloemen en planten' meegenomen in de berekening. Wanneer deze niet worden opgenomen, stellen we vast dat naar schatting 34,3% van de Vlamingen tussen 14 en 75 jaar oud minstens één vorm van amateurkunst beoefende tijdens de laatste zes maanden voorafgaand aan de bevraging. We stellen dan naar schatting 31,1% nooit-beoefenaars vast; 34,7% vroegere beoefenaars; 8,5% occasionele beoefenaars en 25,8% frequente beoefenaars.

Tabel 3.4: Intensiteit beoefening amateurkunsten volgens discipline (in %)
(Bron: AK bevolkingsonderzoek)

	Beoefenaars	Waarvan	
		Occasioneel	Frequent
Beeldexpressie (N=256)	12,0	28,5	71,5
Schrijven (N= 304)	14,6	18,1	81,9
Dans (N=154)	7,5	14,9	85,1
Zang (N=74)	3,6	5,4	94,5
Beeldende kunst (N=288)	14,7	25,0	75,0
Theater (N=41)	2,1	9,8	90,2
Muziek (N=199)	9,5	11,6	88,4

3.4 DE ORGANISATIEGRAAD IN DE AMATEURKUNSTEN

In welke mate wordt amateurkunst in Vlaanderen in georganiseerd verband beoefend? In deze paragraaf gaan we zowel in het algemeen als per discipline na in welke mate de beoefenaars les volgden in een academie of actief beoefenden in een vereniging. Voor deze cijfers gebruiken we de *CPS 2003-2004*¹⁵. Wie de afgelopen zes maanden voorafgaand aan de bevraging les volgde in een academie of beoefende in een vereniging, beschouwen we als een georganiseerde beoefenaar. Wie aangaf niet in les- of verenigingsverband beoefend te hebben, definiëren we als een niet-georganiseerde beoefenaar. Omdat we in *CPS 2003-2004* geen informatie hebben over het volgen van les buiten het DKO, zijn de hier gerapporteerde cijfers mogelijk een onderschatting van de organisatiegraad.

In eerste instantie schetsen we de algemene organisatiegraad van amateurkunsten, vervolgens gebeurt dit disciplinespecifiek. De volgende amateurkunsten werden in de survey *Cultuurparticipatie in Vlaanderen 2003-2004* opgenomen:

- Dans: dansen zoals jazzballet, moderne dans, klassieke dans of volksdans
- Toneel
- Fotografie, film, video of computerkunst, (geen foto's of filmpjes van vakantie- of familiefeesten)
- Schilderen, tekenen of grafisch werk
- Beeldhouwen, boetseren, keramiek of pottenbakken
- Muziekinstrument bespelen
- Zingen
- Creatief schrijven ongeacht de literaire vorm
- Creatief werken met textiel zoals haken, weven, borduren, patchwork, naaien

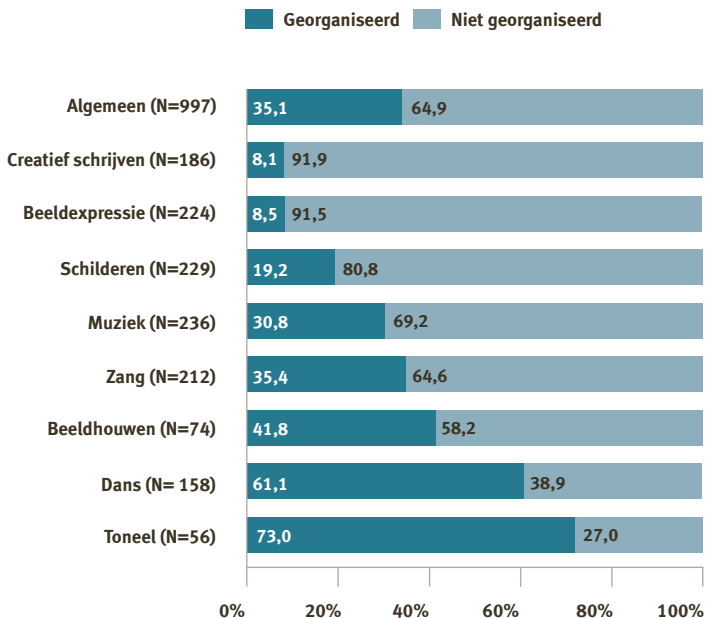
In het algemeen kunnen we stellen dat 12,4% van de totale steekproef een amateurkunst beoefent in organisatieverband. Beschouwen we dit enkel op het aantal beoefenaars dan blijkt dat iets meer dan een derde van de beoefenaars (35,1%) dat in georganiseerd verband doet, terwijl iets minder dan twee derde dat niet in georganiseerd verband doet.

¹⁵ We gebruiken de data van *CPS 2003-2004* hier eerder dan het AK bevolkingsonderzoek omdat de vraagstelling in de eerste dataset expliciet verwijst naar actieve beoefening in georganiseerd verband in de periode zes maanden voor de bevraging.

Dit algemeen beeld verhult grote verschillen tussen de disciplines. Waar zang en het bespelen van een muziekinstrument nog relatief goed stroken met dit algemeen beeld, stellen we voor dans en toneel een quasi omgekeerde verdeling vast. Daar beoefent een zeer duidelijke meerderheid in georganiseerd verband (resp. 61,1% en 73%). De overige disciplines tonen allen een meerderheid aan niet-georganiseerde beoefenaars. Het meest uitgesproken zijn fotografie en creatief schrijven, waar telkens ongeveer 9 op 10 beoefenaars in niet-georganiseerd verband beoefenen. Binnen beeldende kunsten stellen we een duidelijk onderscheid vast volgens organisatiegraad: Het percentage georganiseerde beoefenaars is beduidend lager bij schilderen (19,2%) dan bij beeldhouwen (41,8%).

Figuur 3.1: Organisiegraad volgens discipline (in %) (Bron: CPS 2003-2004)

3.5 AMATEURKUNSTEN OP GEZINSNIVEAU

Aan de hand van de *CPS 2003-2004* gingen we na in welke mate amateurkunstbeoefening gedeeld wordt binnen het huishouden. Voor iedere persoon die in de *CPS 2003-2004* uitgebreid mondeling werd bevestigd, werden namelijk ook alle andere personen uit het huishouden kort schriftelijk bevestigd. De data laten een analyse toe van de deelname aan amateurkunst op het niveau van de huishoudens. We definiëren een huishouden daarbij als alle personen die samen onder één dak wonen.

We stellen vast dat in 60,7% van de bevestigde huishoudens minstens één persoon aan amateurkunst doet. Zo'n 17% van de huishoudens bevat twee amateurkunstenaars en ca. 7% van de bevestigde gezinnen bevat drie of meer amateurkunstenaars (zie tabel 3.5).

Tabel 3.5: Aandeel huishoudens met amateurkunstenaars (Bron: CPS 2003-2004)

Categorie	%	
Geen amateurs	39,3	
1 amateur	36,3	60,7%
2 amateurs	16,9	
3 of meer amateurs	7,4	
(N)	2847	

Uit tabel 3.6 blijkt dat ongeveer een vierde van de gezinnen minstens één occasionele amateurkunstenaar telt, en dat meer dan een derde van de bevraagde huishoudens minstens één frequente beoefenaar (37,2%).

Tabel 3.6: Aandeel huishoudens met amateurkunstenaars volgens intensiteit van beoefening (Bron: CPS 2003-2004)

Categorie	%
Geen amateurs	39,3
Minstens 1 occasioneel	23,4
Minstens 1 frequent	37,2
Totaal	2847

Hieronder gaan we iets dieper in op de deelname aan amateurkunsten binnen de context van het gezin. In eerste instantie gaan we na hoe groot het huishouden van amateurkunstenaars is. Daarna gaan we na in welke mate amateurkunsten gedeeld worden binnen de context van het gezin.

3.5.1 Aantal gezinsleden

Wonen amateurkunstenaars in kleinere of grotere huishoudens dan niet-beoefenaars? Uit tabel 3.7 blijkt dat de amateurkunstenaars niet zo veel verschillen van de niet-amateurs wat het aantal gezinsleden betreft. Enkel blijkt dat amateurkunstenaars iets vaker in een eenpersoonshuishouden wonen in vergelijking met de niet-beoefenaars (11,8% versus 9,4%). Daarmee samenhangend blijkt ook dat ze net iets minder vaak in een tweepersoonshuishouden wonen (30,1% vs 36,1%). Beide verschillen blijken statistisch significant. De amateurs verschillen dan weer niet statistisch significant van de niet-amateurs wat de grotere huishoudens betreft.

We merken nog op dat het onderscheid volgens intensiteit van beoefening geen enkel statistisch significant verschil in aantal gezinsleden opleverde tussen occasionele en frequente beoefenaars.

Tabel 3.7: Amateurkunsten en gezinsgrootte (rijpercentages) (Bron: CPS 2003-2004).

Aantal gezinsleden	1	2	3	4	5+	(N)
Amateurs	11,8*	30,1*	20,7	32,2	5,2	(1078)
Niet amateurs	9,4	36,1	20,6	30,2	3,7	(1762)

*Statistisch significant verschillend van niet-beoefenaars (p<0.05)

3.5.2 Amateurkunsten in het gezin

3.5.2.1 Algemeen

Op het vlak van receptieve cultuurparticipatie werd reeds aangetoond dat cultureel actieve ouders hun kinderen ook aanzetten tot cultuurparticipatie (bv. Nagel, 2003). Tevens geeft onderzoek aan dat cultureel actieve personen vaak een partner hebben die aan cultuur participeert (Uunk & Ultee, 1996). Op basis van deze vaststellingen kunnen we ons de vraag stellen in welke mate participatie aan de amateurkunsten wordt gedeeld binnen de context van het huishouden? Om deze vraag te beantwoorden gingen we zowel voor de beoefenaars als de niet-beoefenaars na in welke mate er nog andere personen in hun huishouden amateurkunst beoefenen. Voor deze analyse werden de eenpersoonshuishoudens uiteraard buiten beschouwing gelaten.

Uit tabel 3.8 blijkt duidelijk dat er bij de beoefenaars van amateurkunsten, veel vaker dan bij niet-beoefenaars, nog andere personen in hun huishouden zijn die ook amateurkunst beoefenen. Meer dan de helft van de ondervraagde amateurkunstenaars (56,6%) die niet alleen wonen, heeft namelijk nog een andere persoon in zijn huishouden die ook amateurkunsten beoefent. Onder de niet-beoefenaars gaat het slechts om 40,3% van de gevallen. Dit verschil blijkt statistisch significant. Opvallend is ook hoe deze verschillen groter worden wanneer we het onderscheid nagaan volgens het aantal andere gezinsleden die aan amateurkunst doen. In vergelijking met de niet-beoefenaars merken we hoe bijna dubbel zoveel beoefenaars twee of meer andere personen in hun huishouden hebben die ook beoefenen (9,7% versus 18,7%).

We gingen ook na in welke mate occasionele en frequente beoefenaars verschillen in de mate waarin zij hun amateurkunstbeoefening delen met andere personen uit hun huishouden. We konden echter geen enkel noemenswaardig en statistisch significant verschil detecteren. **Hieruit kunnen we concluderen dat amateurkunstbeoefening sterk ingebed ligt in de gezinscontext**, ongeacht de intensiteit van beoefening.

Tabel 3.8: Andere amateurkunstenaars in het huishouden (rijpercentages) (Bron: CPS 2003-2004)

	Geen ander gezinslid ak	1 ander gezinslid ak	2 of meer andere gezinsleden ak	(N)
Niet-beoefenaars	59,7	30,6	9,7	(1597)
Beoefenaars	43,4*	37,9*	18,7*	(951)

*statistisch significante verschillen met niet-beoefenaars (p<0.05)

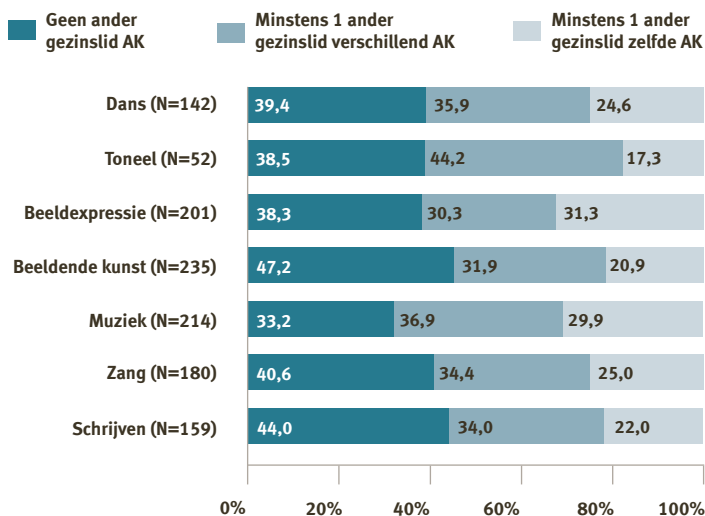
3.5.2.2 Disciplinespecifiek beeld

In welke mate wordt er binnen huishoudens aan *dezelfde* vorm van amateurkunst deelgenomen? Voor de beoefenaars van de verschillende disciplines die we op basis van de CPS 2003-2004 data konden onderscheiden, gingen we na in welke mate de personen uit hun huishouden actief zijn op het vlak van amateurkunstbeoefening en in welke mate zij daarbij dezelfde dan wel andere disciplines beoefenen. Opnieuw laten we de eenpersoonshuishoudens buiten beschouwing.

In eerste instantie merken we dat de disciplines dans, toneel, beeldexpressie en creatief schrijven min of meer de algemene trend volgen waarbij in ca. 43% geen enkel ander gezinslid actief is als amateurkunstenaar. Personen die een muziekinstrument bespelen vallen op, doordat ze iets meer personen uit hun huishouden hebben die ook aan amateurkunst doen. Slechts in een derde van de gevallen beoefenen de andere personen in hun huishouden geen vorm van amateurkunst. Anderzijds vallen de beoefenaars van beeldende kunst op waar in ca. 47% van de gezinnen geen enkele andere persoon uit hun huishouden aan amateurkunst doet.

Wanneer we kijken naar de disciplines die deze huisgenoten beoefenen, merken we voor de meeste disciplines dat tussen 20% en 25% van de beoefenaars minstens één persoon in hun huishouden hebben die dezelfde hobby beoefent. Uitzonderingen zijn in eerste instantie beeldexpressie en muziek. Bij deze disciplines gaat het om ca. 30% van de beoefenaars die minstens één huisgenoot hebben die eveneens beeldexpressie of muziek beoefent. Voor beoefenaars van toneel valt dan weer de iets kleinere groep beoefenaars op die een huisgenoot heeft die net als hij een vorm van toneel beoefent (17,3%).

Figuur 3.2: Disciplinespecifiek beeld van amateurkunstbeoefening in het huishouden
(Bron: CPS 2003-2004).

4. PROFIELEN

Nu we weten hoeveel mensen een vorm van amateurkunst beoefenen, gaan we in dit hoofdstuk na wat voor mensen dit zijn. We doen dit door profielen op te stellen van amateurkunstenaars naar leeftijd, geslacht, opleidingsniveau, beroepsactiviteit, taakinhoud, studierichting, verstedelijking van de woonplaats, gezinssituatie en inkomen¹⁶. Daarbij maken we het onderscheid naar intensiteit van beoefening enerzijds en naar het organisatieverband waarin wordt beoefend anderzijds. Naast profielen van amateurkunstenaars in het algemeen schetsen we ook disciplinespecifieke profielen. Tot slot vergelijken we het profiel van de amateurkunstenaar met het profiel van de receptieve cultuurparticipant.

4.1 ALGEMEEN PROFIEL VAN DE AMATEURKUNSTENAAR VOLGENS INTENSITEIT VAN BEOEFENING

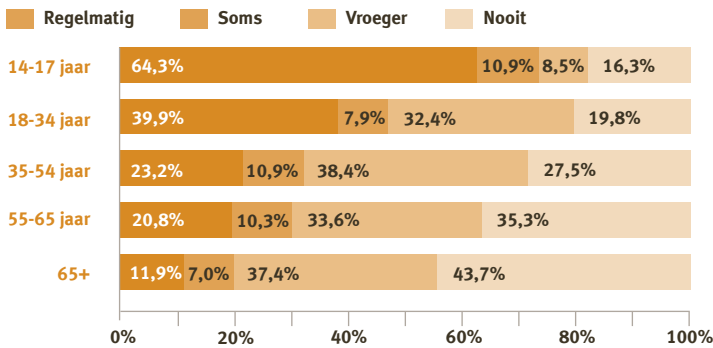
4.1.1 Leeftijd

De beoefening van amateurkunsten is duidelijk leeftijdsgebonden. Jongeren beoefenen veel vaker amateurkunsten dan ouderen. Zo geeft 64,3% van de 14-tot 17-jarigen aan frequent een creatieve hobby te beoefenen, tegenover slechts 12% van de 65-plussers. Deze daling is vrij lineair; naarmate de respondenten ouder zijn, beoefenen zij minder vaak één of andere creatieve activiteit.

Niet zozeer het aandeel vroegere participanten neemt toe met de leeftijd (met uitzondering van de overgang van de eerste naar de tweede leeftijdsgroep), maar wel het percentage dat nooit een culturele activiteit heeft beoefend. Terwijl bij de twee jongste leeftijdsgroepen nog geen 20% aangeeft nooit een creatieve hobby te hebben beoefend, is dit bij de groep van 65-plussers meer dan 40%. Dit wijst erop dat de verschillen tussen jongere en oudere respondenten niet alleen een leeftijdseffect zijn, maar dat dient gedacht te worden aan een cohorteneffect. Het aanbod van creatieve activiteiten is vandaag veel groter dan pakweg 20 jaar geleden. Bovendien wordt vandaag meer dan ooit tevoren nadruk gelegd op creativiteit, culturele vorming en cultuurparticipatie binnen de opvoeding en scholing van jongeren. Het feit dat jongeren in veel grotere mate creatieve hobby's beoefenen, heeft wellicht ook met deze tijdsgebonden factoren te maken.

¹⁶ We verwijzen naar het integrale eindrapport voor een beschrijving van de operationalisering van deze variabelen.

Figuur 4.1: Intensiteit beoefening amateurkunsten naar leeftijd (N=2035)
(Bron: AK bevolkingsonderzoek)

4.1.2 Geslacht

Onderzoek heeft reeds meermaals aangetoond dat vrouwen vaker participeren aan culturele activiteiten in vergelijking met mannen (zie bv. Bihagen & Katz-Gerro, 2000). Uit recent Nederlands onderzoek blijkt bovendien dat dit geslachtsverschil nog groter is voor wat amateurkunstbeoefening betreft (van den Broeck, de Haan & Huysmans, 2009). Onze cijfers bevestigen dit genderverschil voor Vlaanderen (zie tabel 4.1). **Zo heeft 36,0% van de mannelijke respondenten nooit een creatieve hobby beoefend, tegen 22,0% van de vrouwelijke respondenten. Vrouwen doen niet alleen vaker aan amateurkunst dan mannen, ze doen dit ook frequenter. 32% van de vrouwen beoefent op frequente basis een creatieve hobby, terwijl dit voor de mannen slechts voor 23% geldt. Daarnaast merken we ook dat vrouwen (37,8%) vaker dan mannen (30,0%) aangeven in het verleden amateurkunsten beoefend te hebben.**

Tabel 4.1: Intensiteit beoefening amateurkunsten naar geslacht (kolompercentages)
(Bron: AK bevolkingsonderzoek)

	Man (%)	Vrouw (%)	Totaal (%)
Nooit	36,0	22,0	29,0
Vroeger wel, nu niet	30,0	37,8	33,9
Occasioneel	10,6	8,3	9,5
Frequent	23,3	31,9	27,6
Totaal	100,0	100,0	100,0
(N)	(1024)	(1032)	(2056)

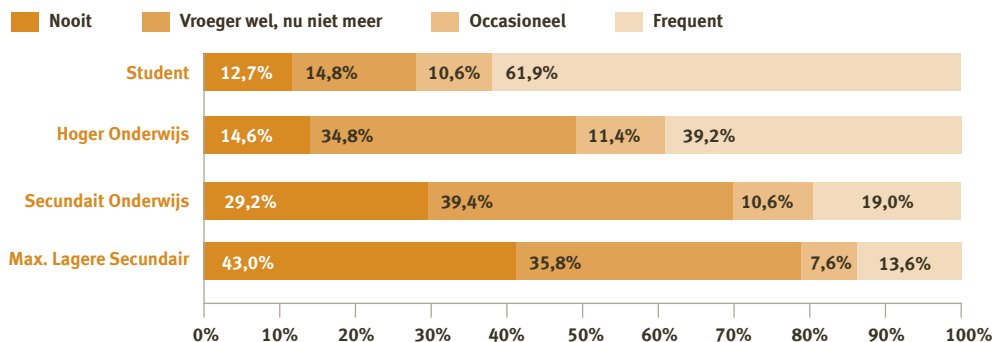
4.1.3 Opleidingsniveau

Onderzoek toont keer op keer sterke verschillen in cultuurparticipatie naargelang opleidingsniveau aan (bv. DiMaggio & Useem, 1978; Aschaffenburg & Maas, 1997; van Eijck, 1997). **Ook de mate van amateurkunstbeoefening hangt nauw samen met het opleidingsniveau van de respondenten. Uit figuur 4.2 blijkt dat 39,2% van de hoogopgeleiden frequent een creatieve hobby beoefent tegenover 13,6% van de respondenten met ten hoogste een diploma lager secundair onderwijs, en 19,0% van de respondenten die ten hoogste een diploma secundair onderwijs behaalden. Eerder in dit hoofdstuk zagen we**

al dat veel jongeren (14-17 jaar) amateurkunst beoefenen, vandaar dat het ook niet verwonderlijk is dat 61,9% van de studenten frequent een creatieve hobby beoefent.

Figuur 4.2: Intensiteit beoefening amateurkunst naar opleidingsniveau (N=1635)
(Bron: AK Bevolkingsonderzoek)

4.1.4 Arbeidsstatuut

Constateren we verschillen in amateurkunstbeoefening volgens het arbeidsstatuut van de respondenten? Uit de bivariate analyses in tabel 4.2 blijkt duidelijk dat de gepensioneerden en de studenten zich sterk van de andere groepen onderscheiden inzake de intensiteit van amateurkunstbeoefening. **Van de gepensioneerden heeft 40% nooit een creatieve hobby beoefend**, en heeft 35% dat vroeger gedaan, maar nu niet meer. Met andere woorden, drie vierde van de gepensioneerden oefende geen creatieve activiteit uit op het moment van de bevraging. Dit komt overeen met het eerder beschreven leeftijdsprofiel van de amateurkunstenaars. **De studenten daarentegen blijken ook hier een groep die gekenmerkt wordt door een hoge mate van amateurkunstbeoefening.** Slechts 13,5% van deze groep heeft nog nooit een creatieve hobby beoefend, tegenover 27% van de werkenden, 31% van de niet-werkenden en 40% van de gepensioneerden.

Werkenden en niet-werkenden blijken statistisch niet van elkaar te verschillen wat de regelmaat van amateurkunstbeoefening betreft. Het al dan niet hebben van betaald werk, maakt geen statistisch significant verschil uit wat de regelmaat van amateurkunstbeoefening betreft.

Als we de werkenden indelen in arbeidscategorieën, stellen we vast dat arbeiders en kleine zelfstandigen niet statistisch significant van elkaar verschillen voor de intensiteit van amateurkunstbeoefening. Beide groepen beoefenen in veel mindere mate creatieve hobby's, in vergelijking met de bedienden en ambtenaren, hoger bedienden, vrije beroepen en ondernemingsleiders. In de bijlage gaan we dieper in op de deelname aan amateurkunst van één specifieke beroepsgroep: de leerkrachten.

Tabel 4.2: Intensiteit beoefening amateurkunsten naar arbeidsstatuut (kolompercentages)
(Bron: AK bevolkingsonderzoek)

Intensiteit	Werkenden	Gepensioneerden	Niet-werkenden	Studenten	Totaal
Nooit	27,1	40,2	31,3	13,5	28,9
Vroeger wel, nu niet meer	37,1	35,3	37,8	15,5	34,1
Occasioneel	9,4	9,6	9,2	11,1	9,6
Frequent	26,5	15,0	21,8	59,9	27,5
Totaal	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
N	1058	448	262	252	2020
	Werkenden	Gepensioneerden	Niet-werkenden	Studenten	
Werkenden	/	***		***	
Gepensioneerden	***	/		***	
Niet-werkenden			/	***	
Studenten	***	***	***	/	

***statistisch significante verschillen ($p < 0.01$)

Tabel 4.3: Intensiteit beoefening amateurkunsten naar arbeidscategorie (kolompercentages)
(Bron: AK bevolkingsonderzoek)

Intensiteit	Arbeiders	Bedienden	Hoger bedienden, vrije beroepen en ondernemingsleiders	Kleine zelfstandigen	Totaal
Nooit	42,4	22,2	25,0	32,7	30,6
Vroeger wel, nu niet meer	32,2	40,0	34,6	37,5	36,4
Occasioneel	7,9	9,8	12,0	11,3	9,6
Frequent	17,6	28,0	28,4	18,5	23,4
Totaal%	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
N	569	697	208	168	1642
	Arbeiders	Bedienden	Hoger bedienden, vrije beroepen, ondernemingsleiders	Kleine zelfstandigen	
Arbeiders	/	***	***		
Bedienden	***	/		*	
Hoger bedienden, vrije beroepen, ondernemingsleiders	***		/		
Kleine zelfstandigen		*		/	

Statistisch significante verschillen: *** $p < 0.001$; ** $p < 0.01$; * $p < 0.05$

4.1.5 Taakhoud

Vinden we verschillen terug volgens de inhoudelijke invulling van het werk dat men uitvoert? Tabel 4.4 biedt de resultaten. Net zoals in de survey *Cultuurparticipatie in Vlaanderen 2003-2004* als in het bevolkingsonderzoek amateurkunsten werd de taakhoud van de werkenden bevraagd aan de hand van een 9-tal activiteiten (zie integraal rapport voor een overzicht van de operationalisering). Door middel van een principale hoofdcomponentenanalyse kon één dimensie worden geabstraheerd, namelijk het al dan niet uitvoeren van een leidinggevende taak. Op basis hiervan werd dan een 100-puntenschaal gecreëerd waarbij een score dicht bij 100 aangeeft dat een respondent een job uitoefent (uitoefende) met een sterk leidinggevend karakter, een lage score duidt op het ontbreken van dergelijke leidinggevende aspecten.

Frekwente amateurkunstbeoefenaars onderscheiden zich sterk van de niet-beoefenaars op het vlak van de inhoudelijke invulling van hun werk. **Respondenten die frequent een creatieve activiteit beoefenen, hebben vaker een meer leidinggevende functie dan de respondenten die momenteel geen creatieve activiteit beoefenen.** De frequente beoefenaars halen een gemiddelde score van 36 op 100 op de schaal die het leidinggevend karakter van de job meet (zie tabel 4.4), terwijl de personen die nooit een creatieve hobby hebben uitgeoefend gemiddeld 13 punten lager scoren op deze schaal. Occasionele beoefenaars vormen een soort van tussencategorie die niet significant verschilt van de andere respondentgroepen. Bij de niet-beoefenaars van amateurkunsten vinden we onderling wel verschillen terug tussen diegenen die nooit een creatieve activiteit hebben beoefend, en zij die dat vroeger wel hebben gedaan.

Tabel 4.4: Intensiteit beoefening amateurkunsten naargelang leidinggevend karakter van het werk (Bron: AK bevolkingsonderzoek)

	Gemiddelde	N	Std.Dev.	Nooit	Vroeger wel, nu niet	Occasioneel	Frequent
Nooit	23,36	394	25,40	/	*		*
Vroeger wel, nu niet	28,85	533	27,03	*	/		*
Occasioneel	30,38	134	26,72			/	
Frequent	36,16	342	26,92	*	*		/
Totaal	29,24	1404	26,90				

*: statistisch significante verschillen ($p < 0.05$)

4.1.6 Studierichting

De studierichtingen die de respondenten gevolgd hebben of momenteel nog volgen, hebben we ingedeeld in drie groepen: de studierichtingen waarvan het object van de opleiding een sterk culturele dimensie omvat (talen, onderwijs, kunst), de opleidingen die mensen of dienstverlening als studieobject hebben (medische en paramedische sector, economie, rechten, ...) en ten derde de meer technische en materieel georiënteerde opleidingen (exacte wetenschappen, landbouw, textiel, ...).

Tabel 4.5 toont duidelijke verschillen aan. **Mensen met een culturele studieachtergrond geven in vergelijking met de twee andere groepen veel vaker aan frequent amateurkunsten te beoefenen.** Zo vinden we dat 46% van de respondenten uit ‘culturele’ studierichtingen frequent een creatieve hobby beoefenen, tegenover 30% van de respondenten die een diploma behaalden of studeren in een opleiding met een dienstverlenend karakter, en 26% van de respondenten die een eerder technische studierichting volgen of hebben gevolgd.

Tabel 4.5: Intensiteit beoefening amateurkunsten naar studierichting (kolompercentages)
(Bron: AK bevolkingsonderzoek)

Intensiteit beoefening amateurkunsten	Cultuur	Mensen/ diensten	Materieel/ Producten/ Techniek	Totaal
Nooit	11,4	20,0	30,9	23,4
Vroeger wel, nu niet meer	31,2	39,6	32,7	34,7
Occasioneel	11,1	10,2	10,5	10,5
Frequent	46,3	30,2	26,0	31,4
Totaal	100,0	100,0	100,0	100,0
(N)	348	562	678	1588

4.1.7 Woonplaats

In een stedelijke omgeving is het aanbod aan georganiseerde culturele activiteiten doorgaans groter dan in landelijke omgevingen. Zoals echter blijkt uit tabel 4.6 **beoefenen mensen uit landelijke woonomgevingen even vaak creatieve hobby's als mensen die in een stedelijke woonomgeving leven.** Ook van den Broeck et al. (2009) vonden voor Nederland niet altijd een samenhang tussen woonplaats en amateurkunstbeoefening. In de gegevens van 1995 en 2007 vonden ze meer amateurkunstenaars onder de grootstedelingen dan onder de rest van de bevolking, terwijl ze voor 1999 en 2003 geen verschil konden optekenen.

Tabel 4.6: Intensiteit beoefening amateurkunsten naar woonplaats (kolompercentages)
(Bron: AK bevolkingsonderzoek)

	Niet-stedelijke woonomgeving	Stedelijke woonomgeving	Totaal
Nooit	29,5	26,8	28,9
Vroeger wel, nu niet meer	33,7	34,0	33,8
Occasioneel	9,8	8,8	9,6
Frequent	27,0	30,4	27,8
Totaal	100,0	100,0	100,0
(N)	1529	467	1996

4.1.8 Gezinsituatie

Naarmate men meer gezinsverplichtingen heeft, wordt het vaak moeilijker om te participeren aan cultuur. Uit onderstaande tabel blijkt echter dat **niet alleen de respondenten met kinderen minder participeren aan de amateurkunsten, ook alleenstaanden zonder kinderen geven aan minder te participeren in vergelijking met de andere respondenten.** We dienen echter voorzichtig om te gaan met de interpretatie van deze kruistabel.

Wellicht spelen hier een aantal andere factoren in mee, zoals bijvoorbeeld de leeftijd (en levensfase) van de respondent. Zo werd reeds vastgesteld dat de leeftijd van 26 tot 55 kan worden beschouwd als de 'drukke leeftijd', waarin loopbaan, het verwerven van een woning, gezinsuitbouw en de opvoeding van kinderen samenvallen met hoge aspiraties op het vlak van vrijetijdsbesteding (Glorieux et al., 2006).

Tabel 4.7: Intensiteit beoefening amateurkunsten naar gezinssituatie (kolompercentages)
(Bron: AK bevolkingsonderzoek)

	Bij ouders	Alleen zonder kinderen	Met partner zonder kinderen	Al dan niet met partner met kinderen waarvan minstens 1 hoogstens 10	Al dan niet met partner en kinderen allen ouder dan 10
Nooit	20,0	30,3	14,0	26,5	34,3
Vroeger wel, nu niet meer	19,4	32,5	39,8	39,4	37,7
Occasioneel	9,1	11,0	6,5	8,1	9,9
Frequent	51,5	26,3	39,8	26,0	18,2
Totaal	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
N	340	228	93	358	802

Tabel 4.8: Gemiddeld aantal kinderen volgens intensiteit beoefening amateurkunsten bij respondenten ouder dan 18 jaar (Bron: AK bevolkingsonderzoek)

	Gemiddelde	N	Std.Dev.	Nooit	Vroeger wel, nu niet	Occasioneel	Frequent
Nooit	1,77	568	0,424	/			*
Vroeger wel, nu niet	1,73	676	0,445		/		*
Occasioneel	1,69	190	0,465			/	*
Frequent	1,48	553	0,500	*	*	*	/
Totaal	1,67	1987	0,471				

* : statistisch significante verschillen ($p < 0.05$)

Als we naar het gemiddeld aantal kinderen kijken (bij respondenten ouder dan 18 jaar), merken we dat er enkel statistisch significante verschillen bestaan tussen de frequente beoefenaars en de andere respondenten. Frequente beoefenaars hebben gemiddeld minder kinderen, in vergelijking met de andere respondenten. **Het aantal kinderen dat men heeft, hangt met andere woorden vooral samen met de regelmaat van beoefening.**

4.1.9 Inkomen

Het inkomen kan een barrière vormen voor het beoefenen van een creatieve hobby. Daarom werd de respondenten in het bevolkingsonderzoek gevraagd aan te geven in welke inkomenscategorie hun netto gezinsinkomen per maand valt. Hieronder wordt ver-

staan het totaal van inkomsten van het gezin na aftrek van de belastingen¹⁷. Uit tabel 4.9 blijkt evenwel dat **de intensiteit van amateurkunstbeoefening niet samenhangt met het gezinsinkomen**. Er werden dan ook geen statistisch significante verschillen gevonden volgens het netto maandelijks inkomen.

Tabel 4.9: Netto maandelijks gezinsinkomen naar intensiteit beoefening amateurkunsten, enkel werkende respondenten (Bron: AK bevolkingsonderzoek)

	Gemiddelde (in €)	N	Std. Dev.	Nooit	Vroeger wel, nu niet	Occasioneel	Frequent
Nooit	2660,08	261	1227,54	/			
Vroeger wel, nu niet	2849,24	357	1232,77		/		
Occasioneel	2826,80	94	1373,80			/	
Frequent	2773,32	266	1287,67				/
Totaal	2775,90	978	1260,94				
Er werden geen statistische significante verschillen gevonden							

4.1.10 Samengevat

Het zijn voornamelijk jongeren die frequent een creatieve activiteit beoefenen. Ouderen vallen op doordat ze nauwelijks een creatieve hobby uitoefenen en dit in het verleden ook opmerkelijk minder vaak deden. Dit leeftijdsverschil komen we ook tegen als we het beroepsstatuut van de respondenten bekijken: gepensioneerden en studenten vormen elk het uiterste van het intensiteitspectrum: studenten beoefenen het meest frequent een vorm van amateurkunst, gepensioneerden nauwelijks. Dat personen op oudere leeftijd, ook toen ze jonger waren, minder vaak een creatieve hobby beoefenden dan de jongeren van nu wijst op een mogelijke cohorteneffect, eerder dan op een effect van het ouder worden. Amateurkunstbeoefening lijkt dan meer tot de leefwereld van jongere cohorten te behoren dan die van oudere cohorten.

Daarnaast stellen we vast dat vrouwen actiever zijn op het vlak van amateurkunst en dat vrouwen ook op meer frequente wijze beoefenen dan de mannen. Bovendien konden we vaststellen dat vrouwen in grotere mate dan mannen ook aangeven vroeger een creatieve hobby te hebben beoefend. We constateren we dat personen met kinderen minder frequent een amateurkunst beoefenen.

Naar opleidingsniveau stellen we vast dat het voornamelijk de hoogopgeleiden zijn, mensen met een diploma hoger onderwijs, die het vaakst creatieve activiteiten uitoefenen. Bovendien beoefenen vooral personen die een sociaal-culturele studierichting volgden frequenter. Ook wie een leidinggevende functie uitoefent vertoont, heeft een hogere kans om amateurkunstenaar te zijn. Wat woonplaats (verstedelijkt of niet) en inkomen betreft, vonden we ten slotte geen verschillen naar intensiteit van beoefening.

De hier beschreven verschillen in profielen tussen beoefenaars van amateurkunst en niet-beoefenaars zijn gebaseerd op het eenvoudigweg kruisen van de profielvariabelen

¹⁷ Hier inbegrepen: loon, maaltijdcheques, eventueel kindergeld, uitkeringen, onroerende goederen, pensioen of andere inkomsten uit kapitaal. Indien de respondent alleen leeft, komt dit overeen met het persoonlijk inkomen.

met het al dan niet beoefenen van amateurkunst (en de frequentie ervan). Hoewel dit interessante informatie op zich oplevert, brengt het geen duidelijkheid over welke nu de belangrijkste profielvariabelen zijn waarop amateurkunstenaars verschillen van niet-beoefenaars. Als we bv. vaststellen dat hoger opgeleiden en jongeren een hogere kans vertonen om amateurkunstenaar te zijn dan lager opgeleiden en ouderen, stellen we mogelijk (ten dele) tweemaal hetzelfde vast. We weten immers dat jongeren gemiddeld genomen (door de democratiseringsgolf in het onderwijs) hoger zijn opgeleid dan ouderen. Om de netto verschillen na te gaan voerden we bijkomend een multivariate analyse uit. Die laat toe om bv. verschillen naar opleidingsniveau vast te stellen, los van (dit wil zeggen: statistisch gecontroleerd voor) verschillen naar leeftijd. De belangrijkste conclusie van deze analyse is dat het voornamelijk het opleidingsniveau, het leidinggevende karakter van het beroep en de leeftijd zijn die het sterkst de deelname aan amateurkunsten verklaren¹⁸.

Nu we weten wie de amateurkunstenaars zijn (ongeacht de discipline), schetsen we in de volgende paragraaf specifieke profielen van beoefenaars volgens de verschillende opgenomen disciplines.

4.2 DISCIPLINESPECIFIEKE PROFIELEN

In bovenstaand deel schetsten we een algemeen profiel van de amateurkunstenaar. In dit deel stellen we profielen op van de beoefenaars van verschillende disciplines binnen de amateurkunsten. Dit gebeurt aan de hand van dezelfde achtergrondvariabelen. We merken wel op dat de aantallen (N) waarop deze analyses gebaseerd zijn occasioneel erg laag uitvallen. Voorzichtigheid is dus geboden bij de interpretatie en veralgemening van de resultaten.

4.2.1 Leeftijd

Om een beeld te krijgen van de leeftijdsprofielen van de verschillende disciplines, hebben we in eerste instantie de gemiddelde leeftijd van de respondenten berekend¹⁹. In tabel 4.10 valt toneel op als discipline die voornamelijk wordt beoefend door jongere respondenten. De gemiddelde leeftijd van de respondenten die in hun vrije tijd actief met toneel bezig zijn, is 34,2 jaar. Bij zang bedraagt de gemiddelde leeftijd van de beoefenaars 42,7 jaar. Met uitzondering van de zangers en de beoefenaars van beeldexpressie is de gemiddelde leeftijd van amateurkunstenaars voor elk van de disciplines statistisch significant lager dan die van de niet-beoefenaars.

¹⁸ Voor de logistische regressie waarop deze conclusies gebaseerd zijn verwijzen we naar het integraal eindrapport.

¹⁹ De minimumleeftijd van de respondenten uit de steekproef is 14 jaar, de maximale leeftijd 75 jaar.

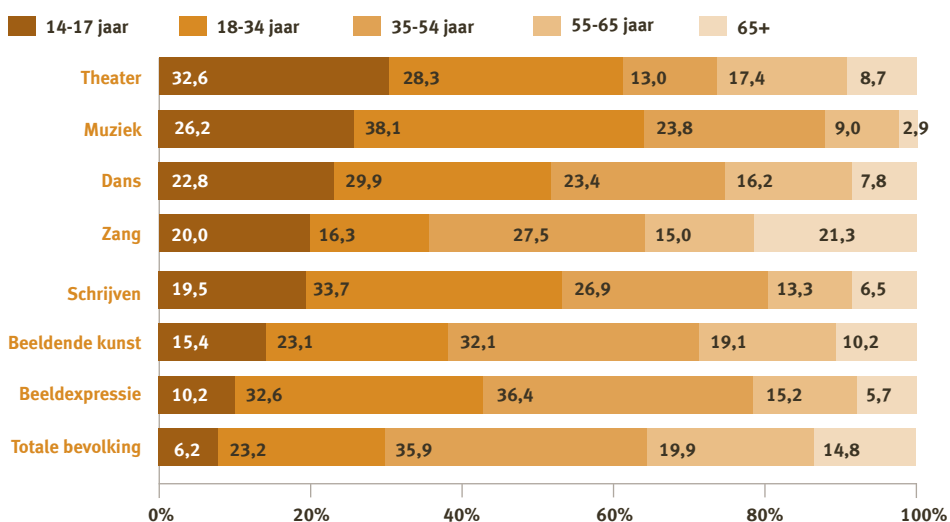
Tabel 4.10: Gemiddelde leeftijd volgens discipline (Bron: AK bevolkingsonderzoek)

Discipline	Gemiddelde leeftijd	Algemeen gemiddelde ²⁰	N
Beeldexpressie	42,99	45,58	265
Schrijven	38,64*	45,55	324
Dans	36,17*	45,54	167
Zang	42,71	45,50	80
Beeldende kunst	44,15*	45,58	324
Theater/Toneel	34,16*	45,51	47
Muziek	35,44*	45,52	211

* : statistisch significante verschillen (p<0.05)

Toch zegt de gemiddelde leeftijd per discipline niet alles. In figuur 4.3 is de leeftijdscompositie van elke discipline weergegeven. Daar zien we bijvoorbeeld dat zang zowel jongeren tussen 14 en 17 jaar (20,0%), als 65-plussers (21,3%) aanspreekt, terwijl muziek eerder een aangelegenheid van jongeren is: 64% van de beoefenaars is hier jonger dan 35 jaar. Dit is ook zo wat theater betreft: 61% van de beoefenaars van theater en toneel is tussen de 14 en 34 jaar. In vergelijking met de leeftijdscompositie van de totale bevolking, merken we dat de jongeren onder de 18 jaar heel sterk oververtegenwoordigd zijn binnen de verschillende amateurkunsten.

Figuur 4.3: Leeftijdscompositie disciplines (N=2214) (in %) (Bron: AK bevolkingsonderzoek)

4.2.2 Geslacht

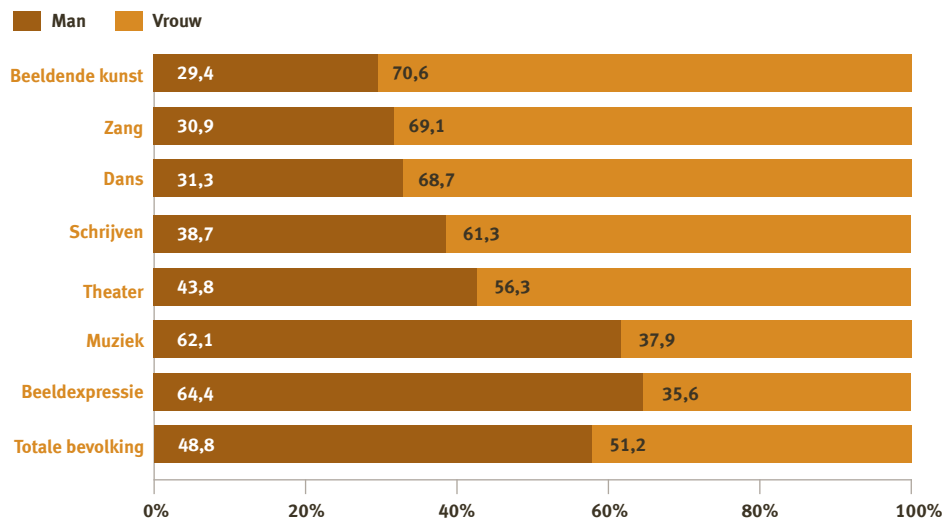
De geslachtscompositie wordt voor elke discipline in figuur 4.4 weergegeven. Bovenaan in de figuur worden de disciplines weergegeven waar vrouwen de meerderheid uitmaken. Algemeen nemen vrouwen 51% in van onze steekproef en mannen 49%. **Vrouwen zijn relatief sterker aanwezig in de beeldende kunsten, zang, dans en schrijven. Mannen**

²⁰ Dit algemeen gemiddelde verschilt licht voor elk van de disciplines omdat het steeds berekend werd op basis van de personen met een geldig antwoord op de desbetreffende variabele. Algemeen kunnen we stellen dat de gemiddelde leeftijd van de respondenten ongeveer 45 jaar bedraagt.

daarentegen zijn in de meerderheid bij muziek en beeldexpressie. Theater omvat min of meer een gelijk aantal mannen en vrouwen en staat zo het dichtst bij de geslachtsverdeling van de totale bevolking (48,8% mannen en 51,2% vrouwen).

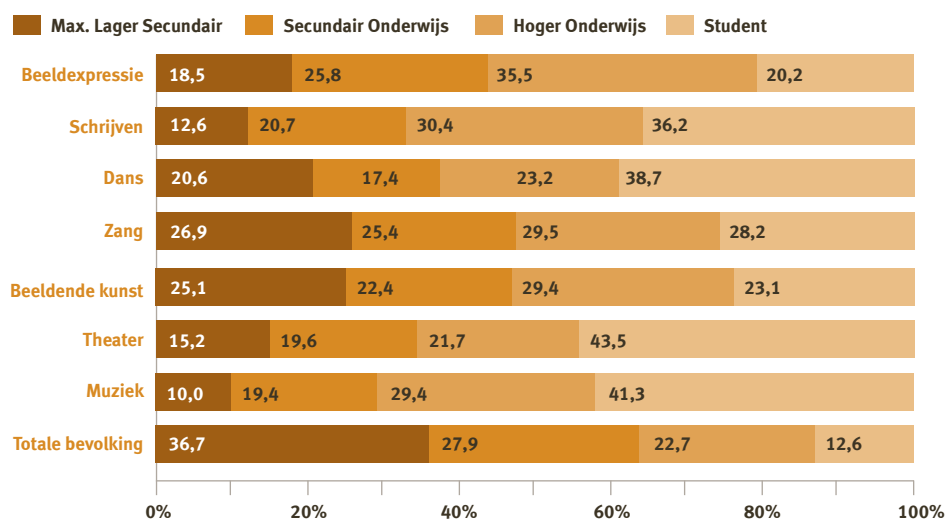
Figuur 4.4: Geslachtsverdeling disciplines (N=2234) (in %) (Bron: AK bevolkingsonderzoek)

4.2.3 Opleidingsniveau

Als we de verdeling naar opleidingsniveau van de verschillende disciplines met de totale steekproef vergelijken, dan constateren we voor alle disciplines dat de respondenten met maximaal lager secundair onderwijs ondervertegenwoordigd en dat de studenten en hooggeleiden in alle disciplines oververtegenwoordigd zijn.

Figuur 4.5: Compositie disciplines volgens opleidingsniveau (N=2117) (in %) (Bron: AK bevolkingsonderzoek)

4.2.4 Arbeidsstatuut

Tabel 4.11 schetst de profielen volgens het arbeidsstatuut van de respondenten. We merken op dat we bij de gepensioneerden en de niet-werkenden te maken hebben met lage aantallen. Enige voorzichtigheid en terughoudendheid met betrekking tot de veralgemening van de resultaten is hier dus op zijn plaats. Beeldexpressie trekt het grootste aantal werkenden aan (58,1%), zang het minste (32,9%). De andere amateurkunstdisciplines liggen daar tussen met een 40% tot 45% werkenden. Fotografie dat het grootste deel van deze discipline uitmaakt, is een creatieve hobby die voornamelijk individueel beoefend wordt en gemakkelijk combineerbaar is met een drukke werkagenda. Zang daarentegen is zoals we reeds gezien hebben, voornamelijk een creatieve bezigheid die oudere mensen aantrekt. Dit zien we ook aan het aandeel gepensioneerden dat deze hobby beoefent, 21,5%. De disciplines die een groot aandeel studenten aantrekken zijn de podiumkunsten, dans en theater (37,0% en 42,6%), en muziek (40,6%). Daarnaast telt schrijven ook een groot aandeel studenten (35,0%).

Tabel 4.11: Disciplines volgens arbeidsstatuut (N=2153) (rijpercentages)

(Bron: AK bevolkingsonderzoek)

	Werkenden	Gepensioneerden	Niet-werkenden	Studenten	Totaal	(N)
Beeldexpressie	58,1	14,0	8,7	19,2	100,0	265
Schrijven	41,8	13,3	9,9	35,0	100,0	323
Dans	41,1	11,1	10,5	37,0	100,0	162
Zang	32,9	21,5	17,7	27,8	100,0	79
Beeldende kunst	45,5	19,6	12,8	22,1	100,0	321
Theater	40,4	8,5	8,5	42,6	100,0	47
Muziek	45,9	6,3	7,2	40,6	100,0	207

4.2.5 Taakinhoud

Tabel 4.12 geeft de gemiddelde scores weer voor elke discipline voor de 100-puntenschaal die het leidinggevende karakter van de beroepsactiviteit meet. Een hoge score op de schaal betekent dat de respondentengroep in kwestie gemiddeld veel leidinggevende taken op zich neemt bij het uitoefenen van zijn beroepsactiviteiten. De significanties in de tabel geven aan in welke mate beoefenaars uit een bepaalde discipline verschillen van niet-beoefenaars. Ook hier is voorzichtigheid geboden bij de interpretatie van deze verschillen, door de lage aantallen (N) waarop de analyses gebaseerd zijn.

Beoefenaars van beeldexpressie, schrijven, dans en muziek hebben jobs die een sterker leidinggevend karakter vertonen dan de respondenten die deze disciplines niet beoefenen. Respondenten die zingen of binnen het theater of beeldende kunst actief zijn, verschillen niet statistisch significant van diegenen die niet actief zijn binnen de desbetreffende discipline.

Tabel 4.12: Schaalscores leidinggevende taak volgens discipline (range: 0-100)

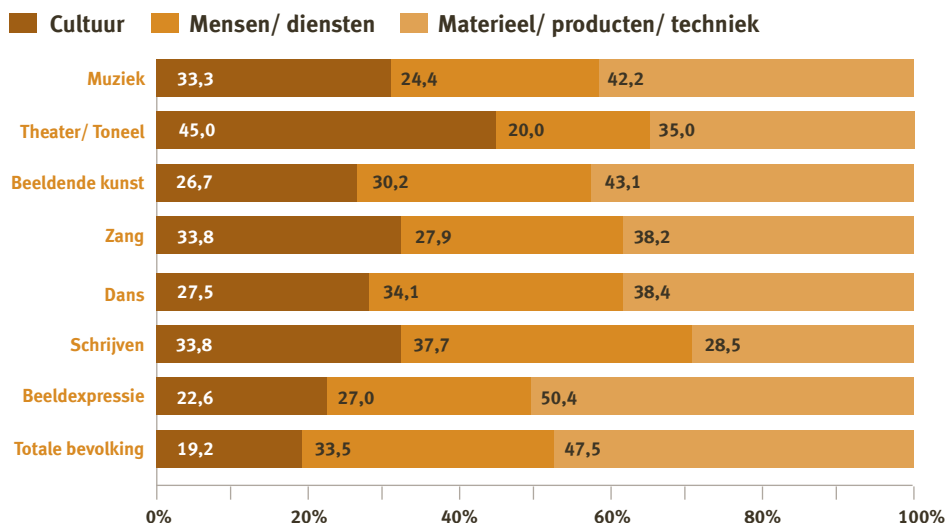
(Bron: AK bevolkingsonderzoek)

	Leidinggevende taak	Algemeen gemiddelde	N	Std. Dev	Sign.
Beeldexpressie	34,10	28,85	184	26,24	*
Schrijven	43,91	28,85	30	25,87	*
Dans	40,66	28,85	83	27,01	*
Zang	35,94	28,85	38	27,65	
Beeldende kunst	30,05	28,85	191	26,04	
Theater/Toneel	36,13	28,85	23	25,37	
Muziek	36,62	28,85	112	24,97	*

* : statistisch significante verschillen ($p < 0.05$)

4.2.6 Studierichting

Figuur 4.6 geeft de verdeling weer van de verschillende disciplines naar studierichting. Gezien de technische studierichtingen sterk oververtegenwoordigd zijn in de steekproef (47,5%), is het ook niet geheel verwonderlijk dat ze in de meeste disciplines, in absolute verhouding, de meerderheid van de beoefenaars uitmaken. Toch maken mensen uit een culturele studierichting 45,0% van de amateurkunstenaars binnen het theater uit, en vinden we dat respondenten met een studieachtergrond waarin dienstverlening centraal staat toch 37,7% van de schrijvers uitmaken. In elk van de disciplines zijn personen uit culturele studierichtingen relatief sterker vertegenwoordigd dan in de totale steekproef.

Figuur 4.6: Disciplines volgens studierichting (N=1619) (in %) (Bron: AK bevolkingsonderzoek)

4.2.7 Woonplaats

Zoals tabel 4.13 duidelijk illustreert, **bestaan alle disciplines voornamelijk uit amateurkunstenaars uit niet-stedelijke woonomgevingen**. Dit is evenwel een onverwacht resultaat. Men zou immers kunnen verwachten dat mensen uit stedelijke woonomgevingen gemakkelijker toegang hebben tot bepaalde voorzieningen eigen aan hun creatieve hobby (zoals opleidingsmogelijkheden en allerhande infrastructuur).

Tabel 4.13: Aandeel amateurkunstenaars volgens woonplaats per discipline
(Bron: AK bevolkingsonderzoek)

	Niet-stedelijke woonomgeving	Stedelijke woonomgeving	(N)
Beeldexpressie	73,3	26,7	262
Schrijven	74,8	25,2	345
Dans	76,4	23,6	174
Zang	77,2	22,8	86
Beeldende kunst	75,9	24,1	336
Theater	85,1	14,9	49
Muziek	74,9	23,8	209

4.2.8 Inkomen

Tabel 4.14 geeft het gemiddeld maandelijks gezinsinkomen van de werkende respondenten weer per discipline. Op beeldende kunst na verschilt het maandelijks gezinsinkomen van de beoefenaars van de verschillende disciplines niet van dat van de niet-beoefenaars. Doordat we voor deze analyse enkel de werkende bevolking selecteerden, hebben we te maken met lage aantallen, waardoor we voorzichtig moeten zijn met het trekken van conclusies op basis van deze onderzoeksresultaten.

Tabel 4.14: Gemiddeld maandelijks netto gezinsinkomen per discipline (Bron: AK bevolkingsonderzoek)

	Gemiddelde inkomen (in euro)	Algemeen gemiddelde	N	Significantie
Beeldexpressie	2677,28	2766,49	145	
Schrijven	2856,67	2762,44	125	
Dans	2775,76	2762,16	62	
Zang	2785,22	2762,87	26	
Beeldende kunst	2507,00	2761,90	136	*
Theater/toneel	2382,32	2761,90	19	
Muziek	2946,12	2762,16	93	

* : statistisch significante verschillen ($p < 0.05$)

4.2.9 Samengevat en onderling vergeleken

Over de verschillende disciplines heen blijken de jongere amateurkunstenaars (-18 jaar) oververtegenwoordigd. Voornamelijk in de disciplines theater en muziek stellen we een oververtegenwoordiging vast in vergelijking tot hun aandeel in de totale bevolking. Wat de geslachtsverhoudingen over de verschillende disciplines heen betreft, constateren we, in vergelijking met de totale bevolking, een oververtegenwoordiging van vrouwelijke participanten in de disciplines beeldende kunst, zang, dans, schrijven, en, in mindere mate, theater. Mannen zijn meer aanwezig in de disciplines muziek en beeldexpressie.

De oververtegenwoordiging van studenten en hoogopgeleiden komt ook in de disciplinespecifieke analyses naar voor. Als we de compositie van de verschillende disciplines naar opleidingsniveau vergelijken met deze van de totale bevolking, merken we dat vooral binnen beeldexpressie, zang en beeldende kunst de hoogopgeleiden sterk aanwezig zijn. De podiumkunsten theater en dans worden voornamelijk bevolkt door studenten.

Naar arbeidsstatuut vonden we dat zowel gepensioneerden als niet-werkenden voornamelijk opteren voor schrijven en beeldende kunsten. Het grootste aandeel werkende respondenten vinden we terug bij beeldexpressie, het kleinste bij zang. Van de werkenden weten we bovendien dat diegenen die aan beeldexpressie doen, schrijven, dansen en muziek spelen een meer leidinggevende taak opnemen in vergelijking met de respondenten die deze disciplines niet beoefenen.

Wat de studieachtergrond van de amateurkunstenaars betreft, vinden we mensen met een culturele studieachtergrond, in vergelijking met hun aandeel in de totale steekproef, voornamelijk terug in de disciplines theater, zang, muziek en schrijven. Diegenen met een materieel-technische studieachtergrond daarentegen doen vooral aan beeldexpressie. De amateurkunstenaars met een menswetenschappelijke en dienstverlenende studieachtergrond doen aan schrijven. Een constante is dat mensen met een culturele studieachtergrond, in vergelijking tot de totale steekproef, in alle disciplines oververtegenwoordigd zijn.

Wat de woonplaats en het maandelijks netto gezinsinkomen naar discipline betreft, vonden we geen statistisch significante verschillen.

4.3 PROFIELEN VOLGENS ORGANISATIEVERBAND

In het vorige hoofdstuk werd de organisatiegraad van de amateurkunsten geschetst. In wat volgt, gaan we na of georganiseerde amateurkunstenaars verschillen van niet-georganiseerde amateurkunstenaars en zo ja, voor welke kenmerken dat zo zou kunnen zijn. Om deze vraag te beantwoorden bouwen we in de tabellen profielen volgens het onderscheid georganiseerde beoefenaar (les/lid) versus niet-georganiseerde beoefenaar. We beginnen met een algemeen beeld van de georganiseerde en de niet-georganiseerde amateurkunstenaar. In een tweede paragraaf gaan we voor de verschillende disciplines de gelijknissen en verschillen na tussen georganiseerde en niet-georganiseerde beoefenaars. Deze analyses zijn gebaseerd op de survey *Cultuurparticipatie in Vlaanderen 2003-2004* omdat er werd gewerkt met een duidelijke referentieperiode in de vraagstelling.

4.3.1 Algemeen profiel volgens organisatieverband

Tabel 4.15 geeft de samenstelling van de groep georganiseerde en de groep niet-georganiseerde beoefenaars volgens de kenmerken geslacht, leeftijd, opleidingsniveau, gezinsstatus, jobeigenschap en woonplaats weer. De bedoeling van deze tabel is na te gaan of georganiseerde beoefenaars 'andere' beoefenaars zijn dan niet-georganiseerde beoefenaars. Beoefenen mannen meer dan vrouwen in georganiseerd verband, is het misschien omgekeerd of merken we geen verschil? Zijn het eerder hoogopgeleiden die hun hobby georganiseerd beoefenen? Zijn georganiseerde beoefenaars vooral jongere mensen en niet-georganiseerde beoefenaars eerder van oudere leeftijd? Om dit soort vragen te beantwoorden geven we per kenmerk de procentuele verdeling van georganiseerde en niet-georganiseerde beoefenaars afzonderlijk. Het verschil tussen beide in de derde kolom geeft dan aan welke groepen meer of minder vertegenwoordigd zijn bij de georganiseerde beoefenaars (derde kolom: percentageverschil). Statistisch significante verschillen (d.w.z. verschillen die met een hoge mate van zekerheid ook gelden voor de volledige populatie van amateurkunstenaars en niet enkel voor de steekproef die onderzocht werd) worden aangegeven met een *.

Een eerste opvallend verschil is dit tussen mannen en vrouwen. Waar 56,5% van de niet-georganiseerde beoefenaars vrouwen zijn, is dit bij de georganiseerde beoefenaars 66,9%. Bij de mannen merken we het omgekeerde: 43,3% van de niet-georganiseerde beoefenaars is man, terwijl dit bij de georganiseerde beoefenaars 33,1% is. Als vrouwen een amateurkunst beoefenen doen ze dit m.a.w. vaker in enig georganiseerd verband dan mannen. Dit verschil blijkt statistisch significant.

Wanneer we de leeftijdssamenstelling van beide groepen vergelijken, blijkt uit de lage verschillen dat georganiseerde beoefenaars niet stellig verschillen van niet-georganiseerde beoefenaars. Slechts voor één leeftijdscategorie blijkt er een significant verschil tussen beide groepen: de groep georganiseerde beoefenaars bevat significant minder 36- tot 45-jarigen dan de groep georganiseerde beoefenaars.

Wat opleidingsniveau betreft tonen de verschillen aan dat de groep georganiseerde beoefenaars iets minder lager opgeleiden (-4,6 procentpunten) en meer hoger opgeleiden (+2,9 procentpunten) bevat. Deze verschillen bleken echter niet statistisch significant.

Voor gezinsstatus merken we dat de groep georganiseerde beoefenaars net iets meer beoefenaars bevat die nog inwoners bij hun ouders (+2,9 procentpunten), maar dit verschil is niet statistisch significant. Voor de overige categorieën duiden de lage verschilsscores erop dat georganiseerde en niet-georganiseerde beoefenaars qua gezinsstatus niet sterk van elkaar verschillen.

Het soort werk dat men uitvoert, leidt tot weinig opvallende verschilsscores. Enkel studenten uit sociaal-culturele studierichtingen blijken statistisch significant oververtegenwoordigd te zijn bij de georganiseerde beoefenaars (11,1% versus 6,1% bij de niet-georganiseerde beoefenaars). Voor de andere opgenomen categorieën verschillen beide groepen niet wezenlijk qua samenstelling.

Wat woonplaats betreft, valt een hoge verschilscore op voor beoefenaars die in niet-centrumsteden wonen. Meer bepaald bevat de groep georganiseerde beoefenaars duidelijk meer inwoners van niet-centrumsteden dan de groep niet-georganiseerde beoefenaars (56,7% versus 47,6%).

Samenvattend kunnen we stellen dat de groep georganiseerde beoefenaars duidelijk vaker vrouwen, minder 36- tot 45-jarigen, meer studenten uit sociaal-culturele richtingen en meer inwoners van niet-centrumsteden bevat. Wat opleidingsniveau betreft merken we dat de groep georganiseerde beoefenaars minder laagopgeleiden en meer hoogopgeleiden bevat. Georganiseerde en niet-georganiseerde amateurkunstenaars blijken dan weer relatief gelijk te lopen in hun samenstelling naar gezinsstatus (zie tabel 4.15).

Tabel 4.15: Algemene profielen volgens organisatiegraad, kolompercentages (Bron: CPS, 2003-2004)

	Algemeen		
	Niet-georganiseerd	Georganiseerd	Vershil (georganiseerd – niet-georganiseerd)
Geslacht			
Man	43,3	33,1	-10,2*
Vrouw	56,7	66,9	+10,2*
Totaal (N)	100 (647)	100 (350)	
Leeftijd			
14-18	10,7	14,2	+3,5
19-25	12,6	11,4	-1,2
26-35	14,6	17,9	+3,3
36-45	19,6	13,1	-6,5*
46-55	16,6	15,4	-1,2
56-65	12,7	14,0	+1,3
66-75	7,9	11,1	+3,2
75+	5,3	2,8	-2,5
Totaal (N)	100 (644)	100 (351)	
Opleidingsniveau			
Geen/LO	17,8	13,2	-4,6
LSO	20,2	21,2	+1,0
HSO	21,3	18,9	-2,4
HO	24,9	27,8	+2,9
Nog dagonderwijs	15,7	18,9	+3,2
Totaal (N)	100 (642)	100 (349)	
Gezinsstatus			
Bij ouders	21,7	24,6	+2,9
Alleen	13,9	13,5	-0,4
Met partner zonder kind	17,6	15,8	-1,8
Met kinderen minstens 1<10	18,0	18,3	+0,3
Met kinderen alleen >10	28,8	27,8	-1,0
Totaal (N)	100 (646)	100 (349)	
Jobeigenschap			
Andere niet werkend	19,8	21,6	+1,8
Gepensioneerd	17,1	18,1	+1,0
Studie: sociaal cultureel	6,1	11,1	+5,0*
Studie economisch- technisch	8,2	5,8	-2,4
Job: vorming/onderwijs/ mensen helpen + creatief	14,5	14,6	+0,1
Job: management + creatief	14,5	11,7	-2,8
Job: routinewerk	19,8	17,2	-2,6
Totaal (N)	100 (636)	100 (343)	

Vervolg tabel 4.15

Woonplaats			
Grootstedelijk centrum	18,5	15,1	-3,4
Ander centrum	33,8	28,2	-5,6
Niet centrum	47,6	56,7	+9,1*
Totaal (N)	100 (647)	100 (351)	

*Statistisch significante verschillen tussen georganiseerde en niet-georganiseerde beoefenaars ($p < 0.05$).

4.3.2 Disciplinespecifieke profielen volgens organisatieverband

Nu de globale verschillen en gelijkenissen tussen georganiseerde en niet-georganiseerde beoefenaars besproken zijn, gaan we na in welke mate er verschillen zijn volgens de disciplines. Omwille van het kleine aantal beoefenaars in de steekproef voor een aantal disciplines kunnen we dit enkel nagaan voor dansen, het bespelen van een muziek-instrument, zang, de beeldende vakken (schilderen en beeldhouwen samengenomen) en creatief werken met textiel. Door de kleine aantallen zijn we ook genoodzaakt om leeftijd in bredere categorieën in te delen.

Georganiseerde amateurkunstenaars blijken in het algemeen (statistisch) significant vaker vrouwen te zijn dan niet-georganiseerde amateurkunstenaars. Deze trend vinden we ook terug bij muzikanten en bij beoefenaars van beeldende vakken.

Wat leeftijd betreft, vinden we de georganiseerde amateurkunstenaars in het algemeen minder vaak terug in de leeftijdsgroep van 36 tot 45 jaar. Voor de overige leeftijdsgroepen werden geen statistisch significante verschillen ontdekt. Een vergelijking met de specifieke disciplines is niet evident omwille van de gebruikte leeftijdsindelingen. Voor de disciplinespecifieke profielen waren we immers door de kleine aantallen genoodzaakt om bredere leeftijdscategorieën te gebruiken dan degene in het algemeen profiel. Voor de verschillende disciplines die vergeleken werden, stellen we weinig statistisch significante verschillen vast. Bovendien vallen er niet erg veel gemeenschappelijke trends te bespeuren. Wel valt op dat de georganiseerde beoefenaars voor de vijf vergeleken disciplines minder uit de leeftijdsgroep van 18- tot 34-jarigen komen. Alleen voor zang worden statistisch significante verschillen vastgesteld. Bij de zangers bestaat de groep georganiseerde beoefenaars uit zo'n 22 procentpunten minder personen uit deze leeftijdsgroep (18-34 jarigen) dan de groep niet-georganiseerde zangers. De georganiseerde zangers tellen dan verhoudingsgewijs weer meer 35- tot 54-jarigen en vooral meer 55- tot 64-jarigen dan de niet-georganiseerde zangers.

Tabel 4.16: Disciplinespecifieke profielen volgens organisatiegraad (in %) (Bron: CPS, 2003-2004)

	Dans			Muziek		
	≠Les ≠ Lid	Les/lid	Verschil	≠Les ≠ Lid	Les/lid	Verschil
Geslacht						
Man	41,0	26,0	-15,0	58,5	44,4	-14,1*
Vrouw	59,0	74,0	+15,0	41,5	55,6	+14,1*
Totaal (N)	100 (61)	100 (96)		100 (164)	100 (72)	
Leeftijd						
14-17	19,7	17,7	-2,0	17,2	23,6	+6,4
18-34	36,1	29,2	-6,9	46	37,5	-8,5
35-54	11,5	11,5	0,0	4,9	9,7	+4,8
55-64	4,9	7,3	+2,4	3,1	6,9	+3,8
65-85	27,9	34,4	+6,5	28,8	22,2	-6,6
Totaal (N)	100 (61)	100 (96)		100 (163)	100 (72)	
Opleidingsniveau						
Geen/LO	14,5	13,4	-1,1	3,1	5,5	+2,4
LSO	29,0	17,5	-11,5	14,8	19,2	+4,4
HSO	14,5	17,5	+3,0	19,8	11	-8,8
HO	19,4	24,7	+5,3	30,9	27,4	-3,5
Nog dagonderwijs	22,6	26,8	+4,2	31,5	37	+5,5
Totaal (N)	100 (62)	100 (97)		100 (162)	100 (73)	
Gezinsstatus						
Bij ouders	38,7	30,9	-7,8	44,7	41,7	-3,0
Alleen	8,1	12,4	+4,3	9,9	6,9	-3,0
Met partner zonder kind	17,7	20,6	+2,9	16,1	23,6	+7,5
Met kinderen minstens 1 < 10	16,1	20,6	+4,5	15,5	13,9	-1,6
Met kinderen allen > 10	19,4	15,5	-3,9	13,7	13,9	+0,2
Totaal (N)	100 (62)	100 (97)		100 (161)	100 (72)	
Taakinhoud						
Andere niet-werkend	16,9	12,8	-4,1	11,9	7,2	-4,7
Gepensioneerd	8,5	12,8	+4,3	5,7	7,2	+1,5
Studie: sociaal-cultureel	8,5	18,1	+9,6	13,8	23,2	+9,4
Studie: economisch-technisch	11,9	6,4	-5,5	14,5	11,6	-2,9
Job: vorming/onderwijs/mensen helpen + creatief	23,7	11,7	-12*	20,8	20,3	-0,5
Job: management + creatief	8,5	13,8	+5,3	15,7	11,6	-4,1
Job: routinewerk	22,0	24,5	+2,5	17,6	18,8	+1,2
Totaal (N)	100 (59)	100 (94)		100 (159)	100 (69)	
Woonplaats						
Groot-stedelijk centrum	21,3	10,3	-11*	15,3	13,9	-1,4
Ander centrum	31,1	27,8	-3,3	36,8	27,8	-9,0
Niet-centrum	47,5	61,9	+14,4	47,9	58,3	+10,4
Totaal (N)	100 (61)	100 (97)		100 (163)	100 (72)	

* = Statistisch significante verschillen tussen georganiseerde en niet-georganiseerde beoefenaars

Zingen			Textiel			Beeldende vakken		
≠Les ≠ Lid	Les/lid	Vershil	≠Les ≠ Lid	Les/lid	Vershil	≠Les ≠ Lid	Les/lid	Vershil
41,6	33,8	-7,8	3,7	5,8	+2,1	55,2	33,8	-21,4*
58,4	66,2	+7,8	96,3	94,2	-2,1	44,8	66,2	+21,4*
100 (137)	100 (74)		100 (272)	100 (52)		100 (172)	100 (65)	
13,2	8,0	-5,2	1,8	5,7	+3,9	16,9	9,2	-7,7
37,5	16,0	-21,5*	21,8	20,8	-1,0	43,0	36,9	-6,1
7,4	16,0	+8,6*	17,3	15,1	-2,2	11,6	15,4	+3,8
8,8	30,7	+21,9*	23,6	30,2	+6,6	5,2	6,2	+1,0
33,1	29,3	-3,8	35,4	28,3	-7,1	23,3	32,3	+9,0
100 (136)	100 (75)		100 (171)	100 (53)		100 (172)	100 (65)	
12,7	14,9	+2,2	28,8	28,8	0,0	8,3	7,7	-0,6
12,7	20,3	+7,6	26,9	28,8	+1,9	20,7	15,4	-5,3
23,9	18,9	-5,0	21,8	17,3	-4,5	22,5	23,1	+0,6
27,6	35,1	+7,5	16,2	15,4	-0,8	21,3	29,2	+7,9
23,1	10,8	-12,3*	6,3	9,6	+3,3	27,2	24,6	-2,6
100 (134)	100 (74)		100 (271)	100 (52)		100 (169)	100 (65)	
29,9	16,0	-13,9*	9,6	9,4	-0,2	37,6	30,8	-6,8
12,4	21,3	+8,9	18,8	17,0	-1,8	8,8	10,8	+2,0
28,5	28,0	-0,5	35,8	34,0	-1,8	22,9	24,6	+1,7
16,8	12,0	-4,8	14,8	18,9	+4,1	19,4	15,4	-4,0
12,4	22,7	+10,3*	21,0	20,8	-0,2	11,2	18,5	+7,3
100 (137)	100 (75)		100 (271)	100 (53)		100 (170)	100 (65)	
6,8	24,0	+17,2*	37,2	43,1	+5,9	17,1	27,7	+10,6
13,5	26,7	+13,2*	23,0	25,5	+2,5	9,1	15,4	+6,3
15,0	8,0	-7,0	4,1	5,9	+1,8	9,8	15,4	+5,6
5,3	1,3	-4,0	1,5	0,0	-1,5	13,4	7,7	-5,7
19,5	20,0	+0,5	10,4	7,8	-2,6	17,7	13,8	-3,9
14,3	8,0	-6,3	8,2	5,9	-2,3	16,5	9,2	-7,3
25,6	12,0	-13,6*	15,6	11,8	-3,8	16,5	10,8	-5,7
100 (133)	100 (75)		100 (269)	100 (51)		100 (164)	100 (65)	
16,2	16,0	-0,2	19,5	21,2	+1,7	22,7	19,7	-3,0
30,9	34,7	+3,8	30,1	21,2	-8,9	33,1	28,8	-4,3
52,9	49,3	-3,6	50,4	57,7	+7,3	44,2	51,5	+7,3
100 (136)	100 (75)		100 (272)	100 (52)		100 (172)	100 (66)	

Wat opleidingsniveau betreft, merkten we in het algemeen profiel geen statistisch significante verschillen op. Toch kunnen we twee trends herkennen: georganiseerde amateurkunstenaars blijken net iets minder vaak afkomstig uit de laagst opgeleide groep mensen en net iets vaker uit de hoogst opgeleide groep. Daarnaast stellen we vast dat georganiseerde beoefenaars ook nog net iets vaker schoollopen in vergelijking met de groep niet-georganiseerde beoefenaars. Hoewel statistisch niet significant zien we de eerste trend (minder laagopgeleiden, meer hoogopgeleiden) terugkomen voor dansers en beoefenaars van beeldende vakken. Voor het bespelen van een muziekinstrument lijkt er eerder sprake van het omgekeerde: georganiseerde muzikanten zijn net iets vaker lager opgeleid en minder vaak hoger opgeleid in vergelijking met niet-georganiseerde muzikanten. Voor de textielvakken merken we amper verschillen tussen organisatiegraad volgens opleidingsniveau. Voor zang valt dan weer een grillig verloop op: georganiseerde zangers blijken vaker uit de laagst opgeleiden te komen, hoewel ook de groep hoogst opgeleiden groter is bij de georganiseerde zangers. De tweede algemene trend (meer studenten bij georganiseerde beoefenaars) zien we -zonder statistische significantie- terugkomen bij georganiseerde dansers, muzikanten en beoefenaars van textielvakken. Voor zang is dit opmerkelijk anders: georganiseerde zangers blijken (statistisch) significant minder vaak nog student te zijn in vergelijking met de niet-georganiseerde zangers.

We vroegen ons verder af of georganiseerde amateurkunstenaars 'anders' zijn dan niet-georganiseerde amateurkunstenaars op het vlak van hun gezinssituatie. Wonen zij vaker alleen? Hebben zij vaker een gezin? Zijn dat dan jongere of oudere kinderen? Het algemeen profiel van de amateurkunstenaar brengt weinig verschillen aan het licht volgens organisatiegraad (lage vershilscores). De profielen van de beoefenaars van textielvakken volgens organisatiegraad tonen hetzelfde gebrek aan duidelijke verschillen op dit kenmerk. Behalve voor de beeldende vakken, dans en zang. Overeenkomstig het iets ouder leeftijdsprofiel van de georganiseerde beoefenaars, merken we hoe deze georganiseerde beoefenaars duidelijk minder personen bevat die nog bij hun ouders wonen. Voor georganiseerde beoefenaars van beeldende vakken en voor zangers merken we bovendien hoe zij meer beoefenaars tellen die reeds kinderen hebben ouder dan 10 jaar. Voor dans treffen we deze georganiseerde beoefenaars dan weer voornamelijk onder personen die alleen wonen, met partner of met jonge kinderen (-10 jaar). Voor georganiseerde muzikanten blijkt enkel een lichte oververtegenwoordiging van personen die samenwonen met partner maar geen kinderen hebben.

We vergeleken amateurkunstenaars ook op vlak van hun job- en studiekekenmerken. In het algemeen profiel van de georganiseerde amateurkunstenaar vonden we slechts weinig verschillen. Slechts één verschil bleek statistisch significant: georganiseerde amateurkunstenaars blijken vaker dan niet-georganiseerde amateurkunstenaars studenten uit sociaal-culturele richtingen te zijn. Datzelfde verschil vonden we ook terug bij dansers, muzikanten en beoefenaars van beeldende vakken. Opvallend is dat we voor zang het omgekeerde patroon vonden: daar bleken georganiseerde beoefenaars duidelijk minder vaak studenten uit sociaal-culturele richtingen. Een verder inspectie maakte duidelijk dat het gewoon minder vaak om studenten *tout court* gaat. Overeenkomstig hun wat ouder leeftijdsprofiel vonden we (statistisch) significant meer gepensioneerden en niet-werkenden onder de georganiseerde zangers. In lichtere mate vonden we dezelfde oververtegenwoordiging van gepensioneerden ook terug bij de andere onderzochte disciplines.

We stelden ons de vraag of georganiseerde beoefenaars verschillen van niet-georganiseerde beoefenaars in termen van de stedelijkheid van hun woonplaats. Het algemeen profiel wees met statistische significantie heel duidelijk aan dat georganiseerde beoefenaars vaker dan niet-georganiseerde beoefenaars in niet-centrumsteden wonen. Voor dansers, muzikanten, beoefenaars van textielvakken en beoefenaars van beeldende kunst konden we dit beeld duidelijk bevestigen. Enkel voor zang verscheen een omgekeerd beeld: daar komen niet-georganiseerde beoefenaars wat vaker uit niet-centrumsteden, hoewel deze verschilscore klein en statistisch niet significant bleek.

4.4 AMATEURKUNSTENAARS VERSUS RECEPTIEVE CULTUURPARTICIPANTEN

Na dit gedetailleerd beeld van het profiel van de amateurkunstenaar in Vlaanderen, gaan we nu na of en in welke mate de amateurkunstenaars een ander profiel vertonen dan de receptieve cultuurparticipanten.

We merken op dat de vergelijking die we hier maken natuurlijk niet helemaal loepzuiver is. Onder de receptieve cultuurparticipanten bevindt zich ook een aanzienlijke groep van amateurkunstenaars. 42,9% van de receptieve cultuurparticipanten is immers amateurkunstenaar en omgekeerd is de band nog sterker. Maar liefst 94% van de amateurkunstenaars is tevens receptief cultuurparticipant²¹. Bij de interpretaties van de resultaten dienen we dan ook rekening te houden met deze overlap.

De receptieve cultuurparticipanten zijn de respondenten uit het bevolkingsonderzoek die aangaven de laatste zes maanden voorafgaand aan de bevraging minstens één keer één van de voorgelegde culturele activiteiten²² te beoefenen. De vergelijking gebeurt op basis van de achtergrondvariabelen geslacht, leeftijd en opleidingsniveau.

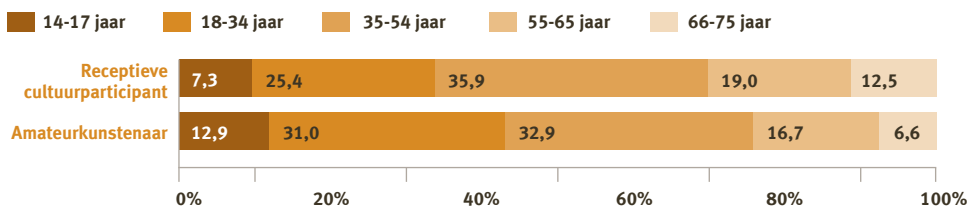
4.4.1 Leeftijd

Amateurkunstenaars zijn meestal iets jonger dan de receptieve cultuurparticipanten in het algemeen. Gemiddeld is de amateurkunstenaar 38,8 jaar, de receptieve cultuurparticipant is 44,3 jaar. Dit ligt, zoals reeds bleek uit de profielomschrijving van de amateurkunstenaars, voornamelijk aan het aandeel jongeren onder de amateurs: 43,9% van amateurkunstenaars is jonger dan 35 jaar tegenover 32,7% van de cultuurparticipanten. Het aandeel dat jonger is dan 18 jaar is daarbij zelfs bijna dubbel zo groot bij de amateurkunstenaars (12,9% tegen 7,3%). Het omgekeerde geldt voor de respondenten die 65 jaar of ouder zijn. Het aandeel respondenten in deze leeftijdscategorie is bijna dubbel zo groot bij de cultuurparticipanten. Dit hoeft niet te verbazen. Zoals we reeds aantoonde, beoefenen oudere mensen minder vaak een creatieve hobby.

²¹ We verwijzen naar hoofdstuk negen waarin we uitvoerig ingaan op deze vorm van cumulatieve participatie.

²² Voor een overzicht van de bevroegde culturele activiteiten verwijzen we naar de vragenlijst die is opgenomen in het integrale onderzoeksrapport.

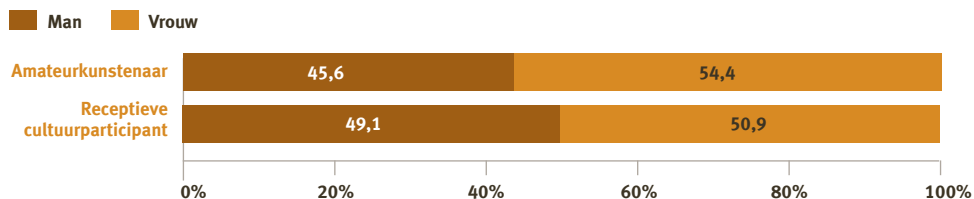
Figuur 4.7: Leeftijd: amateurkunstenaars versus receptieve cultuurparticipanten (N=2212)
(Bron: AK bevolkingsonderzoek)

4.4.2 Geslacht

De groep amateurkunstenaars kent een lichte oververtegenwoordiging van vrouwen: 54,4% van de amateurkunstenaars in onze steekproef is vrouw. Bij de receptieve cultuurparticipanten vinden we nog altijd dat vrouwen iets vaker participeren, maar wordt het verschil kleiner: 50,9% van de receptieve cultuurparticipanten is vrouw.

Figuur 4.8: Geslacht: amateurkunstenaars versus receptieve cultuurparticipanten (N=2235)
(Bron: AK bevolkingsonderzoek)

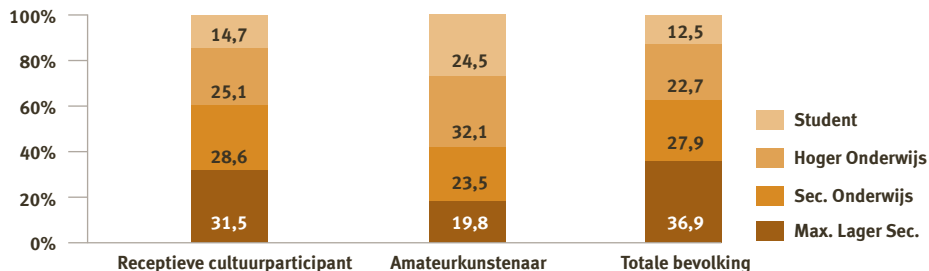

4.4.3 Opleidingsniveau

Onderzoek wijst er geregeld op dat cultuurparticipatie het hoogst ligt bij hoger opgeleiden. Dit blijkt ook zo te zijn voor amateurkunstbeoefening (zie figuur 4.9). Terwijl voor de totale steekproefpopulatie geldt dat 22,7% een diploma hoger onderwijs behaalde, is dit voor de receptieve cultuurparticipanten 25,1%. De amateurkunstenaars tellen duidelijk meer hoger opgeleiden. Maar liefst 32,1% van de amateurkunstenaars is hoger opgeleid.

Zoals we reeds uit het profiel van de amateurkunstenaars konden opmaken, tellen de amateurkunstenaars bovendien ook relatief veel studenten. Bijna een vierde van de amateurkunstenaars (24,5%) is student. Het percentage studenten ligt daarmee een stuk hoger dan bij de cultuurparticipanten waar 14,7% student is. Deze laatste verschillen daarmee niet sterk van de totale bevolking (12,5%).

Figuur 4.9: Opleidingsniveau: amateurkunstenaars versus receptieve cultuurparticipanten (N=2112) (Bron: AK Bevolkingsonderzoek)

Samengevat kunnen we stellen dat de amateurkunstensector meer vrouwen, meer jongeren en hoogopgeleide mensen aantrekt dan de receptieve cultuursector.

Aangezien 94% van de amateurkunstenaars ook receptieve cultuurparticipant is, kunnen we stellen dat de amateurkunstenaars een specifiek segment van eerder jongere en hoger opgeleide cultuurparticipanten vormt²³. Zoals verder zal blijken, vormt de receptieve deelname aan cultuur eveneens het belangrijkste kanaal waardoor men in contact komt met amateurkunsten.

²³ We verwijzen naar hoofdstuk negen waarin we uitvoerig ingaan op deze vorm van cumulatieve participatie.

5. EIGENSCHAPPEN/ MODALITEITEN VAN AMATEURKUNSTBEOEFENING

In dit uitgebreid hoofdstuk onderzoeken we een aantal eigenschappen of modaliteiten van amateurkunstbeoefening. Allereerst gaan we na in welke sociale context amateurkunsten worden beoefend. We gaan daarbij gedetailleerd in op de gevolgde opleidingen. Meer bepaald gaan we na welk profiel de beoefenaars hebben die opleiding volgden in het DKO²⁴ of buiten het DKO. Ook brengen we de evaluatie van deze opleidingen in beeld, zowel aan de hand van het bevolkingsonderzoek als aan de hand van het ledenonderzoek. Vervolgens onderzoeken we waarom mensen met amateurkunsten beginnen en waarom ze het momenteel beoefenen en gaan we op zoek op welke manieren men met amateurkunsten in contact kwam. In daarop volgende paragrafen gaan we achtereenvolgens in op het internetgebruik in functie van amateurkunstbeoefening, de behoeften van amateurkunstenaars en hun verwachtingen t.a.v. de negen landelijke amateurkunstorganisaties, de positie waarop amateurkunstenaars zichzelf situeren op het amateur-professioneel continuüm, de hoeveelheid tijd en geld die amateurkunstenaars in hun creatieve hobby investeren, en de mate waarin men zijn activiteiten aan anderen laat zien of horen. Tot slot gaan we na welke gevoelswaarde het woord ‘amateurkunst’ heeft, zowel bij de brede bevolking als bij de amateurkunstenaars zelf.

5.1 SOCIALE CONTEXT EN OPLEIDINGEN

5.1.1 Sociale context en frequentie van deelname aan opleidingen

Voor elk van de disciplines werd gevraagd in welk verband ze beoefend worden: alleen, samen met vrienden, in clubverband (of in een band, groep), in een cursus of opleiding buiten het DKO en/of in het DKO. De respondenten konden meerdere verbanden aanduiden. Zoals reeds aangestipt, kan op basis van het AK bevolkingsonderzoek voor het disciplinespecifieke organisatieverband, niet worden nagegaan of het organisatieverband slaat op de huidige situatie of op het verleden. In tegenstelling tot de CPS 2003-2004 data geeft het bevolkingsonderzoek dan wel weer informatie over andere organisatieverbanden dan het DKO. De respondenten werd per discipline gevraagd - indien ze de desbetreffende activiteit ooit beoefenden - aan te duiden in welke van volgende organisatieverbanden ze dit ooit deden: (1) in een academie of DKO, (2) in een opleiding buiten het DKO, (3) in een club, vereniging, band of gezelschap, (4) met vrienden en/of (5) alleen. Meerdere antwoorden konden worden aangeduid. Deze bevraging biedt minder informatie wat betreft de huidige participatie, maar geeft wel aan in welk organisatieverband de verschillende disciplines het meest beoefend worden.

Tabel 5.1 geeft de resultaten op basis van het bevolkingsonderzoek. De disciplines die voornamelijk in georganiseerd verband beoefend worden, zijn de podiumkunsten en zang. 54% van de respondenten die aangeeft te dansen in z'n vrije tijd en 52% van

²⁴ DKO= Deeltijds kunstonderwijs

de mensen die met theater bezig zijn, doet of deed dit in clubverband. Bij diegenen die zingen is dat 57%. Dit zijn niet toevallig disciplines waarbij de groep centraal staat, zoals een koor of muziekgroep. De eerder individuele disciplines zijn: beeldexpressie (52,9%), schrijven (90,9%), beeldende kunst (54,7%) en muziek (42,5%). De opleidingen die in het DKO het meest worden gevolgd zijn muziekopleidingen (31,6%), gevolgd door beeldende kunst (26,1%) en zang (16,0%). Dansers zijn eerder terug te vinden in cursussen buiten het DKO.

Tabel 5.1: Beoefening amateurkunsten (huidige en vroegere participatie) volgens organisatieverband per discipline (in %, enkel amateurkunstenaars) (Bron: AK bevolkingsonderzoek)

	% DKO	% Cursus	% Club	% Vrienden	% Alleen	N
Beeldexpressie	11,1	14,6	11,8	19,6	52,9	226
Schrijven	1,1	5,0	3,6	4,7	90,9	341
Dans	6,7	15,6	54,4	28,9	5,9	167
Zang	16,0	5,0	56,7	24,9	14,1	333
Beeldende kunst	26,1	15,1	10,4	13,0	54,7	428
Theater/toneel	10,6	7,3	52,4	31,6	4,8	193
Muziek	31,6	11,6	29,3	28,4	42,5	379
Algemeen	25,2	20,2	51,4	34,4	53,6	1045
	38,4					
	72,3					

Over alle disciplines heen heeft 25% van de amateurkunstenaars ooit minstens één creatieve hobby in het DKO beoefend en 20% heeft dat in een opleiding of cursus buiten het DKO gedaan. Een groot deel van de amateurkunstenaars is actief (geweest) in meerdere organisatieverbanden. 7% van de amateurkunstenaars heeft actief geparticipeerd in het aanbod van zowel het DKO als opleidingen en cursussen buiten het DKO. Dit maakt dat 38% van de amateurkunstenaars deelneemt (deelgenomen heeft) aan het DKO en/of opleidingen buiten het DKO. De meest gefrequenteerde organisatieverbanden zijn echter niet deze opleidingen. 51% beoefent of beoefende zijn creatieve hobby(s) in een club, vereniging of band en maar liefst 18% deed dat voorlopig alleen in dit organisatieverband. Beschouwen we deze eerste drie organisatieverbanden als de formele organisaties voor amateurkunsten, dan kunnen we stellen dat 72% van de amateurkunstenaars ooit geparticipeerd heeft in een formeel georganiseerd kader. Daarnaast beoefende 54% zijn creatieve hobby(s) alleen en 13% beoefende zelfs uitsluitend alleen zijn creatieve hobby(s). Ten slotte beoefende 34% zijn creatieve hobby samen met vrienden.

In wat volgt gaan we dieper in op de opleidingen binnen en buiten het DKO. Allereerst schetsen we een beeld van het profiel van de deelnemers aan deze opleidingen. Vervolgens gaan we na op welke manier diverse aspecten van deze opleidingen geëvalueerd worden.

5.1.2 Opleidingen: profielen

Zoals uit tabel 5.2²⁵ blijkt, zijn er geen verschillen naar geslacht wat het volgen van een DKO-opleiding betreft. Dit is wel het geval voor de amateurkunstenaars die een cursus buiten het DKO volgen. Daar zien we dat vrouwen vaker zo'n cursus volgen (9,3% tegen 5,2% van de mannen).

Dat een DKO-opleiding voornamelijk jongeren aantrekt, wordt duidelijk als we naar de leeftijdsverdeling kijken. 16,0% van de amateurkunstenaars onder 19 jaar volgt op het moment van de bevraging een DKO-opleiding, 13,4% heeft dit vroeger gedaan. Ook het aandeel onder de 19 tot 25-jarigen dat vroeger een dergelijke opleiding heeft gevolgd, wijst hierop. De oudere respondenten hebben in de meeste gevallen nooit een DKO-opleiding gevolgd. Ook wat de cursussen buiten het DKO betreft, vinden we een sterke participatie van jongeren. Hier zien we dat ook de leeftijdscategorie 19 tot 25 jaar nog altijd in grote mate deelneemt.

Naar opleidingsniveau vinden we voor beide types van georganiseerde beoefening van amateurkunsten dat het voornamelijk de hoogopgeleiden zijn die hieraan deelnemen. 29,8% van de respondenten met een diploma hoger onderwijs heeft ooit een cursus in het DKO gevolgd, 27,2% een cursus buiten het DKO.

Naast verschillen in het opleidingsniveau zijn er inhoudelijke verschillen tussen (afstudeer)richtingen. De studierichtingen die de respondenten gevolgd hebben of momenteel nog volgen, herschikten we tot drie categorieën. Een eerste categorie omvat de studierichtingen waarvan het object van de opleiding een sterk culturele dimensie omvat, zoals talenonderwijs, lerarenopleiding en kunstonderwijs. Daarnaast werden de opleidingen waarvan het studieobject sterk gericht is op de omgang, verzorging en/of het contact met mensen die dus sterk dienstverlenend van aard zijn, samengenomen. Het zijn onder andere: de medische en paramedische sector, economisch, administratief en commercieel onderwijs, juridisch en bestuurlijk onderwijs, openbare orde en veiligheid. En ten slotte werden de meer technische en materieel georiënteerde opleidingen gegroepeerd zoals het agrarisch onderwijs, opleidingen gericht op transport en verkeer, kleding en textiel en de exacte wetenschappen. Vooral personen die studeren of afgestudeerd zijn in een culturele studierichting geven aan een DKO-opleiding te hebben gevolgd of te volgen (33,7%). Personen uit materieel-technische (18,8%) of menswetenschappelijke (18,2%) studierichtingen doen dit in mindere mate. Dit verhaal gaat ook op voor de cursussen buiten het DKO. 28,8% van de amateurkunstenaars met een culturele studieachtergrond heeft ooit een dergelijke cursus gevolgd, tegen 22,6% van de personen met een menswetenschappelijke en dienstverlenende studierichting, en 16,8% van personen die een materieel-technische opleiding volgen of hebben gevolgd.

Gezinsvorming lijkt de deelname aan DKO-opleidingen in de weg te staan. Zowel personen met een partner als personen met kinderen nemen op het moment van de bevraging minder deel aan opleidingen aangeboden in het DKO. Gezinsvorming belet in mindere mate de participatie aan cursussen die buiten het DKO worden ingericht. Daar zien we dat mensen met partner en/of kinderen toch nog, weliswaar in beperkte mate, aan cursussen deelnemen (5 à 6%).

²⁵ De cijfers in deze tabel zijn op een andere variabele gebaseerd dan de cijfers gepresenteerd in de vorige paragraaf. Zij kunnen bijgevolg licht afwijken van de cijfers in vorige paragraaf.

Tabel 5.2: Deelname aan amateurkunsten in georganiseerd verband: DKO-opleidingen en niet-DKO-cursussen (rijpercentages) (Bron: AK Bevolkingsonderzoek; enkel amateurkunstenaars)

	DKO				Cursus			
	Nu	Vroeger	Nooit	(N)	Nu	Vroeger	Nooit	(N)
Intensiteit								
Vroeger	0,0	13,8	86,2	(536)	1,9	10,4	87,8	(531)
Occasioneel	0,0	13,8	86,2	(138)	4,5	11,9	83,6	(134)
Frequent	8,7	24,4	66,9	(516)	15,3	14,5	70,2	(516)
Geslacht								
Man	2,9	19,0	78,1	(521)	5,2	10,7	84,1	(521)
Vrouw	4,5	16,4	79,1	(737)	9,3	13,7	77,0	(730)
Leeftijd								
14-18	16,0	13,4	70,6	(119)	11,8	8,4	79,8	(119)
19-25	6,3	28,7	65,0	(143)	11,9	9,8	78,3	(143)
26-40	1,5	22,3	76,2	(328)	8,6	15,6	75,8	(327)
41-65	2,6	14,2	83,2	(530)	6,5	14,0	79,5	(523)
65+	1,5	11,1	87,4	(135)	1,5	6,0	92,5	(134)
Opleiding (excl. studenten)								
Max. lager secundair ond.	1,0	11,6	87,4	(302)	3,4	8,1	88,5	(295)
Max. hoger secundair ond.	1,2	11,8	87,0	(322)	7,1	12,7	80,2	(324)
Hoger onderwijs	4,5	25,3	70,2	(356)	8,8	18,4	72,8	(353)
Woonplaats								
Niet-verstedelijkt woongebied	3,7	17,3	79,0	(930)	6,9	13,4	79,7	(921)
Verstedelijkt woongebied	5,1	18,2	76,7	(296)	10,8	9,8	19,3	(295)
Gezinssituatie								
Bij ouders	9,6	20,5	69,9	(249)	10,4	8,8	80,8	(250)
Alleen zonder kinderen	5,4	21,8	72,8	(147)	5,6	14,0	80,4	(143)
Met partner zonder kind	1,5	16,7	81,8	(132)	6,1	18,2	75,8	(132)
Met kinderen minstens 1 <10	1,8	20,0	78,2	(220)	6,5	15,7	77,9	(217)
Met kinderen allen >10	2,5	12,5	85,0	(120)	10,1	13,4	76,5	(119)
Beroepsstatuut								
Student	11,1	18,6	69,3	(199)	14,0	9,0	77,0	(200)
Werkend	2,8	17,9	79,4	(654)	7,2	14,0	78,7	(649)
Gepensioneerd	2,3	15,1	82,6	(218)	3,7	11,2	85,0	(214)
Andere niet-werkend	2,4	17,7	79,7	(164)	7,4	13,0	79,6	(162)
Studieobject								
Cultuur (talent, kunst, ...)	7,9	25,8	66,3	(240)	9,6	19,2	71,3	(240)
Sociaal/mensen/diensten	2,9	16,0	81,1	(375)	9,4	13,2	77,4	(371)
Producten/technieken	3,5	15,3	81,2	(399)	6,8	10,0	83,3	(400)

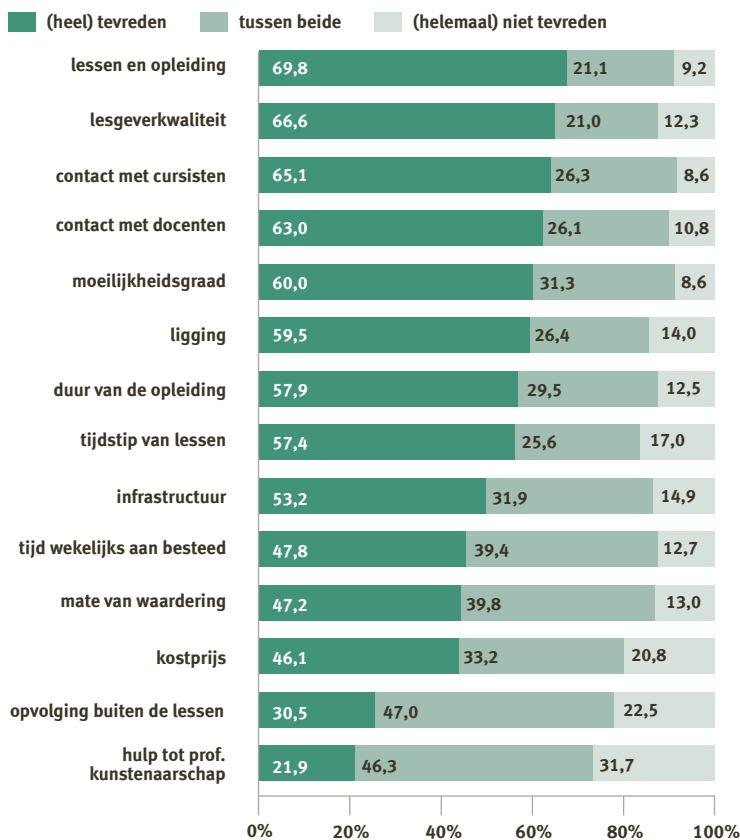
5.1.3 Opleidingen: evaluatie

5.1.3.1 Evaluatie op basis van het bevolkingsonderzoek

25% van de amateurkunstenaars volgt momenteel of volgde in het verleden een opleiding die werd aangeboden door het DKO. 20% volgt of volgde een opleiding (workshop, lessenreeks of vorming) buiten het DKO²⁶. Zowel voor de opleidingen binnen als buiten het DKO, werden de huidige en vroegere participanten gevraagd een evaluatie te geven op een veertiental punten. Zowel de deelnemers aan opleidingen georganiseerd binnen het DKO als aan opleidingen georganiseerd buiten het DKO zijn het meest tevreden over de lessen en de opleiding op zich als over de lesgeverkwaliteiten. Respectievelijk 70% en 77% van de participanten is hierover tevreden.

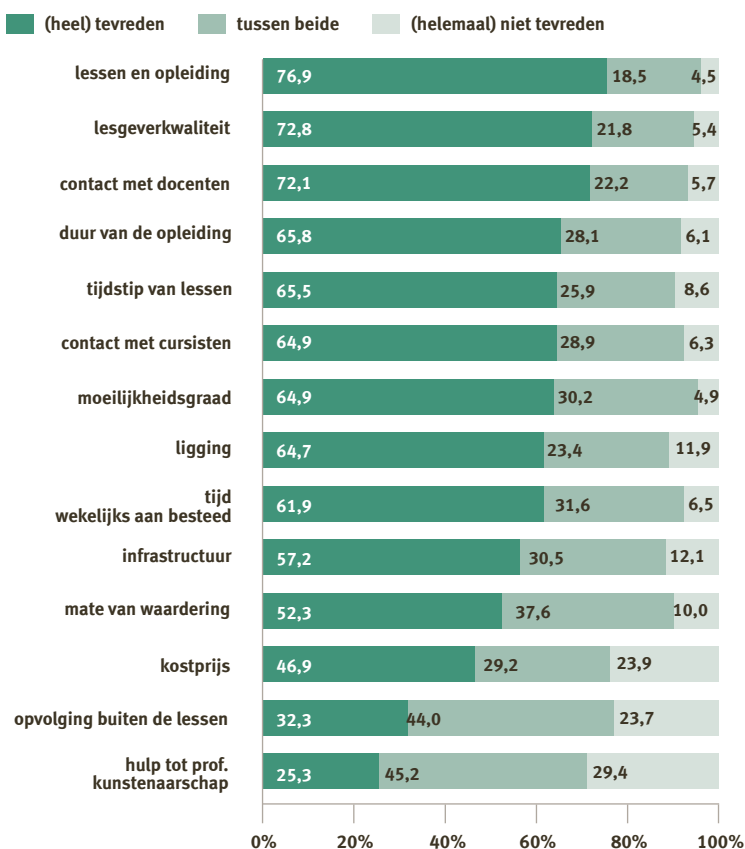
Ook de staart van de evaluatielijst ziet er voor beide opleidingsvormen gelijkaardig uit. Bij beide opleidingsvormen is men het minst tevreden over de hulp en motivatie die aangereikt wordt om naar een professioneel kunstenaarschap over te stappen en de opvolging buiten de lessen. Wel is het zo dat precies bij deze twee aspecten een groot deel van de respondenten zich in de middencategorie plaatst en er eigenlijk geen duidelijk standpunt over inneemt. Wellicht gaat het hier dan ook over twee aspecten die minder prioritair worden geacht door de deelnemers (zie fig. 5.1 en fig. 5.2).

Figuur 5.1: Evaluatie van opleidingen gevolgd in het DKO (Bron: AK Bevolkingsonderzoek)

²⁶ Deze percentages zijn gebaseerd op de sommingen over de deeldisciplines (tabel 5.1). Op de rechtstreekse vraag naar deelname in organisatieverband (waarop ook tabel 5.2 is gebaseerd) antwoordde 21% ooit (nu of in het verleden) te hebben deelgenomen aan een DKO-opleiding en 20% ooit te hebben deelgenomen aan een opleiding buiten het DKO.

Figuur 5.2: Evaluatie van opleidingen gevolgd buiten het DKO (Bron: AK Bevolkingsonderzoek)

In tabel 5.3 vergelijken we de evaluatiepunten voor opleidingen binnen en buiten het DKO. Daarvoor construeerden we een vijf-puntenschaal waarbij geldt: hoe hoger de score, hoe meer tevreden men is over het evaluatiepunt in kwestie. Op enkele punten stellen we statistisch significante verschillen vast. Zo zijn deelnemers van opleidingen buiten het DKO in vergelijking met DKO-cursisten meer tevreden over de hoeveelheid tijd die ze wekelijks aan hun cursus besteden (een gemiddelde van 3,31 tegenover 2,97 op 5), de duur van de opleiding (3,36 versus 3,12), het tijdstip van de lessen (3,36 versus 3,05), de lesgeverkwaliteit (3,54 versus 3,34), de moeilijkheidsgraad (3,39 versus 3,23) en de lessen en opleiding in het algemeen (3,59 versus 3,39).

In de lijst van de vermelde veertien evaluatiepunten zitten voor de beide opleidingsvormen dezelfde twee onderliggende dimensies vervat²⁷. Een eerste dimensie betreft de inhoudelijke evaluatie van de opleiding: de lessen en de opleiding, de lesgeverkwaliteiten, ... Ook de infrastructuur houdt hiermee verband. De tweede dimensie betreft eerder extrinsieke aspecten of de randvoorwaarden. Slechts één item viel buiten deze twee dimensies, met name het contact met de medecursisten. Dit item werd dan ook niet meegenomen in de schaalconstructies. De verdere deelopanalyses zullen gebeuren aan de hand van deze schalen. Deze schalen lopen van 0 tot 100. Een score dicht bij 100 betekent dat men de onderliggende aspecten erg positief evalueert.

²⁷ Deze twee dimensies werden geabstraheerd via een principe componentenanalyse.

Tabel 5.3: Gemiddelde scores op evaluatiepunten voor opleidingen binnen en buiten het DKO
(Bron: AK Bevolkingsonderzoek)

	DKO		Buiten DKO		Significantietoets
	Gem. (range 0-5)	(N)	Gem. (range 0-5)	(N)	
De lessen en de opleiding	3,39	(245)	3,59	(234)	*
De infrastructuur	3,02	(242)	3,15	(233)	
De lesgeverkwaliteit van de docent	3,34	(243)	3,54	(232)	*
Het contact met de docenten	3,35	(243)	3,52	(231)	
De opvolging buiten de lessen	2,59	(237)	3,62	(222)	
Het contact met de andere cursisten	3,35	(245)	3,39	(231)	
De hulp en de motivatie die men aanreikt om naar een professioneel kunstenaarschap over te stappen	2,31	(235)	2,37	(207)	
De mate waarin ik waardering krijg	3,00	(241)	3,15	(224)	
De hoeveelheid tijd die ik er wekelijks moet aan besteden	2,97	(238)	3,31	(226)	***
De duur van de opleiding	3,12	(238)	3,36	(229)	**
De moeilijkheidsgraad	3,23	(236)	3,39	(232)	*
De ligging (vb. afstand van woonst)	3,25	(237)	3,33	(232)	
De kostprijs	2,84	(237)	2,83	(233)	
Het tijdstip van de lessen	3,05	(238)	3,36	(233)	**

Statistisch significante verschillen: *** $p < 0.001$; ** $p < 0.01$; * $p < 0.05$

Evaluatie intrinsieke aspecten (Cronbach's alfa: 0.860):

- De lessen en de opleiding
- De infrastructuur
- De lesgeverkwaliteit van de docent
- Het contact met de docenten
- De opvolging buiten de lessen
- De hulp en motivatie die het DKO aanreikt om naar een professioneel kunstenaarschap over te stappen
- De mate waarin ik waardering krijg

Evaluatie extrinsieke aspecten (Cronbach's alfa: 0.788):

- De hoeveelheid tijd die ik er in wekelijks moet aan besteden
- De duur van de opleiding
- De moeilijkheidsgraad
- De ligging (bv. afstand van woonst)
- De kostprijs
- Het tijdstip van de lessen

In tabel 5.4 wordt de evaluatie van de DKO-opleidingen en de andere cursussen aan de hand van enkele achtergrondkenmerken (geslacht, leeftijd, opleidingsniveau, gezinssituatie, enz.) gepresenteerd. Over het algemeen zijn amateurkunstenaars tevreden over zowel de inhoud als de randvoorwaarden verbonden aan opleidingen en cursussen binnen en buiten het DKO. Er worden tevens weinig verschillen gevonden tussen de onderscheiden

groepen van participanten. Wel geldt voor zowel de opleidingen binnen als buiten het DKO dat ze positiever worden geëvalueerd door de huidige participanten dan door de personen die in het verleden een dergelijke opleiding of cursus volgden. Dit geldt zowel voor de inhoudelijke evaluatie als de evaluatie over de extrinsieke aspecten. Het feit dat huidige participanten zich positief uitspreken over de opleidingen is zeker positief. Anderzijds blijkt er wel een zekere vorm van onvrede bij de vroegere participanten, al helt hun algemeen oordeel ook nog steeds over naar de positieve kant.

Verder worden nog een aantal significante verschillen vastgesteld naar leeftijd en beroepsstatuut, maar dit gaat om kleinere groepen van respondenten. Toch is het opvallend dat niet-werkenden (werkzoekenden, invaliden,...) minder tevreden zijn (dan studenten) over de inhoudelijke invulling van de opleidingen van het deeltijds onderwijs en dat werkenden minder tevreden zijn (dan studenten) wat betreft de extrinsieke aspecten verbonden aan cursussen georganiseerd buiten het DKO.

Tabel 5.4: Evaluatie van de opleidingen binnen en buiten het DKO (in %) (alleen participanten amateurkunsten) (Bron: AK Bevolkingsonderzoek)

	DKO		Buiten DKO	
	Intrinsiek	Extrinsiek	Intrinsiek	Extrinsiek
Gevolgte opleiding				
Volgt nu een opleiding	68,7	66,8	65,8	68,4
Volgte vroeger een opleiding	58,2***	60,2*	61,3*	63,1**
N	242	238	232	232
Intensiteit				
Frequent (ref.)	62,7	63,0	62,6	65,3
Occasioneel	55,3	57,3	64,0	69,5
Vroeger	54,1**	57,7	64,8	64,0
N	241	237	226	227
Geslacht				
Man	59,9	60,9	63,6	65,7
Vrouw	60,5	61,7	63,1*	65,1
N	243	239	233	233
Leeftijd				
14-18 (ref.)	66,3	66,2	66,3	73,6
19-25	60,9	64,8	60,1	65,7
26-40	58,3	59,0	63,6	64,2
41-65	59,4	59,6	62,8	63,4*
65+ ^o	53,6	55,2	73,3	79,7
N	242	238	233	233
Opleiding				
Max. LSO (ref.)	56,7	59,0	61,5	65,6
Max HSO	61,0	66,0	67,0	64,2
Hoger onderwijs	59,3	60,8	61,7	64,0
N	163	158	177	177

Vervolg tabel 5.4.

Woonplaats				
Niet-verstedelijk woongebied	59,9	61,1	62,9	65,4
Verstedelijk woongebied	60,0	61,7	65,0	66,8
N	240	237	231	231
Gezinssituatie				
Bij ouders (ref.)	63,0	65,5	64,7	70,2
Alleen zonder kinderen	62,3	64,1	64,9	63,0
Met partner zonder kind	58,7	58,4	60,7	63,7
Met kinderen minstens 1 <10	56,5	55,7*	63,8	67,6
Met kinderen allen >10	60,4	61,2	67,1	63,7
N	194	193	177	177
Beroepsstatuut				
Student (ref.)	64,2	64,4	64,3	72,0
Werkend	60,4	61,4	62,3	62,9**
Gepensioneerd	62,2	64,8	63,8	64,1
Andere niet-werkend	51,7**	56,0	65,0	66,6
N	239	235	231	231
Studieobject				
Cultuur (talen, kunst, ...)	58,7	61,9	61,6	67,0
Sociaal/mensen/diensten	62,5	63,0	64,7	64,2
Producten/technieken	63,4	63,9	62,6	66,9
N	206	206	202	205
° De groep 65+ is een heel kleine groep (6 resp.), voor de evaluatie van het DKO is de standaarddeviatie bovendien zeer groot. Statistisch significante verschillen ***p<0.001, **p<0.01, *p<0.05				

5.1.3.2 Conclusies op basis van het ledenonderzoek

Deelname aan opleiding

Ook aan de hand van de online bevraging bij leden en geregistreerde geïnteresseerden van de negen landelijke amateurkunstenorganisaties gingen we na in welke mate men deelneemt aan opleidingen en op welke manieren de gevolgde opleidingen geëvalueerd worden. We vroegen aan de leden of ze de afgelopen zes maanden een opleiding volgden aan het DKO of buiten het DKO²⁸. De respondenten konden aanduiden of ze momenteel (referentieperiode van zes maanden) een dergelijke opleiding volgen, of ze dat vroeger deden maar nu niet meer, of dat ze dat nooit deden.

Voor we van start gaan, verduidelijken we de manier waarop de beoefenaars in de disciplines werden onderverdeeld. De data van het ledenonderzoek hebben het voordeel dat er gezien het hoger aantal beoefenaars een fijnere indeling kan gemaakt worden wat betreft de muziekgenres.

²⁸ Werd bevraagd als 'een kunstopleiding buiten het DKO (workshops, lessenreeksen, vormingen buiten de academie)'

De disciplines werden als volgt opgebouwd:

- Beeldexpressie: lid van Centrum voor Beeldexpressie en in de laatste zes maanden voorafgaand aan de bevraging actief beoefenaar van: fotografie, film/video of multimedia.
- Creatief schrijven: lid van Creatief Schrijven en in de laatste zes maanden voorafgaand aan de bevraging actief schrijver van: romans of kortverhalen voor volwassenen of voor kinderen, columns/cursiefjes, artikels/opiniestukken, essays of toneel/scenario, poëzie, versjes of gedichten, weblog, dagboek/korte gedachten, reisverslagen of een andere schrijfactiviteit.
- Dans: lid van Danspunt en in de laatste zes maanden voorafgaand aan de bevraging actief op vlak van klassiek ballet, stijldans, jazzdans, moderne dans, hedendaagse dans, hiphop, streetdance, breakdance, werelddans (salsa, tango, merengue, enz.), volksdans, historische dans, majorette of twirl of een andere dansactiviteit.
- Zang: lid van Koor&Stem en in de laatste zes maanden voorafgaand aan de bevraging actief op vlak van koorzang, vocaal ensemble, opera of operette, solozang, samenzang, muziektheaterzang, musical of een andere zangactiviteit.
- Beeldende kunst: lid van KUNSTWERK[t] en in de laatste zes maanden voorafgaand aan de bevraging actief op vlak van schilderen, tekenen, beeldhouwen, boetseren, grafiek, textiele kunsten (weven, borduren, enz.), keramiek, mixed media, glaskunst, edelsmeedkunst, papierbewerking, kalligrafie of een andere activiteit op vlak van beeldende kunst.
- Theater: lid van OPENDOEK en in de laatste zes maanden voorafgaand aan de bevraging actief op vlak van toneel of theater spelen/regisseren, muziektheater of musicals spelen, mime of bewegingstheater, poppenspel, objectentheater of circus, kindertheater spelen/regisseren, cabaret, stand-up, kleinkunst of een andere activiteit op vlak van theater/toneel.
- Popmuziek: lid van Poppunt en in de laatste zes maanden voorafgaand aan de bevraging actief op vlak van pop- of rockmuziek spelen, DJ'en of elektronische muziek maken of rap.
- Jazz/folk/wereldmuziek: lid van Muziekmozaïek en in de laatste zes maanden voorafgaand aan de bevraging actief op vlak van wereldmuziek of folk spelen, jazzmuziek spelen of folkzang.
- Instrumentale muziek: lid van Vlamo en in de laatste zes maanden voorafgaand aan de bevraging actief op vlak van klassieke muziek spelen of muziek spelen in een fanfare, harmonie of brassband.

We merken ook op dat er voor de berekening van de totalen op basis van het ledenonderzoek telkens gewerkt werd met gewogen data, die rekening houden met de relatieve grootte van iedere discipline²⁹.

In welke mate nemen de actieve leden van de amateurkunstenorganisaties deel aan opleidingen? Figuur 5.3 geeft de resultaten.

We stellen vast dat ongeveer één op vijf van alle actieve leden (zie 'Totaal' in figuur 5.3) momenteel een opleiding volgt aan het DKO, ca. 23% volgt momenteel een opleiding buiten het DKO. Iets meer dan 40% volgde nooit een opleiding aan het DKO of een andere opleiding.

Wanneer we een onderscheid maken naar de disciplines waarbinnen de leden actief zijn, dan stellen we een aantal verschillen vast. Figuur 5.3 geeft de resultaten. Wat het

²⁹We verwijzen naar het methodologisch hoofdstuk voor een verdere toelichting van de weegprocedure.

aandeel huidige DKO-studenten betreft, vallen dans, toneel, beeldexpressie en schrijven op als disciplines met relatief weinig DKO-studenten. Dat dans, toneel en beeldexpressie de disciplines blijken waarvoor relatief minder naar het DKO wordt getrokken, merken we ook aan de kleinere aandelen beoefenaars die vroeger een DKO opleiding volgden en aan de grotere groepen beoefenaars die nooit een DKO-opleiding volgden. Beeldende kunst, jazz/folk/wereldmuziek en instrumentale muziek blijken daarentegen de disciplines waarin duidelijk meer dan bij andere disciplines naar het DKO wordt getrokken. Dat merken we aan de grote groepen beoefenaars die momenteel een DKO-opleiding volgen (respectievelijk 36,1%, 40,2% en 31,5%) of dat vroeger deden (respectievelijk 41,3%, 43,4% en 47,5%).

Wat de opleidingen buiten het DKO betreft, merken we in de eerste plaats het relatief groot aandeel huidige studenten op onder de actieve leden bij beeldende kunst en jazz/folk/wereldmuziek. We stellen met andere woorden vast dat deze actieve leden vaker dan bij andere disciplines deelnemen aan opleidingen, ongeacht of deze opleiding binnen het DKO valt of niet. Dat laatste geldt niet bij instrumentale muziek. Hoewel de actieve leden van Vlamo zich vaker opleiden in DKO dan andere disciplines, stellen we geen noemenswaardige hogere opleidingsdeelname vast wat voor het opleidingsaanbod buiten het DKO. Tot slot merken we voor dans dat de actieve leden van Danspunt zich vaker dan andere disciplines opleiden buiten het DKO, hoewel dit in vergelijking met andere disciplines, minder vaak in het DKO gebeurt.

Evaluatie van de opleiding

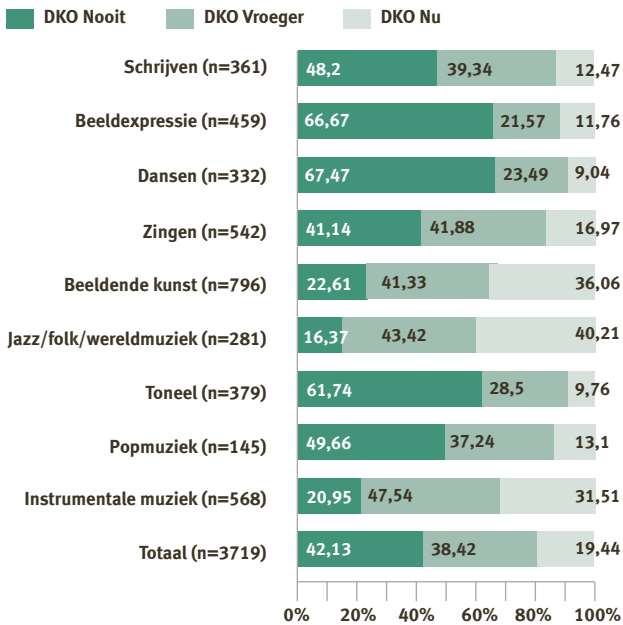
We gingen na in welke mate de huidige of vroegere studenten die momenteel actief lid zijn van één van de negen landelijke amateurkunstenorganisaties tevreden zijn over hun opleiding in als buiten het DKO³⁰. Figuur 5.4 geeft de resultaten (over alle disciplines heen). Daaruit blijkt dat men over de meeste aspecten van de gevolgde opleiding (zowel binnen als buiten DKO) zeer tevreden is. Slechts bij twee criteria valt een duidelijk lagere tevredenheid op: de hulp en de motivatie die de opleiding aanreikt om naar een professioneel kunstenaarschap over te stappen enerzijds en de opvolging buiten de lessen anderzijds. Wat de hulp en de motivatie om over te schakelen tot een professioneel kunstenaarschap betreft, stellen we vast dat ongeveer een vierde (heel) ontevreden is over dit aspect in het DKO. Een ander beeld verschijnt bij de opleidingen buiten het DKO. Daar is de groep onbeslist veel kleiner (42,4% versus 7,6%). De groep die er (heel) tevreden of (heel) ontevreden over is, blijkt dan weer groter. We merken nog op dat de lagere evaluatie van dit item mogelijk te maken heeft met het feit dat niet alle beoefenaars een professioneel kunstenaarschap aspireren.

Een tweede punt waar men in het algemeen minder tevreden over is, is de opvolging buiten de lessen. Hoewel ca. 47% van de (ex-)DKO-studenten daar (heel) tevreden over is, is de groep die er effectief (heel) ontevreden over is niet heel groot (16,7%). Een grote groep van de (ex-)DKO-studenten is noch tevreden noch ontevreden (36,6%). Ook hier verschijnt een ander beeld bij de opleidingen buiten het DKO. Daar is de groep die het in het midden houdt veel kleiner (8,2%) en blijkt zowel de groep die er (heel) tevreden over is of er (heel) ontevreden over is groter. Deze polarisering heeft waarschijnlijk te maken met het feit dat deze geëvalueerde opleidingen - in tegenstelling tot het DKO - een amalgaam zijn van verschillende opleidingsmogelijkheden en cursussen die niet allemaal dezelfde doelstellingen hebben³¹.

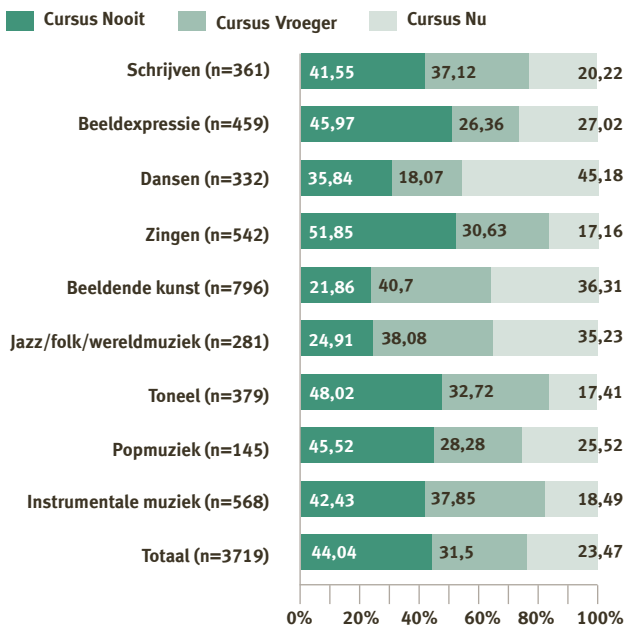
³⁰ Werd bevraagd als 'een kunstopleiding buiten het DKO (workshops, lessenreeksen, vormingen buiten de academie)'

³¹ Een disciplinespecifieke analyse leverde weinig of geen noemenswaardige afwijkingen op van dit algemeen beeld. We verwijzen naar het integrale eindrapport voor dit disciplinespecifiek beeld

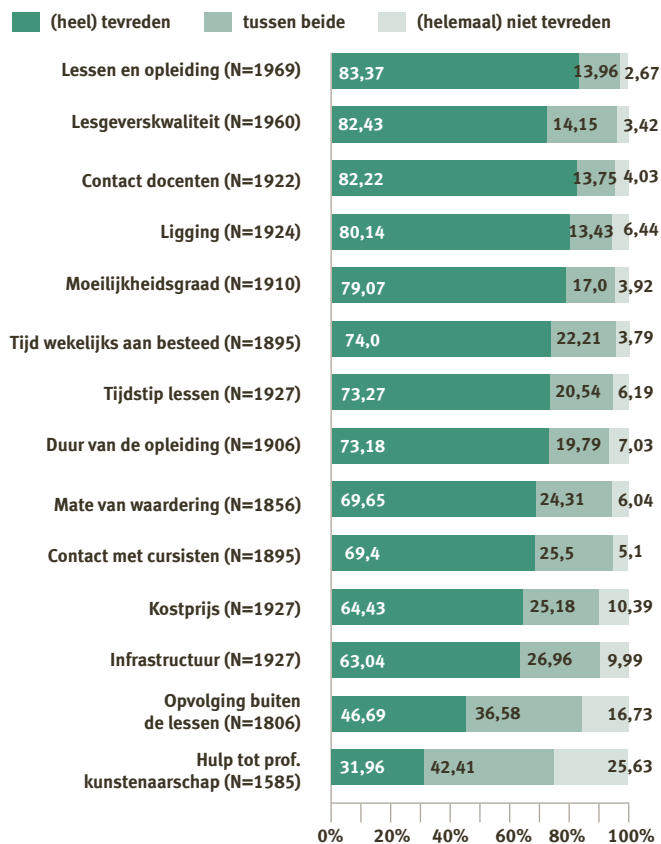
Figuur 5.3a: Gevolgde opleidingen door de actieve leden van de negen amateurkunstenorganisaties (in %) (DKO) (Bron: AK Ledenonderzoek)

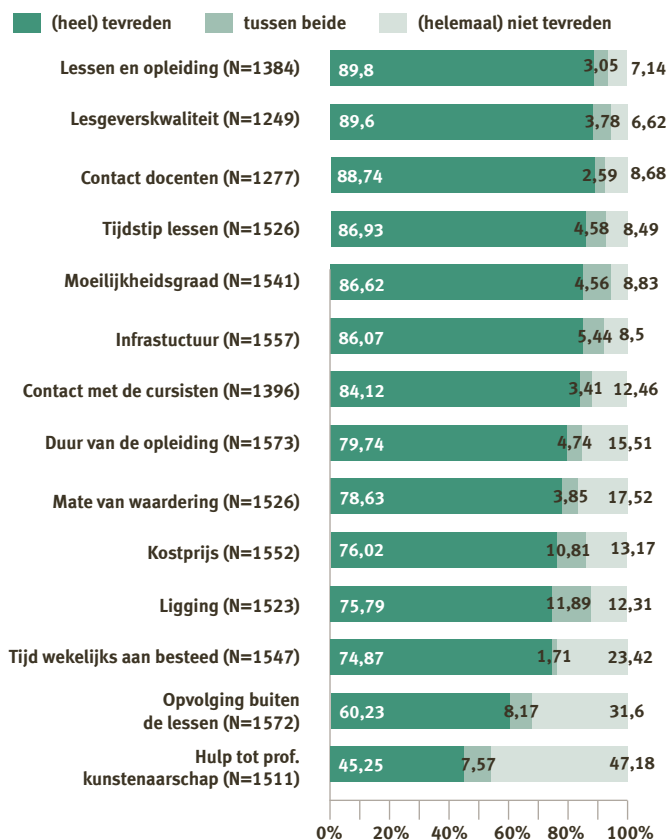
Figuur 5.3b: Gevolgde opleidingen door de actieve leden van de negen amateurkunstenorganisaties (in %) (buiten DKO) (Bron: AK ledenonderzoek)

Figuur 5.4a: Evaluatie opleidingen door de actieve leden van amateurkunstenorganisaties (in %) (DKO) (Bron: AK Ledenonderzoek)

Figuur 5.4b: Evaluatie opleidingen door de actieve leden van amateurkunstenorganisaties (in %) (buiten DKO). (Bron: AK Ledenonderzoek)

5.2 BEGIN- EN BEOEFENMOTIEVEN VAN AMATEURKUNSTENAARS

In dit deel gaan we in op de vragen waarom mensen beginnen met amateurkunsten en met welke motivaties ze het nu beoefenen. We baseren ons op de data uit de survey *Cultuurparticipatie in Vlaanderen 2003-2004* omdat dit de enige bron is die daarover informatie bevat.

5.2.1 Beginredenen voor amateurkunsten

Lievens, Waeghe en De Meulemeester (2006, p. 150-151) onderscheiden een aantal mogelijke beginmotieven voor amateurkunsten. Voor elk item werd gevraagd om aan te geven of dit belangrijk was of niet om met amateurkunsten te starten. De negen items staan vermeld in tabel 5.5.

Meteen wordt duidelijk dat de beginredenen voor de belangrijkste en de tweede belangrijkste activiteit een gelijklopende rangordening vertonen. In beide gevallen valt op dat één beginreden er sterk bovenuit springt: ‘omdat ik creatief wilde bezig zijn in mijn vrije tijd’ (item 9).

Tabel 5.5: Beginredenen voor amateurkunstbeoefening voor de belangrijkste en de tweede belangrijkste amateurkunst. (Bron: Lievens, Waeghe en De Meulemeester, 2006, p. 150)

	Activiteit 1 ³²		Activiteit 2 ³³	
	percentage	N	percentage	N
1. Omdat ik opkeek naar een kunstenaar of artiest	8,8%	1163	11,5%	558
2. Omdat ik vrienden had die dat ook deden	28,5%	1164	32,3%	558
3. Omdat mijn ouders mij stimuleerden	16,9%	1165	14,8%	558
4. Om indruk te kunnen maken	5,7%	1164	7,1%	558
5. Omdat mensen opkijken naar iemand die dat kan	11,5%	1164	13,5%	557
6. Omdat ik van school uit gestimuleerd werd	13,3%	1164	13,8%	556
7. Om nieuwe mensen te ontmoeten	22,0%	1165	17,9%	558
8. Omdat mijn partner dat ook deed	7,0%	1161	5,2%	555
9. Omdat ik creatief wilde bezig zijn in mijn vrije tijd	77,6%	1166	75,8%	558

³² De creatieve hobby die de respondent als 'belangrijkste hobby' bestempeld heeft
³³ De creatieve hobby die de respondent als 'tweede belangrijkste hobby' bestempeld heeft

Daarnaast blijken veel respondenten te beginnen met amateurkunsten omdat ze vrienden hadden die dat ook deden (28,5%) en om nieuwe mensen te ontmoeten (22,0%). De stimulerende rol van ouders en school komen op de vierde en vijfde plaats met respectievelijke percentages van 16,9% en 13,3%. De motieven die te maken hebben met sociale waardering ('opkijken') zoals reden 5 ('omdat mensen opkijken naar iemand die dat kan') en 1 ('omdat ik opkeek naar een kunstenaar of artiest') komen respectievelijk op de zesde en zevende plaats met percentages van 11,5% en 8,8%. Op de voorlaatste en laatste plaats komen de introducerende rol van de partner en het indruk maken op anderen, met respectievelijke lagere percentages van 7% en 5,7%. We stellen weinig verschillen vast met betrekking tot beginmotieven voor de belangrijkste, dan wel tweede belangrijkste creatieve hobby.

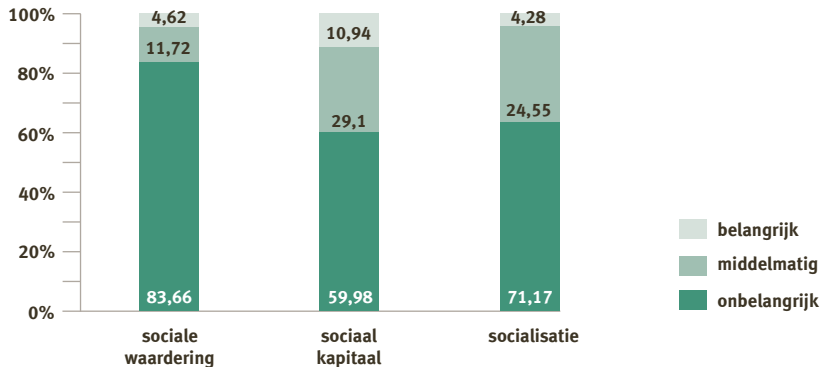
Samenvattend kunnen we stellen dat mensen voornamelijk met amateurkunsten beginnen omdat ze creatief willen bezig zijn in hun vrije tijd (77% en 75,8%), omwille van de introducerende rol van vrienden (28,5% en 32,3%) en om nieuwe mensen te ontmoeten (22,0% en 17,9%). In mindere mate belangrijk zijn de introducerende rol van ouders en school (ca. 15%) en motieven die te maken hebben met sociale waardering (indruk maken en omdat mensen opkijken naar iemand die dat kan) (Lievens, Waeghe en De Meulemeester, 2006, p. 150 e.v.).

We hergroepeerden de bovenstaande beginmotieven aan de hand van een factoranalyse en vonden drie onderliggende dimensies³⁴. Een eerste dimensie draait heel duidelijk rond sociale waardering en bevat item 4 ('om indruk te kunnen maken') en 5 ('omdat mensen opkijken naar iemand die dat kan'). Een tweede onderliggende dimensie werd gevonden in item 2 ('omdat ik vrienden had die dat ook deden') en 7 ('om nieuwe mensen te ontmoeten'). Of het nu gaat om het bevestigen van sociale contacten (item 2) of om het aangaan van nieuwe sociale contacten (item 7), van beide kan in sociologische termen gesteld worden dat ze cirkelen rond het theoretisch construct 'sociaal kapitaal' (cfr. Bourdieu, 1984). De derde dimensie clustert motieven rond de stimulerende rol van ouders en school - bij sociologen bekend als belangrijke socialiserende instanties die een belangrijke invloed hebben op gedrags- en smaakpatronen in de latere levensfasen.

³⁴ Principal Axis Factoring met Varimax rotatie. De factoranalyse vond een geschikte oplossing na weglating van de items 'omdat ik creatief wilde bezig zijn', 'omdat mijn partner dat ook deed' en 'omdat ik opkeek naar een kunstenaar of artiest'. Voor een overzicht van de factorladingen en verdere informatie over de factoranalyse verwijzen we naar het integrale onderzoeksrapport.

Op basis van deze drie onderliggende dimensies werden subschalen berekend die meten hoe hoog iemand scoort op elk van deze drie dimensies. De scores variëren daarbij tussen 0, 1 of 2. Waarde 0 geeft aan dat deze dimensie niet belangrijk is, waarde 1 voor matige belangrijkheid en waarde 2 stelt dat de dimensie zeer belangrijk is. figuur 5.5 geeft een overzicht van de antwoordverdelingen op deze somscores. Omdat een vergelijkende analyse geen verschillen vond in beginmotieven voor de belangrijkste dan wel tweede belangrijkste activiteit, maken we dit onderscheid in de volgende analyses dan ook niet meer.

Figuur 5.5: Procentuele verdeling van de somscores voor de drie dimensies in beginmotieven voor amateurkunstbeoefening (Bron: CPS, 2003-2004)

We stellen vast dat ongeveer 40% van de amateurkunstenaars in de steekproef aangeeft gestart te zijn met amateurkunsten omdat men vrienden had die dat ook deden en/of om nieuwe mensen te ontmoeten. Een disciplinespecifieke vergelijking³⁵ maakt duidelijk dat dit vooral zo is voor dansen en toneelspelen en minder het geval is bij de beeldende kunst en het creatief schrijven. Muzikanten, fotografen en zangers lopen dan weer relatief goed in pas met dit algemene beeld.

Vervolgens blijkt dat ca. 30% van de beoefenaars aangeeft gestart te zijn met amateurkunsten omwille van de stimulerende rol van ouders en/of school. Een discipline-specifieke vergelijking maakt duidelijk dat deze motieven sterker aanwezig zijn bij muzikanten en beoefenaars van beeldende kunst. Zang wijkt niet noemenswaardig af van dit algemeen beeld terwijl voor dans, toneel, fotografie en creatief schrijven deze beginredenen duidelijk minder belangrijk zijn.

Minder belangrijk voor het starten met amateurkunsten blijken sociale waarderingsmotieven. In het algemeen blijkt zo'n 16% van de amateurkunstenaars aan te geven begonnen te zijn met amateurkunsten 'om indruk te kunnen maken' en/of 'omdat mensen opkijken naar iemand die dat kan'. Deze dimensie blijkt net iets meer aanwezig te zijn bij dans en het bespelen van een muziekinstrument en duidelijk minder bij creatief schrijven. Bij toneel, fotografie, beeldende kunst en zang constateerden we geen noemenswaardige afwijkingen van dit algemeen beeld.

³⁵ Voor de disciplinespecifieke vergelijkingen verwijzen we naar het integrale eindrapport.

5.2.2 Beoefenredenen voor amateurkunsten

De analyse van de beoefenmotieven is eveneens gebaseerd op de data van de survey *Cultuurparticipatie in Vlaanderen 2003-2004*. Voor elk item in onderstaande tabel werd gevraagd om aan te geven of dit al dan niet belangrijk is om aan amateurkunsten te doen. De negen items staan vermeld in tabel 5.6.

Uit tabel 5.6 maken we op dat het vooral om zich te ontspannen is dat men amateurkunsten beoefent. Meer dan 90% van de beoefenaars geeft aan omwille van een dergelijke reden te beoefenen en bijna 80% doet aan amateurkunsten omdat het rust brengt. Vervolgens geeft bijna drie vierde van de beoefenaars aan te beoefenen omwille van de gezelligheid. Heel wat beoefenaars willen zichzelf ontplooien (71,1%) en nieuwe dingen leren (70,7%). Op de zesde plaats in de lijst met beoefenmotieven komt sociale waardering door anderen (42,2%) op de voet gevolgd door sociale redenen als het samenzijn met vrienden (39,8%) en om mensen te ontmoeten die dezelfde interesses hebben (37,6%). Vervolgens geeft ongeveer een derde van de beoefenaars aan creatief bezig te zijn omdat het hem in een andere wereld brengt (34,4%). Het minst belangrijke beoefenmotief, dat slechts door 15,5% van de beoefenaars wordt aangegeven, betreft het beoefenen omdat het goed staat bij vrienden of kennissen (Lievens, Waeghe & De Meulemeester, 2006, p. 150 e.v.).

Tabel 5.6: Beoefenredenen voor de belangrijkste en de tweede belangrijkste amateurkunst

(Bron: Lievens, Waeghe en De Meulemeester, 2006)

	Activiteit 1 ³⁶		Activiteit 2 ³⁷	
	percentage	N	percentage	N
1. Omdat het me ontspant	91,4%	1166	87,7%	557
2. Om nieuwe dingen te leren	70,7%	1165	66,0%	557
3. Omdat ik waardering krijg van anderen	42,2%	1162	32,6%	557
4. Omdat het me tot rust brengt	79,3%	1166	76,1%	557
5. Om met vrienden samen te zijn	39,8%	1165	35,4%	557
6. Om mezelf te ontplooien	71,1%	1164	66,4%	557
7. Omdat het me in een andere wereld brengt	34,4%	1164	31,1%	557
8. Voor de gezelligheid	73,9%	1165	66,2%	557
9. Omdat het goed staat bij vrienden of kennissen	15,5%	1165	14,6%	557
10. Om mensen te ontmoeten die dezelfde interesses hebben	37,6%	1165	34,4%	557

³⁶ De creatieve hobby die de respondent als 'belangrijkste hobby' bestempeld heeft
³⁷ De creatieve hobby die de respondent als 'tweede belangrijkste hobby' bestempeld heeft

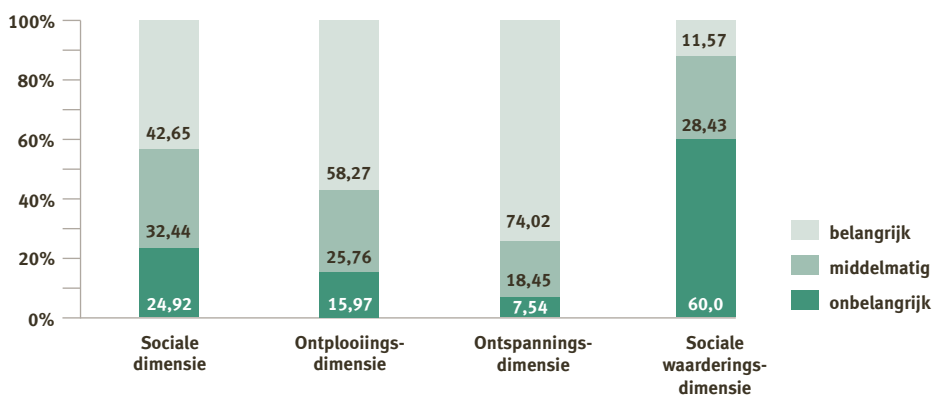
Net zoals in het vorige deel over de beginredenen voeren we ook hier een factoranalyse³⁸ uit om onderliggende dimensies in beoefenredenen op te sporen. We vonden vier onderliggende dimensies in de lijst met beoefenmotieven met betrekking tot de activiteit die men als belangrijkste beschouwde. Een eerste dimensie is duidelijk een sociale dimensie en bevat de items 'om met vrienden samen te zijn', 'voor de gezelligheid' en 'om mensen te ontmoeten met dezelfde interesses'. De items 'om nieuwe dingen te leren' en 'om mezelf te ontplooien' vormen samen de ontplooiingsdimensie. De ontspanningsdimensie bevat de items 'omdat het me ontspant' en 'omdat het me tot rust brengt'. Tot slot vinden we net zoals in de beginmotieven een waarderingsdimensie die de items

³⁸ Principal Axis Factoring met Varimax rotatie. Voor een overzicht van de factorladingen en verdere informatie over de factoranalyse verwijzen we naar het volledige onderzoeksrapport.

‘omdat ik waardering krijg van anderen’ en ‘omdat het goed staat bij vrienden en kennissen’ bevat. Ook voor de tweede belangrijkste activiteit werden deze dimensies teruggevonden.

We berekenen de somscores voor elk van deze vier dimensies door de scores op de items waaruit ze zijn samengesteld op te tellen. Voor de sociale redenen nemen we de hoogste scores samen. Zo komen we tot 3 mogelijke scores op iedere dimensie: 0, 1 of 2. Een 0 betekent dat deze dimensie onbelangrijk wordt geacht, een 1 staat voor middelmatige belangrijkheid en een 2 geeft aan dat deze dimensie belangrijk wordt geacht. De berekende somscores voor de vier dimensies worden grafisch weergegeven in figuur 5.6. Omdat een vergelijkende analyse geen noemenswaardige verschillen opleverde tussen beginredenen voor de belangrijkste en de tweede belangrijkste amateurkunst zullen we dit onderscheid hier niet maken.

Figuur 5.6: Procentuele verdeling van de somscores voor de 4 dimensies in beoefenmotieven
(Bron: CPS, 2003-2004)

Uit de factoranalyse van de beoefenmotieven blijkt dat meer dan 90% van de amateurkunstenaars in de steekproef aangeeft een amateurkunst te beoefenen om zich te ontspannen en/of om tot rust te kunnen komen. Deze dimensie is voor zo goed als iedere discipline van groot belang³⁹. Dans en muziek springen daarbij in het oog, waar meer dan 97% van de beoefenaars aangeeft te beoefenen om zich te ontspannen en/of om tot rust te komen. Ook dansers geven vaker dan beoefenaars van andere disciplines aan te dansen omwille van deze motieven (ca. 96%).

Vervolgens stellen we vast dat ongeveer 84% van de amateurkunstenaars in de steekproef een amateurkunst beoefent om nieuwe dingen te leren en/of om zichzelf te ontplooien. Hier valt de score van de muzikanten het meest op (94%). Dansers, toneelspelers en beoefenaars van beeldende vakken volgen met zo'n 90% beoefenaars. Zang is de discipline met het minst aantal beoefenaars die mikken op ontspanning (70%).

We stellen vast dat nagenoeg drie vierde van de beoefenaars amateurkunsten beoefent om met vrienden samen te zijn, voor de gezelligheid en/of om nieuwe mensen te

³⁹ Voor de disciplinespecifieke vergelijkingen verwijzen we naar het volledige eindrapport.

ontmoeten die dezelfde interesses hebben. Hierbij valt de grote groep toneelspelers op die beoefenen omwille van sociale redenen. Voor toneel is dit dan ook de belangrijkste beoefenreden met zo'n 96%. Ook zang (93,3%) en dans (88,2%) scoren betrekkelijk hoog op deze dimensie. Opvallend is ook de lage score van de schrijvers: minder dan de helft van hen geeft namelijk aan te schrijven om mensen te ontmoeten die dezelfde interesses hebben, voor de gezelligheid en/of om samen met vrienden te zijn.

Sociale waarderingsmotieven blijken dan weer heel wat minder belangrijk om amateurkunst te beoefenen. Slechts 40% van de amateurkunstenaars geeft als beweegreden aan 'omdat het goed staat bij vrienden en kennissen' en/of 'omdat mensen opkijken naar iemand die dat kan'. Daarbij valt op dat deze dimensie voor iedere discipline het minst belangrijk werd bevonden. De verschillen tussen de disciplines zijn bovendien niet zo groot⁴⁰.

5.3 HOE KOMT MEN IN CONTACT MET AMATEURKUNSTEN?

Aan de hand van de online bevraging bij de leden en geregistreerde geïnteresseerden van de negen landelijke amateurkunstorganisaties gaan we in op de vraag hoe men met amateurkunsten in contact kwam. We maken daarbij het onderscheid tussen de invloed van belangrijke personen enerzijds en van organisaties of andere kanalen anderzijds. Per discipline bespreken we de belangrijkste trends.

5.3.1 Personen waardoor men in contact kwam met amateurkunsten

Op eigen houtje?

Via welke personen kwamen de beoefenaars van de verschillende disciplines in contact met hun amateurkunst? Om deze vraag te kunnen beantwoorden geven we eerst een beeld van de respondenten die aangeven dat ze op eigen houtje in contact kwamen met amateurkunsten. Voor alle disciplines samen zien we dat zo'n 10% van de actieve leden alleen in contact kwam met zijn hobby.

We merken echter sterke verschillen op tussen de verschillende disciplines. Onder de schrijvers kwam exact de helft op eigen initiatief in contact met schrijven. Bij beeldende kunst en beeldexpressie is dit minder dan een vierde (telkens zo'n 23%). Dansen en jazz/folk/wereldmuziek scoren een stuk lager: ca 13%. Popmuziek, theater en instrumentale muziek scoren nog een stuk lager. Slechts 4,2% van de zangers kwam op eigen houtje in contact met zijn hobby.

⁴⁰Voor de disciplinespecifieke vergelijkingen verwijzen we naar het integrale eindrapport.

Tabel 5.7: Aandeel beoefenaars die op eigen houtje in contact kwamen met hun discipline, disciplines vergeleken (Bron: AK Ledenonderzoek)

Discipline	%	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	(N)
Schrijven	50,0	/	*	*	*	*	*	*	*	*	*	320
Beeldende kunst	23,7	*	/		*	*	*	*	*	*	*	708
Beeldexpressie	22,6	*		/		*	*	*	*	*	*	399
Dansen	13,6	*	*		/						*	308
Jazz- Folk- en Wereldmuziek	12,1	*	*	*		/					*	256
Muziek algemeen	9,1	*	*	*			/				*	1030
Pop- en rockmuziek	8,3	*	*	*				/				132
Theater	7,2	*	*	*					/			345
Instrumentale muziek	6,9	*	*	*						/		504
Zingen	4,2	*	*	*	*	*	*				/	498
Totaal	10,1											3369

*statistisch significante verschillen ($p < 0.05$)

Via welke personen komt men in contact met amateurkunsten?

Tabel 5.8 geeft per discipline de procentuele verdeling van de personen waardoor de beoefenaars in contact kwamen met hun amateurkunst.

In het algemeen stellen we vast dat vrienden en kennissen de belangrijkste introduceerende personen zijn met betrekking tot amateurkunstbeoefening. Iets meer dan de helft van de actieve leden geeft namelijk aan in contact te zijn gekomen met amateurkunst dankzij vrienden of kennissen. Op de tweede plaats vinden we de rol van de ouders terug. 39,6% van de beoefenaars zegt door zijn ouders in contact te zijn gebracht met amateurkunsten. Op de derde plaats vinden we de stimulerende rol van andere gezinsleden terug. Nagenoeg een vierde van de actieve leden kwam in contact met amateurkunsten dankzij iemand uit zijn gezin. Leerkrachten en personen uit de ruimere familie blijken nagenoeg even belangrijk (ca. 16% van de beoefenaars geeft aan dankzij hen in contact gekomen te zijn met amateurkunsten). Collega's blijken duidelijk het minst belangrijk. Slechts 7% van de beoefenaars noemt hen als stimulator.

De rol van vrienden of kennissen is sterk aanwezig bij de verschillende disciplines (56,7% over alle disciplines) en bijzonder sterk bij popmuziek (82,6%). Opvallend is ook dat dit niet het geval is bij de instrumentalisten (43,1%). Bij hen zijn het in de eerste plaats de ouders die hen in contact brachten met hun hobby (63,3%). Wat de rol van de ouders betreft, valt verder op hoe onbelangrijk deze zijn voor schrijvers (slechts 8,1%). Wat gezinsleden betreft, onderscheiden we de relatief hoge percentages voor popmuzikanten (33,9%) en instrumentalisten (32,8%). Daarbij valt op dat gezinsleden veel minder belangrijk zijn voor het in contact komen met jazz/folk/wereldmuziek (12,9%).

Voor wat de contactfunctie van specifieke leerkrachten op school betreft, vallen de relatief hoge percentages op voor zang (24,5%) en beeldende kunst (26,9%). Leden uit de ruimere familie zijn in vergelijking met andere disciplines relatief belangrijke contactpersonen voor popmuzikanten (24%) en instrumentalisten (20,7%) en relatief onbelangrijk voor schrijvers (6,9%). Ten slotte, wat de rol van collega's betreft, valt het relatief hoge percentage schrijvers op (23,8%).

Activiteitsgraad van de introducerende personen

Na dit algemeen beeld, gaan we nu dieper in op de mate waarin deze introducerende personen de hobby waar ze de beoefenaars mee in contact brachten zelf ook beoefenen/beoefenden.

Tabel 5.9 geeft per discipline een overzicht van deze activiteitsgraad voor de verschillende personen die de beoefenaars in contact brachten met hun hobby.

Vrienden of kennissen, de belangrijkste introducerende personen voor het aanvatten van amateurkunsten, blijken in elke discipline zelf ook zeer actief (ca. 83%). Hier vallen de hoge percentages op voor dans (88,4%), zang (85,0%) en instrumentale muziek (84,2%). Hetzelfde geldt voor ouders. Ca. 60% van de ouders die een stimulerende rol speelde in het in contact brengen met amateurkunsten, beoefent of beoefende de activiteit in kwestie zelf ook. Enkel voor schrijven merken we dat slechts 38,5% van de ouders die hun kind in contact brachten met schrijven zelf schrijven of geschreven hebben. Ook voor popmuziek gaat het hier slechts om een derde van de ouders.

De overige gezinsleden die de beoefenaars in contact brachten met amateurkunst zijn voor de meeste disciplines zeer actief (75,4%) Enkel bij schrijven (42,9%) en beeldende kunst (34,4%) ligt de activiteitsgraad duidelijk lager. Voor de meeste disciplines zijn de stimulators de leerkrachten op school (70,6%). Meer bepaald blijkt voor de verschillende disciplines dat meer dan de helft van deze leerkrachten zelf ook actief beoefent of beoefende. Alweer valt bij schrijven op dat slechts een kleine 30% van de leerkrachten die schrijvers met hun hobby in contact brachten zelf ook schrijft/schreef. Leden van de ruimere familie die de beoefenaar in contact brachten met hun hobby tonen ook een hoge activiteitsgraad (77,9%). Dit is opvallend hoog bij zang (93,2%) en theater (89,7%) en iets minder hoog bij popmuziek (51,7%). Ook collega's die beoefenaars in contact brachten met hun hobby tonen zich gemiddeld zeer actief (67,8%). Enkel creatief schrijven is hierop een uitzondering met 44,7%.

Tabel 5.8: Personen waardoor men in contact kwam met amateurkunsten, per discipline (in %)
(Bron: AK Ledenonderzoek)

	Beeldexpressie	Schrijven	Dansen	Zingen	Theater	Beeldende kunst
Vrienden of kennissen	57,9	41,3	58,3	57,2	62,8	48,0
Mijn ouders	23,0	8,1	26,7	34,2	24,4	27,0
Iemand uit mijn gezin	9,7	8,8	20,7	19,5	15,9	16,7
Een specifieke leerkracht uit mijn school	12,0	16,9	8,6	24,5	17,8	26,9
Iemand uit mijn ruimere familie	15,9	6,9	10,5	12,4	12,2	16,5
Collega's	12,6	23,8	4,5	7,3	6,6	9,4
(N)	(309)	(160)	(266)	(477)	(320)	(540)

Tabel 5.9: Activiteitsgraad van de contactpersonen, per discipline (in %) (Bron: AK Ledenonderzoek)

	Beeldexpressie	Schrijven	Dansen	Zingen	Theater	Beeldende kunst
Vrienden of kennissen	70,4	62,1	88,4	85,0	79,1	69,5
Mijn ouders	63,4	38,5	53,5	67,5	66,7	50,0
Iemand uit mijn gezin	56,7	42,9	76,4	78,5	78,4	34,4
Een specifieke leerkracht uit mijn school	56,8	29,6	60,9	76,1	61,4	61,4
Iemand uit mijn ruimere familie	57,1	63,6	64,3	93,2	89,7	71,9
Collega's	69,2	44,7	66,7	74,3	71,4	64,7

5.3.2 Organisaties of andere kanalen waardoor men in contact kwam met amateurkunsten

Tabel 5.10 geeft een overzicht van de verschillende introductiekanalen van amateurkunstbeoefening. We geven hieronder de algemene rangorde van alle disciplines en bespreken de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van dit algemeen beeld.

Het is in de eerste plaats door het receptief deelnemen aan cultuur dat de actieve beoefenaars in contact kwamen met hun hobby. Meer bepaald geeft 59,1% van de actieve leden aan in contact te zijn gekomen met hun hobby via **optredens, concerten of evenementen**. Dat is voornamelijk zo bij de verschillende soorten muzikanten en in mindere mate ook bij de andere podiumkunsten.

Op de tweede plaats stellen we vast dat 42,8% van de actieve leden in contact kwam met amateurkunst via de **school**. Dat is meestal zo voor instrumentale muziek (50,6%) en popmuziek (47,7%), maar ook bij zang, theater en beeldende kunst is de invloed van de school duidelijk aanwezig. Opvallend lager zijn de scores voor schrijven (12%), beeldexpressie (17,6%) en jazz/folk/wereldmuziek (17,5%).

Muziek algemeen	Popmuziek	Jazz/Folk/ Wereldmuziek	Instrumentale muziek	Totaal
57,7	82,6	70,7	43,1	56,7
45,8	37,2	23,6	63,3	39,6
27,0	33,9	12,9	32,8	24,1
12,9	14,9	13,8	13,0	16,4
18,2	24,0	13,8	20,7	15,9
7,4	13,2	12,9	3,0	7,0
(936)	(121)	(225)	(469)	(3030)

Muziek algemeen	Popmuziek	Jazz/Folk/ Wereldmuziek	Instrumentale muziek	Totaal
79,4	81,0	78,0	84,2	82,7
57,3	33,3	41,5	64,3	60,2
73,9	53,7	55,2	84,4	75,4
75,2	61,1	77,4	78,7	70,6
75,3	51,7	64,5	84,5	77,9
75,4	56,3	86,2	78,6	67,8

Bijna een derde van de actieve leden kwam in contact met zijn hobby via het **DKO**. Dat is zeer duidelijk het geval bij beeldende kunst (57,2%) en instrumentale muziek (53,2%). De introducerende rol van het DKO is dan weer zeer beperkt bij schrijven (7,4%), dansen (9,1%) en beeldexpressie (11,6%).

Het **alternatieve opleidingscircuit** doet het niet slecht als introducerende instantie: nagenoeg een vijfde van de beoefenaars geeft aan in contact te zijn gekomen met zijn hobby via een dergelijke opleiding. Dat is sterk het geval bij beeldende kunstenaars (47,8%), dansers (32,9%) en jazz/folk/wereldmuzikanten (31,9%) en wat minder bij instrumentale muzikanten (15,7%) en zangers (14,6%).

Eveneens ongeveer een vijfde van de beoefenaars geeft vervolgens aan via diverse **media** in contact te zijn gekomen met zijn hobby. Daarbij vallen de popmuzikanten op door de grote groep die in contact kwam met popmuziek via **tv, radio of kranten** (69,8%), via **tijdschriftartikels** (58,4%) of via **internet** (52,3%). Opvallend laag is de rol van de diverse media ter introductie van zangers (telkens minder dan 10%).

Tabel 5.10: Introducerende instanties ter beoefening van amateurkunst, per discipline (in %)
(Bron: AK Ledenonderzoek)

	Beeldexpressie	Schrijven	Dansen	Zingen	Theater
Optredens, concerten of evenementen	6,90	7,40	42,60	65,30	47,80
School	17,60	12,00	28,80	49,30	45,90
DKO	11,60	7,40	9,10	35,70	20,50
Andere media (kranten, tv, radio, enz.)	18,20	11,70	14,70	9,90	15,90
Workshop, lessenreeks of vorming buiten DKO	30,90	23,60	32,90	14,60	18,60
Tijdschriftartikels	44,20	23,10	14,40	5,50	12,40
Internetsites en/of -fora	30,90	47,00	17,90	7,20	6,80
Wedstrijden	27,80	20,20	6,60	9,70	5,90
Opendeurdagen of beurzen	23,30	10,80	20,40	4,20	5,40
Het werk van een bekende kunstenaar	18,70	5,10	1,90	4,20	7,00
Tentoonstellingen	52,00	3,70	1,60	0,60	7,00
N	450	351	319	527	370

Wedstrijden blijken in het algemeen slechts voor 12% van de actieve leden een relevant introductiekanaal. Voor beoefenaars van beeldexpressie (27,8%), beeldende kunstenaars (26%), popmuzikanten (22,8%) en schrijvers (20,2%) is het wel een belangrijk kanaal, maar minder voor dansers, beoefenaars van theater en jazz/folk/wereldmuzikanten. Telkens minder dan 7% van deze beoefenaars geeft aan in contact te zijn gekomen met hun hobby via wedstrijden.

Opendeurdagen of beurzen zetten gemiddeld zo'n 10% van de beoefenaars aan tot het beoefenen van hun discipline. Hier vallen de beeldend kunstenaars op. Meer dan een derde van hen geeft namelijk aan in contact te zijn gekomen via een opendeurdag of beurs. Ook de beoefenaars van beeldexpressie en dans wijken sterk van het algemene beeld, waarbij meer dan een vijfde van de beoefenaars door opendeurdag of beurs in contact kwam met zijn hobby.

Globaal genomen geldt **het werk van een bekende kunstenaar** niet als een erg krachtig introductiekanaal (ca. 10%). Dit lage algemene cijfer verbergt echter de zeer grote groep beeldend kunstenaars (57,5). Ook voor popmuziek (32,9%), jazz/folk/wereldmuziek (27,4%) en beeldexpressie (18,7%) merken we een relatief groter belang van dit introducerend medium.

Tentoonstellingen (ca. 5%) blijken algemeen het minst sterke introductiekanaal. Algemeen blijkt slechts 5,2% van de actieve leden in contact gekomen te zijn met zijn hobby via tentoonstellingen. Grote uitzonderingen zijn beoefenaars van beeldexpressie en beeldend kunstenaars. Onder hen vond respectievelijk 52% en 75,8% zijn weg naar zijn hobby via tentoonstellingen.

Beeldende kunst	Muziek algemeen	Popmuziek	Jazz/Folk/Wereldmuziek	Instrumentale muziek	Totaal
12,40	74,10	91,90	82,80	64,60	59,1
43,10	39,70	47,70	17,50	50,60	42,8
57,20	41,00	21,50	34,40	53,20	32,1
33,50	28,80	69,80	35,80	14,50	20,9
47,80	20,70	23,50	31,90	15,70	20,6
48,50	27,60	58,40	47,00	9,20	18,3
28,80	23,60	52,30	33,70	9,80	18,1
26,00	11,10	22,80	4,60	12,10	12,0
36,40	9,00	9,40	6,00	11,00	10,2
57,50	16,10	32,90	27,40	6,50	9,9
75,80	3,70	7,40	2,50	2,90	5,2
788	1130	149	285	553	3643

5.4 DE E-AMATEUR: INTERNETGEBRUIK IN HET KADER VAN AMATEURKUNSTBEOEFENING

Aan de hand van de online bevraging bij de leden/geregistreerde geïnteresseerden van de negen landelijke amateurkunstenorganisaties gaan we in op het internetgebruik in het kader van de amateurkunstbeoefening. Eerst geven we een beeld van het aandeel e-amateurs per discipline. Met e-amateurs bedoelen we beoefenaars die gebruik maken van het internet in het kader van de beoefening van hun amateurkunst. Vervolgens gaan we na waarvoor het internet gebruikt wordt in het kader van amateurkunstbeoefening.

5.4.1 Internetgebruik: algemeen

Tabel 5.11 geeft per discipline het aandeel e-amateurs weer. In het algemeen constateren we dat 80,3% van de actieve leden gebruik maakt van het internet in het kader van de beoefening van zijn discipline. We merken echter relatief grote verschillen op tussen de disciplines. Popmuzikanten scoren het hoogst, met 98,6%. Ook de beoefening van beeldexpressie, jazz/folk/wereldmuziek en beeldende kunst blijkt sterk verbonden met internetgebruik: telkens meer dan 90% e-amateurs. Onder muzikanten (ongeacht het genre) vinden we iets meer dan 85% e-amateurs. Vervolgens constateren we gelijklopende cijfers en geen statistisch significante verschillen tussen theater, schrijven, instrumentale muziek en dansen met telkens ongeveer acht beoefenaars op tien die internetten. Opvallend (en statistisch significant) lager dan alle overige disciplines is zang, waar ca. 30% geen gebruik maakt van het internet bij het uitoefenen van hun zangactiviteiten.

We merken nog op dat de opsplitsing van de drie muziekgenres hier nuttig is. Onder de instrumentalisten vinden we namelijk een duidelijk en statistisch significant lager percentage in vergelijking met de jazz/folk/wereldmuzikanten enerzijds en de popmuzikanten anderzijds (verschilscores van respectievelijk 13,3 en 18,8 procentpunten).

Tabel 5.11: Aandeel e-amateurs per discipline vergeleken (Bron: AK ledenonderzoek)

Discipline	%	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	N
1. Pop- en Rockmuziek	98,6	/		*	*	*	*	*	*	*	*	145
2. Beeldexpressie	95,1		/		*	*	*	*	*	*	*	452
3. Jazz/Folk/Wereldmuziek	93,1	*		/		*	*	*	*	*	*	277
4. Beeldende kunst	92,2	*	*		/	*	*	*	*	*	*	785
5. Muziek algemeen	85,4	*	*	*	*	/		*	*	*	*	1104
6. Theater	81,7	*	*	*	*		/				*	366
7. Schrijven	80,8	*	*	*	*	*		/			*	339
8. Instrumentale muziek	79,8	*	*	*	*	*			/		*	544
9. Dansen	77,9	*	*	*	*	*				/	*	321
10. Zingen	68,6	*	*	*	*	*	*	*	*	*	/	516
Totaal	80,3											3586

* : Statistisch significante verschillen tussen de disciplines ($p < 0.05$)

5.4.2 Functionaliteiten van het internetgebruik

Tabel 5.12 brengt voor de e-amateurs van de verschillende disciplines in kaart waarvoor men het internet gebruikt bij het uitoefenen van amateurkunsten.

De belangrijkste redenen voor internetgebruik in het kader van amateurkunstbeoefening blijken het vinden van activiteiten op een activiteitenkalender (65,9%), het werk van anderen opzoeken (62,7%) en het opzoeken van informatie over technieken en instrumenten (58,1%). Vervolgens constateren we dat ongeveer een derde van de actieve leden het internet gebruikt voor het voeren van promo via e-mail (35%) en het tonen van zijn activiteiten op een eigen website (34%). Op de zesde plaats komt het zoeken of vinden van materialen via zoekertjessites (29,6%). Net meer dan een vierde van de beoefenaars gebruikt het internet dan weer om andere beoefenaars te leren kennen via online sociale netwerken (26,6%). Open websites blijken onder de actieve leden gemiddeld minder populair dan eigen websites. Waar 22,7% van de leden open websites gebruikt om zijn werk te tonen, doet 34% van de leden dat via een eigen website. In het algemeen blijken online discussiefora en communities niet zo vaak gebruikt voor amateurkunstbeoefening. Gemiddeld bevolkt slechts 11,7% van de actieve leden dergelijke fora om informatie te vernemen en/of te discussiëren over zijn hobby. Het internet wordt het minst vaak gebruikt als verkoopskanaal voor eigen werk (7,1%).

Bij het gebruik van online sociale netwerken zoals Netlog en Facebook om andere beoefenaars te leren kennen, valt het hoge aandeel popmuzikanten op (72,7%) alsook het aandeel beoefenaars van beeldexpressie (44%). In vergelijking met deze social networkingsites merken we dat *online discussiefora en communities* voor elke discipline minder vaak gebruikt wordt. Ook voor popmuzikanten is dat zo, hoewel het nog steeds om een groot aandeel gaat (32,9%) vergeleken met de overige disciplines.

Voor de presentatie van eigen werk op het internet geldt voor de meeste disciplines dat er meer op eigen sites wordt gepresenteerd dan op open sites zoals Youtube en Myspace. Enkel bij popmuzikanten merken we het omgekeerde: daar toont ongeveer drie vierde van de beoefenaars zijn werk via open sites, terwijl 58,7% dat via een eigen website doet. Bij jazz/folk/wereldmuzikanten merken we daarentegen gelijkaardige percentages beoefenaars die via een eigen, dan wel open website hun werk presenteren.

Wat het gebruik van zoekertjessites betreft, vallen de grotere percentages van beoefenaars van beeldexpressie (45,8%) en popmuzikanten (64,3%) op. Als verkoopskanaal van eigen werk blijkt het internet voor de verschillende disciplines dan weer minder frequent gebruikt. Enkel bij beeldende kunstenaars (14%) en popmuzikanten (23,8%) constateren we enigszins hogere percentages.

De belangrijkste redenen voor internetgebruik in het kader van amateurkunstbeoefening blijken het opzoeken van *disciplinegerelateerde activiteiten op een activiteitenkalender* (sterk aanwezig bij o.a. dans), *het werk van anderen bekijken/beluisteren* of erover lezen (zeer sterk aanwezig bij o.a. beeldende kunst, popmuziek en jazz/folk/wereldmuziek) en het *opzoeken van informatie over technieken* (zeer sterk aanwezig bij beeldexpressie en popmuziek).

Tabel 5.12: Functionaliteiten van het internetgebruik in het kader van amateurkunstbeoefening, volgens discipline (kolompercentages, Multiple Respons) (Bron: AK Ledenonderzoek)

	Beeldexpressie	Schrijven	Dansen	Zingen	Theater
Activiteiten vinden op activiteitenkalender	70,0	53,3	80,4	57,3	73,6
Werk van anderen bekijken of beluisteren, erover lezen, enz.	71,2	56,9	51,6	58,8	47,5
Informatie over technieken en instrumenten, enz. opzoeken	83,7	50,7	47,2	38,7	40,1
Promo via e-mail	21,6	13,9	23,2	36,4	47,8
Wat ikzelf en/of mijn groep doe(t) tonen op een eigen website	38,6	24,8	34,8	26,8	39,8
Spullen of materialen vinden en/of aanbieden op zoekertjessites	45,8	6,2	19,2	8,8	31,4
Andere beoefenaars leren kennen via online sociale netwerken	44,0	20,1	23,2	11,3	14,4
Wat ikzelf en/of mijn groep doe(t) tonen op open websites	22,8	15,0	16,8	9,6	14,4
Op online discussiefora en communities informatie vernemen en/of discussiëren	23,0	14,6	4,4	3,7	4,0
Verkoopkanaal voor eigen werk	2,3	8,8	3,2	3,4	8,4
(N)	(430)	(274)	(250)	(354)	(299)

5.5 BEHOEFTE VAN AMATEURKUNSTENAARS

5.5.1 Algemeen beeld

Opdat amateurkunstenaars hun creatieve hobby('s) kunnen uitoefenen, dient er voldoende aanbod, infrastructuur, omkadering, e.d. aanwezig te zijn. De amateurkunstensector en de 9 landelijke amateurkunstorganisaties leggen er zich op toe om zoveel mogelijk aan deze behoeften van de actieve kunstbeoefenaar te voldoen. Hoger zagen we reeds dat amateurkunstenaars vrij tevreden zijn wat betreft de opleidingen die door het DKO en andere instellingen worden aangeboden, maar het aanbod aan opleidingen dekt uiteraard niet alle behoeften van de amateurkunstenaar. In het bevolkingsonderzoek werd aan de amateurkunstenaars een lijst met 10 (mogelijke) behoeften ten aanzien van hun creatieve hobby voorgelegd. Meer specifiek werd aan de amateurkunstenaars gevraagd of deze aspecten de uitoefening van hun creatieve activiteit(en) zouden vergemakkelijken. Zij konden de uitspraken quoteren aan de hand van een schaal van 1 (volledig oneens) tot 5 (volledig eens).

Beeldende kunst	Muziek algemeen	Popmuziek	Jazz/Folk/Wereldmuziek	Intrumentale muziek	Totaal
73,2	67,2	71,3	77,1	59,2	65,9
74,9	71,2	89,5	78,7	60,8	62,7
65,2	68,6	86,7	71,7	66,1	58,1
36,9	32,7	53,1	27,5	30,9	35,0
41,3	30,3	58,7	28,7	25,6	34,0
32,3	37,2	64,3	34,9	32,5	29,6
34,8	33,6	72,7	41,5	18,0	26,6
17,5	26,7	73,4	28,3	13,6	22,7
9,8	16,2	32,9	16,3	11,1	11,7
14,0	7,1	23,8	5,4	3,0	7,1
(724)	(943)	(143)	(258)	(434)	(2878)

Tabel 5.13: Overzichtslijst behoeften (Bron: AK Bevolkingsonderzoek)

1. Ik zou steun willen om mijn creatieve activiteit betaalbaar te maken
2. Ik zou graag toegang krijgen tot meer infrastructuur zoals repetitieruimtes, ateliers, enz.
3. Het zou voor mij goed zijn als tentoonstellingsruimtes en podia meer beschikbaar zouden zijn om mijn activiteiten aan anderen te tonen
4. Het aanbod van artistieke en creatieve cursussen en vorming is voor mij onvoldoende
5. Ik krijg niet genoeg steun om mijn eigen creatieve activiteiten te promoten
6. De creatieve activiteiten zouden toegankelijker moeten gemaakt worden voor verschillende culturen
7. Ik zou graag meer aandacht voor creatieve activiteiten op de scholen zien/gezien hebben
8. Ik krijg niet genoeg juridische of administratieve ondersteuning bij de uitoefening van mijn creatieve activiteiten (vb. uitleg over belastingen en verzekering)
9. We zouden als kunstbeoefenaars allen dezelfde kansen moeten krijgen, zowel amateurs als professionelen
10. Ik zou graag meer met anderen in contact komen of samen met hen dingen willen doen

Op één uitzondering na, bleek er slechts een beperkte behoefte te bestaan bij de amateurkunstenaars. De meerderheid van de amateurkunstenaars ervaart niet de behoefte aan meer steun (financieel, promotioneel, administratief, juridisch) om zijn creatieve activiteit te beoefenen. Zo gaat bijvoorbeeld slechts 9% van de amateurkunstenaars er mee akkoord dat hij onvoldoende steun krijgt om de eigen creatieve activiteiten te promoten. Ook de behoefte aan infrastructuur om de activiteiten aan anderen te tonen zoals tentoonstellingsruimtes en ateliers is eerder beperkt. Meer instemming is er met de stellingen dat alle kunstbeoefenaars dezelfde kansen zouden moeten krijgen (27%) en dat men meer in contact zou willen komen met anderen (29%), maar ook deze behoeften zijn niet bij de meerderheid van de amateurkunstenaars aanwezig. Wel is er bij een grote groep de vraag naar meer aandacht voor creatieve activiteiten op school. Bijna de helft van de amateurkunstenaars (48%) vindt dat er op school meer aandacht zou moeten zijn voor creatieve activiteiten.

Figuur 5.7: Behoeften* op het vlak van amateurkunsten (Bron: AK bevolkingsonderzoek)

* Nummering behoeften verwijst naar de lijst gegeven in tabel 5.13

Deze tien behoeften vormen samen één dimensie⁴¹. Dit wil zeggen dat wanneer men één aspect belangrijk vindt, de kans groot is dat men ook de andere aspecten belangrijk vindt. Daarom werd er op basis van deze tien behoeften, één behoefteschaal geconstrueerd van 0 tot 100. Een hoge score op deze schaal of een score dicht bij 100 betekent dat de respondent al deze behoeften zeer belangrijk vindt, een score dicht bij 0 betekent dat de respondent geen van deze tien aspecten belangrijk vindt. In het disciplinespecifiek beeld, dat in de volgende paragraaf wordt geschetst, zal gewerkt worden met deze behoefteschaal.

⁴¹ Op basis van factoranalyse.

5.5.2 Disciplinespecifiek beeld

De beoefenaars van theater of toneel scoren het hoogst op deze schaal met een gemiddelde score van 41 op 100, de zangers scoren het laagst met een gemiddelde score van 29 op 100. De gemiddelde scores van de verschillende creatieve disciplines op de behoefteschaal verschillen echter niet significant van elkaar. Op itemniveau werden er wel enkele kleine en niet zo verwonderlijke statistisch significante verschillen gevonden⁴². Zo is de behoefte aan meer infrastructuur meer aanwezig bij de beoefenaars van theater of muziek dan bij beoefenaars van creatief schrijven of beeldende kunst. De behoefte aan meer tentoonstellingsruimtes en podia is eveneens meer aanwezig bij respondenten die theater beoefenen dan bij beoefenaars van schrijven, dans of zang.

Tabel 5.14: Gemiddelde scores op behoefteschaal volgens hoofdtype van amateurkunstbeoefening (range=0-100) (Bron: AK Bevolkingsonderzoek)

Discipline	Gemiddelde	N
1. Beeldexpressie	35,4	52
2. Schrijven	33,3	35
3. Dans	33,3	68
4. Zang	28,8	21
5. Beeldende kunst	34,0	163
6. Theater/toneel	41,1	18
7. Muziek	35,1	132
Totaal	34,4	489

Er werden geen statistisch significante verschillen tussen de disciplines gevonden.

5.5.3 Volgens intensiteit, volgens organisatieverband

Het is niet ondenkbaar dat naarmate men actiever is in de amateurkunsten er ook meer behoeften ontstaan. Daarom werd nagegaan of er zich verschillen voordoen tussen occasionele en frequente beoefenaars, en tussen niet-georganiseerde en georganiseerde beoefenaars op het vlak van de behoeften in het kader van hun amateurkunstbeoefening. Naar intensiteit van beoefening vinden we dat de occasionele beoefenaars minder behoeften uiten dan de frequente beoefenaars, alsook dan de respondenten die vroeger een creatieve hobby beoefenden.

Tabel 5.15: Gemiddelde scores op behoefteschaal volgens intensiteit van amateurkunstbeoefening (range=0-100) (Bron: AK bevolkingsonderzoek)

Intensiteit	Gem.	N	1.	2.	3.
1. Vroegere beoefenaar	36,2	48	/	*°	
2. Occasionele beoefenaar	29,0	90	*°	/	*°
3. Frequente beoefenaar	35,6	391		*°	/

* : statistisch significante verschillen tussen ongecontroleerde gemiddelden ($p < 0,05$)
 °: statistisch significante verschillen tussen gecontroleerde gemiddelden voor leeftijd, geslacht en opleidingsniveau ($p < 0,05$)

⁴² Omwille van de enorme hoeveelheid output worden deze resultaten hier niet opgenomen.

Wanneer we het organisatieverband ruim operationaliseren (d.i. met informele clubs en muziekgroepjes) worden er geen verschillen vastgesteld tussen georganiseerde en niet-georganiseerde amateurkunstenaars. Operationaliseren we het organisatieverband enger (alleen opleidingen en cursussen binnen en buiten het DKO), dan stellen we vast dat de amateurkunstenaars die in georganiseerd verband hun hobby beoefenen, hoger scoren op de behoefteschaal (zie tabel 5.16).

Tabel 5.16: Gemiddelde scores op behoefteschaal volgens organisatieverband van amateurkunstbeoefening (range=0-100) (Bron: AK bevolkingsonderzoek)

	DKO, opleiding of band		DKO of opleiding	
	Gemiddelde	N	Gemiddelde	N
Niet-georganiseerd	34,0	125	32,8	267
Georganiseerd	35,5	363	37,9**	221
Statistisch significante verschillen* p<0,001, **p<0,01, *p<0,05				

5.6 VERWACHTINGEN VAN BEOEFENAARS TEN AANZIEN VAN AMATEURKUNSTENORGANISATIES

Aan de hand van de online bevraging bij de leden/geregistreerde geïnteresseerden van de negen landelijke amateurkunstenorganisaties gingen we na wat zij van deze organisaties verwachten. In overleg met het Forum voor Amateurkunsten en elk van de negen landelijke amateurkunstenorganisaties werden een aantal verwachtingen opgesteld. Tabel 5.17 geeft de resultaten.

In het algemeen stellen we vast dat de leden van de amateurkunstenorganisaties in de eerste plaats verwachten dat hun amateurkunstenorganisatie informatie en documentatie aanreikt (51,5%). Ook het organiseren van artistieke cursussen en vorming, het promoten van de discipline en het verdedigen van de belangen van de sector naar de overheid toe behoren tot de verwachtingen (telkens meer dan 40%). Vervolgens constateren we dat ca. 30% van de leden verwacht dat hun steunpunt podiumkansen biedt en zorgt voor verzekeringen. Ongeveer een vierde van de leden verwacht dat hun steunpunt begeleiding/coaching geeft op artistiek vlak, ondersteuning biedt op administratief/juridisch vlak en voorziet in werkmaterialen. We merken tot slot op dat slechts 2,5% van alle leden vindt dat de diensten van steunpunten overbodig zijn.

Deze algemene rangordening (totaal) herhaalt zich min of meer ook bij de verschillende disciplines. Toch zijn er een aantal uitzonderingen (aangeduid in de tabel). Zo valt bij Creatief Schrijven op dat er duidelijk minder wordt verwacht dat de belangen van de sector worden verdedigd naar de overheid toe, dat er podiumkansen worden geboden, of dat er voor verzekeringen wordt gezorgd (dit laatste verwacht slechts 3,4% van de leden). Belangrijker in deze sector is de verwachting dat het steunpunt ideeën aanreikt, vernieuwende impulsen geeft (40,3%) en wedstrijden organiseert (37,5%). Ook bij beeldexpressie, beeldende kunst en instrumentale muziek verwachten duidelijk meer leden dat hun steunpunt wedstrijden organiseert. Bij popmuzikanten ontdekten we eveneens een ietwat afwijkend patroon. We merkten dat leden van Poppunt, vaker dan de leden van andere steunpunten, verwachten dat hun steunpunt ondersteuning op administratief/juridisch vlak biedt, ondersteuning op vlak van infrastructuur biedt en internationale podiumkansen stimuleert. Opvallend is dat bij popmuziek en beeldende kunst de verwachtingen duidelijk hoger zijn t.a.v. hun steunpunt qua ondersteunende maatregelen als opstap naar een professioneel niveau.

Tabel 5.17: Verwachtingen ten aanzien van amateurkunstenorganisaties
(in %, Multiple Resposns) (Bron: AK Ledenonderzoek)

	Totaal	Creatief schrijven	Beeldexpressie	Dansen	Zingen
Informatie en documentatie aanreiken	51,5	54,3	59,3	58,4	54,8
Organiseren van artistieke cursussen en vorming	43,4	59,4	55,5	58,1	41,7
Promoten van de discipline	40,4	32,2	40,0	46,9	41,2
Belangen van de sector verdedigen naar de overheid toe	40,1	19,6	45,1	35,8	39,3
Podiumkansen bieden	29,4	17,6	10,0	28,4	21,0
Zorgen voor verzekeringen	29,0	3,4	27,4	37,5	30,1
Begeleiding/coaching op artistiek vlak	25,4	42,0	23,2	19,4	36,9
Ondersteuning op administratief/juridisch vlak	24,9	17,1	15,9	21,4	18,0
Voorzien in werkmaterialen	23,0	6,7	12,6	8,8	39,2
Ideeën aanreiken en vernieuwende impulsen geven	21,7	40,3	30,3	19,6	24,6
Ontmoetingen organiseren tussen beoefenaars	21,4	23,5	35,0	20,8	23,0
Organiseren van wedstrijden	21,1	37,5	39,6	9,1	14,5
Stimuleren van zoveel mogelijk mensen om met een creatieve activiteit te starten	17,2	22,4	14,6	18,2	17,1
Ondersteuning geven op vlak van infrastructuur	16,4	8,7	11,9	13,8	11,9
Kansen bieden voor meer samenwerking	12,4	12,0	9,7	12,3	14,5
Internationale (podium)kansen bieden/stimuleren	12,4	7,6	4,0	12,6	9,4
Interculturele samenwerking stimuleren	11,6	9,8	6,6	15,8	14,5
Link tussen de beoefenaars en de rest van de samenleving	11,1	10,6	15,5	8,2	9,9
Ondersteunende maatregelen bieden als opstap naar professioneel niveau	10,3	20,4	11,5	9,4	3,5
Ik vind de diensten van dergelijke steunpunten overbodig	2,5	3,9	1,8	3,2	2,4
(N)	3999	357	452	341	544

5.7 PROFESSIONALITEIT

5.7.1 Algemeen

Hoewel het kenmerk professionaliteit vaak met criteria als besteedde tijd en inkomen wordt gemeten, kan professionaliteit ook gezien worden als een toegeschreven kenmerk. Deze toekenning kan door anderen gebeuren, zoals in de sociale definiëring van professionaliteit (zie o.a. Moulin, 1992). Toch komt deze claim vaak vanuit de beoefenaar zelf. Deze subjectieve zelfevaluering wordt dan ook vaak gebruikt in onderzoek naar kunstenaars (onder meer ook in *UNESCO's Recommendation concerning the Status of the*

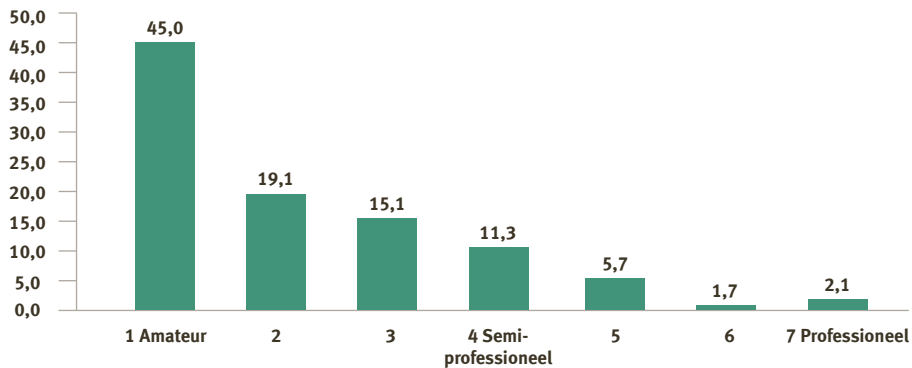
Beeldende kunst	Jazz/folk/wereldmuziek	Toneel	Popmuziek	Instrumentale muziek
56,7	75,4	61,5	45,5	39,7
46,6	47,5	54,9	33,0	34,1
39,6	61,5	44,6	19,9	42,3
34,3	43,3	33,6	38,6	48,0
7,8	31,0	22,1	62,5	28,6
11,9	6,1	45,6	5,7	35,9
22,2	13,2	35,3	22,7	16,3
29,8	16,3	24,3	43,8	26,8
13,9	11,3	25,7	6,8	28,0
33,2	20,6	26,5	13,6	18,2
23,1	25,8	14,5	20,5	21,3
32,1	4,5	9,3	21,0	34,6
11,6	19,4	10,8	10,8	21,5
18,5	10,9	14,7	30,7	17,7
14,6	10,2	10,5	22,2	8,0
13,2	9,7	6,1	28,4	12,0
7,9	13,2	6,6	8,5	11,2
21,0	17,7	10,0	11,9	11,9
31,7	11,1	7,1	27,3	7,3
1,2	0,7	2,0	1,1	3,3
756	423	408	176	615

Artist, UNESCO, 1980, cfr. Karttunen, 1998). Volgens Menger (1999, p. 544-545) geeft dit ook een juiste indicatie van het kenmerk. Zowel met het bevolkingsonderzoek als met het ledenonderzoek gingen we na waar de beoefenaars van amateurkunsten zichzelf op een zevenpuntenschaal plaatsen die gaat van 1 (amateur) over 3 (semi-professioneel) tot 7 (professioneel).

5.7.2 Bevolkingsonderzoek

Zoals figuur 5.8 duidelijk laat zien, beschouwt het overgrote deel van de amateurkunstenaars zichzelf vooral als een amateur. Van alle amateurkunstenaars plaatst een duidelijke meerderheid van 64,1% zich aan de linkerzijde van het continuüm als amateur (1 of 2). Ongeveer een derde van de beoefenaars (32,1%) ziet zich eerder in het midden van het continuüm als semi-professioneel (3,4 of 5). Slechts een minderheid van 3,8% plaatst zichzelf rechts of uiterst rechts op het continuüm als professioneel kunstenaar (6 of 7).

Figuur 5.8: Subjectieve zelfevaluering van professionaliteit (in %) (Bron: AK bevolkingsonderzoek)

In tabel 5.18 vergelijken we aan de hand van het bevolkingsonderzoek de gemiddelde scores van de verschillende disciplines op de professionaliteitschaal. Over alle disciplines heen stellen we een gemiddelde zelfevaluering vast van 2,61 op de professionaliteitschaal. Uit de resultaten blijkt dat **diegenen die aan beeldexpressie doen, zichzelf het meest als professioneel bestempelen**. Zij verschillen hier statistisch significant van de respondenten die dansen, zingen en muziek maken (enkel voor gecontroleerd gemiddelde). **Mensen die dansen beschouwen zichzelf het minst als professioneel**. Zij verschillen statistisch significant van de beoefenaars van beeldexpressie, creatief schrijven en beeldende kunst (voor gecontroleerde gemiddelden).

Tabel 5.18: Gemiddelde scores op professionaliteitschaal volgens hoofdtype van amateurkunstbeoefening (range=0-7) (Bron: AK bevolkingsonderzoek)

Hoofdiscipline	Gem.	Gec. Gem.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
1. Beeldexpressie	2,78	2,59	/		*°	*°			°
2. Schrijven	2,47	2,53		/	°				°
3. Dans	2,11	2,04	*°	°	/		°		
4. Zang	1,91	2,07	*°			/			
5. Beeldende kunst	2,26	2,39			°		/		°
6. Theater/toneel	2,41	2,36						/	
7. Muziek	2,27	2,04	°	°			°		/
Totaal	2,61	/							

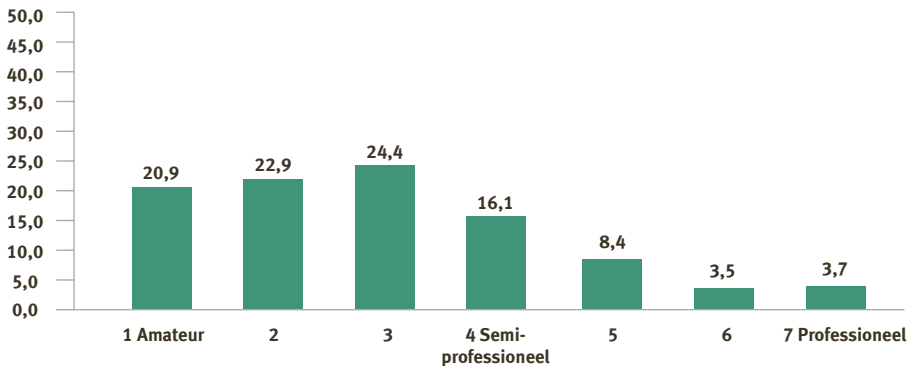
*: statistisch significante verschillen tussen ongecontroleerde gemiddelden (Gem.) ($p < 0.05$)
 °: statistisch significante verschillen tussen gecontroleerde gemiddelden voor leeftijd, geslacht en opleidingsniveau (Gec. Gem.) ($p < 0.05$)

5.7.3 Ledenonderzoek

Ook op basis van het ledenonderzoek gingen we na in welke mate men zich als amateur dan wel als professioneel beschouwt. Van alle actieve leden plaatst 43,8% zich aan de linkerzijde van het continuüm als amateur (1 of 2). Dit is duidelijk minder dan het geval is voor alle (ook niet-georganiseerde) amateurkunstenaars waar 64,1% zich als amateur ziet. Bijna de helft van de leden (48,9%) plaatst zich eerder in het midden van het continuüm als semi-professioneel (3, 4 of 5), terwijl dit voor alle amateurkunstenaars slechts om 32,1% gaat. Een minderheid van 7,2% van de leden plaatst zichzelf rechts of uiterst rechts op het continuüm als professioneel kunstenaar (6 of 7). Dit cijfer is duidelijk hoger dan het geval was op voor alle amateurkunstenaars (3,8%).

Vergeleken met de zelfevaluering op basis van het bevolkingsonderzoek merken we dus dat **de actieve amateurkunstenaars die lid/geregistreerd zijn bij een van de landelijke amateurkunstenorganisaties zichzelf als professioneel beschouwen.**

Figuur 5.9: Subjectieve zelfevaluering van professionaliteit (in %) (Bron: AK ledenonderzoek)

Tabel 5.19 vergelijkt de gemiddelde scores van de leden op de professionaliteitschaal volgens discipline. **De gemiddelde score over alle disciplines heen bedraagt 2,94 op 7. Bij beeldende kunsten, popmuziek en beeldexpressie ligt dat gemiddelde duidelijk hoger. De instrumentalisten en jazz/folk/wereldmuzikanten blijven in de buurt van het gemiddelde. Bij dansen, schrijven, zingen en theater ligt de gemiddelde professionaliteitscore duidelijk en statistisch significant lager dan bij de eerstgenoemde disciplines.** We merken daarenboven dat de meeste van deze statistisch significante verschillen niet verdwijnen na controle voor geslacht, leeftijd en opleidingsniveau.

Tabel 5.19: Gemiddelde scores op professionaliteitschaal volgens hoofdtype van amateurkunstbeoefening (Bron: Ledenonderzoek)

	Gem.	Gec. Gem.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1. Beeldende kunst	3,71	3,81	/		*°	*°	*°	*°	*°	*°	*°
2. Popmuziek	3,66	3,31		/		*	*	*°	*°	*°	*°
3. Beeldexpressie	3,39	3,39	*°		/	*°	*°	*°	*°	*°	*°
4. Instrumentale muziek	3,05	2,88	*°	*	*°	/				*	*
5. Jazz/ folk/ wereldmuziek	2,98	2,77	*°	*	*°		/				
6. Dansen	2,76	2,76	*°	*°	*°			/			
7. Schrijven	2,71	2,74	*°	*°	*°				/		
8. Zingen	2,64	2,71	*°	*°	*°	*				/	
9. Theater	2,62	2,65	*°	*°	*°	*					/
Totaal	2,94	/									

* : statistisch significante verschillen tussen ongecontroleerde gemiddelden (Gem.) ($p < 0.05$)
 °: statistisch significante verschillen tussen gecontroleerde gemiddelden voor leeftijd, geslacht en opleidingsniveau (Gec. Gem.) ($p < 0.05$)

5.8 ECONOMISCHE ASPECTEN VAN AMATEURKUNSTEN

Hoeveel geld besteden amateurkunstenaars aan (verschillende aspecten van) de beoefening van hun creatieve hobby? Zijn er ook inkomsten aan verbonden, en zo ja, op welk gebied? In dit hoofdstuk zoeken we een antwoord op deze vragen. In overleg met het Forum voor Amateurkunsten en de negen landelijke amateurkunstenorganisaties werden over deze economische aspecten drie vragenbatterijen opgesteld en opgenomen in het online ledenonderzoek. We starten dit deel met een analyse van de uitgaven verbonden aan amateurkunstbeoefening. Daarna richten we ons op de inkomsten.

5.8.1 Uitgaven aan amateurkunsten

De uitgaven aan amateurkunsten werden gemeten a.d.h.v. negen mogelijke uitgavenposten. Telkens werd de beoefenaars gevraagd aan te geven hoeveel ze er het voorbije jaar persoonlijk aan spendeerden:

Figuur 5.10: Uitgaven aan amateurkunsten: bevraagde uitgavenposten (Bron: AK Ledenonderzoek)

1. Lidgeld
2. Instrumenten of materiaal (vb. kleding, onderhoud, software, enz.)
3. Infrastructuur (vb. repetitielokaal, ateliers, enz.)
4. Promotie van zichzelf (strooibriefjes, Internetsites, enz.)
5. Vervoer
6. Tentoonstellings- of voorstellingsruimtes, concertzalen of andere podia huren
7. Cursussen of vorming
8. Informatie en documenten (vb. scripts, partituren, boeken, cd-rom, dvd, enz.)
9. Andere

Voor elk van deze uitgavenposten werd gevraagd de kosten aan te geven in zeven categorieën (zie figuur 5.11). In geen enkele discipline geven beoefenaars op jaarbasis meer dan € 5.000 uit (doorgaans minder dan 1%). Daarom werd ervoor geopteerd om de hoogste uitgaven samen te bundelen tot één categorie: degenen die het afgelopen jaar meer dan € 1.000 uitgaven in het kader van hun hobby.

Figuur 5.11: Uitgaven aan amateurkunsten: bedragen in brede categorieën (Bron: AK Ledenonderzoek)

1. Niets	
2. Minder dan € 50	
3. Tussen € 50 en € 249	
4. Tussen € 250 en € 999	
5. Tussen € 1.000 en € 4.999	≥ € 1.000
6. Tussen € 5.000 en € 10.000	
7. Meer dan € 10.000	

Hieronder geven we in eerste instantie een overzicht van de totale uitgaven per sector. Vervolgens vergelijken we de verschillende disciplines met elkaar voor de opgenomen uitgavenposten.

Totale uitgaven per sector⁴³

Tabel 5.20 geeft een overzicht van de totale uitgaven per discipline op jaarbasis. (zie p. 123).

In het algemeen blijkt dat amateurkunstbeoefening voor de overgrote meerderheid van de beoefenaars niet kosteloos is. Slechts 6,2% van de actieve leden geeft niets uit aan de beoefening van zijn hobby. Ongeveer 8% van de actieve leden geeft minder dan € 50 uit. Meer dan een vierde van de beoefenaars (27,5%) geeft tussen € 50 en € 249 uit. Meer dan een derde tussen € 250 en € 999 (36,1%). Tot slot is er een grote groep beoefenaars van 21,9% die op jaarbasis meer dan € 1.000 uitgeeft aan amateurkunstbeoefening.

In tabel 5.20 vallen zeer duidelijke verschillen tussen disciplines op. Ten eerste merken we een aantal disciplines waarin relatief minder wordt uitgegeven (creatief schrijven, zang en theater). Zo constateren we bijvoorbeeld dat ongeveer een vijfde van de schrijvers op jaarbasis geen geld uitgeeft in het kader van de beoefening van zijn hobby. Zo'n 30% geeft niets of minder dan € 50 per jaar uit aan zijn hobby. Slechts 8,1% van de schrijvers geeft meer dan € 1.000 uit aan hun hobby, wat in vergelijking met andere disciplines relatief laag is (21,9% in het totaal). Ook **zangers** spenderen relatief gezien weinig geld aan hun hobby. Ongeveer een vierde van de zangers blijkt het afgelopen jaar niets of minder dan € 50 uitgegeven te hebben aan zang. Ook hier is de groep die

⁴³ (1) Voor de berekening van de totalen gingen we na hoeveel keer de verschillende bedragen werden genoemd per respondent. Daarbij werden de volgende drempels gehanteerd.

- Wie twee tot acht maal minder dan € 50 aanduidde, komt terecht in de categorie € 50-€ 249
- Wie twee tot acht maal tussen € 50 en € 249 aanduidde, komt terecht in de categorie € 250-€ 999
- Wie ten slotte twee tot acht maal tussen € 250 en € 999 aanduidde, komt terecht in de categorie € 1.000

(2) De open antwoorden van de categorie 'andere' werden zoveel mogelijk teruggebracht tot de voorgelegde antwoordcategorieën. Er bleven slechts 26 open antwoorden over, een te klein aantal om zinvol te analyseren.

meer dan € 1.000 uitgeeft duidelijk kleiner in vergelijking met andere disciplines (8,7% versus 21,9% in het totaal). De beoefenaars van **theater** vertonen eveneens minder grote uitgaven. Zo'n 18% van deze amateurkunstenaars gaven het afgelopen jaar niets of minder dan € 50 uit aan hun hobby. 16% van de beoefenaars van theater of toneel geven meer dan € 1.000 uit in het kader van hun toneelactiviteiten. Deze groep is dubbel zo groot als bij dans en schrijven, hoewel het in vergelijking met andere disciplines (vb. popmuziek, beeldende kunst) nog steeds om een kleine groep gaat.

Naast een aantal disciplines waarin duidelijk minder wordt uitgegeven, kunnen we een aantal disciplines onderscheiden waarin op jaarbasis relatief veel wordt gespendeerd: pop/rockmuziek, beeldende kunst, jazz/folk/wereldmuziek en beeldexpressie.

De **pop/rockmuzikanten** vallen onmiddellijk op door de grote groep van de onder-vraagde popmuzikanten die jaarlijks meer dan € 250 uitgeeft (bijna 90% versus 58% in het totaal). De helft van de popmuzikanten spendeert bovendien meer dan € 1.000 aan hun hobby op jaarbasis. Bij **jazz/folk/wereldmuzikanten** vallen de uitgaven iets lager uit in vergelijking met de popmuzikanten. Hier betreft het ca. 82% die meer dan € 250 uitgeeft en ca. 40% die meer dan € 1.000 uitgeeft op een jaar. Bij de beoefenaars van **instrumentale muziek** vallen de uitgaven nog wat lager uit. 62,5% van deze muzikanten geeft meer dan € 250 uit per jaar, terwijl zo'n 23% van hen meer dan € 1.000 besteedt op jaarbasis. De groep muzikanten met de grootste uitgaven is met andere woorden dubbel zo groot bij popmuzikanten als bij beoefenaars van instrumentale muziek. Jazz/folk/wereldmuziek neemt daarbij een tussenpositie in.

Ook bij **beeldende kunstenaars** stellen we relatief hoge uitgaven vast. Hier gaat het om 86% van de beoefenaars die meer dan € 250 per jaar uitgeven (versus 58% in het totaal). De beeldende kunstenaars zijn wel iets minder 'big spenders' in vergelijking met de popmuzikanten. 38% van de beeldende kunstenaars geeft meer dan € 1.000 uit aan de beoefening van zijn hobby (vgl. 50,7% bij popmuzikanten versus 21,9% in het totaal).

Relatief hoge uitgaven stellen we ook vast voor beoefenaars van **beeldexpressie**. Ongeveer drie vierde van hen verteert minstens € 250 op jaarbasis, terwijl bijna een derde meer dan € 1.000 uitgeeft aan zijn activiteiten op vlak van beeldexpressie. Ook opvallend is dat slechts 0,7% van de beoefenaars niets uitgeeft in het kader van de beoefening van hun hobby (versus 6,2% in het totaal).

Naast de disciplines waarin duidelijk minder wordt uitgegeven (schrijven, zang en theater) en duidelijk meer (popmuziek, beeldende kunst, jazz/folk/wereldmuziek en beeldexpressie) vinden we de dansers die een tussenpositie innemen. Onder hen spendeert 63,8% meer dan € 250 aan dansactiviteiten. Ze komen daarbij dicht in de buurt van het gemiddelde (58%). In de lijn van het algemene beeld geeft ca. een vijfde van de dansers er meer dan € 1.000 aan uit, wat duidelijk meer is dan bij schrijven (8,1%), zang (8,7%) of theater (16,2%) maar duidelijk minder in vergelijking met popmuziek (50,7%), jazz/folk/wereld (39,8%), beeldende kunst (38%) en beeldexpressie (32%) is.

Doorheen de volgende paragrafen zal duidelijk worden waaraan deze uitgaven zoal besteed worden.

Tabel 5.20: Uitgaven in het kader van amateurkunsten op jaarbasis: per disciplines vergeleken (rijpercentages) (Bron: AK Ledenonderzoek)

	Niets	< €50	€50 - €249	€250 - €999	≥ € 1000	Totaal	N
Beeldexpressie	0,7	3,2	20,3	43,8	32,0	100	(438)
Schrijven	21,7	8,5	25,4	36,3	8,1	100	(295)
Dansen	2,2	3,8	30,1	43,6	20,2	100	(312)
Zingen	9,1	15,6	36,5	30,1	8,7	100	(518)
Beeldende kunst	1,6	0,8	11,3	48,2	38,0	100	(732)
Theater	5,8	12,7	39,9	25,4	16,2	100	(346)
Muziek algemeen	6,1	4,8	19,3	39,2	30,7	100	(1052)
Pop/rockmuziek	2,2	1,4	7,2	38,4	50,7	100	(138)
Jazz/folk/wereld	3,5	0,8	13,9	42,1	39,8	100	(259)
Instrumentaal	6,0	6,6	24,8	39,1	23,4	100	(529)
Totaal	6,2	8,3	27,5	36,1	21,9	100	(3472)

5.8.1.1 Uitgaven per categorie: totalen

Nu we een beeld hebben van de mate waarin de beoefenaars uit de verschillende disciplines geld uitgeven aan hun hobby, gaan we in dit deel na waar deze uitgaven naartoe gaan. Eerst schetsen we een algemeen beeld van de verschillende uitgavenposten, om vervolgens de uitgaven van de beoefenaars van de verschillende disciplines per uitgavenpost te vergelijken.

Figuur 5.12 brengt de gemiddelde uitgaven (ongeacht de disciplines) per uitgavenpost in kaart.

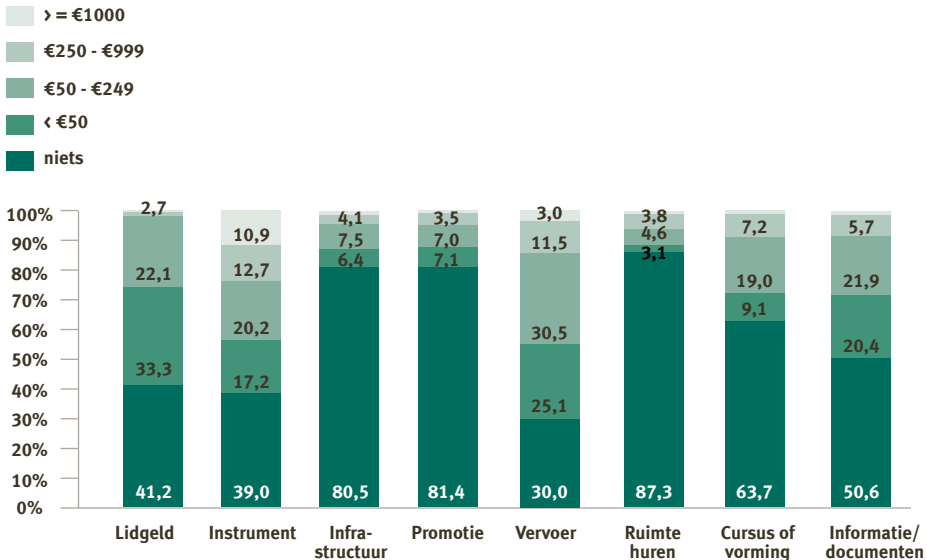
We onderscheiden in eerste instantie drie uitgavenposten waar relatief veel aan wordt besteed: **lidgeld, instrumenten/materiaal en vervoer**. 70% van de actieve leden heeft kosten aan vervoer. Voor een vierde blijven deze kosten onder de € 50, voor meer dan de helft van de beoefenaars (55,6%) blijven ze onder de € 250. Voor 14,5% van de beoefenaars liggen deze uitgaven echter hoger dan € 250. Echt hoge uitgaven van meer dan € 1.000 stellen we slechts vast voor 3% van de beoefenaars.

Het aandeel beoefenaars dat enige kosten heeft aan **instrumenten/materiaal** (61%) ligt iets lager dan het geval is voor de uitgaven aan vervoer (70%). Toch stellen we vast dat er duidelijk hogere bedragen worden uitgegeven aan instrumenten of materiaal dan het geval is bij vervoer. 23,6% van de beoefenaars geeft namelijk meer dan € 250 uit aan instrumenten (versus 14,5% aan vervoer). 10,9% geeft er zelfs meer dan € 1.000 aan uit (versus 3% aan vervoer).

Ook wat lidgeld betreft, constateren we dat meer dan de helft van de beoefenaars (58,8%) er enige kosten aan heeft. De uitgaven liggen hier wel duidelijk lager. Een derde van de beoefenaars geeft er minder dan € 50 aan uit en iets meer dan een vijfde besteedt er tussen € 50 en € 249 aan. De echt hoge uitgaven blijven dan ook beperkt: slechts 3,3% van de beoefenaars geeft meer dan € 250 uit aan lidgeld.

De drie voornaamste uitgavenposten zijn: vervoer, instrumenten/materiaal en lidgeld.

Figuur 5.12: Uitgaven in het kader van amateurkunstbeoefening op jaarbasis: totalen per uitgavenpost (in %) (Bron: AK Ledenonderzoek) (N=3472)

Naast de drie hogere uitgavenposten, constateren we drie uitgavenposten waar relatief minder aan wordt besteed: infrastructuur, promotie van zichzelf en het huren van podia. In het algemeen geldt dat meer dan 80% van de beoefenaars geen kosten heeft aan infrastructuur of zelfpromotie. Voor 6,4% (infrastructuur) en 7,1% (zelfpromotie) van de beoefenaars gaat het om kleine uitgaven van minder dan € 50 en voor ca. 7% van de beoefenaars gaat het in beide gevallen om uitgaven tussen € 50 en € 249. Hogere uitgaven van meer dan € 250 blijven zeer beperkt (respectievelijk 5,6% en 4,4% aan infrastructuur en promotie). Aan het huren van podia wordt duidelijk het minst uitgegeven. 87,3% van de beoefenaars heeft daar namelijk geen enkele kost aan. Slechts een kleine 10% van de beoefenaars heeft er kosten aan van meer dan € 50. Hoge uitgaven aan het huren van podia blijven dan ook beperkt: een kleine 5% geeft er meer dan € 250 aan uit.

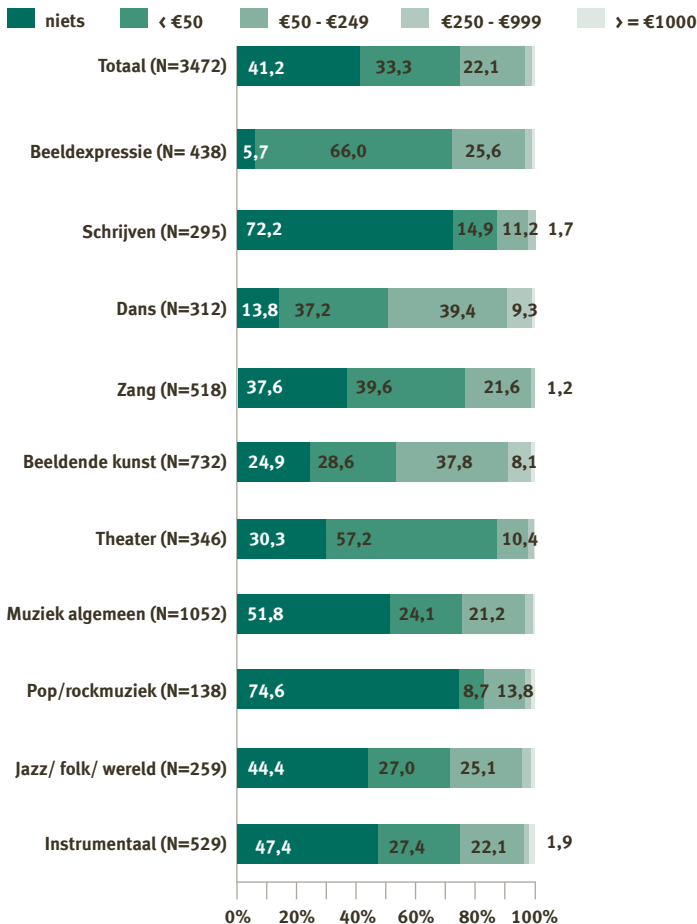
Naast drie hogere uitgavenposten (lidgeld, vervoer en instrumenten) en drie lagere uitgavenposten (infrastructuur, zelfpromotie en het huren van ruimten) constateren we twee uitgavenposten die een tussenpositie innemen: opleidingen en informatie/documenten. Meer dan de helft van de beoefenaars heeft daar namelijk geen kosten aan, ongeveer een vijfde geeft er tussen € 50 en € 249 aan uit, terwijl de hoge uitgaven van meer dan € 250 beperkt blijven tot minder dan 10% van de actieve leden.

5.8.1.2 Uitgaven per categorie: disciplines vergeleken

Lidgeld

Opvallend in figuur 5.13 is het feit dat we -met uitzondering van dansen en beeldende kunst- voor iedere discipline zeer weinig beoefenaars terugvinden die meer dan €250 uitgeven aan lidgeld (vb. beeldexpressie: 2,8% of schrijven: 1,7%). Met uitzondering van dans en beeldende kunst betaalt telkens meer dan 70% van de leden maximum €50 aan lidgeld. Het aandeel beoefenaars dat geen uitgaven heeft aan lidgeld, verschilt daarbij sterk van sector tot sector. Popmuzikanten en schrijvers vallen hier meest op daar meer dan 70% van hun leden niets van lidgeld betaalt. De popmuzikanten (74,6%) verschillen bovendien sterk van jazz/folk/wereldmuzikanten en instrumentale muzikanten waarvan respectievelijk 44,4% en 47,4% het voorbije jaar geen kosten had aan lidgeld. Op dit vlak vallen ook de beoefenaars van beeldexpressie op en de dansers door het laag aantal beoefenaars dat niets uitgeeft aan lidgeld (respectievelijk 5,7% en 13,8%).

Figuur 5.13: Uitgaven aan lidgeld op jaarbasis, disciplines vergeleken (in %)
(Bron: AK Ledenonderzoek)

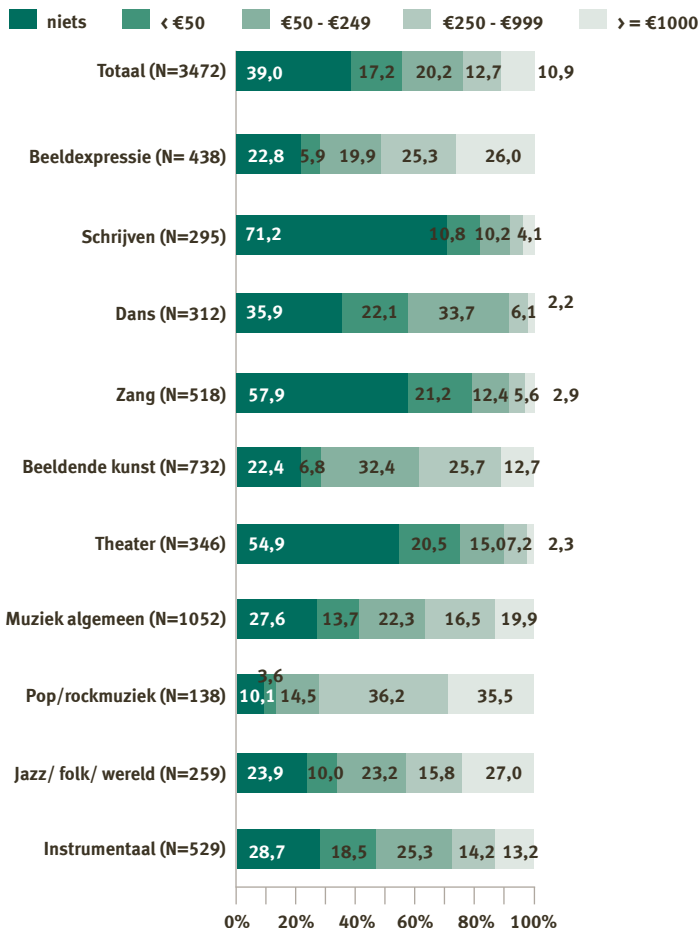
Dansers en beeldende kunstenaars wijken duidelijk af van de overige disciplines. Binnen deze disciplines wordt er meer uitgegeven aan lidgeld. Dat merken we bijvoorbeeld

aan grotere groepen beoefenaars die meer dan € 50 besteden aan lidgeld. Zo geeft 39,4% van de dansers en 37,8% van de beeldende kunstenaars tussen € 50 en € 249 uit aan lidgeld, terwijl dit voor andere disciplines merkkelijk lager ligt (gemiddeld 22,1%). Ook valt op hoe we bij dans en beeldende kunst in vergelijking met de overige disciplines een iets grotere groep beoefenaars treffen die meer dan € 250 uitgeven aan hun hobby (respectievelijk 9,6% en 8,8% versus 3,3% gemiddeld).

Instrumenten of materiaal

Wat de uitgaven aan instrumenten of materiaal betreft, zijn er grote verschillen merkbaar tussen de disciplines. Ten eerste springen **schrijven, zang en theater** in het oog omdat minder wordt uitgegeven aan instrumenten of materiaal in vergelijking met de overige disciplines. Onder de schrijvers geeft bijvoorbeeld meer dan 70% niets uit aan materiaal, onder de zangers is dat 57,9% en ook onder de beoefenaars van theater is dit meer dan de helft (54,9%) van de beoefenaars (versus 39,0% in het totaal).

Figuur 5.14: Uitgaven aan instrumenten of materiaal op jaarbasis, disciplines vergeleken (in %) (Bron: AK Ledenonderzoek)

Popmuzikanten, beoefenaars van beeldexpressie, beeldende kunstenaars en jazz/folk/wereldmuzikanten geven dan weer duidelijk meer uit aan instrumenten en/of materiaal in vergelijking met de overige disciplines. Popmuzikanten spannen hier de

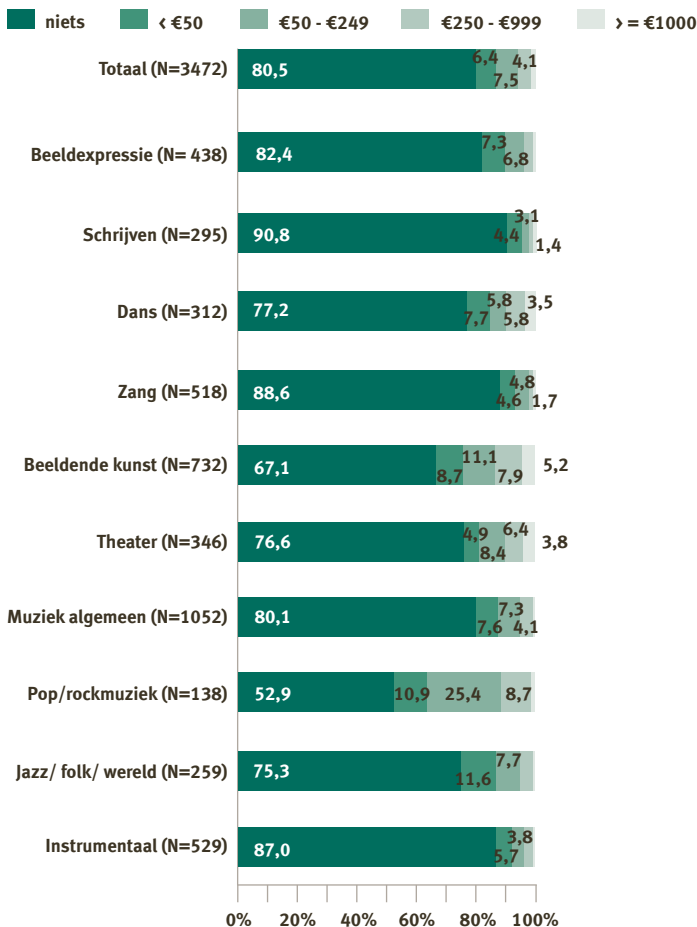
kroon. Net iets meer dan 70% van hen geeft bijvoorbeeld meer dan € 250 uit aan instrumenten of materiaal en meer dan een derde spendeert er meer dan € 1.000 aan. Merk op hoe deze uitgaven iets minder groot zijn bij **jazz/folk/wereldmuzikanten** en duidelijk lager liggen bij beoefenaars van **instrumentale muziek** (respectievelijk 42,8% en 27,4% dat meer dan € 250 uitgeeft). Ook beoefenaars van **beeldexpressie** geven hier opvallend meer geld aan uit in vergelijking met andere disciplines. Meer dan de helft van hen geeft meer dan € 250 uit aan hun activiteiten op vlak van beeldexpressie, waarbij een vierde meer dan € 1.000 uitgeeft. **Beeldende kunstenaars** spenderen relatief gezien iets minder aan instrumenten of materiaal waarbij ca. 38% meer dan € 250 uitgeeft.

Net zoals het geval was bij de uitgaven aan lidgeld, neemt **dans** ook hier een tussenpositie in en blijven ze dicht in de buurt van het totaalbeeld (bovenste staaf in figuur 5.14).

Infrastructuur

We gingen ook na in welke mate de beoefenaars van de verschillende disciplines geld uitgeven aan infrastructuur, zoals repetitielokalen of ateliers, om hun hobby te kunnen beoefenen. Figuur 5.15 geeft de resultaten.

Figuur 5.15: Uitgaven aan infrastructuur (vb. repetitielokaal, ateliers, enz.) op jaarbasis, disciplines vergeleken (in %) (Bron: AK Ledenonderzoek)

In het algemeen wordt relatief weinig uitgegeven aan infrastructuur. Bij beeldexpressie, schrijven, zang, en instrumentale muziek geeft bijvoorbeeld telkens meer dan 80% van de beoefenaars niets uit aan infrastructuur. Ook bij de andere disciplines vallen lage uitgaven op. Zo geeft meer dan drie vierde van de dansers, beoefenaars van theater en jazz/folk/wereldmuzikanten hier niets aan uit. Ondanks het feit dat de overgrote meerderheid hier amper kosten aan heeft, merken we voor dans en theater een kleine groep op die meer dan € 250 kosten heeft aan infrastructuur (respectievelijk 9,3% en 10,2%).

Enkel bij beeldende kunst en popmuziek liggen de uitgaven aan ondersteunende infrastructuur wat hoger. Popmuzikanten spannen ook hier weer de kroon aangezien 36,2% meer dan € 50 uitgeeft en 10,9% meer dan € 250. Bij beeldende kunstenaars gaat het om een groep van 24,2% die meer dan € 50 uitgeeft. Wel vinden we hier relatief gezien de grootste groep beoefenaars die hogere bedragen uitgeeft aan infrastructuur. Meer bepaald geeft 13,1% van hen meer dan € 250 uit aan infrastructuur (versus 10,9% van de popmuzikanten en 5,6% in het totaal).

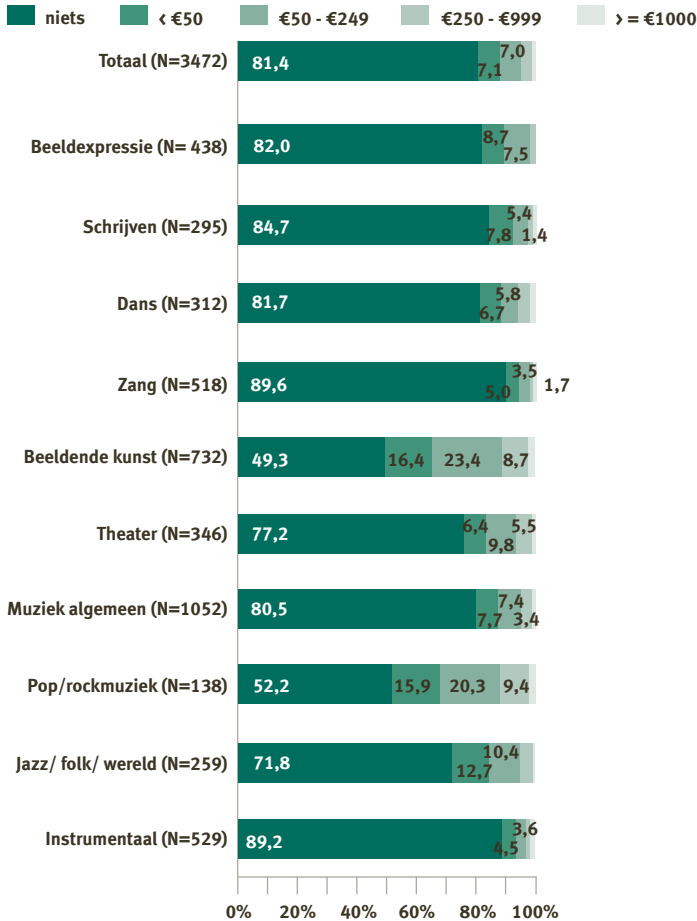
Promotie van zichzelf

Wat de uitgaven aan promotie van zichzelf betreft, via bijvoorbeeld strooibriefjes of internetsites, zien we een gelijkaardig beeld verschijnen als bij de uitgaven aan infrastructuur. Binnen de meeste disciplines is hier weinig aan uitgegeven. Bij zang en instrumentale muziek geeft bijna 90% niets uit aan zelfpromotie. Voor beeldexpressie, schrijven en dans is dit telkens net iets meer dan 80%.

Ook hier voeren de popmuzikanten en de beeldende kunstenaars de ranking aan. Slechts de helft van deze beoefenaars heeft hier geen onkosten voor. Ongeveer een derde van de beeldende kunstenaars (34,3%) en de popmuzikanten (31,9%) geeft meer dan € 50 uit aan zelfpromo. Bij beide disciplines valt ook een kleine groep op die relatief gezien zeer veel uitgeeft. 10,9% van de beeldende kunstenaars en 11,6% van de popmuzikanten geeft meer dan € 250 uit aan zelfpromotie op jaarbasis. (versus 0,9% in het totaal).

Figuur 5.16: Uitgaven aan zelfpromotie (strooibriefjes, internetsites, enz.) op jaarbasis, disciplines vergeleken (in %) (Bron: AK Ledenonderzoek)

Vervoer

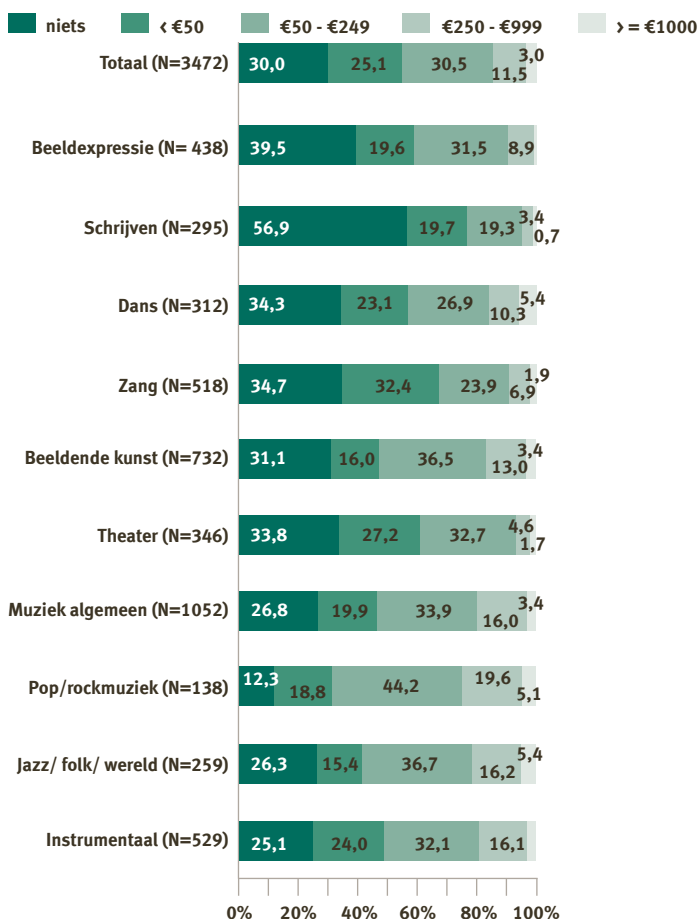
Ook hier zijn het de popmuzikanten die opvallen door de hoogste uitgaven. Slechts 12,3% geeft niets uit aan vervoer, 44,2% tussen € 50 en € 249 en ongeveer één op vier popmuzikanten geeft meer dan € 250 uit aan vervoer op jaarbasis. Bij jazz/folk/wereldmuzikanten is dat één op vijf (21,6%) en ook bij instrumentalisten gaat het om een relatief grote groep van 18,8%.

Bij dansen, zang, beeldende kunst en theater gaat het telkens om ca. een derde van de beoefenaars die geen kosten aangeeft voor vervoer. Bij dans en beeldende kunsten valt daarbij de relatief grote groep op die meer dan € 250 uitgeeft (respectievelijk 15,7% en 16,4%).

Opvallend lager zijn de bedragen van schrijvers. Meer dan drie vierde van de schrijvers geeft namelijk niets of minder dan € 50 uit aan vervoer op jaarbasis (versus 55,1% in het totaal).

Figuur 5.17: Uitgaven aan vervoer op jaarbasis, disciplines vergeleken (in %)

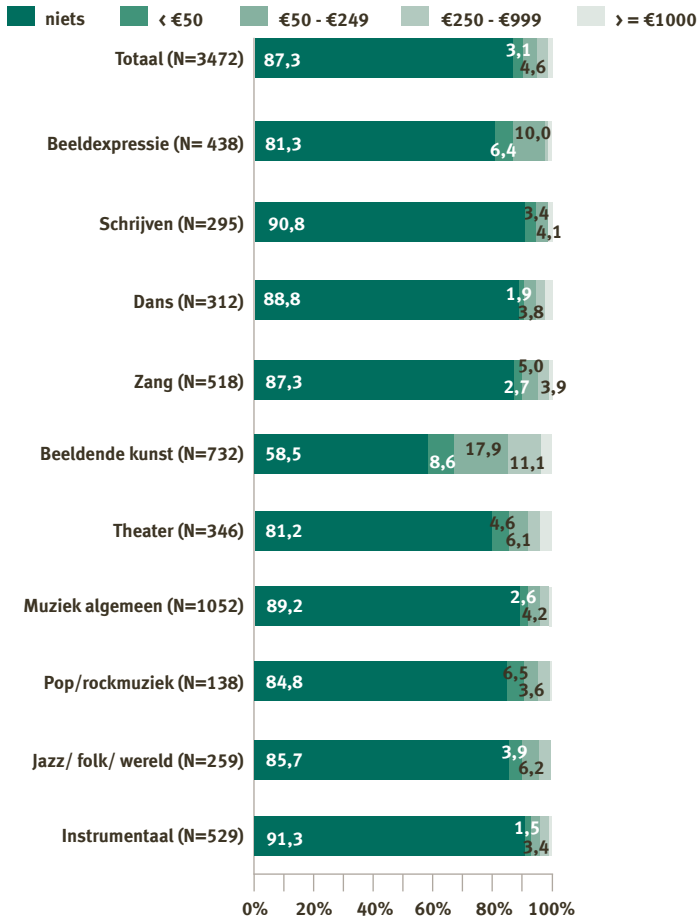
(Bron: AK Ledenonderzoek).

Huren van podia

Figuur 5.18 brengt de uitgaven aan het huren van tentoonstellings- of voorstellingsruimtes, concertzalen of andere podia in kaart. Met uitzondering van beeldende kunst merken we voor iedere discipline zeer lage uitgaven. Dat meer dan 90% van de schrijvers niets uitgeeft aan het huren van podia hoeft misschien niet te verwonderen, maar ook bij dansers, zangers en muzikanten geeft een overgrote meerderheid niets uit aan het huren van een podium (respectievelijk 88,8%, 87,3% en 89,2%). Het zijn enkel de beeldende kunstenaars die opvallen door licht hogere uitgaven. Onder hen geeft een derde meer dan € 50 uit aan het huren van voorstellingsruimtes, waarbij zo'n 15% meer dan € 250 uitgeeft (versus 4,9% in het totaal).

Figuur 5.18: Uitgaven aan het huren van podia op jaarbasis, disciplines vergeleken (in %)
(Bron: AK Ledenonderzoek)

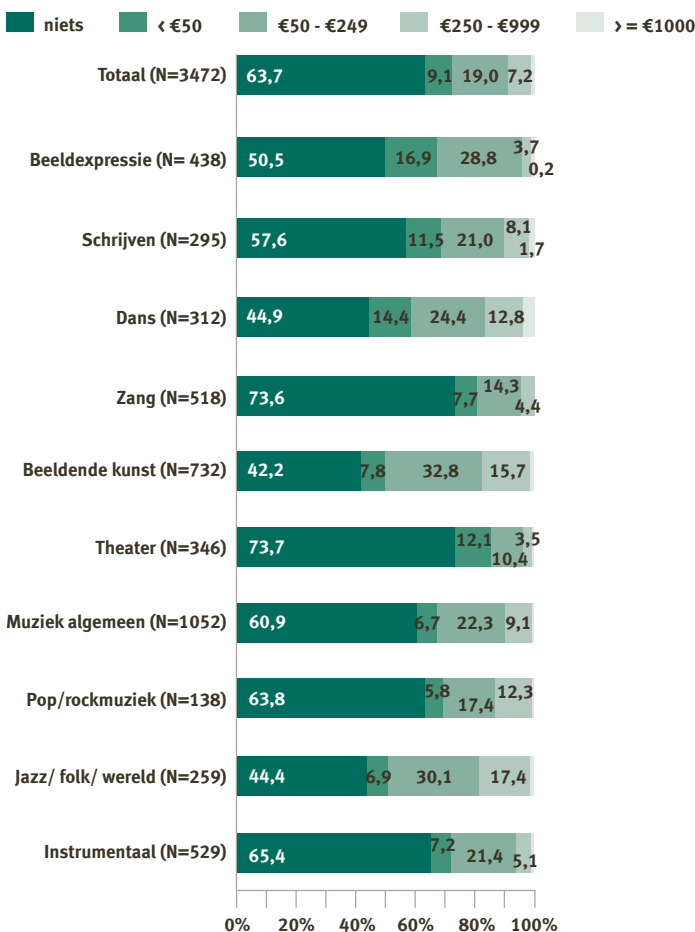
Cursussen of vorming

Figuur 5.19 brengt de uitgaven aan kunsteducatie in kaart.

Ten eerste vallen een aantal disciplines op met relatief hoge uitgaven aan kunsteducatie (dans, beeldende kunst en jazz/folk/wereldmuziek). Zo merken we dat iets minder dan de helft van de dansers niets uitgeeft aan cursussen of vorming. Voor ongeveer een vierde ligt dat bedrag tussen € 50 en € 249; 16,3% geeft meer dan € 250 uit aan kunsteducatie. Voor beeldend kunstenaars en jazz/folk/wereldmuzikanten is die laatste groep ongeveer even groot (respectievelijk 17,2% en 18,6%). De jazz/folk/wereldmuzikanten wijken hier duidelijk af van de andere muzikanten. Bij popmuzikanten vinden we duidelijk meer beoefenaars die niets uitgeven aan cursussen of vorming (63,8% versus 44,4%) hoewel een kleine groep veel betaalt aan opleiding (13% betaalt meer dan €250 op jaarbasis). Bij instrumentale muzikanten valt eveneens een grotere groep op die niets betaalt aan cursussen of vorming (65,4%), terwijl de groep die meer dan € 250 betaalt kleiner is dan bij popmuzikanten en jazz/folk/wereldmuzikanten (6% versus respectievelijk 13% en 18,6%).

Naast deze disciplines waarin meer wordt uitgegeven, vallen zang en theater op als disciplines waarin duidelijk minder aan opleiding wordt uitgegeven. Ongeveer 73% van de beoefenaars van deze disciplines geeft er namelijk niets aan uit (versus 63,7% in het totaal).

Figuur 5.19: Uitgaven aan cursussen of vorming op jaarbasis, disciplines vergeleken (in %)
(Bron: AK Ledenonderzoek)

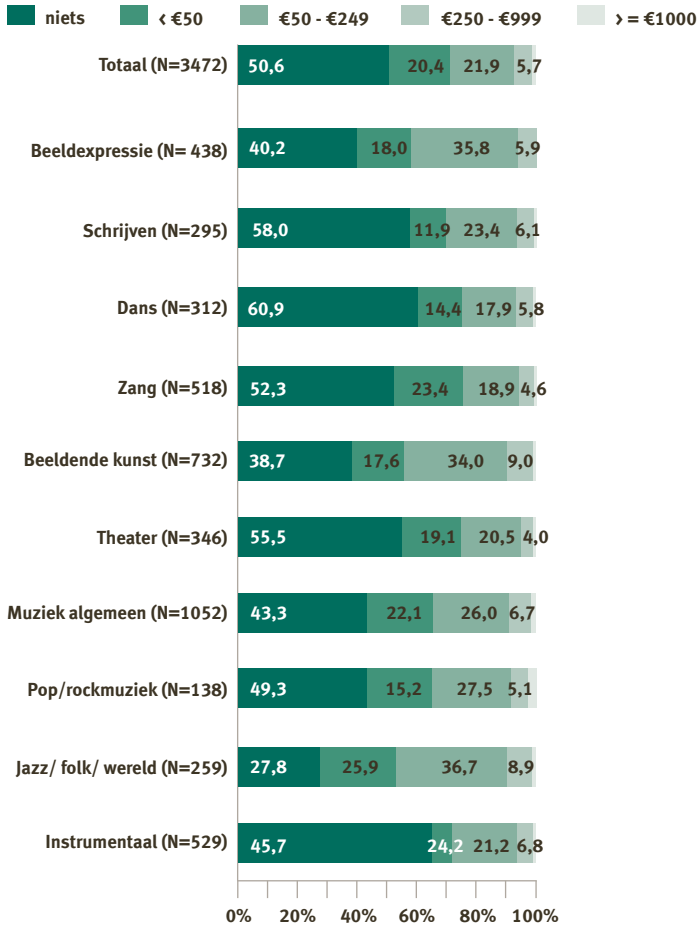
Informatie en documenten

Met figuur 5.20 brengen we de uitgaven aan informatie en documenten in kaart. Met deze categorie doelen we op scripts, partituren, boeken, cd-roms, dvd's, enz. die men kan gebruiken in het kader van de uitoefening van zijn hobby.

Opvallend zijn de uitgaven van jazz/folk/wereldmuzikanten. Vergeleken met de andere disciplines zijn er hier veel meer beoefenaars die iets uitgeven aan informatie. Slechts 27,8% van deze beoefenaars geeft hier niets aan uit (versus 50,6% in het totaal). Opvallend is daarbij het verschil met andere muzikanten. Bij popmuzikanten gaat het ook om de helft die geen geld uitgeeft aan informatie, en ook bij de instrumentalisten gaat het om een opmerkelijk grotere groep (45,7%).

Verder vallen de hogere uitgaven van beeldende kunstenaars en beoefenaars van beeldexpressie enigszins op door hun relatief grote groep beoefenaars die tussen € 50 en € 249 uitgeven aan hun hobby.

Figuur 5.20: Uitgaven aan informatie en documenten op jaarbasis, disciplines vergeleken (in %)
(Bron: AK Ledenonderzoek)

5.8.2 Hoe worden deze kosten opgevangen?

In wat volgt gaan we na op welke manieren de uitgaven worden opgevangen.

Tabel 5.21 geeft per discipline een overzicht van de manieren waarop de beoefenaars hun uitgaven opvangen. We maken daarbij het onderscheid tussen degenen die deze uitgaven zelf opvangen, (deels) terugbetaald krijgen van ouders of een vereniging en degenen die eventueel op overheidssteun kunnen rekenen om de kosten (deels) te compenseren. We gaan ook na in welke mate er sprake is van compensatie van de kosten door de opbrengsten aan amateurkunst. We merken nog op dat de percentages in onderstaande tabel niet tot 100% sommeren, omdat meerdere antwoorden mogelijk waren. Hieronder bespreken we de meest opvallende cijfers uit de tabel.

Tabel 5.21: Manieren waarop uitgaven worden opgevangen (in %, Multiple Respons)
(Bron: AK Ledenonderzoek)

	Eigen rekening	(Deels) betaald door ouders	(Deels) betaald door vereniging	(Deels) compensatie door de overheid	(Deels) compensatie door opbrengsten	(N)
Beeld-expressie	85,5	1,2	18,2	11,9	10,7	(428)
Schrijven	74,9	6,1	5,2	19,9	15,6	(231)
Dansen	49,5	21,8	33,3	11,2	16,5	(303)
Zingen	68,0	5,4	30,0	15,3	8,6	(463)
Beeldende kunst	81,0	0,8	4,5	21,8	34,1	(715)
Theater	43,1	10,6	49,7	14,4	15,0	(320)
Muziek algemeen	57,0	17,8	26,6	19,6	23,1	(986)
Popmuziek	71,9	11,9	9,6	10,4	48,9	(135)
Jazz/folk/wereldmuziek	59,4	13,9	12,0	25,1	33,5	(251)
Instrumentale muziek	49,6	22,9	41,3	21,3	12,3	(494)
Totaal	58,4	14,2	31,4	16,2	17,7	(3228)

In het algemeen merken we dat de meeste beoefenaars hun uitgaven voor eigen rekening nemen (58,4%). Dat is zeer sterk het geval bij beoefenaars van beeldexpressie (85,5%) en beeldende kunsten (81%). Ook bij schrijven en popmuziek zien we een grote groep die hun kosten voor eigen rekening neemt (respectievelijk 74,9% en 71,9%). Bij dans (49,5%), instrumentale muziek (49,6%) en theater (43,1%) wordt er dan weer wat minder voor eigen rekening uitgegeven.

Op de tweede plaats worden kosten (deels) opgevangen door de vereniging waarvan men lid is (31,4%). Verenigingen spelen een grote rol in het opvangen van hun uitgaven aan amateurkunst (voor beoefenaars van theater (49,7%) en beoefenaars van instrumentale muziek (41,3%)). Ook een derde van de dansers geeft aan voor de gemaakte uitgaven op hun vereniging te kunnen rekenen. Voor schrijvers en beoefenaars van beeldende kunst is dit aandeel duidelijk lager (respectievelijk 5,2% en 4,5%). Ook valt het verschil op tussen de beoefenaars van instrumentale muziek (41,3%) enerzijds en popmuzikanten (9,6%) en jazz/folk/wereldmuzikanten (12,0%) anderzijds. Beoefenaars van instrumentale muziek kunnen dus in vergelijking met de andere muzikanten in sterkere mate rekenen op muziekverenigingen om kosten verbonden aan hun hobby (deels) te dekken.

Voor 16,2% van de beoefenaars kunnen kosten verbonden aan amateurkunstbeoefening (deels) opgevangen worden door middel van tegemoetkomingen vanuit de overheid zoals opleidingscheques en subsidies. Opvallend is het aandeel jazz/folk/wereldmuzikanten dat zijn kosten kan compenseren door overheidshulp. Iets meer dan een vierde van hen kan hier namelijk op rekenen. Ook bij beoefenaars van instrumentale muziek gaat het om een relatief grote groep van 21,3%. Opvallend lager ligt dit cijfer bij popmuzikanten; daar gaat het om slechts 10,4%. De meeste popmuzikanten dragen de kosten verbonden aan hun hobby dan ook zelf (71,9%). Ook bij beeldende kunstenaars en

schrijvers stellen we vast dat ongeveer één op vijf zijn kosten kan inperken door gebruik te maken van tegemoetkomingen vanuit de overheid (respectievelijk 21,8% en 19,9%).

Ouders spelen voor 14,2% van de beoefenaars een rol in het (deels) opvangen van kosten verbonden aan de beoefening van amateurkunst. Deze rol is het grootst bij dansers en beoefenaars van instrumentale muziek waar telkens meer dan een vijfde van de beoefenaars beroep doen op de ouders. Opvallend lagere cijfers dan bij andere disciplines vinden we bij beeldende kunst en beeldexpressie waar dit aandeel verwaarloosbaar klein is (respectievelijk 0,8% en 1,2%).

Ten slotte gingen we na in welke mate er sprake is van compensatie door middel van de opbrengsten verbonden aan amateurkunst (zie ook tabel 5.21).

Gemiddeld blijkt 17,7% van de amateurkunstenaars in staat te zijn om uitgaven (deels) te compenseren door inkomsten gegenereerd uit amateurkunstbeoefening. Opvallend hoger dan bij andere disciplines is dit het geval bij popmuzikanten, waarvan bijna de helft aangeeft (partieel) de kosten te kunnen compenseren door opbrengsten. Bij beeldende kunstenaars en jazz/folk/wereldmuzikanten gaat het om een derde van de beoefenaars, terwijl dit voor instrumentale muzikanten veel lager ligt (12,3%). Opvallend lager dan de andere disciplines is het aandeel van de zangers dat kan spreken van kostencompensatie door middel van opbrengsten gerelateerd aan de beoefening van hun hobby (slechts 8,6%).

5.8.3 Inkomsten

Naast de uitgaven verbonden aan amateurkunsten, werd met het ledenonderzoek ook nagegaan in welke mate er op jaarbasis inkomsten verbonden zijn aan de beoefening van amateurkunst⁴⁴.

In dit deel schetsen we eerst een algemeen beeld van de totale inkomsten per sector. Vervolgens zoomen we in op de verschillende inkomstenbronnen. De berekening van de totalen is gebaseerd op de inkomsten uit de volgende categorieën:

Figuur 5.21: Inkomsten uit amateurkunsten: bevraagde inkomstenbronnen

1.	Lesgeven
2.	Verkoop van kunstwerken
3.	Optredens of voorstellingen
4.	Verkoop van cd's, dvd's, boeken, enz
5.	Promotie en merchandising
6.	Andere

We merken op dat de totale inkomsten op dezelfde wijze werden berekend als de totale uitgaven.

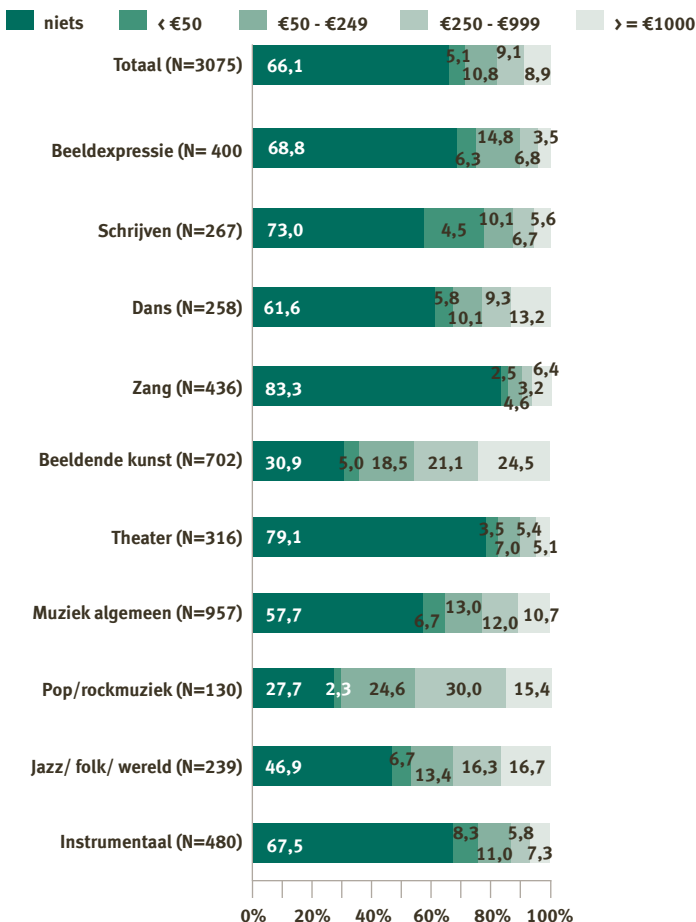
⁴⁴ Net zoals het geval was bij de uitgaven, merken we ook hier dat inkomsten boven € 5.000 zeer weinig voorkomen. Daarom werd beslist om de hoogste uitgaven samen te bundelen tot één categorie: degenen die het afgelopen jaar persoonlijk meer dan € 1.000 aan inkomsten haalden uit de beoefening van hun hobby. Een tweede opmerking betreft de open antwoorden. Zoveel mogelijk van de open antwoorden werden ondergebracht in bestaande categorieën zodat slechts 33 open antwoorden overbleven. Omdat dit te weinig respondenten zijn om zinnige analyses mee te doen, en omwille van de interne heterogeniteit worden ze niet meegenomen in verdere analyses.

5.8.3.1 Totalen per sector

Over het algemeen merken we dat de inkomsten uit amateurkunstbeoefening niet erg hoog liggen. Gemiddeld blijkt twee derde van de beoefenaars geen inkomsten te halen uit hun hobby. Een kleine groep van 5,1% haalt er minder dan €50 uit. Toch geldt voor 18% van de beoefenaars dat ze meer dan €250 op jaarbasis aan inkomsten genereren.

Opvallend in figuur 5.22 zijn de grote groepen zangers (83,3%) en beoefenaars van theater (79,1%) die geen inkomsten halen uit de beoefening van hun hobby.

Figuur 5.22: Totale inkomsten uit amateurkunsten op jaarbasis (in %) (Bron: AK Ledenonderzoek)

De beeldende kunsten en popmuziek vallen hier op als disciplines met relatief hoge inkomsten. Een vierde van de beeldend kunstenaars genereert zelfs meer dan € 1.000 per jaar aan inkomsten uit amateurkunst, wat zeer hoog is vergeleken met de overige disciplines (8,9% in het totaal).

Ook het verschil tussen popmuzikanten enerzijds en jazz/folk/wereldmuzikanten en instrumentale muzikanten anderzijds springt in het oog. De laatste twee bevatten duidelijk meer beoefenaars die niets verdienen aan hun muzikale bezigheden (27,7% versus respectievelijk 46,9% en 67,5%). Hoewel de jazz/folk/wereldmuzikanten duidelijk meer beoefenaars bevatten die niets verdienen aan hun hobby, omvatten ze een opvallend grote groep beoefenaars die meer dan € 1.000 per jaar verdienen (16,7% versus 15,4% bij popmuzikanten en slechts 7,3% bij instrumentale muzikanten).

5.8.3.2 Inkomsten per categorie: totalen

Nu we een eerste zicht kregen op de mate waarin de beoefenaars van de verschillende disciplines geld verdienen aan hun hobby, gaan we in dit deel na waar deze inkomsten vandaan komen. Eerst geven we een algemeen beeld van de verschillende inkomstenbronnen, vervolgens vergelijken we de inkomsten van de beoefenaars van de verschillende disciplines per inkomstenbron.

Tabel 5.22 brengt de gemiddelde inkomsten (over alle disciplines heen) van de diverse inkomstenbronnen in kaart. Het valt meteen op dat de inkomsten uit de verschillende gemeten inkomstenbronnen relatief laag liggen.

De hoogste inkomsten komen uit het geven van optredens of voorstellingen. Een vierde van de beoefenaars haalt hier namelijk enige inkomsten uit. Zo'n 9% haalt inkomsten tussen €50 en €249 en 10,7% haalt inkomsten boven de €250. Op de tweede plaats komen de inkomsten uit het lesgeven. 12% van de actieve leden kan hier enige inkomsten uit halen. Opvallend is de grote groep beoefenaars van 4,9% die meer dan €1.000 kan verdienen aan lesgeven. De inkomsten uit de verkoop van kunstwerken en promotie en merchandising zijn zeer laag.

Tabel 5.22: Inkomsten uit amateurkunsten op jaarbasis: totalen per inkomstenbron (rijpercentages) (Bron: AK Ledenonderzoek) (N=3075)

	Niets	< €50	€50 - €249	€250 - €999	≥ €1000	Totaal
Lesgeven	88,0	1,8	2,7	2,6	4,9	100
Verkoop kunstwerken	96,8	0,8	1,4	0,6	0,5	100
Optredens/voorstellingen	75,0	5,0	9,2	6,6	4,1	100
Verkoop cds, dvds, boeken, enz.	93,2	1,9	2,7	1,3	1,0	100
Promotie en merchandising	99,1	0,0	0,3	0,3	0,3	100

Lesgeven

Hoewel het de tweede grootste inkomstenbron betreft, zijn er weinig beoefenaars die geld verdienen met hun amateurkunst door les te geven. In het totaal verdient slechts 12% van de beoefenaars hier iets aan. Opvallend weinig inkomsten zien we bij schrijven en theater waar respectievelijk slechts 5,6% en 6,3% iets verdient met lesgeven.

Relatief hoge inkomsten constateren we voor dansers waarbij ongeveer een vierde meer dan € 50 verdient aan lesgeven. Daarbij stellen we in vergelijking met de andere disciplines een zeer grote groep van 11,2% vast die meer dan € 1.000 verdient aan het lesgeven in dans (versus 4,9% in het totaal).

Tabel 5.23: Inkomsten uit lesgeven op jaarbasis (rijpercentages) (Bron: AK Ledenonderzoek)

	Niets	< €50	€50 - €249	€250 - €999	≥ € 1000	Totaal	(N)
Beeldexpressie	89,8	3,0	5,0	1,0	1,3	100	(400)
Schrijven	94,4	1,5	1,1	2,2	0,7	100	(267)
Dansen	72,1	4,3	5,4	7,0	11,2	100	(258)
Zingen	92,0	0,5	1,4	1,6	4,6	100	(436)
Beeldende kunst	84,8	1,7	5,1	4,1	4,3	100	(702)
Theater	93,7	1,3	1,6	1,3	2,2	100	(316)
Muziek algemeen	88,7	1,5	2,8	2,4	4,6	100	(957)
Pop/rockmuziek	89,2	2,3	3,1	0,8	4,6	100	(130)
Jazz/folk/wereld	84,5	1,3	3,8	3,8	6,7	100	(239)
Instrumentaal	88,5	1,7	2,7	2,7	4,4	100	(480)
Totaal	88,0	1,8	2,7	2,6	4,9	100	(3075)

Verkoop van kunstwerken

Over het algemeen haalt slechts 3,2% van de amateurkunstenaars inkomsten uit de verkoop van kunstwerken. Voor de meeste disciplines stellen we zeer lage inkomsten vast waarbij nog geen 10% van de beoefenaars iets verdient aan de verkoop van kunstwerken. De grote uitzondering is hier beeldende kunst. Bijna 60% van de beoefenaars verdient op jaarbasis meer dan € 50 aan de verkoop van kunstwerken. Ongeveer een vijfde van de beeldend kunstenaars verdient er op jaarbasis zelfs meer dan € 1.000 aan (versus 0,5% in het totaal).

Tabel 5.24: Inkomsten uit de verkoop van kunstwerken op jaarbasis (rijpercentages)

(Bron: AK Ledenonderzoek)

	Niets	< €50	€50 - €249	€250 - €999	≥ € 1000	Totaal	(N)
Beeldexpressie	86,8	4,3	5,3	2,8	1,0	100	(400)
Schrijven	93,6	1,9	3,4	0,4	0,7	100	(267)
Dansen	97,7	0,0	2,3	0,0	0,0	100	(258)
Zingen	98,6	0,7	0,2	0,5	0,0	100	(436)
Beeldende kunst	36,0	5,0	19,1	19,7	20,2	100	(702)
Theater	97,8	0,6	1,3	0,3	0,0	100	(316)
Muziek algemeen	97,6	0,7	0,8	0,2	0,6	100	(957)
Pop/rockmuziek	96,2	0,8	1,5	0,8	0,8	100	(130)
Jazz/folk/wereld	95,4	1,3	1,7	0,4	1,3	100	(239)
Instrumentaal	98,8	0,6	0,4	0,0	0,2	100	(480)
Totaal	96,8	0,8	1,4	0,6	0,5	100	(3075)

Optredens of voorstellingen

Inkomsten uit optredens of voorstellingen vinden we voornamelijk bij muzikanten terug.

Popmuzikanten nemen hier de leiding. Ongeveer een vierde van de popmuzikanten verdient tussen € 50 en € 249 op een jaar met optredens. Eveneens ongeveer een vierde verdient tussen € 250 en € 999 door op te treden. Bijna 10% kan hier zelfs meer dan € 1.000. We stellen dus relatief hoge inkomsten vast uit optredens. Slechts 36,2% van hen genereert geen inkomsten genereert uit optredens. Bij jazz/folk/wereldmuzikanten gaat het om ongeveer de helft van de beoefenaars die geen inkomsten haalt uit optredens. Opvallend groot in vergelijking met de popmuzikanten is de groep jazz/folk/wereldmuzikanten die er meer dan € 1.000 mee verdient (11,3% versus 9,2% bij popmuzikanten). Een ander plaatje verschijnt bij de beoefenaars van instrumentale muziek. Daar verdient bijna drie vierde van de beoefenaars niets aan optredens en gaat het slechts om 3,8% dat meer dan € 1.000 kan verdienen.

Bij de andere podiumvakken zoals dansen, zingen en theater worden duidelijk minder inkomsten uit voorstellingen gehaald: ca. 85% van de dansers, zangers of beoefenaars van theater geeft aan niets te winnen aan optredens of voorstellingen. Bij niet-podiumvakken liggen de inkomsten uit voorstellingen of optredens nog lager. Bij beeldexpressie en beeldende kunsten is dit opvallend laag: respectievelijk 95,0% en 96,6% die er niets aan verdient.

Tabel 5.25: Inkomsten uit optredens of voorstellingen op jaarbasis (in %) (Bron: AK Ledenonderzoek)

	Niets	< €50	€50 - €249	€250 - €999	≥ € 1000	Totaal	(N)
Beeldexpressie	95,0	1,3	2,8	0,5	0,5	100	(400)
Schrijven	87,3	4,1	4,9	1,9	1,9	100	(267)
Dansen	83,7	3,1	7,0	3,1	3,1	100	(258)
Zingen	85,8	3,2	4,8	3,2	3,0	100	(436)
Beeldende kunst	96,6	1,1	1,6	0,6	0,1	100	(702)
Theater	84,2	3,8	4,1	4,7	3,2	100	(316)
Muziek algemeen	63,3	6,8	13,3	10,2	6,4	100	(957)
Pop/rockmuziek	36,2	3,8	26,2	24,6	9,2	100	(130)
Jazz/folk/wereld	51,5	5,4	17,2	14,6	11,3	100	(239)
Instrumentaal	73,3	8,8	9,4	4,8	3,8	100	(480)
Totaal	75,0	5,0	9,2	6,6	4,1	100	(3075)

Verkoop van cd's, dvd's, boeken, enz.

Bij de meeste disciplines stellen we een absolute meerderheid vast van meer dan 85% die aangeeft niets te verdienen aan de verkoop van creatieve output zoals cd's, dvd's of boeken. Bij popmuzikanten ligt dat cijfer opvallend lager. Bij hen gaat het om een groep van 68,5% dat er niets aan verdient. Zo'n 15% verdient tussen € 50 en € 249 met deze verkoop, terwijl er exact 10% meer dan € 250 aan verdient.

Ook hier merken we verschillen op tussen verschillende soorten muzikanten. Jazz/folk/wereldmuzikanten verdienen duidelijk minder aan deze verkoop, terwijl de instrumentale beoefenaars er amper inkomsten uithalen (respectievelijk 88,7% en 97,3% rijden geen inkomsten binnen uit de verkoop van deze output).

Naast de muzikanten, vallen de schrijvers op in tabel 5.26.

Hoewel de groep beoefenaars die er iets aan verdient veel kleiner is dan bij popmuzikanten, is het bij de schrijvers dat we de grootste groep terugvinden in de hoogste inkomstengroep. 3,7% van de schrijvers verdient namelijk meer dan €1.000 aan de verkoop van geschreven output.

Tabel 5.26: Inkomsten uit de verkoop van creatieve output zoals cd's, dvd's of boeken op jaarbasis (in %) (Bron: AK Ledenonderzoek)

	Niets	< €50	€50 - €249	€250 - €999	≥ €1000	Totaal	(N)
Beeldexpressie	90,0	4,0	3,8	1,5	0,8	100	(400)
Schrijven	85,8	4,9	3,7	1,9	3,7	100	(267)
Dansen	96,9	1,2	0,8	1,2	0,0	100	(258)
Zingen	98,2	0,2	0,5	0,2	0,9	100	(436)
Beeldende kunst	97,4	0,6	1,0	0,6	0,4	100	(702)
Theater	98,7	0,6	0,3	0,0	0,3	100	(316)
Muziek algemeen	90,8	2,5	3,8	1,8	1,1	100	(957)
Pop/rockmuziek	68,5	6,2	15,4	6,9	3,1	100	(130)
Jazz/folk/wereld	88,7	2,9	3,8	2,5	2,1	100	(239)
Instrumentaal	97,3	1,5	0,6	0,2	0,4	100	(480)
Totaal	93,2	1,9	2,7	1,3	1,0	100	(3075)

Inkomsten uit promotie en merchandising

Inkomsten uit promotie en merchandising liggen zeer laag. Bij iedere discipline vinden we meer dan 97% beoefenaars die hier niets aan verdient. Enkel bij popmuzikanten vinden we een enigszins grotere groep van ca. 10% beoefenaars die wel verdient aan promotie en/of merchandising. Toch liggen de inkomsten voornamelijk in de lagere inkomensklassen (zie tabel 5.27).

Tabel 5.27: Inkomsten uit promotie en merchandising op jaarbasis (in %) (Bron: AK Ledenonderzoek)

	Niets	< €50	€50 - €249	€250 - €999	≥ €1000	Totaal	(N)
Beeldexpressie	99,8	0,0	0,0	0,3	0,0	100	(400)
Schrijven	98,5	0,4	0,4	0,7	0,0	100	(267)
Dansen	97,7	0,8	1,2	0,0	0,4	100	(258)
Zingen	99,1	0,2	0,2	0,2	0,2	100	(436)
Beeldende kunst	98,1	0,7	1,0	0,0	0,1	100	(702)
Theater	98,7	1,3	0,0	0,0	0,0	100	(316)
Muziek algemeen	96,9	1,4	1,1	0,3	0,3	100	(957)
Pop/rockmuziek	89,2	3,8	3,8	1,5	1,5	100	(130)
Jazz/folk/wereld	97,1	2,1	0,8	0,0	0,0	100	(239)
Instrumentaal	98,8	0,6	0,6	0,0	0,0	100	(480)
Totaal	99,1	0,0	0,3	0,3	0,3	100	(3075)

5.9 BESTEEDDE TIJD EN MOMENTEN VAN BEOEFENING

5.9.1 Hoeveel tijd besteedt men aan amateurkunsten?

Hoeveel tijd besteden de beoefenaars van de verschillende disciplines aan de beoefening van hun hobby? Aan de hand van de webenquête bij de leden/geregistreerde geïnteresseerden van de negen landelijke amateurkunstenorganisaties gingen we na hoeveel uren men gemiddeld per week besteedt aan de beoefening van zijn hobby tijdens de laatste zes maanden voorafgaand aan de bevraging. Tabel 5.28 vergelijkt de gemiddelde tijdsbesteding (in uren) van de verschillende disciplines.

Over het algemeen constateren we dat de actieve leden van de verschillende organisaties gemiddeld 7,61 uren per week aan hun hobby besteden. De beoefenaars van beeldende kunst vallen op met een bijna dubbel zo hoge tijdsbesteding (14,54 uren). Ook popmuzikanten en beoefenaars van beeldexpressie scoren duidelijk hoger dan dit gemiddelde. Jazz/folk/wereldmuzikanten, instrumentale muzikanten, beoefenaars van theater en schrijvers blijven relatief dicht in de buurt van dit gemiddelde. Dansers en zangers vallen dan weer op door een wat lagere gemiddelde tijdsbesteding (respectievelijk 5,88 en 5,17 uren).

De aanwezige statistisch significante verschillen tussen de gemiddelden veranderen niet of nauwelijks na controle voor de invloeden van geslacht, leeftijd en opleidingsniveau.

Omdat een gemiddelde niets zegt over de aanwezige verschillen binnen een groep brengen we met figuur 5.23 de spreiding in kaart aan de hand van boxplots⁴⁵. We merken bij de boxplot van iedere discipline op dat het gemiddelde hoger ligt dan de mediaan. Dit wijst erop dat we telkens zogenaamde ‘rechts asymmetrische’ verdelingen tegenkomen. Dit zijn verdelingen waarbij het merendeel van de respondenten lager dan of in de buurt van het gemiddelde scoort. Een beperkt aantal respondenten scoren hogere waarden waardoor de verdeling een lange staart naar rechts krijgt. Zo merken we bijvoorbeeld bij zang dat de helft van de respondenten 3 uur of minder besteedt aan zangactiviteiten per week, maar dat het gemiddelde omhoog gedreven wordt tot 5,17 uur door een beperkt aantal respondenten die wekelijks veel meer tijd besteden aan hun zangactiviteiten. Daarnaast merken we op dat de disciplines met een hoge gemiddelde tijdsbesteding ook een grotere spreiding vertonen op dit kenmerk in vergelijking met de disciplines waarin gemiddeld minder uren wordt beoefend. Zo stellen we voor beeldende kunst bijvoorbeeld vast dat de helft van de respondenten 12 uur of minder besteedt aan zijn hobby en bij drie vierde van de beeldend kunstenaars is dat 20 uur of minder. Het gemiddelde (14,54 uren) ligt ook hier duidelijk hoger dan de mediaan.

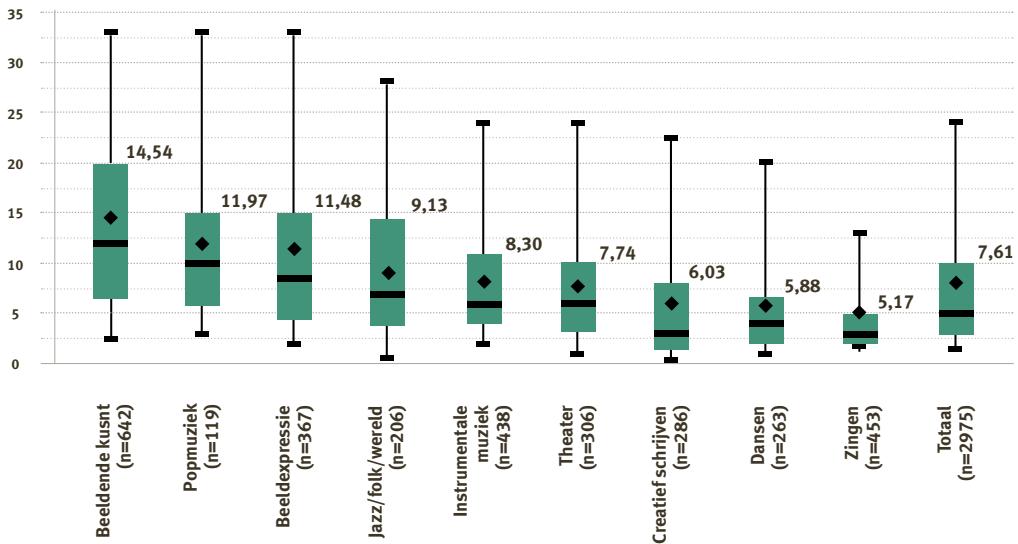
⁴⁵ Een boxplot is een visualisering van de heterogeniteit onder de respondenten van een groep. De onderkant van de box of doos wordt afgemeten op het 25ste percentiel, dit is de waarde waaronder 25% van de respondenten van de groep zich bevindt. De bovenkant van de doos wordt afgemeten op de waarde van het 75ste percentiel. Op die manier bevindt zich dus in iedere doos 50% van de respondenten van de groep en krijgen we een idee van de spreiding van de antwoorden. De dikke zwarte streep in het midden van de doos duidt de mediaan aan of de waarde waaronder 50% van de respondenten van de groep zich bevindt. De zogenaamde whiskers (de korte streepjes in de grafiek) werden ingesteld op telkens het 10de en het 90ste percentiel. De gemiddelden worden voorgesteld door de ruitvormige figuren binnen de verschillende boxplots.

Tabel 5.28: Gemiddeld aantal uren besteed aan amateurkunsten: disciplines vergeleken
(Bron: AK ledenonderzoek).

Discipline	Gem.	Gec. Gem.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1. Beeldkunst (n=642)	14,54	14,30	/	°	*°	*°	*°	*°	*°	*°	*°
2. Popmuziek (n=119)	11,97	10,71	°	/			*	*	*°	*°	*°
3. Beeldexpressie (n=367)	11,48	11,12	*°		/		*°	*°	*°	*°	*°
4. Jazz/folk/wereldmuziek (n=206)	9,13	8,73	*°			/			*	*°	*°
5. Instrumentale muziek (n=438)	8,30	8,12	*°	*	*°		/		*	*°	*°
6. Theater (n=306)	7,74	7,82	*°	*	*°			/			*°
7. Schrijven (n=286)	6,03	6,27	*°	*°	*°	*	*		/		
8. Dansen (n=263)	5,88	5,70	*°	*°	*°	*°	*°			/	
9. Zingen (n=453)	5,17	5,14	*°	*°	*°	*°	*°	*°			/
Totaal (n=2975)	7,61	/									

*Statistisch significante verschillen tussen ongecontroleerde gemiddelden (Gem.) ($p < 0.05$)
°: statistisch significante verschillen tussen gecontroleerde gemiddelden voor leeftijd, geslacht en opleidingsniveau (Gec. Gem.) ($p < 0.05$)

Figuur 5.23: Tijdsbesteding aan amateurkunsten: boxplots van de besteedde tijd (in uren) per week (referentieperiode zes maanden) (Bron: AK ledenonderzoek)

5.9.2 Wanneer beoefent men amateurkunsten?

Nu we weten hoeveel tijd de leden van de verschillende amateurkunstenorganisaties aan hun amateurkunsten besteden, gaan we na wanneer zij dit doen. Enerzijds kijken we naar de dagen waarop men beoefent, anderzijds gaan we na op welke momenten van de dag men actief is.

5.9.2.1 Op welke dagen?

We vroegen aan de respondenten op welke dagen ze hun hobby beoefenen. Tabel 5.29 geeft de resultaten. We bespreken eerst de totaalpercentages over alle disciplines heen en geven daarna een schets van de disciplines die het duidelijkst van dit beeld afwijken.

In het algemeen constateren we dat amateurkunsten vaker worden beoefend op weekdagen (niet in de vakantie) dan tijdens de weekends en tijdens schoolvakanties. Meer dan 95% van de leden geeft namelijk aan op weekdagen te beoefenen, terwijl ongeveer twee derde van de beoefenaars op zaterdagen of zondagen beoefent. We constateren slechts een klein verschil tussen het aandeel beoefenaars dat op zaterdag dan wel zondag beoefent. Tijdens de schoolvakanties oefent 57,4% van de leden van amateurkunstenorganisaties zijn hobby uit.

Wanneer we de beoefendagen van de verschillende disciplines vergelijken dan valt allereerst op dat er bij alle disciplines het vaakst op weekdagen wordt beoefend (telkens meer dan 90%). Bij zang, dans, en toneel vinden we wel een opvallend groot verschil tussen het aandeel beoefenaars op weekdagen en het aandeel beoefenaars op andere dagen. Bij deze disciplines wordt er, vergeleken met de overige disciplines, relatief weinig gedaan tijdens het weekend.

Bij de meeste disciplines stellen we vervolgens vast dat er slechts een klein verschil bestaat tussen het aantal beoefenaars dat op zaterdag dan wel zondag creatief bezig is. Alweer vormen zang, dansen en toneel de uitzonderingen. Zo stellen we enkel bij zang vast dat er duidelijk meer op zondag dan op zaterdag wordt beoefend (respectievelijk 52,7% en 43,8%). Bij dansen en toneel wordt er dan weer opvallend vaker op zaterdag beoefend dan op zondag in vergelijking met andere disciplines.

Wat de beoefening tijdens de schoolvakanties betreft, constateren we dat de beoefenaars van popmuziek en jazz/folk/wereldmuziek duidelijk vaker dan andere disciplines tijdens de schoolvakanties beoefenen. Zang en toneel worden dan weer opvallend minder vaak tijdens de schoolvakanties beoefend. Dit kunnen we in verband brengen met het profiel van deze beoefenaars. We constateren immers dat er onder de beoefenaars van popmuziek en jazz/folk/wereldmuziek meer studenten zijn dan onder de beoefenaars van zang en toneel. Mogelijk hebben de niet-studenten de optie 'tijdens de schoolvakanties' niet aangeduid omdat ze deze niet van toepassing achten.

Tabel 5.29: Dagen waarop amateurkunsten worden beoefend (Bron: AK ledenonderzoek).

	Weekdag (niet vakantie)	Zaterdag (niet vakantie)	Zondag (niet vakantie)	Tijdens de schoolvakanties
Popmuziek	98,1	95,0	90,0	78,8
Beeldexpressie	97,7	85,4	83,0	60,7
Zingen	96,9	43,8	52,7	35,5
Beeldende kunst	96,5	77,7	69,2	62,2
Instrumentale muziek	96,4	82,1	76,6	70,3
Jazz/folk/wereld- muziek	94,8	88,9	86,2	78,5
Dansen	94,2	57,6	41,8	51,9
Toneel	92,2	57,5	45,3	43,8
Schrijven	90,1	76,5	73,9	67,2
Totaal	95,6	68,5	64,6	57,4

5.9.2.2 Op welke momenten?

Wie aangaf op een bepaalde dag te beoefenen vroegen we op welke tijdstippen van de dag zij dit doen. Tabel 5.30 geeft de resultaten.

Op weekdays wordt het vaakst 's avonds beoefend tussen 18u en 22u (75,1%). Overdag -en zeker in de voormiddag- wordt er opvallend weinig beoefend op weekdays. Slechts 18,4% van de beoefenaars heeft geen vast tijdstip waarop ze tijdens weekdays beoefenen. Tijdens het weekend valt op dat veel meer beoefenaars geen vast tijdstip van beoefening hebben. (Voor zaterdag gaat het om 38,6% en voor zondag om 43,8%). Opvallend is ook dat er al vaker in de namiddag (tussen 14 en 18 uur) wordt beoefend en wat minder vaak 's avonds (tussen 18 en 22 uur) in vergelijking met weekdays. De beoefenaars die tijdens de schoolvakanties actief zijn, kunnen in het gros van de gevallen (58,8%) geen vast tijdstip aanduiden waarop ze actief zijn. Ongeveer 30% van de beoefenaars beoefent tijdens de schoolvakanties tussen 18 en 22 uur. Een kleine 17% doet dat in de namiddag tussen 14 en 18 uur.

Tabel 5.30: Tijdstip waarom men amateurkunst beoefent (in %) (Bron: AK Ledenonderzoek)

	Geen vast tijdstip	8u-12u	12u-14u	14u-18u	18u-22u	Na 22u
Weekdag	18,44	6,75	5,26	11,84	75,09	15,51
Zaterdag	38,57	19,23	13,70	25,10	31,16	12,89
Zondag	43,84	24,59	10,81	23,70	23,06	7,31
Schoolvakanties	58,84	9,43	9,30	16,26	30,70	9,91

5.10 PRESENTATIE VAN AMATEURKUNSTEN

Hoe actief zijn amateurkunstenaars in het laten zien of horen van hun werk aan anderen? Aan de hand van het ledenonderzoek vroegen we aan de actieve leden van iedere sector of ze hun creatieve activiteiten ooit al aan anderen hebben laten zien of horen. Tabel 5.31 geeft de resultaten. **Over alle disciplines heen stellen we vast dat 65,6% van de actieve leden zijn creatieve activiteiten al ooit aan anderen heeft laten zien of horen.** Wanneer we de disciplines met elkaar vergelijken, stellen we vast dat onder beeldende kunstenaars en beoefenaars van beeldexpressie er het vaakst activiteiten worden getoond aan anderen (respectievelijk 98,0% en 95,1%). Ook popmuziek en creatief schrijven blijken disciplines waarvan een overgrote meerderheid van de leden zijn activiteiten ooit aan anderen toonde. Bij jazz/folk/wereldmuziek en toneel ligt het aandeel iets lager (respectievelijk 75,6% en 71,1%). Instrumentale muziek en vooral dans en zang blijken ten slotte de disciplines met het laagst aandeel beoefenaars die hun activiteiten reeds toonden aan anderen.

Tabel 5.31: Aandeel actieve beoefenaars dat zijn creatieve activiteiten ooit al liet zien of horen aan anderen (Bron: AK Ledenonderzoek)

Discipline		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	(N)
1. Beeldende kunst	98,0	/		*	*	*	*	*	*	*	812
2. Beeldexpressie	95,1		/		*	*	*	*	*	*	471
3. Popmuziek	92,0	*		/		*	*	*	*	*	162
4. Creatief schrijven	88,7	*	*		/	*	*	*	*	*	381
5. Jazz/folk/wereldmuziek	75,6	*	*	*		/		*	*	*	295
6. Toneel	71,1	*	*	*	*		/		*	*	401
7. Instrumentale muziek	63,1	*	*	*	*	*		/		*	582
8. Dansen	56,2	*	*	*	*	*	*		/		347
9. Zang	47,5	*	*	*	*	*	*	*		/	550
Totaal	65,6										3873

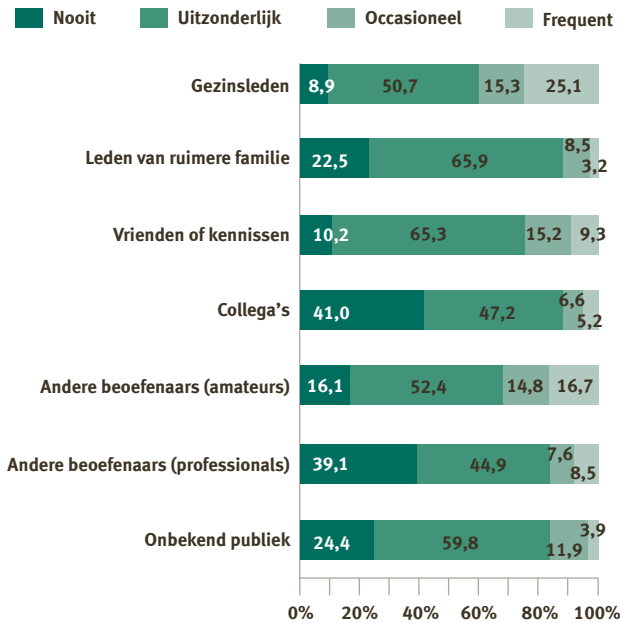
* Statistisch significante verschillen tussen de disciplines ($p < 0.05$)

We gingen niet alleen na of men zijn creatieve activiteiten reeds liet horen of zien aan anderen, we vroegen ook hoe vaak men zijn activiteiten het afgelopen jaar liet zien of horen aan de volgende personen:

1.	Gezinsleden
2.	Leden uit de ruimere familie
3.	Vrienden of kennissen
4.	Collega's
5.	Andere beoefenaars (amateurs)
6.	Andere beoefenaars (professionals)
7.	Mensen die men nog niet kende (via optredens, tentoonstellingen, publicaties of online)

Figuur 5.24 geeft de resultaten. We stellen vast dat amateurkunsten het vaakst worden getoond aan gezinsleden en vrienden of kennissen. Opvallend is de grote groep beoefenaars die op frequente basis (minimum wekelijks) zijn activiteiten laat horen of zien aan andere gezinsleden (25,1%). Ook aan andere (amateur) beoefenaars laat men relatief vaak zijn creatieve activiteiten zien (31,5% doet dat minstens occasioneel). Aan leden van de ruimere familie en aan een onbekend publiek worden de activiteiten iets minder vaak getoond, hoewel meer dan drie vierde van de beoefenaars dat minstens op uitzonderlijke basis doet. Aan collega's en professionele beoefenaars toont men in mindere mate zijn werk (ongeveer 40% van de beoefenaars doet dat namelijk nooit). Toch is er geen sprake van een breuklijn tussen de amateurs en de professionals: een groep van 16,1% toont zijn activiteiten op minstens occasionele basis aan professionele beoefenaars.

Figuur 5.24: Presentatie van amateurkunsten (N=2505) (in %) (Bron: AK Ledenonderzoek)

5.11 PERCEPTIE VAN AMATEURKUNSTEN

5.11.1 Conclusies op basis van het bevolkingsonderzoek

In het bevolkingsonderzoek werd aan alle respondenten gevraagd aan te geven waaraan ze denken wanneer ze het woord 'amateurkunst' horen. Daarbij konden ze ten hoogste vier antwoorden aanduiden. Tabel 5.32 geeft de verschillende antwoordmogelijkheden weer en het percentage van de respondenten dat de desbetreffende connotatie heeft aangekruist.

Tabel 5.32: Perceptie van amateurkunsten: percentages (N=2261) (Bron: AK bevolkingsonderzoek)

Als u het woord 'amateurkunst' hoort, waaraan denkt u dan?	%
Enthousiasme	67,5
Creativiteit	67,3
Sociaal	38,0
Vrijblijvend	35,2
Toewijding	34,9
Originaliteit	34,8
Minderwaardig werk	9,8
Niet serieus	8,4
Saai	6,4
Deskundigheid	3,3

Het merendeel van de respondenten verbindt het woord amateurkunsten aan 'enthousiasme' (67,5%) en 'creativiteit' (67,3%). Op grote afstand volgen vier kenmerken waarvan om en bij de 35% van de respondenten aangeeft er aan te denken bij het begrip 'amateurkunsten': sociaal (38,0%), vrijblijvend (35,2%), toewijding (34,9%) en originaliteit (34,8%). De meer negatieve connotaties zoals 'saai', 'niet serieus' en 'minderwaardig werk' worden slechts door een kleine minderheid van de respondenten aangeduid.

Wanneer we het onderscheid maken tussen beoefenaars en niet-beoefenaars wat betreft de connotatie van het woord amateurkunst, stellen we enkele verschillen vast (zie tabel 5.33). We merken dat beoefenaars van amateurkunsten statistisch significant vaker dan de niet-beoefenaars de positieve connotaties 'originaliteit', 'enthousiasme' en 'creativiteit' aanduiden. Ook associëren amateurkunstenaren het woord amateurkunst statistisch significant minder vaak met de negatieve connotatie 'saai'. Wel associëren ze iets vaker het woord amateurkunsten met 'minderwaardig werk'.

Tabel 5.33: Perceptie van amateurkunsten: vergelijking tussen beoefenaars en niet-beoefenaars (in %, Multiple respons) (Bron: AK bevolkingsonderzoek)

	Niet-beoefenaars (n=1190)	Beoefenaars (n=690)	Statistische significantie
Deskundigheid	3,2	3,2	
Originaliteit	32,9	38,9	**
Saai	7,8	3,8	**
Minderwaardig werk	8,8	12,0	*
Toewijding	35,0	36,4	
Enthousiasme	64,0	74,6	***
Creativiteit	65,6	71,2	*
Vrijblijvend	36,0	35,1	
Niet serieus	7,6	9,9	
Sociaal	36,1	39,6	
Statistisch significante verschillen tussen beoefenaars en niet-beoefenaars (***p<0,001, **p<0.01, *p<0.05)			

Bekijken we de perceptie van amateurkunsten naargelang de intensiteit van beoefening dan merken we dat er enkel statistisch significante verschillen bestaan tussen de verschillende respondentengroepen wat de connotaties ‘saai’ en ‘enthousiasme’ betreft. Zo vinden we dat de beoefenaars veel minder vaak aangeven amateurkunsten als saai te beschouwen in vergelijking met de niet-beoefenaars. Dit kan er op wijzen dat de frequente beoefenaars de term amateurkunsten eerder vanuit hun praktijkervaring benaderen, dan dat zij het woord *an sich* evalueren. Wat de connotatie ‘enthousiasme’ betreft, vinden we enerzijds dat de frequente beoefenaars zich duidelijk van de niet-beoefenaars onderscheiden (76,8% versus 69,1% en 57,9%) en anderzijds dat er een duidelijk onderscheid is tussen diegenen die vroeger een creatieve hobby beoefenden en diegenen die dit nooit deden.

Tabel 5.34: Perceptie van amateurkunsten naargelang de intensiteit van de beoefening (in %, Multiple respons) (Bron: AK bevolkingsonderzoek)

	Niet-beoefenaars		Beoefenaars		Verschillen significant van elkaar*
	1. Nooit beoefend (n=532)	2. Vroegere beoefenaars (n=658)	3. Occasioneel (n=177)	4. Frequent (n=513)	
Deskundigheid	3,9	2,6	2,3	3,5	
Originaliteit	32,5	33,3	38,4	39,2	
Saai	9,0	6,8	6,2	2,9	1 & 4 2 & 4
Minderwaardig werk	8,8	8,8	12,4	12,1	
Toewijding	34,4	35,4	34,5	37,2	
Enthousiasme	57,9	69,1	67,8	76,8	1 & 2 1 & 4 2 & 4
Creativiteit	65,6	65,7	70,1	71,3	
Vrijblijvend	33,8	37,7	31,1	36,5	
Niet serieus	7,7	7,3	11,9	9,4	
Sociaal	33,3	38,4	40,3	39,2	

*Statistisch significante verschillen (p<0.05)

Stellen we verschillen vast tussen de verschillende disciplines wat betreft de connotatie van het woord amateurkunst? Zoals we kunnen zien in tabel 5.35 zijn de connotaties ‘enthousiasme’, ‘creativiteit’ en ‘sociaal’ over de verschillende disciplines heen algemeen aanvaard wat de betekenis van amateurkunsten betreft. Daarnaast associëren de beoefenaars van theater het woord amateurkunst vaak met ‘toewijding’ (52,4%). De drie meest genoemde associaties zijn voor iedere discipline gearceerd in onderstaande tabel.

Tabel 5.35: Gevoelswaarde van het woord ‘amateurkunst’ volgens hoofddiscipline (in %, Multiple respons) (Bron: AK bevolkingsonderzoek)

	Beeldexpressie	Schrijven	Dans	Zang	Beeldende kunst	Theater	Muziek
Enthousiasme	73,9	86,2	71,8	78,9	70,9	85,7	78,6
Creativiteit	70,5	67,2	64,1	61,4	75,5	61,9	67,4
Sociaal	42,0	47,7	39,4	38,6	38,1	40,5	36,3
Vrijblijvend	34,1	32,3	43,5	28,1	33,1	45,2	42,3
Toewijding	40,9	43,8	31,8	42,1	34,9	52,4	37,7
Originaliteit	39,8	35,9	36,7	31,6	36,9	28,6	29,8
Minderwaardig werk	14,8	9,2	8,3	17,2	9,3	4,8	10,7
Niet serieus	10,1	7,8	10,0	7,0	7,6	7,1	8,4
Saai	3,4	0,0	4,7	1,8	2,6	0,0	6,0
Deskundigheid	1,1	0,0	1,2	1,7	2,3	0,0	4,7

5.11.2 Conclusies op basis van het ledenonderzoek

De gevoelswaarde van het woord amateurkunst werd ook in het ledenonderzoek op dezelfde manier bevraagd. Tabel 5.36 geeft voor de verschillende associaties een overzicht van het percentage van respondenten dat deze optie aanduidde, zowel in het algemeen als per discipline.

Net zoals voor het bevolkingsonderzoek het geval is, evalueren de beoefenaars van de verschillende disciplines het woord ‘amateurkunst’ op een zeer positieve manier. ‘Enthousiasme’ vormt ook voor de leden van de negen amateurkunstenorganisaties de meest genoemde associatie (85,5%). Ook ‘sociaal’ (68,3%) en ‘creativiteit’ (59,0%) scoren bij iedere discipline hoog. Net zoals in het bevolkingsonderzoek het geval is, worden de positievere items door veel meer beoefenaars geassocieerd met het woord amateurkunst dan de negatieve items. Enkel het positieve item ‘deskundigheid’ wordt slechts door een minderheid van 6,4% van de beoefenaars geassocieerd met het woord amateurkunst.

Wanneer we de disciplines met elkaar vergelijken, vallen een aantal ‘afwijkende’ disciplines op: Poppunt, KUNSTWERK[t] en Creatief Schrijven scoren hoger dan de overige disciplines op de negatievere items ‘saai’, ‘minderwaardig werk’ en ‘niet serieus’. Voor pop- en rockmuziek zien we bijvoorbeeld een duidelijk lagere score voor ‘deskundigheid’ (1,5%) en een hogere score voor ‘saai’ (5,4%), ‘minderwaardig werk’ (19,2%) en ‘niet serieus’ (16,2%). Hetzelfde zien we bij beeldende kunstenaars; onder hen blijkt bijvoorbeeld 19,9% het woord amateurkunst te associëren met ‘minderwaardig werk’. Ook voor schrijvers kan een gelijkaardige -zij het iets minder uitgesproken- trend waargenomen worden (zie tabel 5.36).

Tabel 5.36: Gevoelswaarde van het woord amateurkunst, per sector (in %, Multiple respons)
(Bron: AK Ledenonderzoek)

	Beeldexpressie	Schrijven	Dansen	Zingen	Theater	Beeldende kunst
Enthousiasme	82,4	75,5	83,9	94,2	88,5	73,1
Sociaal	35,2	43,7	59,7	75,9	67,9	33,5
Creativiteit	79,2	65,9	64,4	56,0	68,2	66,9
Toewijding	53,5	47,7	47,0	65,6	58,8	42,8
Vrijblijvend	38,0	47,1	48,7	33,3	39,4	46,5
Originaliteit	44,6	39,6	30,9	23,7	29,1	32,3
Minderwaardig werk	5,5	13,9	5,0	2,7	4,4	20,7
Deskundigheid	12,6	4,6	6,7	7,0	5,9	4,9
Niet serieus	4,6	9,9	6,7	1,8	2,1	13,4
Saai	2,1	4,6	1,3	1,0	1,5	5,6
(N)	(437)	(323)	(298)	(514)	(340)	(731)

Muziek algemeen	Popmuziek	Jazz/Folk/Wereldmuziek	Instrumentale muziek	Totaal
84,7	65,4	88,8	87,2	85,5
60,9	41,5	54,3	70,0	68,3
56,5	50,8	62,4	55,3	59,0
52,7	46,2	51,9	56,6	55,9
42,2	47,7	39,1	42,4	41,3
26,9	35,4	28,7	24,3	28,2
7,8	19,2	8,9	4,4	6,5
6,3	1,5	7,0	7,5	6,4
7,2	16,2	7,4	5,4	5,8
2,4	5,4	3,5	1,1	1,9
(1039)	(130)	(258)	(523)	(3416)

6. TRAJECTEN

In dit hoofdstuk situeren we de beoefening van amateurkunsten in de levensloop. Allereerst beschrijven we de leeftijden waarop de verschillende disciplines worden beoefend. We onderzoeken niet alleen de plaats van amateurkunsten doorheen de levensloop, we gaan ook een aantal mogelijk beïnvloedende factoren na. Zo onderzoeken we ten eerste de invloed van de cultuurdeelname van de respondent als kind op de huidige beoefening van amateurkunsten. Ten tweede geeft de impact van de beoefening van creatieve hobby's door de ouders toen de respondent nog kind was, ons een beeld van de sociale overerving van amateurkunstbeoefening. Ten slotte wordt de invloed van het ooit gevolgd hebben van DKO op de huidige beoefening van amateurkunsten in kaart gebracht.

Na deze uitvoerige analyse gaan we dieper in op de ex-beoefenaars. Hoewel we in het hoofdstuk over de profielen van amateurkunstenbeoefenaars reeds het profiel beschreven van deze ex-beoefenaars, gaan we hier na waarom ze gestopt zijn met amateurkunstbeoefening.

6.1 AMATEURKUNSTEN DOORHEEN DE LEVENSLIOP

Om een beeld te krijgen van de deelname aan creatieve activiteiten in de levensloop, werden de respondenten voor verschillende creatieve activiteiten gevraagd aan te geven op welke leeftijd men deze heeft beoefend en of men ze momenteel nog beoefent.

De respondenten konden voor een lijst van vijftien creatieve activiteiten aanduiden of ze de activiteit ooit beoefenden. Indien men de activiteit ooit beoefende, kon men specificeren in welke van de zes leeftijdsperiodes men die activiteit deed of doet. Het gaat om de periodes tussen 6 en 12 jaar, tussen 13 en 18 jaar, tussen 19 en 25 jaar, tussen 26 en 40 jaar, tussen 41 en 65 jaar of tussen 66 en 75 jaar.

Als we verschillen vinden over de levensloop in het beoefenen van amateurkunsten, kan dit verschillende verklaringen hebben. Verschillen tussen leeftijdsgroepen zijn te verklaren door leeftijds-, cohorte-, of periode-effecten⁴⁶.

⁴⁶ Een leeftijdseffect betekent dat de jongere generaties geleidelijk het patroon van de oudere generaties zullen overnemen naarmate ze zelf ouder worden. Verschillen tussen leeftijdscategorieën ontstaan als gevolg van ervaringen die inherent zijn aan de individuele levensloop. Het poneren van een cohorteneffect impliceert daarentegen dat het gedragspatroon van de jongere generaties ook in de toekomst zal blijven afwijken van het gedragspatroon van de huidige oudere generaties. Deze verschillen hangen samen met de historische context waarin mensen opgroeien. In dit geval hebben we te maken met een culturele verschuiving. Uitspraken over leeftijds- en cohorteneffecten hebben dikwijls een speculatief karakter omdat men op basis van gegevens op een bepaald moment niet kan besluiten welk van de twee soorten effecten zich voordoet. Omdat generatie-, leeftijd- en periode-effect onderling afhankelijk zijn, valt niet met zekerheid uit te maken welk effect dominant is.

De verschillen tussen de trajecten van de verschillende leeftijdsgroepen suggereren een duidelijk cohorteneffect. Namelijk dat de oudere generaties veel minder op jonge leeftijd aan amateurkunsten deden dan de jongere generaties. Dit zou echter ook het gevolg kunnen zijn van een meetfout. De periode waarover de oudere cohortes uitspraken moeten doen, liggen veel verder weg in het geheugen dan bij de jongere cohortes. De gegevens waarover we beschikken zijn onvoldoende om betrouwbare uitspraken over het onderscheiden belang van leeftijds- en cohorteneffecten te schragen.

Tabel 6.1 geeft het percentage respondenten dat de activiteiten ooit tijdens hun leven heeft beoefend. **De meest populaire activiteit is dans. Twee derde van alle respondenten heeft ooit gedanst (jazzballet, modern dans, klassieke dans of volksdans) of doet dat momenteel nog. 64% heeft ooit geschilderd, getekend, ... Een even groot percentage heeft een muziekinstrument bespeeld. Zes op tien respondenten heeft gezongen of zingt momenteel nog. Meer dan de helft van de respondenten heeft zich creatief bezig gehouden met textiel (56%) en met schrijven (54%). 53% heeft ooit toneel gespeeld.** Iets minder dan de helft maar toch nog meer dan 40% van de respondenten heeft ooit klassieke muziek gespeeld (49%), beeldende kunsten beoefend -beeldhouwen, boetseren, keramiek, ...- (48%), creatieve kunstfotografie gedaan (47%), multimedia of computerkunst beoefend (47%), met film of video bezig geweest (45%), pop of rockmuziek gespeeld (45%) of folk, blues of jazzmuziek gespeeld (42%).

Tabel 6.1: percentage respondenten die de activiteit ooit tijdens hun leven beoefend hebben (n=2261) (Bron: AK bevolkingsonderzoek)

	Ooit beoefend (%)
Dansen zoals jazzballet, moderne dans, klassieke dans of volksdans	65,8
Schilderen, tekenen, grafiek, papierbewerking, kalligrafie	63,9
Muziekinstrument bespelen	63,5
Zingen	59,6
Creatief werken met textiel zoals borduren, haken, patchwork, naaien, weven	56,1
Creatief schrijven ongeacht de literaire vorm	53,6
Toneel, figurentheater, vertellen, mime	52,9
Klassieke muziek, harmonie of fanfare spelen	48,6
Beeldhouwen, boetseren, keramiek, mixed media, glaskunst of edelsmeedkunst	47,8
Creatieve kunstfotografie	46,8
Multimedia of computerkunst	46,8
Film, video (geen vakantie- of familiefoto's)	45,1
Pop/rockmuziek spelen	44,7
Folk, blues of jazzmuziek spelen	41,7

Vervolgens nemen we de respondenten die ooit (vroeger of nu) een amateurkunst hebben beoefend onder de loep. We zijn hier geïnteresseerd in de leeftijdsstructuur van de ooit beoefenaars, zonder rekening te houden met de leeftijd waarop men die activiteit deed (tabel 6.2).

De activiteiten die meer worden of werden beoefend door de jongere bevolkingsgroepen, zijn de beeldende kunsten, film en video, multimedia en schilderen en de muzikale activiteiten als het bespelen van een muziekinstrument, pop of rockmuziek spelen en folk, blues of jazz spelen. Omgekeerd is het creatief werken met textiel het populairst bij de oudste leeftijdsgroepen en worden ze minder vaak beoefend door de jongere leeftijdscategorieën.

Creatief schrijven, beeldhouwen en kunstfotografie zijn het populairst bij de 19- tot 25-jarigen. Klassieke muziek wordt vooral beoefend op iets latere leeftijd, namelijk door de 26- tot 40-jarigen. De oudere leeftijdsgroepen doen deze activiteiten in mindere mate.

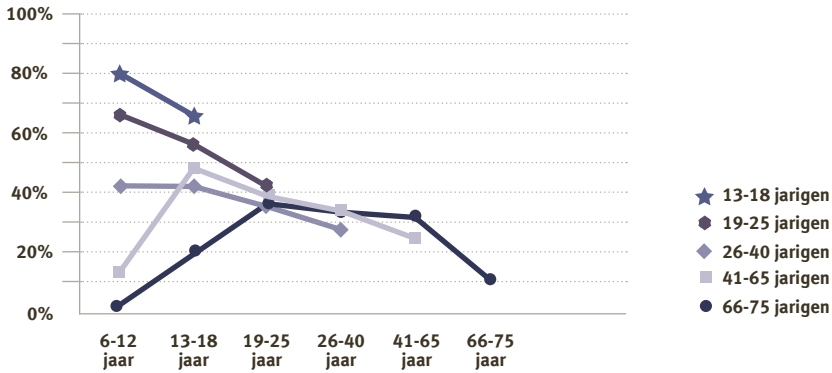
Toneel spelen en zingen wordt zowel door de jongste als oudste leeftijdsgroep gedaan. Toneel spelen wordt het minst gedaan door de 19- tot 25-jarigen, zingen door de 26- tot 65-jarigen. Er wordt vooral gedanst door de 25-jarigen. De 26- tot 40-jarigen doen dit in mindere mate, om op de leeftijd vanaf 41 jaar de draad weer op te nemen.

Tabel 6.2: Ooit beoefenen van amateurkunsten naar leeftijd (in %) (Bron: AK bevolkingsonderzoek)

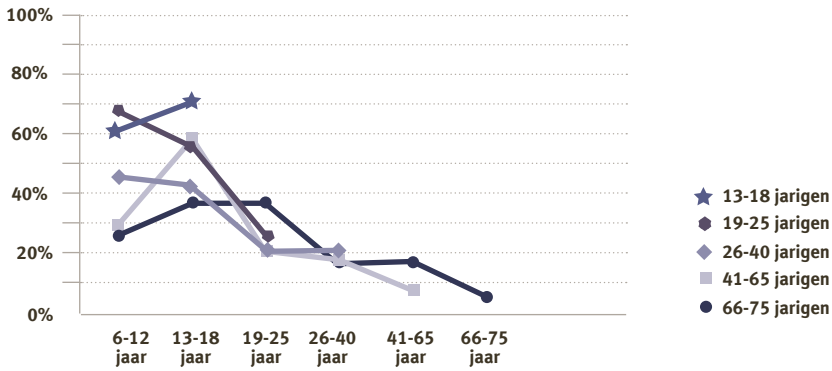
Leeftijd respondent	13 tot 18 jaar (N=117)	19 tot 25 jaar (N=138)	26 tot 40 jaar (N=332)	41 tot 65 jaar (N=496)	66 tot 75 jaar (N=125)	Totaal (N=1208)
Dansen	49,6	45,7	39,8	44,2	28,0	42,0
Toneel	26,5	16,8	19,8	21,9	28,3	21,8
Kunstfotografie	8,5	14,8	14,2	10,3	5,2	11,2
Film, video	16,1	14,0	11,0	8,0	6,5	10,2
Multimedia	27,1	21,7	14,8	8,5	4,2	13,2
Schilderen	53,0	52,6	42,7	35,7	22,4	39,8
Beeldhouwen	15,5	18,2	13,8	12,2	6,7	13,1
Zingen	40,9	32,1	29,4	29,7	41,7	32,2
Muziekinstrument	52,1	51,1	42,3	32,3	27,9	38,7
Pop/rockmuziek	26,5	13,2	11,3	5,8	0,0	9,7
Folk, blues of jazz	5,2	5,1	4,8	3,9	0,8	4,1
Klassieke muziek	17,9	17,5	19,0	11,4	9,2	14,6
Creatief schrijven	29,9	37,2	30,6	15,3	11,3	23,1
Creatief met textiel	19,0	19,9	24,0	31,2	31,7	26,8

We hebben nu een idee door welke leeftijdsgroepen amateurkunsten ooit werden beoefend. Dit zegt echter niets over de leeftijd waarop men de activiteiten deed. Van daar dat we over de levensloop de trajecten per leeftijdsgroep onderzochten. Het gaat per leeftijdsgroep om de leeftijd waarop de ooit-beoefenaars een bepaalde activiteit beoefen(d)en.

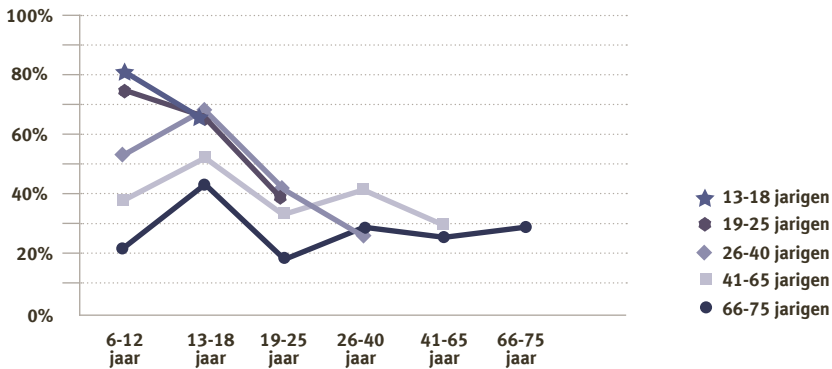
Figuur 6.1: Dansen over de levensloop

Figuur 6.2: Toneel, figurentheater,... over de levensloop

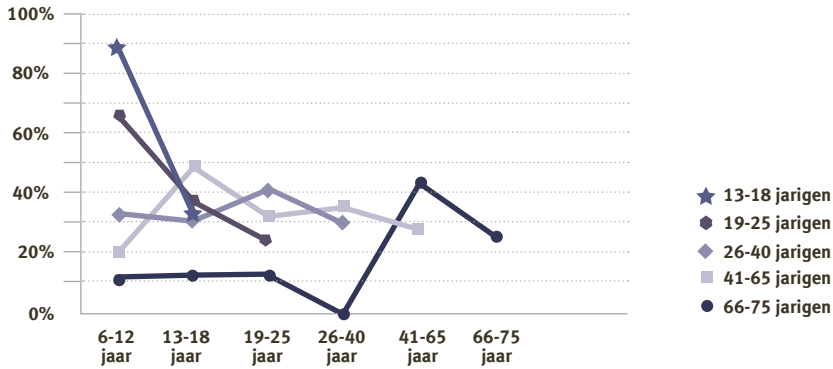

Figuur 6.3: Schilderen, tekenen, grafiek, ... over de levensloop

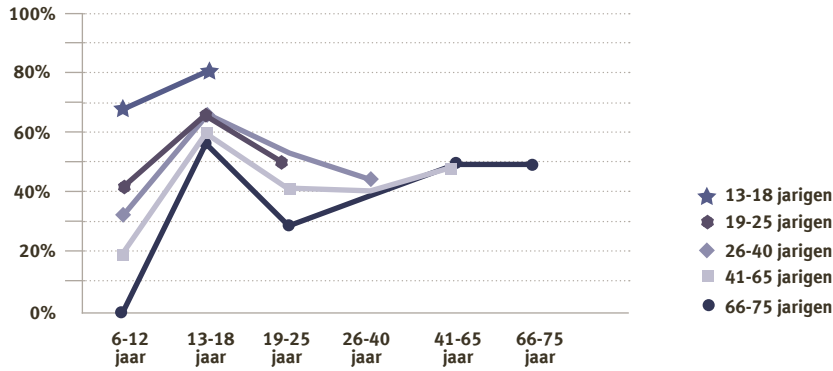

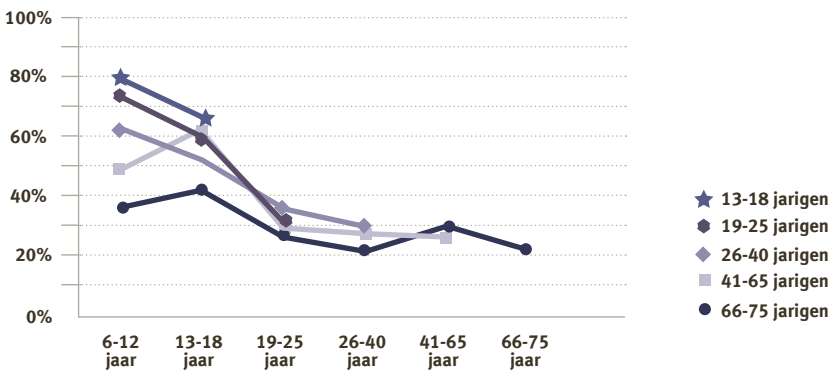
Figuur 6.4: Beeldende kunst over de levensloop

Figuur 6.5: Creatief schrijven over de levensloop

Figuur 6.6: Zingen over de levensloop

De eerste kennismaking met amateurkunsten ...

Dansen, zoals jazzballet, moderne dans, klassieke dans of volksdans blijkt vooral populair op de leeftijd van 6 tot 18 jaar (figuur 6.1). Na deze leeftijd neemt het dansen als creatieve activiteit geleidelijk af. Deze trend komen we tegen in de trajecten van alle onderzochte leeftijdscategorieën. Bij de oudste leeftijdscategorie, de 66- tot 75-jarigen, stellen we echter vast dat dans vooral in trek was op de leeftijd van 19 tot 65 jaar. Waarschijnlijk is de invulling van de activiteit dans anders bij de oudere dan bij de jongere leeftijdsgroepen.

Toneel spelen, figurentheater, vertellen of mime, kent een hoogtepunt op de leeftijd van 6 tot 18 jaar (figuur 6.2). Na deze leeftijd worden de podiumkunsten veel minder populair. Dit geldt voor alle leeftijdsgroepen, van 13 tot 65 jaar. Bij de 66-plussers werden de podiumkunsten vooral beoefend op iets latere leeftijd, namelijk van 13 tot 25 jaar.

Ook schilderen, tekenen, grafiek, papierbewerking en kalligrafie worden voornamelijk beoefend op de leeftijd van 6 tot 18 jaar (figuur 6.3). Na deze leeftijd neemt de activiteit af om een heropleving te krijgen in de leeftijdsperiode van 26 tot 40 jaar en dan vrij stabiel te blijven voor de rest van de levensloop.

Beeldende kunsten zoals beeldhouwen, boetseren, keramiek, mixed media, glaskunst of edelsmeedkunst wordt vaak op de leeftijd van 6 tot 18 jaar beoefend (figuur 6.4). Toch stellen we vast dat de 26- tot 40-jarigen de beeldende kunsten op de leeftijd van 19 tot 25 jaar vaker beoefenden dan toen ze jonger waren. Bij de 41- tot 65-jarigen zien we dat een deel van de beoefenaars van beeldende kunsten op de leeftijd van 19 tot 25 jaar is afgehaakt, om na deze leeftijd de draad terug op te nemen.

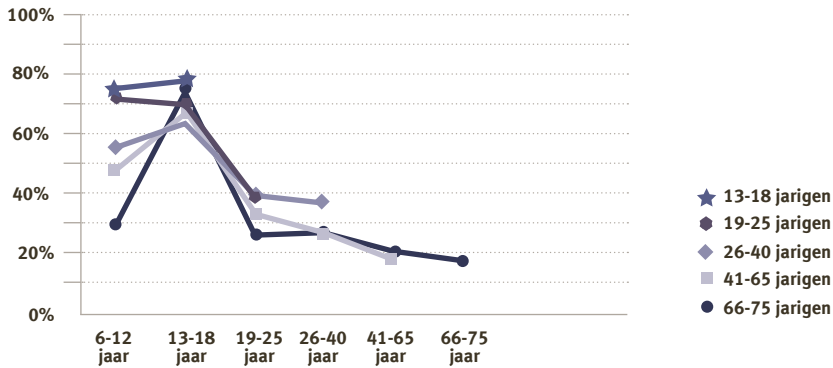
Met creatief schrijven, ongeacht de literaire vorm, begint men op jonge leeftijd, 6 tot 12 jaar, maar het kent een hoogtepunt op de leeftijd van 13 tot 18 jaar (figuur 6.5). Na de leeftijd van 18 jaar stoppen een aantal jongeren met creatief schrijven, maar een harde kern blijft over. Creatief schrijven kent zelfs een heropleving op de leeftijd van 41 tot 65 jaar.

In alle leeftijdsgroepen was zingen het meest populair op de leeftijd van 6 tot 18 jaar (figuur 6.6). Na deze leeftijd neemt het zingen af om verder in de levensloop vrij stabiel te blijven tot de leeftijd van 75 jaar.

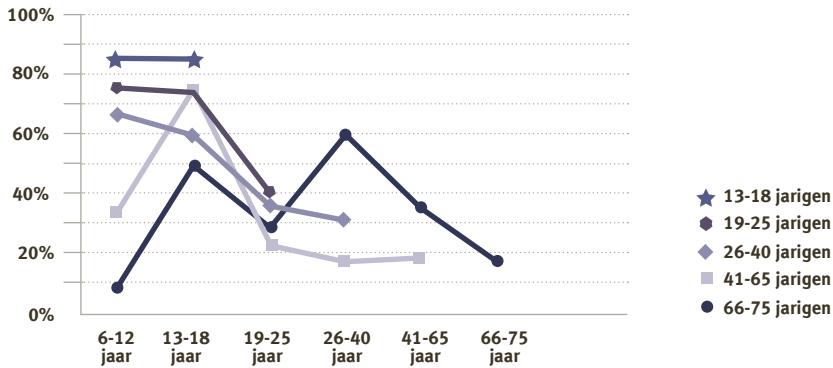
Net zoals bij het zingen, stellen we hetzelfde traject vast wat het bespelen van een muziekinstrument betreft. Op de leeftijd van 6 tot 18 jaar is het bespelen van een muziekinstrument heel populair (figuur 6.7). Na deze leeftijd zijn er een heleboel afhakers, maar de mensen die een instrument op dit moment bespelen, blijven dit doen voor de rest van hun leven.

Het spelen van klassieke muziek of muziek in een harmonie of fanfare begint al vroeger in de levensloop dan pop- of rock muziek en folk-, blues- of jazzmuziek (figuur 6.8). Het is zelfs het meest populair op de leeftijd van 6 tot 12 jaar. Ook op 13- tot 18-jarige leeftijd zijn nog vele jongeren bezig met het spelen van klassieke muziek. Na de leeftijd van 18 jaar haken een aantal jongeren af. Diegenen die klassieke muziek blijven spelen, blijven dit verder doen tot op latere leeftijd.

Figuur 6.7: Muziekinstrument bespelen over de levensloop

Figuur 6.8: Klassieke muziek/muziek in harmonie of fanfare spelen over de levensloop

Muziek en multimedia in de tienerjaren

Terwijl het spelen van pop- of rockmuziek vooral een activiteit is die men op 13 tot 18-jarige leeftijd beoefent, is het spelen van folk, blues of jazzmuziek hoofdzakelijk populair op iets latere leeftijd, met name van 19 tot 25 jaar en blijft dat tot de leeftijd van 65 jaar (figuur 6.9)⁴⁷. Het spelen van pop- of rockmuziek daarentegen wordt minder populair naarmate men ouder wordt.

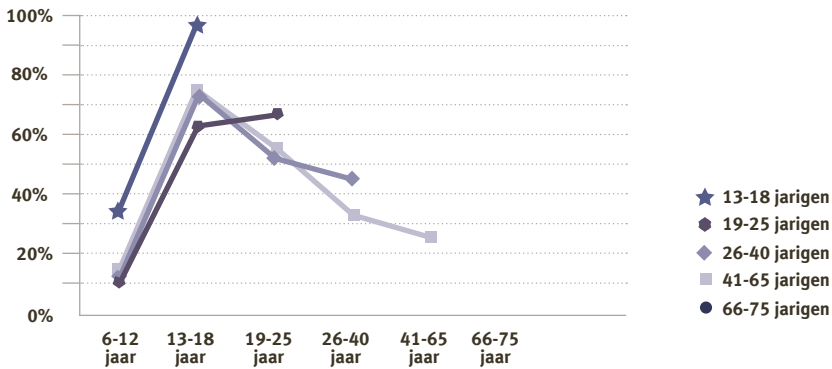
Met beeldexpressie, zoals creatieve kunstfotografie, film en video en multimedia of computerkunst begint men iets later in de levensloop, namelijk op 13- tot 18-jarige leeftijd. Zo is creatieve kunstfotografie op de leeftijd van 13 tot 25 jaar erg populair (figuur 6.10). Maar ook na deze leeftijd wordt deze activiteit verder gezet. Het beoefenen van film- en videokunst wordt populairder naarmate men ouder wordt (figuur 6.11). Op de leeftijd van 6 tot 12 jaar is het een marginaal verschijnsel, waarna het een enorme boost krijgt op de leeftijd van 13 tot 18 jaar. Ook na deze leeftijd zijn er mensen die beginnen met deze activiteit, zodat het aantal beoefenaars over de levensloop blijft toenemen tot

⁴⁷ Omwille van de kleine aantallen is het spelen van folk, blues of jazzmuziek niet in een grafiek opgenomen en is voorzichtigheid geboden bij het interpreteren van de cijfers.

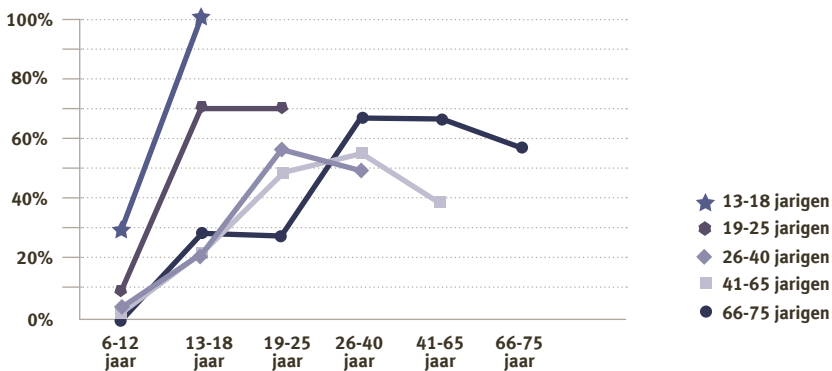
de leeftijd van 65 jaar. Fotografie en film kennen een hoogtepunt op de leeftijd van 26 tot 40 jaar, waarna een aantal mensen afhaken.

Hoewel het beoefenen van multimedia of computerkunst minder wordt beoefend door de oudere generaties, stellen we vast dat deze kunstvorm toeneemt naarmate men ouder wordt (figuur 6.12). Het gaat om een relatief nieuwe kunstvorm, die helemaal nog niet bestond op het moment dat de 40-plussers jong waren. In tegenstelling tot fotografie en film die een hoogtepunt bereiken op de leeftijd van 26 tot 40 jaar, blijft multimedia en computerkunst populair, ook na de leeftijd van 40 jaar, en kent zelfs een aantal nieuwe beoefenaars die op latere leeftijd met multimedia of computerkunst zijn begonnen.

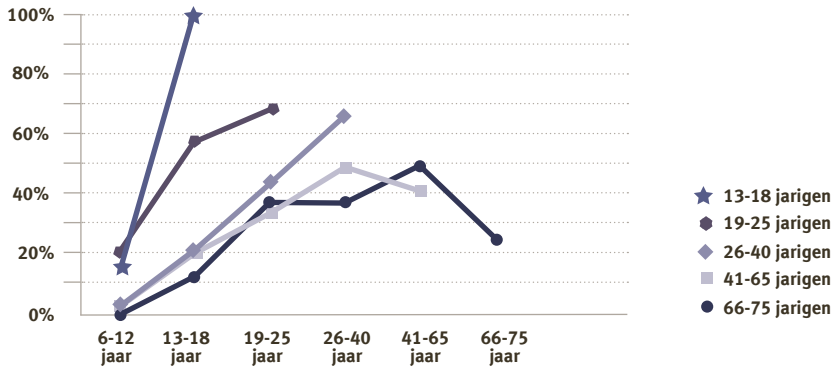
Figuur 6.9: Pop/rockmuziek spelen over de levensloop

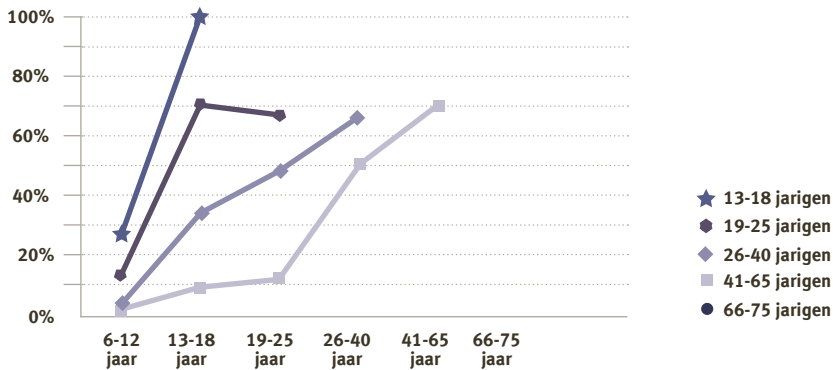
Figuur 6.10: Creatieve kunstfotografie over de levensloop

Figuur 6.11: Film, video over de levensloop

Figuur 6.12: Multimedia of computerkunst over de levensloop

6.2 FACTOREN DIE DE DEELNAME AAN AMATEURKUNSTEN BEÏNVLOEDEN

In dit deel onderzoeken we een aantal factoren die de creatieve participatie kunnen beïnvloeden. We gaan achtereenvolgens in op de invloed van de receptieve cultuurparticipatie tijdens de jeugdijaren (tussen 12 en 14 jaar), de creatieve participatie van de ouders en het ooit gevolgd hebben van kunstopleidingen op de deelname aan amateurkunsten.

6.2.1 Invloed van cultuurparticipatie op de leeftijd van 12 tot 14 jaar op de beoefening van amateurkunsten

Vooraleer de relatie van receptieve cultuurparticipatie tijdens de jeugdijaren met de huidige en vroegere beoefening van amateurkunsten te onderzoeken, bekijken we eerst welke vormen van cultuurparticipatie vaak werden gedaan op de leeftijd van 12 tot 14 jaar. Het gaat om activiteiten als het bezoeken van een museum of tentoonstelling, het

maken van cultuuruitstappen, het bijwonen van toneel, ballet- of dansvoorstellingen, het bezoeken van een bibliotheek, het lezen van een boek, het bijwonen van een project rond kunst en cultuur, naar de bioscoop gaan, naar concerten gaan van klassieke muziek of pop- en rockmuziek en het bijwonen van een literair evenement.

De meest populaire activiteit is het lezen van een boek (zie tabel 6.3). Meer dan 80% van de respondenten deed dit toen ze 12-14 jaar oud waren. Meer dan drie kwart (76%) van de respondenten ging naar de bioscoop tijdens de jeugd jaren, 71% ging naar een bibliotheek. Iets minder maar toch nog zes op tien respondenten maakte cultuuruitstappen, 58% bezocht een museum of tentoonstelling en de helft (50%) woonde een toneel-, ballet- of dansvoorstelling bij. Minder populair zijn het bijwonen van concerten, projecten rond kunst en cultuur en literaire evenementen met 10 à 20% van de respondenten die hieraan deelnamen tussen hun 12de en 14de levensjaar.

Al deze vormen van cultuurparticipatie hangen in die mate samen dat ze één achterliggende component vormen. Vandaar dat we een somschaal kunnen maken van 0 tot 10. Nul betekent dat men geen enkele vorm van cultuurparticipatie heeft gedaan op 12 tot 14- jarige leeftijd; een score van 10 wil zeggen dat men aan alle vormen van cultuurparticipatie in die leeftijdsperiode heeft deelgenomen.

Tabel 6.3: Cultuurparticipatie van de respondent op 12- tot 14-jarige leeftijd (N=2008)

(Bron: AK bevolkingsonderzoek)

	Componentlading	%
Een museum of tentoonstelling bezoeken	0,769	58,4
Cultuuruitstappen maken (monumenten, historische gebouwen, ... bezoeken)	0,763	60,0
Een toneel-, ballet- of dansvoorstelling bijwonen	0,714	49,6
Een bibliotheek bezoeken	0,675	70,5
Een boek lezen	0,628	80,8
Project rond kunst en cultuur bijwonen	0,587	20,3
Naar de bioscoop gaan	0,553	75,8
Naar een concert van klassieke muziek of opera gaan	0,482	15,0
Naar een concert van popmuziek, rock, folk, wereldmuziek, dance, jazz of blues gaan	0,424	22,0
Een literair evenement bijwonen	0,475	11,3
Eigenwaarde	3,82	
R ²	0,382	

Vervolgens bekijken we, op basis van de schaalscore, de samenhang tussen de vroegere cultuurparticipatie en de deelname aan amateurkunsten.

We stellen een duidelijk positief verband vast tussen de vroegere cultuurparticipatie als kind en het ooit beoefenen van amateurkunsten. Diegenen die nooit een creatieve hobby hebben beoefend, blijken tijdens hun jeugd zeer weinig aan cultuurparticipatie te hebben gedaan (score van 2,98 op 10). De respondenten die vroeger wel, maar

nu geen creatieve hobby meer beoefenen, participeerden op 12- tot 14-jarige leeftijd vaker aan cultuur (4,78 op 10). Met een score van 5,34 op 10 scoren de huidige beoefenaars het hoogst. Bovendien stellen we een verschil vast volgens de intensiteit van beoefening. De occasionele beoefenaars participeerden -met een score van 4,82- minder aan cultuur dan de frequente beoefenaars (score van 5,75 op 10).

Tabel 6.4: Verband tussen deelname aan amateurkunsten en receptieve cultuurdeelname op 12- tot 14-jarige leeftijd (Gemiddelde score op cultuurdeelname, range= 0-10) (Bron: AK bevolkingsonderzoek)

	Gemiddelde (0-10)	N
1. Nooit een creatieve hobby beoefend	2,98	547
2. Vroeger een creatieve hobby beoefend, maar nu niet meer	4,78	633
Huidige beoefenaars van een creatieve hobby		
3. Occasionele beoefenaar van amateurkunsten	4,82	214
4. Frequente beoefenaar van amateurkunsten	5,75	486
Totaal	4,51	1881

Tabel 6.5 maakt duidelijk dat het aantal culturele activiteiten waaraan men receptief deelnam op de leeftijd van 12 tot 14 jaar een invloed heeft op het ooit beoefenen van amateurkunsten. Zo heeft niet minder dan 46% van de respondenten die weinig (0 tot 3) verschillende culturele activiteiten deden, nooit amateurkunst beoefend. Van de respondenten die vier tot zes culturele activiteiten bezochten is dat 26% en van diegenen die vele culturele activiteiten combineerden, heeft slechts 13% nooit een creatieve hobby uitgeoefend. Omgekeerd beoefent 27% van de respondenten die weinig culturele activiteiten deden, nu een creatieve hobby. Van de respondenten die vroeger een gematigde cultuurparticipatie kenden, heeft 36% een creatieve hobby en van de respondenten die veel aan cultuurparticipatie deden tijdens hun tienerjaren beoefent meer dan de helft (53%) momenteel een amateurkunst.

Tabel 6.5: Verband tussen intensiteit receptieve cultuurparticipatie op 12- tot 14-jarige leeftijd en amateurkunstbeoefening (rijpercentages) (N=1950) (Bron: AK bevolkingsonderzoek)

Aantal culturele activiteiten op 12-14-jarige leeftijd	Niet-beoefenaars (nooit)	Niet-beoefenaars (vroeger wel, nu niet meer)	Huidige beoefenaars
0 tot 3	46,4	26,8	26,9
4 tot 6	25,8	38,1	36,1
7 tot 10	12,7	34,5	52,8
Totaal	28,0	32,5	39,5

Het zou best kunnen dat de receptieve cultuurparticipatie als kind bepaalde amateurkunsten sterker bevordert dan andere. Daarom bekijken we de score van de beoefenaars van de verschillende creatieve hobby's afzonderlijk op de schaal voor cultuurparticipatie tijdens de tienerjaren (zie tabel 6.6).

Tabel 6.6 toont dat er een duidelijk verband is tussen de intensiteit van de vroegere cultuurparticipatie en het beoefenen van amateurkunsten en dat dit opgaat voor alle creatieve hobby's. Respondenten die tijdens hun jeugd (12 tot 14 jaar) deelnamen aan culturele activiteiten, beoefenen vaker, nu en/of vroeger, een amateurkunst.

Zo heeft 15% van de respondenten die weinig culturele activiteiten deden op 12- tot 14-jarige leeftijd ooit aan beeldexpressie gedaan, tegenover 32% van de respondenten die aan veel culturele activiteiten deelnamen. 16% van de respondenten met een lage cultuurparticipatie in het verleden heeft ooit aan schrijven gedaan. Bij de vroegere intensieve cultuurparticipanten is dit 57%. Ook op het dansen en theater spelen heeft de vroegere cultuurparticipatie een duidelijke invloed. Twee op tien respondenten die weinig aan cultuurparticipatie deden tijdens hun jeugd, heeft ooit gedanst, tegen 45% van de respondenten die aan diverse culturele activiteiten participeerden. Voor toneel of theater spelen is dit 5% tegenover 24%. Vergelijkbare cijfers vinden we voor wat zingen en muziek maken betreft. Terwijl respectievelijk 9% en 12% van de respondenten die weinig aan culturele activiteiten deelnamen ooit gezongen hebben en muziek hebben gespeeld, is dit bij de intensieve cultuurparticipanten respectievelijk 30% en 44%. Ten slotte geeft de tabel weer dat een kwart van de respondenten die weinig aan cultuurparticipatie deden ooit beeldende kunsten heeft beoefend, tegenover 53% van de mensen die tijdens hun jeugd vaak deelnamen aan culturele activiteiten.

Tabel 6.6: Verband tussen intensiteit vroegere receptieve cultuurparticipatie en het ooit beoefenen van amateurkunsten (rijpercentages) (N=1950) (Bron: AK bevolkingsonderzoek)

Aantal culturele activiteiten op 12-14-jarige leeftijd	Vroeger of nu beoefend						
	Beeld-expressie	Schrijven	Dans	Zang	Beeldende kunst	Theater	Muziek
0 tot 3	15,1	15,8	20,1	9,0	25,0	5,4	12,4
4 tot 6	21,3	39,3	30,6	20,4	40,3	14,6	28,8
7 tot 10	32,0	57,1	44,5	29,8	52,5	23,5	44,0
Totaal	23,3	37,7	32,3	19,9	39,5	14,7	28,6

Als we dan verder kijken naar welke vormen van receptieve cultuurparticipatie tijdens de jeugd jaren een invloed hebben op de beoefening van amateurkunsten, stellen we vast dat alle soorten cultuurparticipatie een vrij sterke impact hebben op het al dan niet uitoefenen van creatieve hobby's (tabel 6.7).

Een kwart tot een derde (26% tot 38%) van diegenen die nooit aan (eender welke vorm van) cultuurparticipatie deden, beoefent momenteel een creatieve hobby. Bij diegenen die vroeger wel deelnamen aan culturele activiteiten (van een boek lezen tot het bijwonen van projecten rond kunst en cultuur) beoefent tussen 43% en 58% momenteel een creatieve hobby.

Tabel 6.7: Verband tussen cultuurparticipatie op 12- tot 14-jarige leeftijd en amateurkunst-beoefening (rijpercentages) (N=1950) (Bron: AK bevolkingsonderzoek)

		Nooit creatieve hobby beoefend	Vroeger wel een creatieve hobby beoefend, maar nu niet meer	Beoefent momenteel een creatieve hobby
Een museum of tentoonstelling bezoeken	Nee	41,2	28,9	29,9
	Ja	17,3	35,6	47,1
Een toneel-, ballet- of dansvoorstelling bijwonen	Nee	38,9	29,8	31,3
	Ja	15,7	35,4	48,8
Naar de bioscoop gaan	Nee	43,3	28,2	28,4
	Ja	22,9	33,8	43,3
Cultuuruitstappen maken (monumenten, historische gebouwen, ... bezoeken)	Nee	41,9	30,5	27,6
	Ja	17,7	34,1	48,2
Naar een concert van klassieke muziek of opera gaan	Nee	30,9	32,0	37,1
	Ja	7,9	36,1	56,0
Naar een concert van popmuziek, rock, folk, wereldmuziek, dance, jazz of blues gaan	Nee	31,4	32,3	36,3
	Ja	14,8	34,3	50,9
Een bibliotheek bezoeken	Nee	45,6	27,5	26,9
	Ja	19,8	35,0	45,2
Een boek lezen	Nee	49,1	24,5	26,4
	Ja	22,3	34,8	42,9
Project rond kunst en cultuur bijwonen	Nee	31,7	33,3	35,1
	Ja	10,6	31,0	58,4
Een literair evenement bijwonen	Nee	29,5	32,9	37,6
	Ja	12,5	31,7	55,8
Totaal		27,7	32,8	39,5

6.2.2 Invloed van creatieve participatie van de ouders op de beoefening van amateurkunsten door de respondenten

Ook de creatieve participatie van de ouders tijdens de jeugdijaren van de respondent kan een invloed hebben op de beoefening van amateurkunsten. Ouders stimuleren hun kinderen (on)bewust bepaalde activiteiten te doen en anderen juist niet te doen. We onderzoeken de invloed van de ouderlijke participatie op enerzijds het ooit beoefenen van amateurkunsten door de respondent en anderzijds op het beoefenen van amateurkunsten op de leeftijd van 6 tot 18 jaar, het moment waarop de ouders ook participeerden.

Vooraleer in te gaan op de intergenerationale overdracht van amateurkunsten, bespreken we eerst de amateurkunstbeoefening van de ouders op het moment dat de respondent jonger was dan 18 jaar. Tabel 6.8 geeft weer dat 12% van de ouders met muziek bezig waren tijdens de jeugdijaren van de respondent. Eveneens 12% van de respondenten zegt dat hun ouders bezig waren met beeldende kunst toen ze tussen 0 en 18 jaar waren. 10% was bezig met zang, 8% met beeldexpressie en dans, 6% met theater of toneel en 4% met schrijven. Slechts weinig ouders beoefenen uitsluitend op dit moment amateurkunsten en hebben dat vroeger nooit gedaan. Indien de ouders momenteel amateurkunsten beoefenen, dan deed men dat blijkbaar ook al tijdens de jeugdijaren van de respondent. Vandaar ook dat we voor het vervolg van de analyses verder werken met het ooit beoefenen van amateurkunsten door de ouders, zowel tijdens de jeugd van de respondent als nu.

Tabel 6.8: Amateurkunstbeoefening door de ouders tijdens de jeugdijaren (0 tot 18 jaar) van de respondent (in %) (N=2068) (Bron: AK bevolkingsonderzoek)

	Component-lading	Nooit gedaan	Ooit tijdens jeugd van respondent gedaan	Enkel nu, niet tijdens jeugd gedaan
Zang	0,663	89,1	9,5	1,4
Muziek	0,592	86,9	12,1	0,9
Schrijven	0,553	95,5	3,9	0,5
Beeldende kunst	0,530	86,7	11,6	1,7
Theater/toneel	0,514	93,7	5,7	0,7
Beeldexpressie	0,491	90,7	8,0	1,3
Dans	0,440	90,0	8,4	1,7
Eigenwaarde	2,08			
R ²	0,297			

De beoefening van amateurkunsten door de ouders, tijdens de jeugd van de respondent (0-18 jaar) of nu, heeft een duidelijke invloed op de beoefening van creatieve activiteiten door de respondenten (nu of vroeger). Er is bovendien een opvallende inhoudelijke samenhang. Dit blijkt uit de invloed van het ooit beoefenen van creatieve activiteiten van de ouders op zowel het beoefenen van amateurkunsten tijdens de jeugdijaren, het moment waarop de ouders ook participeerden (tabel 6.9), als op het ooit beoefenen van amateurkunsten door de respondent (tabel 6.10, zie p. 174).

We beginnen met de invloed van de participatie van de ouders tijdens de jeugdijaren van de respondent (0 tot 18 jaar) op de participatie van hun kinderen in diezelfde periode (6 tot 18 jaar) (tabel 6.9).

We stellen een duidelijk inhoudelijk verband vast tussen de participatie van de ouders aan amateurkunsten en deze van hun kinderen. Zo is de kans dat kinderen film- en videokunst beoefenen, kunstfotografie doen, bezig zijn met multimedia en computerkunst, schilderen, tekenen, ... groter als hun ouders op dat moment aan beeldexpressie deden. 2 à 3% van de respondenten van wie de ouders nooit aan beeldexpressie deden, beoefenden tijdens hun jeugdijaren creatieve kunstfotografie, film, video, multimedia of computerkunst, terwijl dit bij de respondenten van wie de ouders wel aan beeldexpressie doen of deden tussen de 7 en 9% is. Schilderen en tekenen werd door 16% van de respondenten van wie de ouders nooit aan beeldexpressie deden, gedaan toen ze zes tot achttien jaar waren. Bij de respondenten met ouders die wel aan beeldexpressie deden, heeft 31% getekend en geschilderd tijdens hun tienerjaren.

Creatief schrijven komt vaker voor bij kinderen waarvan de ouders ook schrijven en kinderen van ouders die dansen, doen dat zelf ook vaker. Terwijl 29% van de respondenten met ouders die creatief schrijven ook deze hobby beoefenen, is dit bij de respondenten van wie de ouders dit niet doen slechts 8%. Vergelijkbare percentages vinden we met betrekking tot dansen. 13% van de respondenten met ouders die nooit dansen hebben zelf als kind gedanst, tegen 29% van de respondenten met ouders die wel dans(t)en.

Ouders die zingen zetten ook hun kinderen aan om te zingen en een muziekinstrument te spelen, bovenal in klassieke muziek, harmonie of fanfare. 37% van de respondenten van wie de ouders nu of tijdens de jeugdijaren van de respondent zongen, zong in zijn tienerjaren, tegen 12% van de respondenten van wie de ouders nooit zongen. De invloed op het bespelen van een muziekinstrument en het spelen van klassieke muziek is kleiner maar toch nog significant. Respectievelijk 36% en 17% van de respondenten van wie de ouders zongen, bespeelden een muziekinstrument of klassieke muziek tijdens hun jeugdijaren, tegen respectievelijk 17% en 6% van de respondenten van wie de ouders niet zongen.

Ouders die beeldende kunst beoefen(d)en hebben een positieve invloed op een aantal creatieve activiteiten van hun kinderen, met name kunstfotografie, schilderen, tekenen, beeldhouwen, dansen, toneel spelen, het bespelen van een muziekinstrument, pop- en rockmuziek spelen en creatief schrijven. Zo schilderden en tekenden meer dan vier op tien respondenten van wie de ouders op dat moment met beeldende kunsten bezig waren, tegen 13% van de respondenten van wie de ouders dat niet deden. Slechts 3% van de respondenten wiens ouders aan beeldende kunst deden, deed aan beeldhouwen, tegen 13% van de respondenten wiens ouders wel aan beeldende kunsten deden. De podiumkunsten zoals dansen en toneel of theater spelen werd door respectievelijk 13% en 8% van de respondenten van wie de ouders geen beeldende kunsten deden, beoefend tijdens hun jeugdijaren, tegen respectievelijk 28% en 18% van de respondenten wiens ouders wel beeldende kunsten deden. Hetzelfde stramien vinden we terug wat het spelen van muziek betreft. Respectievelijk 16% en 4% van de respondenten die geen beeldende kunst deden, speelde een muziekinstrument en pop- of rockmuziek tijdens de jeugdijaren, tegen respectievelijk 35% en 11% van de respondenten die wel actief met beeldende kunst bezig waren.

Tabel 6.9: Verband tussen participatie van de ouders tijdens de jeugdijaren van de respondent (0 tot 18 jaar) en participatie van de respondent tijdens de periode van 6 tot 18 jaar (in %) (N=2068) (Bron: AK bevolkingsonderzoek)

Ouders actief tijdens de jeugd van respondent op vlak van:		Respondent actief als kind op vlak van:					
		Dansen	Toneel, theater, ...	Creatieve kunstfotografie	Film, video	Multimedia of computerkunst	Schilderen, tekenen, ...
Beeldexpressie	Nee	14,4	8,5	1,7	1,6*	2,9	15,6
	Ja	20,3	13,9	8,5	6,9	7,4	30,7
Schrijven	Nee	14,7	8,6	2,2	1,9	3,2	16,4
	Ja	20,4	17,3	5,2	6,1	6,2	32,0
Dansen	Nee	13,4	8,7	2,0	2,0	3,2	16,4
	Ja	29,2	11,6	5,1	3,5	5,6	21,8
Zang	Nee	14,2	8,0	2,2	2,0	3,2	15,7
	Ja	22,1	16,7	3,3	2,8	4,3	28,1
Beeldende kunst	Nee	13,0	7,6	1,7	1,6	3,0	13,3
	Ja	28,1	17,7	6,0	5,2	5,4	41,0
Theater	Nee	14,9	8,0	2,2	2,0	3,5	17,0
	Ja	16,9	23,7	3,6	2,7	1,3	16,3
Muziek	Nee	13,8	8,1	2,0	1,8	3,1	15,5
	Ja	23,4	14,8	4,1	3,8	5,4	27,0
Totaal		15,1	8,9	2,3	2,1	3,4	17,0

*Statistisch significante verschillen zijn gearceerd $p < 0.05$

Kinderen van wie de ouders theater speelden, speelden vroeger tussen hun 6de en 18de jaar vaker toneel (24%) dan de respondenten van wie de ouders geen theater speelden (8%).

Ten slotte zetten ouders die muziek maken hun kinderen, bewust of onbewust, aan om te dansen (23% tegen 14%) en om zelf muziek te maken, zowel het bespelen van een muziekinstrument (41% tegen 15%), als pop- en rockmuziek (10% tegen 4%), folk, blues en jazzmuziek (4% tegen 1%) als klassieke muziek (16% tegen 6%) te spelen.

We gaan vervolgens na of de invloed van de ouderlijke participatie blijft bestaan als we ons niet enkel beperken tot het beoefenen van amateurkunsten op hetzelfde moment dat de ouders ook bezig waren met creatieve activiteiten. We onderzoeken dus de impact van de ouderlijke creatieve participatie op het ooit beoefenen van een creatieve activiteit door de respondent. Tabel 6.10 toont dat er een duidelijke samenhang is tussen de ouderlijke participatie en deze van de respondent.

Beeldhouwen	Zingen	Muziek- instrument bespelen	Pop- of rockmuziek spelen	Folk, blues of jazzmuziek spelen	Klassieke muziek	Creatief schrijven	Creatief werken met textiel
3,9	13,9	17,6	4,2	1,4	6,2	8,8	8,4
8,4	19,3	29,7	6,9	1,5	12,4	14,4	14,9
4,1	13,8	18,0	4,2	1,3	6,2	8,3	8,5
11,2	29,6	35,7	10,2	3,1	19,4	28,9	20,6
4,2	13,4	18,2	4,1	1,2	6,5	8,8	8,7
6,7	23,9	23,8	6,7	2,5	10,1	12,9	12,2
3,7	11,7	16,7	4,2	1,3	5,6	8,7	8,8
10,0	36,7	36,1	6,1	2,4	17,0	14,2	11,4
3,1	12,9	16,4	3,5	1,3	5,9	7,3	7,6
12,9	25,0	34,8	10,8	2,6	13,3	22,5	18,9
4,4	13,4	18,2	4,4	1,4	6,5	8,8	8,9
4,7	28,5	26,1	5,0	1,1	10,4	16,4	11,3
4,0	12,6	15,3	3,6	1,0	5,5	8,4	8,6
7,0	26,8	41,0	9,8	3,7	15,5	15,0	12,9
4,4	14,4	18,7	4,4	1,4	6,8	9,3	9,1

De kans dat respondenten aan beeldexpressie doen of hebben gedaan, is significant groter als hun ouders ook aan beeldexpressie doen of deden. 47% van de respondenten van wie de ouders ooit aan beeldexpressie hebben gedaan, hebben eveneens aan beeldexpressie gedaan. Hiertegenover staat dat slechts 21% van de respondenten met ouders die zich nooit met beeldexpressie bezighielden, aan beeldexpressie doen of deden.

Dit is ook het geval voor schrijven (75% tegenover 38%), dans (56% tegenover 32%), zang (43% tegenover 18%), beeldende kunst (69% tegenover 38%), theater (38% tegenover 14%) en muziek (56% tegenover 26%). Het beoefenen van beeldende kunst door de ouders bevordert bovendien niet alleen het beoefenen van beeldende kunst bij de respondenten, maar ook de andere creatieve activiteiten zoals schrijven, dans, theater en muziek.

Tabel 6.10: Verband tussen ouders die nu of tijdens de jeugd jaren van de respondent (0-18 jaar) amateurkunst beoefenen en de beoefening van amateurkunst door de respondent vroeger of nu (in %) (N=2068) (Bron: AK bevolkingsonderzoek)

Ooit beoefenen van AK door de ouders		Nu of vroeger beoefend respondent						
		Beeld-expressie	Schrijven	Dans	Zang	Beeldende kunst	Theater	Muziek
Beeld-expressie	nooit gedaan	21,4*	38,0	33,5	20,3	40,0	14,5	28,1
	tijdens jeugd resp. of nu	46,6	55,8	41,2	28,8	61,1	23,9	44,5
Schrijven	nooit gedaan	23,2	38,0	33,6	20,2	40,8	14,9	28,6
	tijdens jeugd resp. of nu	35,7	75,2	45,1	38,6	67,0	26,7	53,1
Dans	nooit gedaan	22,9	38,1	31,7	19,9	41,3	14,6	28,6
	tijdens jeugd resp. of nu	31,5	53,2	55,9	32,3	47,3	21,9	40,3
Zang	nooit gedaan	22,1	37,4	33,2	18,3	40,3	13,7	27,1
	tijdens jeugd resp. of nu	36,3	56,3	42,2	42,5	54,6	28,1	50,4
Beelden-de kunst	nooit gedaan	21,2	35,3	31,7	19,4	37,6	13,1	26,1
	tijdens jeugd resp. of nu	39,4	66,0	49,2	32,2	68,5	29,6	53,2
Theater	nooit gedaan	23,3	38,9	33,5	19,7	41,2	13,8	28,5
	tijdens jeugd resp. of nu	31,0	51,4	42,4	37,9	52,8	38,0	45,6
Muziek	nooit gedaan	22,3	37,3	32,4	18,8	39,9	14,3	25,7
	tijdens jeugd resp. of nu	34,3	55,6	44,9	35,3	55,9	21,9	55,8
Totaal		23,8	39,7	34,2	21,1	42,1	15,4	29,7

*Statistisch significante verschillen zijn gearceerd ($p < 0.05$)

6.2.3 Impact van het ooit gevolgd hebben van een DKO-opleiding op de beoefening van amateurkunsten

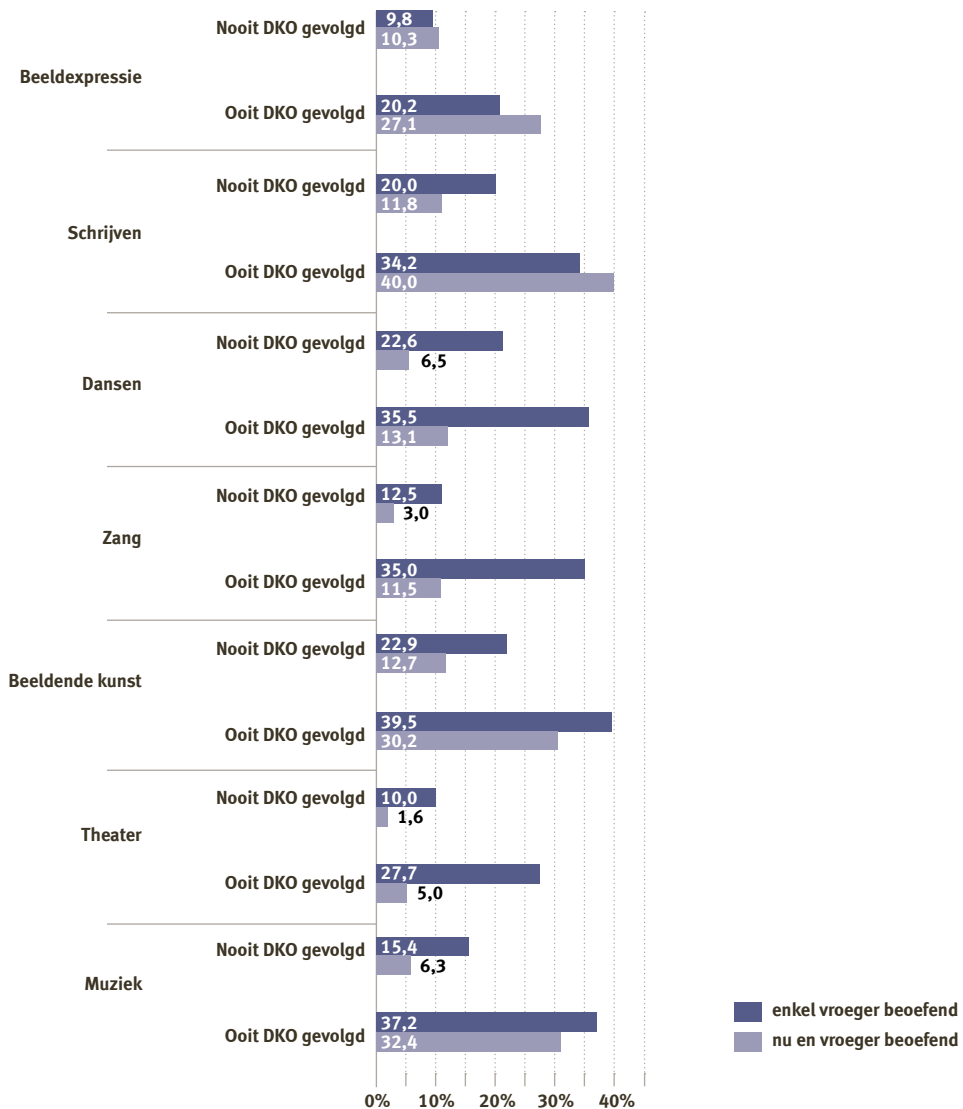
Het beoefenen van amateurkunsten wordt niet alleen beïnvloed door de creatieve activiteiten van de ouders (rolmodel functie) en de receptieve cultuurparticipatie van de respondent tijdens zijn jeugd jaren. Ook het volgen van een opleiding in het DKO kan een aanzet of stimulans zijn (geweest) om amateurkunsten te beoefenen.

Tabel 6.11 toont in ieder geval dat het ooit gevolgd hebben van een opleiding in het DKO een sterke invloed heeft op het beoefenen van amateurkunsten. Niet minder dan 64% van de respondenten die ooit DKO hebben gevolgd is een frequente beoefenaar van amateurkunsten tegen slechts 20% van de mensen die nooit een opleiding in het DKO hebben gevolgd. Omgekeerd heeft 35% van de mensen die nooit DKO hebben gevolgd, nooit een creatieve hobby beoefend.

Tabel 6.11: Verband tussen het volgen van een DKO-opleiding en het beoefenen van amateurkunsten (rijpercentages) (N=2117) (Bron: AK bevolkingsonderzoek)

	Nooit een creatieve hobby beoefend	Vroeger een creatieve hobby beoefend, maar nu niet meer	Occasionele beoefenaar van amateurkunsten	Frequente beoefenaar van amateurkunsten
Nooit DKO gevolgd	34,9	34,0	11,4	19,8
Ooit DKO gevolgd	0,0	27,3	9,0	63,7
Totaal	30,4	33,1	11,1	25,5

Figuur 6.13: Verband tussen het ooit volgen van een DKO-opleiding en het beoefenen van amateurkunsten (Bron: AK Bevolkingsonderzoek)

Als we een opsplitsing maken per discipline, stellen we vast dat de invloed van het DKO overall geldt. 74% van de respondenten die ooit DKO volgden, heeft ooit geschreven, 34% heeft dat vroeger gedaan, vier op tien heeft vroeger geschreven en doet dat nu nog steeds. Slechts 22% van diegenen die nooit zo'n opleiding volgden, heeft ooit aan creatief schrijven gedaan.

Zeven op tien van de respondenten die ooit DKO volgden, is ooit creatief bezig geweest met muziek (37% vroeger en 32% vroeger en nu), tegenover 22% van de respondenten die nooit een opleiding volgden. Het volgen van een DKO-opleiding heeft eveneens een invloed op het ooit beoefenen van zang, al is de blijvende invloed minder groot. 46% van de DKO-ers heeft ooit gezongen, 35% enkel vroeger, 12% zowel vroeger als nu. Van de niet-DKO-ers heeft slechts 16% ooit gezongen.

De blijvende invloed van het volgen van een DKO-opleiding is vooral sterk voor het beoefenen van schrijven, beeldende kunst en muziek. Tussen 30 à 40% van de DKO'ers houdt zich momenteel nog bezig met deze creatieve activiteiten, tegen ongeveer 10% van de niet-DKO'ers.

Richtingspecifieke verschillen?

Aan de hand van secundaire analyses op basis van de survey *Cultuurparticipatie in Vlaanderen 2003-2004*, houden we ook rekening met de gevolgde richting in het DKO. Een opsplitsing volgens de beoefende richting in het DKO maakt duidelijk dat we de invloed van het volgen van een DKO-opleiding terugvinden bij de verschillende richtingen. **We stellen telkens vast dat -ongeacht de richting- een duidelijke meerderheid van de ex-DKO studenten momenteel frequent amateurkunst beoefent.**

Tabel 6.12: Huidige intensiteit van beoefening van ex-DKO leerlingen: vergelijking volgens richting van het DKO (rijpercentages) (Bron: CPS 2003-2004)

	Frequente Beoefenaars	Occasionele beoefenaars	Niet-beoefenaars	Totaal (N)
DKO vroeger muziek	44,5	27,7	27,7	100 (137)
DKO vroeger dans	44,9	24,5	30,6	100 (49)
DKO vroeger beeldende kunst	43,4	19,8	36,8	100 (106)
DKO vroeger woordkunst	46,0	21,6	32,4	100 (37)
Totaal	41,1	24,1	34,8	100 (253)

Voor iedere discipline vinden we dat ex-DKO-leerlingen (nog steeds) zeer actief zijn op het vlak van amateurkunstbeoefening. Het DKO speelt met andere woorden een zeer stimulerende rol op vlak van amateurkunstbeoefening in het algemeen. Ook ander onderzoek onderstreept deze stimulerende rol van het DKO. Zo vonden Lievens, De Meulemeester en Waeghe (2005, p.74) een sterk effect van het ooit gevolgd hebben van DKO op zeer diverse vormen van receptieve cultuurparticipatie. Een effect dat overeind blijft na controle voor diverse achtergrondkenmerken (cfr. Kracman, 1996).

De positieve samenhang tussen het ooit gevolgd hebben van DKO en huidige participatie staat dus vast. Maar beoefenen deze ex-DKO-leerlingen dan nog steeds dezelfde hobby als degene waarvoor ze DKO volgden? Tabel 6.13 brengt dit in kaart.

Voor de ex-DKO leerlingen in de muziek merken we dat iets minder dan de helft van de ex-leerlingen (44,5%) momenteel nog een muziekinstrument bespeelt of zingt. Ongeveer 27% van hen is momenteel nog actief op vlak van amateurkunst, maar dan wel in een andere sector, terwijl circa 28% niet meer actief is op vlak van amateurkunsten.

Bij dans merken we een afwijkend patroon. Daar gaat het slechts om 18,6% van de ex-DKO leerlingen in de dans die momenteel nog actief danst. Iets meer dan de helft is nog actief op vlak van amateurkunst, maar dan wel in een andere sector. Zo'n 30% beoefent geen amateurkunst meer.

Ex-DKO-leerlingen in de beeldende kunsten zijn daarentegen vaker actief in dezelfde of gelijkaardige disciplines. 47% van hen beoefenden in de zes maanden voorafgaand aan de bevraging nog fotografie, schilderen, beeldhouwen of textiele kunsten. Een kleine 16% van deze ex-leerlingen is nog actief in de amateurkunstensector, maar legt zich op een andere discipline toe, terwijl iets meer dan een derde niet meer actief is in de amateurkunsten.

Voor ex-DKO leerlingen die woordkunst volgden, constateren we dat ongeveer 30% nog actief is op vlak van toneel of schrijven. 37% van deze ex-leerlingen is actief in de sector van de amateurkunsten zij het in een andere deelsector, terwijl ongeveer een derde van hen niet meer actief is in de sector van de amateurkunsten.

Tabel 6.13: Huidige status van beoefening in verhouding tot de discipline waarvoor men DKO volgde (rijpercentages) (Bron: CPS 2003-2004)

	Huidige status van beoefening			Totaal (N)
	Actief in zelfde sector	Actief in andere sector	Geen beoefening	
DKO vroeger muziek	44,5	27,4	28,1	100 (136)
DKO vroeger dans	18,6	51,2	30,2	100 (48)
DKO vroeger beeldende kunst	47,2	15,9	36,8	100 (106)
DKO vroeger woordkunst	30,2	37,0	32,8	100 (37)

6.2.4 Een afweging van de beïnvloedende factoren

In dit deel onderzoeken we welke van de hiervoor besproken elementen het meest bijdragen tot de huidige beoefening van creatieve hobby's. We doen dit op basis van het bevolkingsonderzoek. Het gaat om het vroeger beoefenen van een creatieve hobby, het (nu of vroeger) volgen van een opleiding in of buiten het DKO, het (ooit) beoefenen van amateurkunsten door de ouders en de cultuurparticipatie van de respondent op de leeftijd tussen 12 en 14 jaar. In een eerste model worden de participatievariabelen ingevoerd, in een tweede model worden ter controle de belangrijkste achtergrondkenmerken (leeftijd, geslacht en onderwijsniveau) ingevoerd. Het zou immers kunnen dat de DKO'ers meer kans hebben nu een creatieve hobby uit te oefenen, maar dat deze relatie te verklaren is door het feit dat ze hoger opgeleid zijn dan niet-DKO'ers. Het volgen van een DKO-opleiding op zich zou bovendien ook beïnvloed kunnen zijn door de rolmodelfunctie of het socialiserende effect van de participatie van de ouders. Een multivariaat model houdt rekening met al deze effecten.

Tabel 6.14: Momenteel beoefenen van een creatieve hobby (logistische regressie)
(Bron: AK bevolkingsonderzoek)

	Model 1			Model 2		
	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)
Vroeger amateurkunst beoefend (0=niet)	1,129	0,000	3,093	1,143	0,000	3,137
Ooit DKO gevolgd (0=nooit)	0,833	0,000	2,300	0,707	0,000	2,028
Ooit opleiding buiten DKO gevolgd (0=nooit)	1,011	0,000	2,749	1,016	0,000	2,761
Ooit amateurkunst beoefend door ouders (0=nooit)	0,206	0,001	1,228	0,191	0,002	1,210
Cultuurparticipatie tussen 12 en 14 jaar	0,082	0,000	1,085	0,015	0,566	1,015
Opleiding (0=max sec)				0,256	0,052	1,292
Leeftijd				-0,026	0,000	0,974
Geslacht (0=man)				0,038	0,745	1,038
Constante	-1,839	0,000	0,159	-0,498	0,037	0,608
Nagelkerke R ²			24,2			27,6

Het beoefenen van amateurkunsten in het verleden heeft het sterkste effect op de deelname aan amateurkunsten (na controle voor de andere opgenomen variabelen). Het ooit gevolgd hebben van kunsteducatie buiten het DKO heeft eveneens een zeer sterke invloed op de huidige deelnamekansen. De invloed van het ooit gevolgd hebben van een DKO opleiding is iets kleiner maar toch nog statistisch significant. Daarnaast stellen we vast dat ook de beoefening van amateurkunsten door de ouders een betekenisvol effect heeft op de huidige beoefening van amateurkunsten.

Deze sociale overerving werd reeds in eerder onderzoek vastgesteld met betrekking tot het lidmaatschap van verenigingen (Smits, 2009) en smaakvoorkeuren (Siongers, 2007). Ten slotte stellen we vast dat de cultuurparticipatie tussen 12 en 14 jaar geen directe invloed heeft op het uitoefenen van creatieve hobby's maar dat dit effect te verklaren is door het feit dat de jongere respondenten in hun tienerjaren vaker aan cultuurparticipatie deden dan de oudere respondenten.

6.3 DREMPELS VOOR EX-BEOEFENAARS

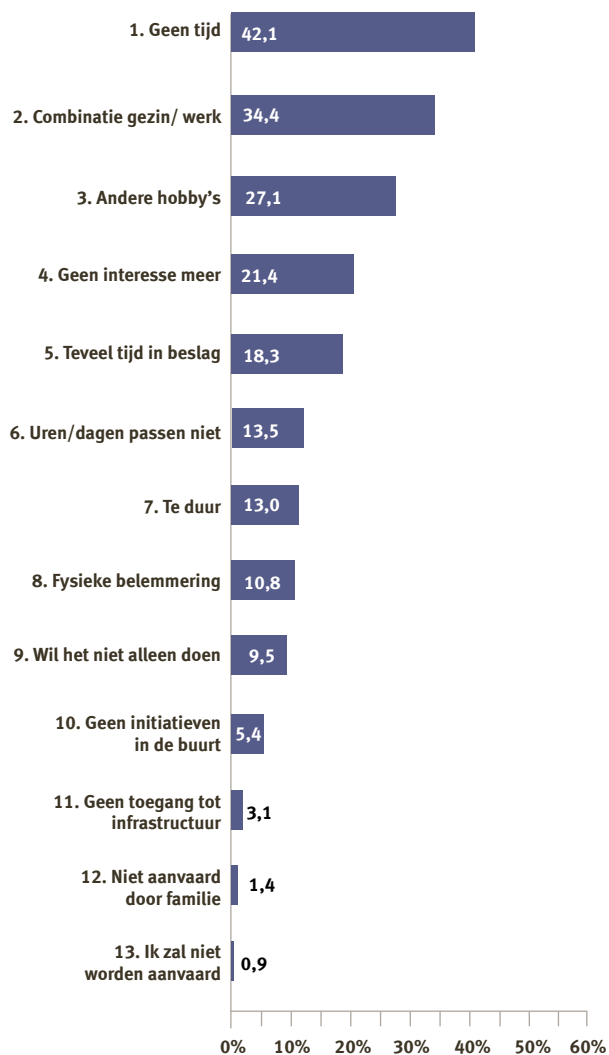
6.3.1 Algemeen

Hieronder bespreken we de redenen die ex-beoefenaars aangeven waarom ze zijn gestopt met hun creatieve activiteiten. In het bevolkingsonderzoek werden dertien mogelijke redenen aangegeven waarvan men er hoogstens drie mocht aanduiden.

1.	Ik heb er geen tijd meer voor
2.	Het is moeilijk te combineren met mijn gezin en/of werk
3.	Ik heb andere hobby's
4.	Het interesseert me niet meer
5.	Het neemt teveel tijd in beslag
6.	De uren en/of dagen passen me niet
7.	Het is te duur
8.	Ik heb fysiek niet de mogelijkheid om een bepaalde creatieve activiteit te beoefenen (gezondheidsredenen of handicap)
9.	Ik geen andere mensen ken die een creatieve activiteit beoefenen en/of ik wil er niet alleen aan beginnen
10.	Er zijn in mijn directe omgeving geen initiatieven of groepen te vinden om me bij aan te sluiten
11.	Ik heb geen toegang tot de nodige infrastructuur (ruimte en/of materiaal) en/of informatie om een bepaalde creatieve activiteit uit te oefenen
12.	Het wordt niet door mijn familie of vrienden aanvaard
13.	Ik denk dat ik niet zal aanvaard worden door zij die het al beoefenen

De vaakst aangehaalde redenen om te stoppen met de creatieve hoofdactiviteit, zijn het gebrek aan tijd, de combinatie met gezin en werk en het feit dat andere hobby's in de plaats kwamen. Dit blijkt eveneens uit de hogere subjectieve tijdsdruk van de ex-beoefenaars (zie hoofdstuk 7). **Drempels met een eerder sociaal karakter zoals het niet aanvaard worden (0,9%), of het niet aanvaard worden door familie en vrienden (1,4%) spelen een zeer minimale rol.**

Figuur 6.14: Drempels voor ex-beoefenaars: percentages (bron: AK bevolkingsonderzoek, n=494)

6.3.2 Drempels volgens hoofdiscipline

We bespreken hieronder alle gegevens, maar wensen de lezer wel te wijzen op de kleine aantallen voor bepaalde disciplines. De gegevens die eigenlijk op te kleine aantallen gebaseerd zijn om betrouwbare uitspraken te doen, worden in tabel 6.15 in een kleiner lettertype weergegeven.

Het zijn voornamelijk disciplines zoals theater (52,4%) en beeldende kunst (52,2%) waar tijdsgebrek één van de drie voornaamste redenen om te stoppen vormde. Zangers halen in vergelijking met de andere disciplines tijdsgebrek het minst aan als een verklaring voor het stopzetten van de creatieve activiteit. Ook de combinatie met werk en gezin wordt door ex-beoefenaars van theater (47,6%) en beeldende kunst (43,0%) zeer vaak aangehaald. Wellicht speelt hier de intensiteit van theaterbeoefening (repeteren, tekst van buiten leren enz.) een rol, maar ook het feit dat het een groepsactiviteit betreft waarbij de beoefenaars in kwestie op bepaalde, niet altijd zelfgekozen tijdstippen dienen aanwezig te zijn en verantwoording aan elkaar dienen af te leggen. Bij beeldende kunst zorgt ook de oververtegenwoordiging van vrouwen (70,6%) ervoor dat de combinatie met werk en gezin vaak als drempel wordt aangehaald. Ondanks de opkomst van het tweeverdienersmodel, is het nog altijd zo dat vrouwen hoofdzakelijk de zorg voor het huishouden en de kinderen op zich nemen (Koelet, 2005). Vanuit eenzelfde oogpunt verklaren we ook dat 43% van de dansers aangeeft te zijn gestopt omwille van de combinatie gezin/werk. De vrouwen maken ook hier de overgrote meerderheid uit: 68,7%.

De respondenten die aangeven te zijn gestopt met hun creatieve hoofdactiviteit omwille van een andere hobby, vinden we het meest terug bij de creatieve activiteiten die voornamelijk door mannen worden beoefend: beeldexpressie, muziek en schrijven (zie ook volgende paragrafen). Voor beeldexpressie geeft 47% van de respondenten aan te zijn gestopt omwille van een andere hobby, bij muziek is dat 43% en voor de schrijvers is dit 38,5%.

Van alle respondenten die stellen te zijn gestopt omdat ze geen interesse meer hebben in de activiteit, springen voornamelijk diegenen die schrijven in het oog. De respondenten die theater spelen, geven daarnaast vaak aan te zijn gestopt omdat ze het niet alleen willen doen (28,6%), de dansers en zangers omdat de uren/dagen niet pasten. Het betreft hier waarschijnlijk mensen die deze creatieve activiteiten in een georganiseerd (DKO, cursus) verband beoefenden.

Tabel 6.15: Drempels volgens hoofdiscipline: percentages (Bron: AK bevolkingsonderzoek)

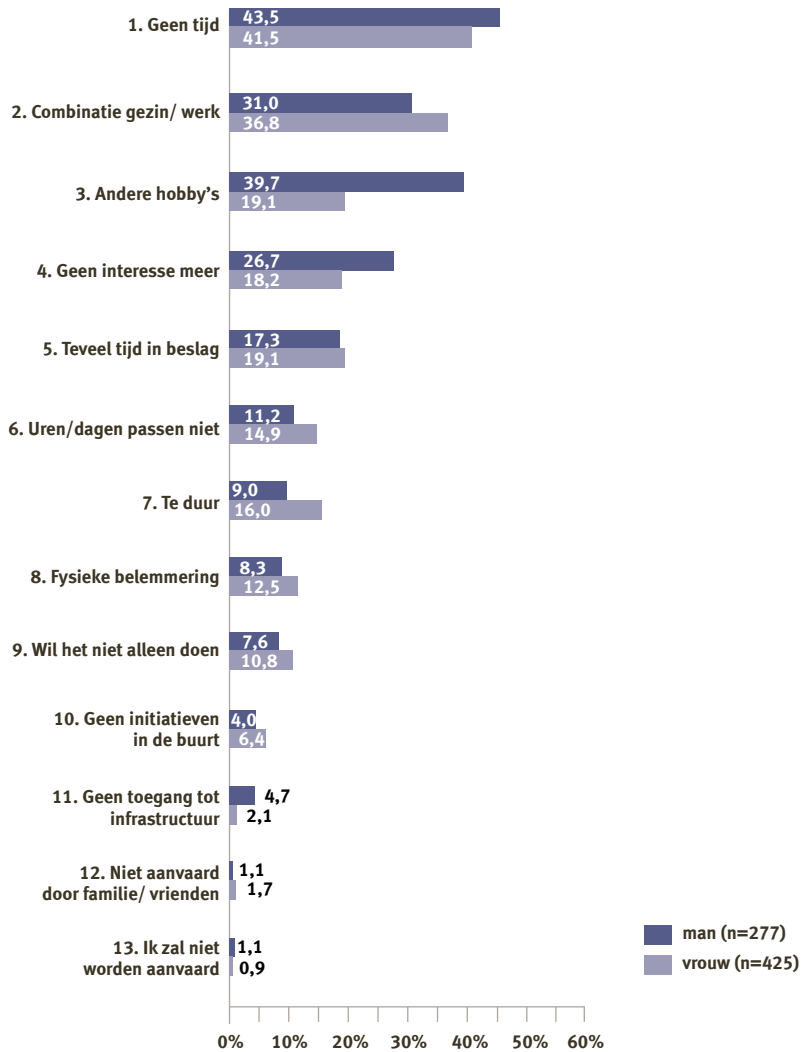
Redenen	Algemenen (N=494)	Beeldexpressie (N=34)	Schrijven (N=31)	Dans (N=102)
1. Geen tijd	42,1	47,1	48,4	45,6
2. Combinatie gezin/werk	34,4	32,4	32,3	43,1
3. Andere hobby's	27,1	47,1	38,7	26,5
4. Geen interesse meer	21,4	26,5	35,5	20,6
5. Te veel tijd in beslag	18,3	23,5	22,6	11,8
6. Uren/dagen passen niet	13,5	17,6	9,7	20,6
7. Te duur	13,0	11,8	16,1	14,6
8. Fysieke belemmering	10,8	5,9	3,2	12,6
9. Wil het niet alleen doen	9,5	5,9	16,1	10,7
10. Geen initiatieven in de buurt	5,4	11,8	0,0	9,7
11. Geen toegang tot infrastructuur	3,1	0,0	3,2	1,9
12. Niet aanvaard door familie/vrienden	1,4	0,0	0,0	3,9
13. Ik zal niet worden aanvaard	0,9	0,0	3,2	1,9

Zang (N=32)	Beeldende kunst (N=186)	Theater (N=21)	Muziek (N=88)
31,3	52,2	52,4	43,2
29,0	43,0	47,6	35,2
21,9	22,6	28,6	43,2
25,0	18,3	23,8	29,9
12,5	23,7	14,3	25,0
21,9	12,9	14,3	9,1
9,4	14,0	4,8	11,4
16,1	8,1	4,6	8,0
15,6	10,8	28,6	8,0
6,3	5,4	4,8	4,6
3,1	2,7	4,8	5,7
0,0	1,6	4,8	1,1
3,1	0,5	0,0	0,0

6.3.3 Drempels bivariaat

De redenen om te stoppen met het beoefenen van creatieve hobby's liggen voor mannen en vrouwen iets anders. Hoewel beiden voornamelijk aangeven te zijn gestopt wegens tijdsgebrek, zijn er voor beiden nog andere specifieke redenen die meespelen. Zo geven vrouwen meer aan te zijn gestopt vanwege de combinatie met gezin en werk (36,8% tegenover 31,0% van de mannen), en vonden zij hun creatieve hobby iets vaker te duur dan mannen (16,0% tegen 9,0%). Mannelijke respondenten die zijn gestopt, deden dit beduidend vaker uit een verlies in interesse (26,7% tegen 18,2% bij de vrouwen) en het hebben van andere hobby's (39,7% tegen 19,1%).

Figuur 6.15: Drempels volgens geslacht: percentages (bron: AK bevolkingsonderzoek)

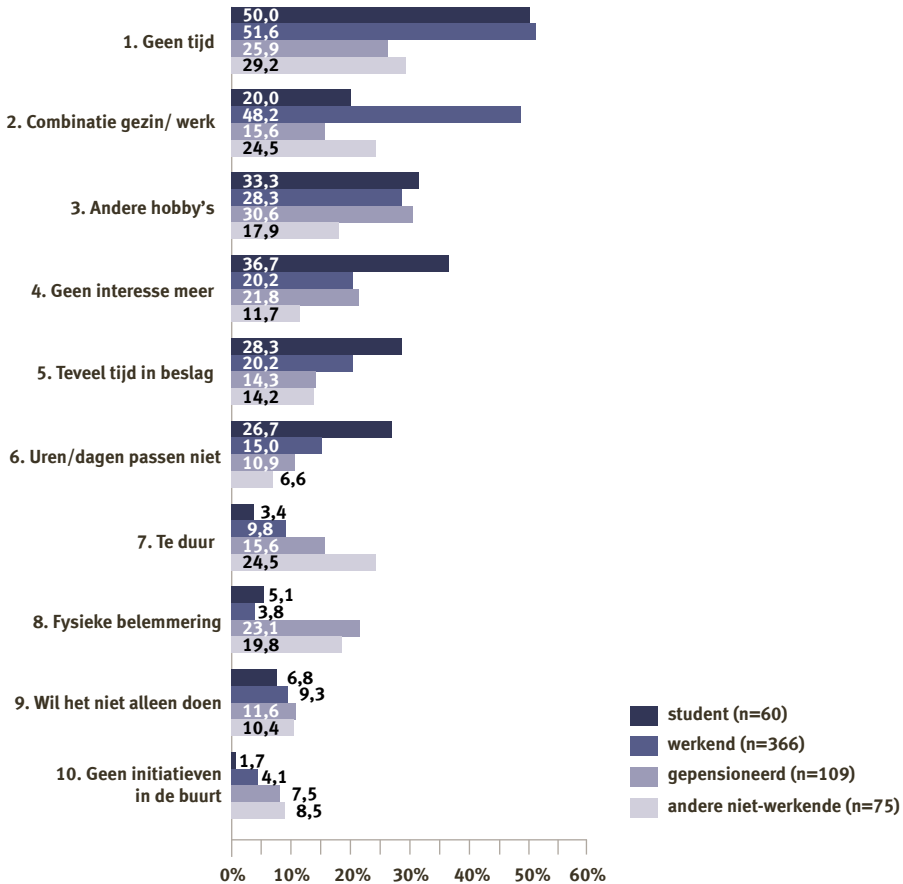

Zowel bij studenten als werkenden geeft ongeveer de helft aan met hun creatieve hobby te zijn gestopt omwille van tijdsgebrek. Bij de gepensioneerden en niet-werkenden is dit maar voor één op vier het geval. Dat tijdsgebrek kan in verband gebracht worden met de combinatie gezin/werk: 48,2% van de werkenden verwijst hiernaar. Studenten daarentegen geven aan dat hun creatieve hobby('s) teveel tijd in beslag nam(en) (28,4%), en dat de uren en dagen niet goed meer pasten (26,7%). Daarnaast spelen een verlies in interesse (36,7%), en het hebben van andere hobby's (33,7%) ook een rol in hun beslissing te stoppen. Dit laatste geldt ook voor de andere respondentengroepen, hoewel daar een verlies in interesse veel minder aan de orde is.

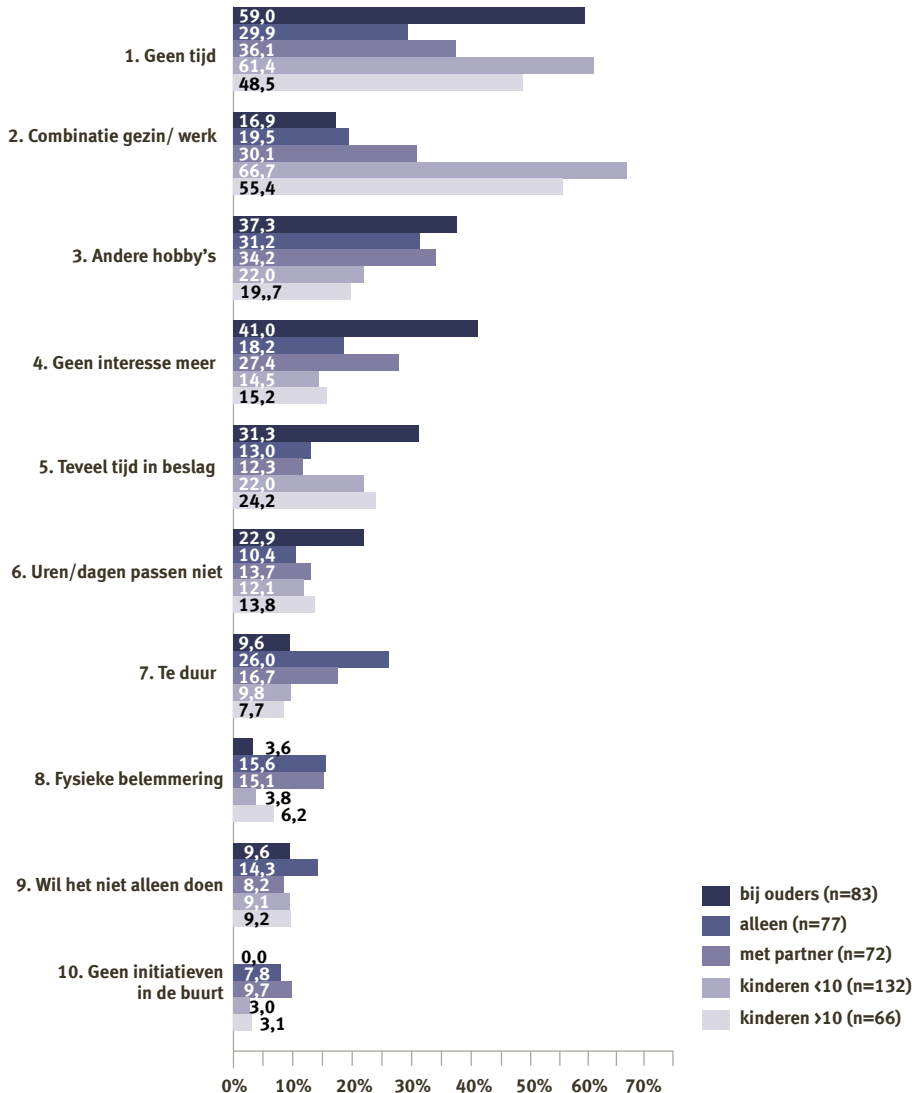
Gepensioneerden en niet-werkenden verschillen van de studenten en werkende ex-beoefenaars in het feit dat zij vaker omwille van fysieke belemmeringen (ziekte, invaliditeit,...) stoppen met hun creatieve hobby. Daarnaast duiden zij ook vaker aan dat hun hobby te duur geworden was.

Figuur 6.16: Drempels volgens statuut: percentages (bron: AK bevolkingsonderzoek)

Zoals in figuur 6.17 duidelijk wordt, geeft twee derde van de ex-beoefenaars met kinderen jonger dan tien jaar aan te zijn gestopt omwille van de moeilijkheid om de activiteiten met gezin en werk te combineren. Deze reden wordt ook nog door 54,8% van de ex-beoefenaars met kinderen ouder dan tien jaar aangeduid. De redenen die studenten aangeven in figuur 6.16 komen sterk overeen met de redenen die worden aangestipt door de ex-beoefenaars die nog bij de ouders inwonen (figuur 6.17) (geen tijd, neemt teveel tijd in beslag, geen interesse meer, uren/dagen passen niet meer).

Figuur 6.17: Drempels volgens gezinssituatie: percentages (bron: AK bevolkingsonderzoek)

7. CORRELATEN

In dit hoofdstuk gaan we dieper in op een aantal kenmerken die mogelijk samenhangen (correleren) met amateurkunstbeoefening. De bedoeling is om voor een reeks correlaten na te gaan of amateurkunstenaars erop verschillen van niet-amateurkunstenaars. In eerste instantie maken we de vergelijking naar intensiteit van amateurkunstbeoefening (nooit, vroeger wel, occasioneel, frequent) wat subjectieve gevoelens van tijdsdruk betreft. Vervolgens komen een aantal eerder sociologische variabelen aan bod zoals de grootte van het vrijetijdsnetwerk en de mate waarin men steun vindt in zijn sociaal netwerk (social support). Ten slotte komen een aantal psychologische variabelen aan bod zoals zelfbeeld en de mate van zelfontplooiing.

In hoofdstuk acht vervolledigen we de vergelijking tussen beoefenaars en niet-beoefenaars van amateurkunsten door na te gaan of er verschillen bestaan in attitudes met betrekking tot sociale integratie, anomie en verschillende aspecten van kunst en cultuur.

Voor we van start gaan wijzen we er nogmaals op dat we nergens causaliteit kunnen claimen. De gevonden verschillen wijzen enkel op een samenhang. We kunnen met andere woorden niet stellen dat amateurkunstbeoefening bepaalde kenmerken of attitudes zou veroorzaken of 'triggeren'. Er kan immers even goed sprake zijn van een selectie-effect: zij die meer of minder een bepaald kenmerk vertonen, zullen misschien vaker met amateurkunsten beginnen.

7.1 SUBJECTIEVE TIJDSDRUK

Om een idee te krijgen van de gevoelens van tijdsdruk, legden we de respondenten acht stellingen voor die peilen naar een gevoel van drukte en ontevredenheid met de beschikbare vrije tijd⁴⁸.

We berekenden een somschaal die loopt van nul tot honderd. Hoe hoger de score op deze schaal, hoe meer men gevoelens van tijdsdruk ervaart. Zoals blijkt uit onderstaande tabel bestaat er geen verschil in subjectieve tijdsdruk tussen de beoefenaars en niet-beoefenaars. We stellen echter wel een (klein) statistisch significant verschil vast tussen de ex-beoefenaars en de andere respondenten. De respondenten die vroeger wel een creatieve hobby uitoefenden maar nu niet meer, ervaren een iets hogere tijdsdruk dan de overige respondenten (42 versus 40 op 100). Na controle voor de invloeden van geslacht, leeftijd en opleidingsniveau is dit verschil echter niet langer statistisch significant. Dit kunnen we begrijpen doordat er in de groep van ex-beoefenaars relatief meer hoger opgeleiden en vrouwen zijn, die op zich een hogere tijdsdruk ervaren dan respectievelijk lageropgeleiden en mannen. Het eerste waargenomen verschil tussen beoefenaars en ex-beoefenaars naar subjectieve tijdsdruk kan dan toegeschreven worden aan

⁴⁸ Voorbeelditems zijn 'ik raak nooit bijgewerkt' en 'ik kan me in mijn vrije tijd moeilijk ontspannen'. Voor de details van deze schaal(constructie) verwijzen we naar het integrale eindrapport.

de verschillende samenstelling van die groepen naar leeftijd, geslacht en opleidingsniveau, eerder dan dat het om een echt verschil tussen die twee groepen zou gaan.

Een disciplinespecifieke analyse⁴⁹ brengt aan het licht dat het verschil tussen ex-beoefenaars en de overige respondenten vooral aanwezig is bij de disciplines creatief schrijven en beeldende kunst, al zijn ook hier de verschillen vrij klein.

Tabel 7.1: Gemiddelde score op subjectieve tijdsdruk (somschaal 0-100) volgens amateurkunstbeoefening (Bron: AK Bevolkingsonderzoek)

	Gem.	Gec. gem.	N
Nooit een creatieve hobby beoefend	38,85	40,38	531
Vroeger een creatieve hobby beoefend, maar nu niet meer	42,40*	42,31	663
Occasionele beoefenaar van amateurkunsten	40,67	40,84	218
Frequente beoefenaar van amateurkunsten	41,27	39,68	504
Totaal	40,92	/	1917
*Statistisch significante verschillen ***p<0.001, **p<0.01, *p<0.05			

7.2 GROOTTE VAN HET VRIJETIJDNETWERK

We gaan na met hoeveel verschillende personen men de laatste zes maanden zijn vrije tijd doorbracht. Tabel 7.2 geeft de resultaten. We stellen een positief verband vast tussen de frequentie van amateurkunstbeoefening en de grootte van het vrijetijdnetwerk. Iemand die vaak een creatieve hobby beoefent, zal vaker een groter vrijetijdnetwerk hebben dan iemand die geen creatieve hobby beoefent. Hoewel we tussen de occasionele en frequente beoefenaars geen statistisch significante verschillen vinden, is het aandeel respondenten dat de laatste zes maanden met meer dan tien personen regelmatig zijn vrije tijd doorbracht duidelijk groter bij de frequente (45,3%) dan bij de occasionele beoefenaars (36,8%). Van de respondenten die nooit een creatieve hobby beoefenden, bracht 17,2% de zes maanden voor de bevraging zijn vrije tijd regelmatig met minder dan twee personen door⁵⁰.

7.3 SOCIAL SUPPORT

De respondenten werd gevraagd aan te geven of ze al dan niet iemand of meerdere mensen kennen waarbij ze met bepaalde problemen of noden terecht kunnen. De situaties die ze voorgelegd kregen, gingen van gezellig een kopje koffie drinken tot het kunnen bespreken van gezinsproblemen. Op basis van de resultaten werd een 100-punten schaal geconstrueerd waarbij een hoge score wijst op grote sociale steun⁵¹.

⁴⁹ Voor de disciplinespecifieke analyse verwijzen we naar het integrale eindrapport.

⁵⁰ De verschillende disciplines verschillen onderling nauwelijks wat de grootte van hun vrijetijdnetwerk betreft. Voor de disciplinespecifieke analyse verwijzen we naar het integrale eindrapport.

⁵¹ Voor de details van deze schaalconstructie verwijzen we naar het integrale eindrapport.

Zoals we duidelijk kunnen zien, kunnen mensen die vaak een creatieve hobby beoefenen rekenen op de meeste sociale steun (70,2). Mensen die nooit aan amateurkunsten deden, scoren daarentegen heel wat lager (60,4). Ook na controle voor geslacht, leeftijd en opleidingsniveau vinden we dat de frequente beoefenaars meer sociale ondersteuning genieten in vergelijking met diegenen die geen creatieve hobby beoefenen⁵².

Tabel 7.2: Grootte van het vrijetijdsnetwerk naar intensiteit van amateurkunstbeoefening (kolompercentages) (Bron: AK Bevolkingsonderzoek)

Grootte vrijetijdsnetwerk	Nooit	Vroeger wel, nu niet meer	Occasioneel	Frequent
Minder dan 2 personen	17,2	11,9	8,2	6,9
2 tot 5 personen	35,8	31,3	31,9	22,6
6 tot 10 personen	22,8	25,3	23,1	25,2
Meer dan 10 personen	24,2	31,6	36,8	45,3
Totaal	100,0	100,0	100,0	100,0
N	575	665	182	552
	Nooit	Vroeger wel, nu niet meer	Occasioneel	Frequent
Nooit	/	***	***	***
Vroeger wel, nu niet meer	***	/		***
Occasioneel	***		/	
Frequent	***	***		/

*Statistisch significante verschillen ***p<0.001, **p<0.01, *p<0.05

Tabel 7.3: Social support: gemiddelde waarden volgens intensiteit van amateurkunstbeoefening (range=0-100) (N=1898) (Bron: AK-bevolkingsonderzoek)

Categorie	Gem.	Gec. Gem.	1.	2.	3.	4.
1. Nooit een creatieve hobby beoefend	60,36	64,64	/			*°
2. Vroeger wel, nu niet meer	62,48	63,65		/		*°
3. Occasionele beoefenaars	65,01	66,09			/	°
4. Frequente beoefenaars	70,20	67,01	*°	*°	°	/

* : statistisch significante verschillen tussen ongecontroleerde gemiddelden (p<0.05)
° : statistisch significante verschillen tussen gecontroleerde gemiddelden (p<0.05)

⁵² Voor een disciplinespecifiek beeld verwijzen we naar het integraal eindrapport.

7.4 ZELFBEELD

Hebben amateurkunstenaars een positiever zelfbeeld dan niet-amateurkunstenaars? Op basis van zes stellingen construeerden we een 100-puntenschaal die het zelfbeeld van de respondenten meet⁵³. Daarbij geldt hoe hoger de score, hoe positiever het zelfbeeld. Belangrijk te weten, is dat deze schaal slechts het positieve zelfbeeld van de respondenten meet en in geen geval een polair continuüm veronderstelt. Een lage score op deze schaal betekent gezinszins dat de respondent in kwestie een negatief zelfbeeld heeft.

Tabel 7.4: Positief zelfbeeld: gemiddelde waarden volgens intensiteit van amateurkunstbeoefening (range=0-100) (N= 1863) (Bron: AK-bevolkingsonderzoek)

Categorie	Gem.	Gec. Gem.	1.	2.	3.	4.
1. Nooit een creatieve hobby beoefend	72,26	72,98	/			*
2. Vroeger wel, nu niet meer	71,70	72,09		/		*°
3. Occasionele beoefenaars	70,28	70,00			/	*°
4. Frequente beoefenaars	75,00	74,33	*	*°	*°	/
* : statistisch significante verschillen tussen ongecontroleerde gemiddelden (p<0.05)						
° : statistisch significante verschillen tussen gecontroleerde gemiddelden (p<0.05)						

Zoals duidelijk uit bovenstaande tabel blijkt, zijn het **voornamelijk de frequente beoefenaars die zich, ook na controle voor geslacht, leeftijd en opleidingsniveau, van de andere respondenten onderscheiden door een positiever zelfbeeld**. De andere respondentgroepen verschillen op dat vlak onderling niet statistisch significant van elkaar. We stellen met andere woorden een samenhang vast tussen het regelmatig beoefenen van een creatieve hobby en een positief zelfbeeld.

7.5 ZELFONTPLOOIING

In het bevolkingsonderzoek werd de mate van zelfontplooiing aan de hand van zes verschillende uitspraken bevraagd. Respondenten moesten op een vijf-puntenschaal aangeven of ze het al dan niet eens zijn met de uitspraken⁵⁴. Op basis van deze uitspraken construeerden we een 100-puntenschaal waarbij geldt, hoe hoger de score, hoe belangrijker men zelfontplooiing vindt.

We stellen duidelijk vast dat **personen die frequent een creatieve hobby beoefenen, zelfontplooiing belangrijker vinden dan personen die occasioneel een creatieve hobby beoefenen, of dit op het moment van de bevraging niet deden**. Daarbij valt op dat

⁵³ Voorbeelditems zijn 'ik vind mezelf best OK' en 'ik vind dat ik trots kan zijn op wie ik ben'. Voor de details van deze schaal(constructie) verwijzen we naar het integrale eindrapport.

⁵⁴ Voorbeelditems zijn 'ik voel een sterke drang naar nieuwe ervaringen' en 'ik wil een eigen invulling aan het leven geven'. Voor de details van deze schaal(constructie) verwijzen we naar het integrale eindrapport.

het voornamelijk de twee uitersten zijn die zich van de andere respondentgroepen distantieren. Frequente beoefenaars vinden zelfontplooiing duidelijk veel belangrijker dan de andere respondenten. Het omgekeerde geldt voor diegenen die nooit een creatieve hobby beoefenden. Zij vinden zelfontplooiing het minst belangrijk. Al deze statistisch significante verschillen blijven overeind na controle voor geslacht, leeftijd en opleidingsniveau⁵⁵.

Tabel 7.5: Zelfontplooiing: gemiddelde waarden volgens intensiteit van amateurkunstbeoefening (range=0-100) (N=1838) (Bron: AK-bevolkingsonderzoek)

	Gem.	Gec. Gem.	1.	2.	3.	4.
1. Nooit een creatieve hobby beoefend	59,55	61,90	/	*°	*°	*°
2. Vroeger wel, nu niet meer	63,66	65,07	*°	/		*°
3. Occasionele beoefenaars	65,95	65,75	*°		/	*°
4. Frequente beoefenaars	71,02	69,69	*°	*°	*°	/
* : statistisch significante verschillen tussen ongecontroleerde gemiddelden ($p < 0.05$)						
° : statistisch significante verschillen tussen gecontroleerde gemiddelden ($p < 0.05$)						

⁵⁵ Voor een disciplinespecifieke vergelijking verwijzen we naar het integrale eindrapport.

Op het oor kus
met gelijke ges
Hier reikt hel
de lippen om
te belette

Astr
Dew

sen in jezelf of
temden praten
water tot aan
het spreken
en.

id
vancke

8. ATTITUDES EN AMATEURKUNSTEN

Het vorige hoofdstuk maakte de vergelijking tussen amateurkunstenaars en niet-amateurkunstenaars met betrekking tot een aantal sociologische en psychologische correlaten. Dit hoofdstuk maakt ook de vergelijking tussen beoefenaars en niet-beoefenaars, maar focust op een aantal attitudinale correlaten. De centrale vraag in dit hoofdstuk is of amateurkunstenaars andere attitudes vertonen dan niet-amateurkunstenaars. De maatschappelijke oriëntaties die we onderzochten vallen onder drie noemers: sociale integratie, anomie en attitudes met betrekking tot diverse aspecten van kunst en cultuur⁵⁶.

8.1 SOCIALE INTEGRATIE

In dit deel gaan we na of en in welke mate de occasionele, frequente, niet-georganiseerde en georganiseerde amateurkunstenaars van niet-amateurkunstenaars verschillen voor vier oriëntaties die samen onder de noemer 'sociale integratie' vallen: utilitair individualisme, solidarisme, communitarisme en expressief individualisme. Deze analyses zijn gebaseerd op de survey *Cultuurparticipatie in Vlaanderen 2003-2004*.

8.1.1 Utilitair individualisme

Utilitair individualisme verwijst naar de mate waarin men het eigen belang nastreeft. Voorbeelditems zijn 'Wat telt zijn geld en macht, al de rest zijn praatjes' of 'Het nastreven van persoonlijk succes is belangrijker dan te streven naar een goede verstandhouding met anderen'. Op basis van deze vraagstelling werden groepsgemiddelden berekend (zie tabel 8.1).

Occasionele en frequente beoefenaars zijn duidelijk minder utilitair individualistisch dan niet-beoefenaars. Deze verschillen blijken statistisch significant, zelfs na controle voor de invloed van geslacht, leeftijd en opleidingsniveau.

Niet-georganiseerde beoefenaars en georganiseerde beoefenaars blijken minder utilitair individualistisch ingesteld dan niet-beoefenaars. Deze verschillen zijn statistisch significant, zelfs na controle voor de invloed van geslacht, leeftijd en opleidingsniveau. Bovendien verschillen de beoefenaars onderling volgens organisatieverband: de niet-georganiseerde beoefenaars scoren statistisch significant hoger op utilitair individualisme dan de georganiseerde beoefenaars, zelfs na controle voor de invloed van geslacht, leeftijd en opleidingsniveau.

⁵⁶ Het betreft hier een sterk ingekorte versie van dit hoofdstuk. Voor uitgebreide informatie over de schaalconstructies, disciplinespecifieke vergelijkingen en weergaven van de spreiding a.h.v. boxplots verwijzen we naar het integrale eindrapport.

Tabel 8.1: Utilitair individualisme: gemiddelden en gecontroleerde gemiddelden voor leeftijd, geslacht en opleidingsniveau volgens type amateurkunstbeoefening (range=0-6)

(Bron: CPS 2003-2004)

Categorie	Gem.	Gec. Gem.	1.	2.	3.
1. Niet-beoefenaars	2,55	2,50	/	*°	*°
2. Occasionele beoefenaars	2,04	2,18	*°	/	
3. Frequente beoefenaars	2,04	2,11	*°		/
1. Niet-beoefenaars	2,55	2,50	/	*°	*°
2. Niet les niet lid	2,14	2,23	*°	/	*°
3. Les of lid	1,85	1,97	*°	*°	/

* : statistisch significante verschillen tussen ongecontroleerde gemiddelden ($p < 0.05$)
 °: statistisch significante verschillen tussen gecontroleerde gemiddelden voor leeftijd, geslacht en opleidingsniveau ($p < 0.05$)

8.1.2 Solidarisme

Een tweede attitude met betrekking tot sociale integratie is solidarisme. Solidarisme verwijst naar de mate waarin respondenten het maatschappelijk belang nastreven en kan gezien worden als de tegenpool van utilitair individualisme. Voorbeelditems zijn 'Men voelt zich pas echt gelukkig als men regelmatig iets voor anderen kan doen zonder van hen iets terug te verwachten' en 'Een mens kan zich maar gelukkig voelen als zijn medemens ook gelukkig is'. Op basis van deze vraagstelling werden groepsgemiddelden berekend (zie tabel 8.2).

Tabel 8.2: Solidarisme: gemiddelden en gecontroleerde gemiddelden voor leeftijd, geslacht en opleidingsniveau volgens type amateurkunstbeoefening (range=0-6) (Bron: CPS 2003-2004)

Categorie	Gem.	Gec. Gem.	1.	2.	3.
1. Niet-beoefenaars	4,07	4,06	/		*°
2. Occasionele beoefenaars	4,10	4,15		/	
3. Frequente beoefenaars	4,22	4,31	*°		/
1. Niet-beoefenaars	4,07	4,06	/	°	*°
2. Niet les niet lid	4,12	4,20	°	/	
3. Les of lid	4,26	4,32	*°		/

* : statistisch significante verschillen tussen ongecontroleerde gemiddelden ($p < 0.05$)
 °: statistisch significante verschillen tussen gecontroleerde gemiddelden voor leeftijd, geslacht en opleidingsniveau ($p < 0.05$)

Frequente beoefenaars blijken duidelijk meer solidair dan de niet-beoefenaars. Deze verschillen blijken statistisch significant zelfs na controle voor geslacht, leeftijd en opleidingsniveau. Occasionele beoefenaars verschillen niet noemenswaardig van de niet-beoefenaars noch van de frequente beoefenaars ook na de controle voor geslacht, leeftijd en opleidingsniveau.

Georganiseerde beoefenaars blijken duidelijk meer solidair dan de niet-beoefenaars. De verschillscore is statistisch significant zelfs na controle voor geslacht, leeftijd en opleidingsniveau. Niet-georganiseerde beoefenaars verschillen niet noemenswaardig van de georganiseerde beoefenaars zelfs na controle voor geslacht, leeftijd en opleidingsniveau. Wel verschillen zij statistisch significant en enkel na controle voor geslacht, leeftijd en opleidingsniveau van de niet-beoefenaars.

8.1.3 Communitarisme

Een derde aspect van sociale integratie betreft communitarisme. Communitarisme verwijst naar de mate waarin de respondenten gemeenschappelijke tradities, waarden en normen vooropstellen. Voorbeelditems zijn 'Gebruiken en omgangsvormen moeten zo veel mogelijk onveranderd blijven' en 'Men zou de meeste mensen met veel hardere middelen moeten verplichten om zich te houden aan de traditionele waarden en omgangsvormen'. Op basis van deze vraagstelling werden groepsgemiddelden berekend (zie tabel 8.3).

Tabel 8.3: Communitarisme: gemiddelden en gecontroleerde gemiddelden voor leeftijd, geslacht en opleidingsniveau volgens type amateurkunstbeoefening (range=0-6)

(Bron: CPS 2003-2004)

Categorie	Gem.	Gec. Gem.	1.	2.	3.
1. Niet-beoefenaars	3,24	3,20	/	*	**
2. Occasionele beoefenaars	2,92	3,09	*	/	
3. Frequente beoefenaars	2,88	3,00	**		/
1. Niet-beoefenaars	3,24	3,20	/	*	**
2. Niet les niet lid	2,94	3,08	*	/	
3. Les of lid	2,83	2,95	**		/
* : statistisch significante verschillen tussen ongecontroleerde gemiddelden ($p < 0.05$)					
°: statistisch significante verschillen tussen gecontroleerde gemiddelden voor leeftijd, geslacht en opleidingsniveau ($p < 0.05$)					

We merken dat zowel occasionele als frequente beoefenaars duidelijk minder communitaristisch zijn ingesteld dan niet-beoefenaars. De verschillscores blijken statistisch significant. Een controle voor de invloeden van geslacht, leeftijd en opleidingsniveau doet de statistische significantie van het verschil tussen de niet-beoefenaars en de occasionele beoefenaars verdwijnen. Het verschil tussen de niet-beoefenaars en de frequente beoefenaars blijft daarentegen intact.

Georganiseerde beoefenaars zijn duidelijk minder communitaristisch ingesteld dan niet-beoefenaars. De verschillscores blijken statistisch significant. Een controle voor de invloeden van geslacht, leeftijd en opleidingsniveau doet de statistisch significantie van het verschil tussen de niet-beoefenaars en de niet-georganiseerde beoefenaars verdwijnen. Het statistisch significant verschil tussen de niet-beoefenaars en de georganiseerde beoefenaars blijft daarentegen intact.

8.1.4 Expressief individualisme

Een vierde aspect van sociale integratie betreft expressief individualisme. Expressief individualisme verwijst naar de mate waarin de respondenten hun eigen regels laten primeren boven tradities, gevestigde gebruiken, waarden en normen. Voorbeelditems zijn 'Ik doe mijn eigen zijn en daarmee uit' of 'Zowel binnen- als buitenshuis trek ik me niets aan van de gebruiken en gewoonten in de samenleving'. Expressief individualisme kan als tegenpool van communitarisme beschouwd worden. Op basis van deze vraagstelling werden groepsgegevens berekend (zie tabel 8.4).

We vinden geen statistisch significante verschillen in de mate van expressief individualisme tussen occasionele, frequente en niet-beoefenaars. Wat organisatieverband betreft blijkt enkel een statistisch significant verschil te bestaan tussen niet-georganiseerde en georganiseerde beoefenaars in de zin dat georganiseerde beoefenaars duidelijk minder expressief individualistisch zijn. Dit verschil blijft ook na controle voor geslacht, leeftijd en opleidingsniveau statistisch significant.

Tabel 8.4: Expressief individualisme: gemiddelden en gecontroleerde gemiddelden voor leeftijd, geslacht en opleidingsniveau volgens type amateurkunstbeoefening (range=0-6)

(Bron: CPS 2003-2004)

Categorie	Gem.	Gec. Gem.	1.	2.	3.
1. Niet-beoefenaars	2,14	2,11	/		
2. Occasionele beoefenaars	2,09	2,14		/	
3. Frequente beoefenaars	2,15	2,18			/
1. Niet-beoefenaars	2,14	2,12	/		
2. Niet les niet lid	2,22	2,24		/	*°
3. Les of lid	1,94	2,01		*°	/
* : statistisch significante verschillen tussen ongecontroleerde gemiddelden ($p < 0.05$)					
°: statistisch significante verschillen tussen gecontroleerde gemiddelden voor leeftijd, geslacht en opleidingsniveau ($p < 0.05$)					

8.2 ANOMIE

In dit deel gaan we na of en in welke mate de verschillende groepen amateurkunstenaars van niet- amateurkunstenaars verschillen voor twee oriëntaties die samen onder de noemer 'anomie' vallen: sociale desoriëntatie en sociale isolatie. We gaan tevens na in of en in welke mate er verschillen bestaan in deze oriëntaties tussen de verschillende onderzochte disciplines. Deze analyses zijn allen gebaseerd op de survey *Cultuurparticipatie in Vlaanderen 2003-2004*.

8.2.1 Sociale desoriëntatie

Sociale desoriëntatie verwijst naar de mate waarin de respondenten de maatschappij als complex ervaren en het gevoel hebben 'niet meer mee te kunnen'. Voorbeelditems zijn 'Alles is tegenwoordig zo ingewikkeld geworden dat ik niet meer weet wat doen' of 'De dag van vandaag verandert alles zo snel dat ik niet meer goed weet hoe ik mij moet gedragen'. Op basis van deze vraagstelling werden groepsgemiddelden berekend (zie tabel 8.5).

Tabel 8.5: Sociale desoriëntatie: gemiddelden en gecontroleerde gemiddelden voor leeftijd, geslacht en opleidingsniveau volgens type amateurkunstbeoefening (range=0-6)

(Bron: CPS 2003-2004)

Categorie	Gem.	Gec. Gem.	1.	2.	3.
1. Niet-beoefenaars	2,83	2,78	/	*°	*
2. Occasionele beoefenaars	2,37	2,55	*°	/	
3. Frequente beoefenaars	2,58	2,70	*		/
1. Niet-beoefenaars	2,83	2,78	/	*	*
2. Niet les niet lid	2,50	2,65	*	/	
3. Les of lid	2,48	2,62	*		/
* : statistisch significante verschillen tussen ongecontroleerde gemiddelden ($p < 0.05$)					
°: statistisch significante verschillen tussen gecontroleerde gemiddelden voor leeftijd, geslacht en opleidingsniveau ($p < 0.05$)					

Zowel occasionele als frequente beoefenaars blijken duidelijk minder sociaal gedesoriënteerd in vergelijking met niet-beoefenaars. Na controle voor de invloeden van geslacht, leeftijd en opleidingsniveau blijft enkel het verschil tussen de occasionele beoefenaars en de niet-beoefenaars statistisch significant. Het verschil tussen de frequente en de niet-beoefenaars verliest zijn statistische significantie.

Zowel de niet-georganiseerde als de georganiseerde beoefenaars verschillen met statistische significantie van de niet-beoefenaars. Het verschil tussen de scores van de niet-georganiseerde beoefenaars en de georganiseerde beoefenaars is dan weer zeer klein en niet statistisch significant. Na controle voor de invloeden van geslacht, leeftijd en opleidingsniveau vallen al deze verschillen echter weg. De verschillen in mate van sociale desoriëntatie stammen dus in eerste instantie voort uit de specifieke samenstelling in termen van geslacht, leeftijd en opleidingsniveau van deze beoefenaars.

8.2.1 Sociale isolatie

Sociale isolatie is de tweede component van anomie en verwijst naar de mate waarin iemand wantrouwen koestert tegenover anderen en het gevoel heeft niet meer ondersteund te worden door sociale netwerken. Voorbeelditems zijn 'De meeste mensen vallen tegen zodra men ze beter leert kennen' of 'Tegenwoordig weet je echt niet meer wie of wat je nog kunt vertrouwen'. Op basis van deze vraagstelling werden groepsgemiddelden berekend (zie tabel 8.6).

Tabel 8.6: Sociale isolatie: gemiddelden en gecontroleerde gemiddelden voor leeftijd, geslacht en opleidingsniveau volgens type amateurkunstbeoefening (range=0-6) (Bron: CPS 2003-2004)

	Gem.	Gec. Gem.	1.	2.	3.
1. Niet-beoefenaars	3,04	2,99	/	*	*
2. Occasionele beoefenaars	2,77	2,87	*	/	
3. Frequente beoefenaars	2,87	2,94	*		/
1. Niet-beoefenaars	3,04	2,99	/	*	*
2. Niet les niet lid	2,86	2,94	*	/	
3. Les of lid	2,77	2,86	*		/
* : statistisch significante verschillen tussen ongecontroleerde gemiddelden ($p < 0.05$)					
°: statistisch significante verschillen tussen gecontroleerde gemiddelden voor leeftijd, geslacht en opleidingsniveau ($p < 0.05$)					

Zowel occasionele als frequente beoefenaars blijken duidelijk minder sociaal geïsoleerd in vergelijking met niet-beoefenaars. De respectievelijke verschillen van 0,27 en 0,17 zijn statistisch significant. Onderling verschillen de occasionele en de frequente beoefenaars niet statistisch significant. Een controle voor geslacht, leeftijd en opleidingsniveau doet al deze verschillen zodanig klein worden dat er geen sprake meer is van statistische significantie. De geobserveerde verschillen stamden dus in eerste instantie voort uit de specifieke samenstelling in termen van geslacht, leeftijd en opleidingsniveau van de vergeleken groepen.

Zowel niet-georganiseerde als georganiseerde beoefenaars blijken duidelijk minder sociaal geïsoleerd dan niet-beoefenaars. De respectievelijke verschillen van 0,18 en 0,27 zijn statistisch significant. Onderling verschillen de niet-georganiseerde en de georganiseerde beoefenaars niet statistisch significant. Een controle voor geslacht, leeftijd en opleidingsniveau doet al deze verschillen zodanig klein worden dat er geen sprake meer is van statistische significantie. De geobserveerde verschillen stammen dus in eerste instantie voort uit de specifieke samenstelling in termen van geslacht, leeftijd en opleidingsniveau van de vergeleken groepen.

8.3 OPVATTINGEN EN VERWACHTINGEN TEN AANZIEN VAN HET CULTUURBELEID

In dit deel gaan we na of en in welke mate de occasionele, frequente, niet-georganiseerde en georganiseerde amateurkunstenaars van de niet-amateurkunstenaars verschillen voor oriëntaties die samen onder de noemer 'attitudes ten aanzien van het kunst- en cultuurbeleid' vallen: de relatie tussen kunst/cultuur en onderwijs, de attitudes ten opzichte van de subsidiërende overheid en attitudes met betrekking tot kunst en amateurkunst. We gaan tevens na of en in welke mate er verschillen bestaan in deze oriëntaties tussen de verschillende onderzochte disciplines.

8.3.1 Kunst en onderwijs

De eerste attitude die we in kaart brengen betreft de opvattingen en verwachtingen van de respondenten in verband met de aandacht voor kunst en cultuur op school. De bevroegde items zijn 'In het onderwijs moet meer aandacht besteed worden aan kunstgeschiedenis', 'Ik vind het dat kinderen op school de kans krijgen om te leren tekenen en schilderen' en 'Kinderen moeten op school de kans krijgen om een muziekinstrument te leren bespelen'. Op basis van deze vraagstelling werden groepsgegevens berekend (zie tabel 8.7).

Tabel 8.7: Opvattingen betreffende kunst/cultuur en de plaats in het onderwijs: gemiddelden en gecontroleerde gemiddelden voor leeftijd, geslacht en opleidingsniveau volgens type amateurkunstbeoefening (range=0-6) (Bron: CPS 2003-2004).

	Gem.	Gec. Gem.	1.	2.	3.
1. Niet-beoefenaars	3,97	3,96	/	*°	*°
2. Occasionele beoefenaars	4,23	4,22	*°	/	
3. Frequente beoefenaars	4,24	4,32	*°		/
1. Niet-beoefenaars	3,97	3,96	/	*°	*°
2. Niet les niet lid	4,28	4,30	*°	/	
3. Les of lid	4,17	4,23	*°		/

* : statistisch significante verschillen tussen ongecontroleerde gemiddelden ($p < 0.05$)
 °: statistisch significante verschillen tussen gecontroleerde gemiddelden voor leeftijd, geslacht en opleidingsniveau ($p < 0.05$)

Zowel occasionele als frequente beoefenaars staan duidelijker positiever tegenover kunst en cultuur in het onderwijs in vergelijking met niet-beoefenaars. Deze verschillen zijn statistisch significant, ook na controle voor geslacht, leeftijd en opleidingsniveau.

Zowel niet-georganiseerde als georganiseerde beoefenaars staan duidelijk positiever tegenover kunst en cultuur in het onderwijs in vergelijking met niet-beoefenaars. De respectievelijke verschillen van 0,31 en 0,20 zijn statistisch significant, ook na controle voor geslacht, leeftijd en opleidingsniveau.

8.3.2 Kunst en subsidiëring

De tweede attitude die we in kaart brengen betreft de opinie tegenover de subsidiepolitiek van de overheid. De volgende items meten het draagvlak voor subsidiëring: 'Ik vind het belangrijk dat de overheid toneel ondersteunt', 'De overheid moet ook moeilijke kunstvormen ondersteunen', 'Ik vind het belangrijk dat de overheid er voor zorgt dat alle kunstvormen een kans krijgen' en 'Ik vind het belangrijk dat de overheid ervoor zorgt dat ook nieuwe kunstwerken of kunstvormen een kans krijgen'. Op basis van deze vraagstelling werden groepsgegevens berekend (zie tabel 8.8).

Tabel 8.8: Het draagvlak van kunstsubsiëring: gemiddelden en gecontroleerde gemiddelden voor leeftijd, geslacht en opleidingsniveau volgens type amateurkunstbeoefening (range=0-6)
(Bron: CPS 2003-2004)

	Gem.	Gec. Gem.	1.	2.	3.
1. Niet-beoefenaars	3,30	3,32	/	*°	*°
2. Occasionele beoefenaars	3,71	3,65	*°	/	
3. Frequente beoefenaars	3,64	3,62	*°		/
1. Niet-beoefenaars	3,30	3,32	/	*°	*°
2. Niet les niet lid	3,57	3,55	*°	/	*°
3. Les of lid	3,84	3,79	*°	*°	/
* : statistisch significante verschillen tussen ongecontroleerde gemiddelden ($p < 0.05$)					
°: statistisch significante verschillen tussen gecontroleerde gemiddelden voor leeftijd, geslacht en opleidingsniveau ($p < 0.05$)					

Zowel occasionele als frequente beoefenaars staan duidelijk positiever tegenover een subsidiërende overheid dan de niet-beoefenaars, zelfs na controle voor geslacht, leeftijd en opleidingsniveau.

Zowel niet-georganiseerde als georganiseerde beoefenaars staan duidelijker positiever tegenover de subsidiepolitiek van de overheid in vergelijking met niet-beoefenaars, zelfs na controle voor geslacht, leeftijd en opleidingsniveau. Bovendien staan georganiseerde beoefenaars statistisch significant positiever ten aanzien van een subsidiërende overheid in vergelijking met de niet-georganiseerde beoefenaars, ook na controle voor geslacht, leeftijd en opleidingsniveau.

8.3.3 Attitudes ten opzichte van (amateur)kunst en cultuur

In dit deel vullen we de vorige twee attitudes met betrekking tot kunst en cultuur aan met de gegevens uit het bevolkingsonderzoek amateurkunsten. Daarin werden een aantal stellingen opgenomen die de attitudes ten opzichte van kunst en cultuur meten, met bijzondere aandacht voor de amateurkunstbeoefening. Ook hier gaan we na of en in welke mate de occasionele, frequente, niet-georganiseerde en georganiseerde amateurkunstenaars van de niet-amateurkunstenaars verschillen in hun houding ten opzichte van (amateur)kunst en cultuur. Verder wordt nagegaan of er zich verschillen voordoen tussen de beoefenaars van amateurkunsten naargelang de beoefende discipline.

De respondenten kregen twaalf stellingen voorgelegd met betrekking tot cultuur en (amateur)kunst. Voor elk van deze stellingen gaven de respondenten aan in welke mate ze ermee akkoord gingen op een schaal van één tot en met vijf. Een score van één houdt in dat men er het volledig oneens mee is, een score van vijf dat men er het volledig mee eens is. In deze twaalf stellingen kunnen we twee dimensies onderscheiden⁵⁷. Een eerste dimensie omvat stellingen die allen de waardevolheid en het belang van (amateur)kunst en cultuur beklemtonen ('positieve oriëntatie'). Een tweede dimensie omvat eerder uitspraken waarin wordt gesteld dat cultuur en kunst(beoefening) niet helemaal hun ding is ('negatieve oriëntatie').

⁵⁷ Dit onderscheid is gebaseerd op een factoranalyse.

Positieve oriëntatie ten opzichte van (amateur)kunst en cultuur

De schaal die de positieve oriëntatie ten opzichte van (amateur)kunst en cultuur meet bevat items als 'Iemand die in zijn vrije tijd danst, zingt, schildert, toneel speelt of beelden maakt, kan voor mij ook een kunstenaar zijn' en 'Zonder kunst en cultuur zou het leven heel saai zijn'. Op basis van deze stellingen werd een schaal geconstrueerd die aangeeft in welke mate men een positieve houding aanneemt ten aanzien van cultuur en kunstbeoefening. Tabel 8.9 geeft de resultaten.

Tabel 8.9: Positieve oriëntatie t.o.v. (amateur)kunst en cultuur: gemiddelden en gecontroleerde gemiddelden voor leeftijd, geslacht en opleidingsniveau volgens intensiteit en organisatieverband van amateurkunstbeoefening (range=0-100; N=1946) (Bron: AK Bevolkingsonderzoek)

Categorie	Gem.	Gec. Gem.	1.	2.	3	4.
Intensiteit						
1. Nooit beoefend	60,44	62,27	/	*°	*°	*°
2. Vroeger beoefend	65,27	66,27	*°	/		*°
3. Occasionele beoefenaars	65,86	65,68	*°		/	*°
4. Frequente beoefenaars	71,50	73,14	*°	*°	*°	/
Organisatieverband						
1. Niet-beoefenaars	61,17	63,27	/	*°	*°	
2. Niet les niet lid	67,69	68,45	*°	/	*°	
3. Les of lid	71,55	72,36	*°	*°	/	
* : statistisch significante verschillen tussen ongecontroleerde gemiddelden ($p < 0.05$)						
°: statistisch significante verschillen tussen gecontroleerde gemiddelden voor leeftijd, geslacht en opleidingsniveau ($p < 0.05$)						

Zowel frequente als occasionele beoefenaars staan statistisch significant positiever ten opzichte van (amateur)kunst en cultuur dan personen die nooit een amateurkunst hebben beoefend. De frequente beoefenaars staan ook statistisch significant positiever ten opzichte van (amateur)kunst en cultuur in vergelijking met ex-beoefenaars en occasionele beoefenaars. De verschillen blijven statistisch significant na controle voor de invloeden van geslacht, leeftijd en opleidingsniveau.

Zowel de georganiseerde als de niet-georganiseerde staan statistisch significant positiever ten opzichte van kunst en cultuur in vergelijking met de niet-beoefenaars. Bovendien stellen we vast dat georganiseerde beoefenaars statistisch significant positiever staan ten opzichte van kunst en cultuur in vergelijking met de niet-georganiseerde beoefenaars. De verschillen blijven statistisch significant na controle voor de invloeden van geslacht, leeftijd en opleidingsniveau.

Negatieve oriëntatie ten opzichte van (amateur)kunst en cultuur

De schaal die de negatieve oriëntatie ten opzichte van (amateur)kunst en cultuur meet bevat items als 'Tegenwoordig moet je niets meer kunnen om een kunstenaar te zijn' en 'Kunst staat te ver van het dagelijkse leven'. Op basis van deze stellingen werd een schaal geconstrueerd die aangeeft in welke mate men een positieve houding aanneemt ten aanzien van cultuur en kunstbeoefening. Tabel 8.10 geeft de resultaten.

Tabel 8.10: Negatieve oriëntatie t.o.v. cultuur: gemiddelden en gecontroleerde gemiddelden voor leeftijd, geslacht en opleidingsniveau volgens intensiteit en organisatieverband van amateurkunstbeoefening (range=0-100;N=1940) (Bron: AK Bevolkingsonderzoek)

Categorie	Gem.	Gec. Gem.	1.	2.	3	4.
Intensiteit						
1. Nooit beoefend	54.33	52.79	/	*°	*°	*°
2. Vroeger beoefend	46.71	46.10	*°	/		*°
3. Occasionele beoefenaars	44.66	44.37	*°		/	*°
4. Frequente beoefenaars	38.28	38.89	*°	*°	*°	/
Organisatieverband						
1. Niet-beoefenaars	53.05	51.46	/	*°	*°	
2. Niet les niet lid	44.30	44.27	*°	/	*°	
3. Les of lid	34.85	35.87	*°	*°	/	
* : statistisch significante verschillen tussen ongecontroleerde gemiddelden ($p < 0.05$)						
°: statistisch significante verschillen tussen gecontroleerde gemiddelden voor leeftijd, geslacht en opleidingsniveau ($p < 0.05$)						

Zowel frequente als occasionele beoefenaars staan statistisch significant minder negatief ten opzichte van (amateur)kunst en cultuur dan personen die nooit een amateurkunst hebben beoefend. De frequente beoefenaars staan ook statistisch significant minder negatief ten opzichte van kunst en cultuur in vergelijking met ex-beoefenaars en occasionele beoefenaars. De verschillen blijven statistisch significant na controle voor de invloeden van geslacht, leeftijd en opleidingsniveau.

Zowel de georganiseerde als de niet-georganiseerde staan statistisch significant minder negatief ten opzichte van (amateur)kunst en cultuur in vergelijking met de niet-beoefenaars. Bovendien stellen we vast dat georganiseerde beoefenaars statistisch significant minder negatief staan ten opzichte van kunst en cultuur in vergelijking met de niet-georganiseerde beoefenaars. De verschillen blijven statistisch significant na controle voor de invloeden van geslacht, leeftijd en opleidingsniveau.

Amateurkunstenaars zijn minder utilitair individualistisch ingesteld dan niet-beoefenaars
Frequente amateurkunstenaars zijn meer solidair ingesteld dan niet-beoefenaars
Frequente amateurkunstenaars zijn minder communitaristisch ingesteld dan niet-beoefenaars
Occasionele amateurkunstenaars zijn minder sociaal gedesoriënteerd dan niet-beoefenaars
Amateurkunstenaars staan positiever tegenover de plaats van kunst en cultuur in het onderwijs
Amateurkunstenaars staan positiever tegenover de rol van een subsidiërende overheid in de kunsten

9. CUMULATIEVE PARTICIPATIE⁵⁸

Zoals we eerder zagen, hebben amateurkunstenaars een groter vrijetijdennetwerk in vergelijking met de rest van de bevolking. Daarnaast hechten ze meer belang aan zelfontplooiing en kunnen ze vaker op sociale ondersteuning rekenen (zie hoofdstuk 7). Dit doet vermoeden dat amateurkunstenaars ook binnen andere sectoren actief participeren.

In wat nu volgt gaan we na in welke mate actieve cultuurparticipatie, in de vorm van het beoefenen van een creatieve hobby, samengaat met het bijwonen van culturele evenementen, deelname aan het verenigingsleven (sociale participatie), sport en het consumeren van cultuurproducten (strips, boeken en muziek) in de private levenssfeer.

In eerste instantie vergelijken we de uithuizige receptieve cultuurparticipatie van de amateurkunstenaars met de rest van de bevolking, nadien maken we een disciplinespecifieke vergelijking. In tweede instantie gaan we na of amateurkunstenaars al dan niet vaker deelnemen aan het verenigingsleven (sociale participatie), vaker sport beoefenen en thuis, los van hun creatieve hobby, met cultuur bezig zijn (bijvoorbeeld muziek luisteren, boeken lezen).

9.1 RECEPTIEVE CULTUURPARTICIPATIE (UITHUIZIG)

Onder uithuizige cultuurparticipatie verstaan we hier het deelnemen aan culturele evenementen in de publieke sfeer, zoals bijvoorbeeld bioscoopbezoek, het bijwonen van een dansvoorstelling, het bezoeken van een tentoonstelling,... De volledige lijst van bevraagde culturele evenementen wordt gepresenteerd in tabel 9.1. De respondenten werd gevraagd aan te geven of ze al dan niet aan een van deze evenementen hebben deelgenomen.

9.1.1 Algemeen

Zoals verwacht, nemen amateurkunstenaars veel vaker deel aan culturele activiteiten en evenementen in vergelijking met mensen die geen creatieve hobby beoefenen. Dit geldt voor alle bevraagde activiteiten uitgezonderd voor optredens van grote Nederlandstalige en buitenlandse pop- en/of rockartiesten. Er is dus wel degelijk een samenhang tussen het beoefenen van een creatieve hobby en het receptief deelnemen aan uithuizige culturele activiteiten.

⁵⁸ We verwijzen naar het integrale eindrapport voor uitgebreide multivariate analyses van de verschillende vormen van cumulatieve participatie.

We maakten daarom ook de vergelijking met alle respondenten die de laatste zes maanden voorafgaand aan de bevraging aan minstens één culturele activiteit hebben deelgenomen. Hoewel we rekening dienen te houden met de grote overlap tussen beide groepen (94% van de amateurkunstenaars heeft in de referentieperiode minstens éénmaal aan minstens één van de bevroegde activiteiten deelgenomen), kunnen we toch besluiten dat **de amateurkunstenaars een selecte en actieve groep vormen binnen de receptieve cultuurparticipanten** (zie hoofdstuk 4).

Tabel 9.1: Receptieve cultuurparticipatie: amateurkunstenaars versus de rest van de bevolking (in %) (Bron: AK Bevolkingsonderzoek)

	Geen amateur- kunstenaar (N= 1310)	Amateur- kunstenaar (N= 766)	Receptieve participant (N= 1889)
Naar de bioscoop gaan met grote nieuw filmaanbod	38,5	61,5	54,9
Naar de bioscoop gaan met beperkter klein filmaanbod	18,4	32,9	27,8
Naar het filmmuseum of filmfestival gaan	1,9	4,3	3,2
Een literair evenement bijwonen	2,8	8,4	5,7
Een dansshow of dansspectakel bijwonen	6,9	13,7	11,5
Een ballet-, hedendaagse dans- of stildansvoorstelling bijwonen	5,6	11,7	9,4
Grootse show Nederlandstalige artiest bijwonen	17,0	17,0	20,3
Grootse show buitenlandse pop of rockartiest bijwonen	10,5	13,8	13,9
Plaatselijk optreden lokale artiest bijwonen	21,9	34,6	31,8
Pop- of rockfestival bijwonen	13,9	26,0	21,2
R&B-, hiphop- of rap-optreden bijwonen	3,0	6,7	5,5
Amateurtoneel bijwonen	22,4	33,1	31,0
Professioneel theater bijwonen	15,1	27,3	23,4
Comedy-voorstelling bijwonen	13,3	18,8	17,4
Jazz- of bluesconcert bijwonen	4,8	9,0	7,4
Folkconcert of -festival bijwonen	5,0	11,0	8,6
Musical bijwonen	12,4	16,9	16,6
Operavoorstelling bijwonen	3,0	6,2	4,9
Koorconcert bijwonen	7,8	13,4	12,0
Concert klassieke muziek bijwonen	13,0	26,8	21,0
Optreden fanfare, brassband bijwonen	12,0	16,6	16,3
Een museum of tentoonstelling bezoeken	31,4	57,0	47,7
Galerij of vernissages bezoeken	13,3	24,1	20,3
Bezienswaardige gebouwen of monumenten bezoeken	41,3	59,0	56,4
Archeologische sites bezoeken	12,0	21,4	18,5

9.1.2 Film

Mensen die minstens één creatieve hobby beoefenen binnen de visuele sector, gaan gemakkelijker naar de bioscoop, dit zowel wat het grote (61,1% tegen 44,2%) als het kleine aanbod (34,1% tegen 22,0%) betreft. Ook gaan zij vaker naar het filmmuseum of filmfestival (8,8% tegen 1,8%). Als we controleren voor geslacht, leeftijd en opleidingsniveau blijven de bruto verschillen voor alle drie de vormen bestaan. Vergeleken met andere respondenten gaan mensen die in hun vrije tijd met beeldexpressie bezig zijn, ongeacht hun geslacht, leeftijd of opleidingsniveau, vaker naar de bioscoop en filmmuseum en -festivals.

Tabel 9.2: Naar de bioscoop, filmmuseum of -festival gaan: beoefenaars van beeldexpressie versus de rest van de bevolking (Bron: AK Bevolkingsonderzoek)

	Respondent beoefent beeldexpressie?	
	% Neen	% Ja
Naar de bioscoop gaan met groot nieuw filmaanbod (N=2020)	44,2	61,1
Naar de bioscoop gaan met beperkter klein filmaanbod (N=1999)	22,0	34,1
Naar het filmmuseum of filmfestival gaan (N=2006)	1,8	8,8

9.1.3 Literaire evenementen

Respondenten die aangeven in hun vrije tijd creatief te schrijven, woonden de laatste zes maanden voor de bevraging vaker literaire evenementen bij in vergelijking met de andere respondenten (9,8% tegen 3,9%). Na controle blijft dit verschil bestaan: schrijvers gaan ongeacht leeftijd, geslacht en opleidingsniveau meer naar literaire evenementen.

Tabel 9.3: Een literair evenement bijwonen: schrijvers versus rest van de bevolking (Bron: AK Bevolkingsonderzoek)

	Respondent schrijver?	
	% Neen	% Ja
Een literair evenement bijwonen (N= 2158)	3,9	9,8

9.1.4 Dans

Mensen die in hun vrije tijd dansen, geven significant vaker aan zowel naar dansspectakels als naar dansvoorstellingen te gaan. 23,2% van de dansers heeft de laatste zes maanden voor de bevraging een dansspectakel meegemaakt, tegenover 8,6% van de respondenten die dansen niet als creatieve hobby beoefenen. Wat het bijwonen van dansvoorstellingen betreft, vonden we ongeveer dezelfde resultaten: 23,2% van de dansers woonden de laatste zes maanden voor de bevraging een dansvoorstelling bij, tegenover 6,5% van de rest van de bevolking. Dit significante verschil blijft bestaan wanneer we de samenstelling van beide groepen naar geslacht, leeftijd en opleidingsniveau in rekening brengen.

Tabel 9.4: Bijwonen van een dansvoorstelling: dansers versus rest van de bevolking

(Bron: AK Bevolkingsonderzoek)

	Respondent danser?	
	% Neen	% Ja
Een dansshow of dansspektakel bijwonen (N=2159)	8,6	23,2
Een ballet-, hedendaagse dans- of stijldansvoorstelling bijwonen (N=2155)	6,5	23,2

9.1.5 Populaire muziek

Op het bijwonen van optredens van Nederlandstalige artiesten na, nemen muzikanten vaker dan niet muzikanten deel aan evenementen en activiteiten met betrekking tot populaire muziek. Hoewel optredens van Nederlandstalige artiesten minder vaak bijgewoond worden door respondenten met een muzikale hobby⁵⁹ dan door personen die geen muzikale activiteiten beoefenen (14,8% tegen 17,3%), blijkt dit verschil statistisch niet significant.

Na controle voor geslacht, leeftijd en opleidingsniveau, vinden we voor alle culturele activiteiten, uitgezonderd voor het bijwonen van een grootse show van een Nederlandstalige of een buitenlandse artiest, dat muzikanten er vaker aan deelnemen. We kunnen bijgevolg besluiten dat muzikanten ongeacht hun geslacht, leeftijd of opleidingsniveau vaker pop of rockfestivals, R&B, hiphop of rap-optredens en grootse shows van buitenlandse artiesten bijwonen dan andere respondenten. Vooral voor het bijwonen van R&B, hiphop en/of rapoptredens vinden we een groot verschil tussen muzikanten en andere respondenten: de kans dat een amateurmuzikant naar zulke optredens gaat is ongeveer drie maal zo groot.

Tabel 9.5: Bijwonen optreden, show, festival populaire muziek: niet-professionele muzikanten versus rest van de bevolking (Bron: AK Bevolkingsonderzoek)

	Respondent muzikant?	
	% Neen	% Ja
Grootse show Nederlandstalige artiest (N=2161)	17,3	14,8
Grootse show buitenlandse pop of rockartiest (N= 2154)	11,0	17,7
Pop of rockfestival bijwonen (N=2157)	16,3	33,2
R&B-, hiphop- of rap-optreden (N=2145)	3,6	13,4

9.1.6 Theater

De respondenten werd ook gevraagd naar de mate waarmee zij de laatste twaalf maanden voor het onderzoek theatervoorstellingen, zowel professioneel als amateurtheater, en comedy-voorstellingen bijwoonden. Zoals duidelijk uit onderstaande tabellen blijkt, gaan amateurkunstenaars uit de theatersector meer naar toneel- en comedy-voorstellingen dan de rest van de bevolking.

⁵⁹ Ongeacht het genre. Omwille van te kleine aantallen kunnen we hier geen fijnere genre-indeling maken.

Na controle voor geslacht, leeftijd en opleidingsniveau vinden we dat mensen die in hun vrije tijd een hobby binnen het theater beoefenen, ook vaker naar toneelvoorstellingen gaan. Voor elk van de drie onderzochte culturele evenementen is het al dan niet beoefenen van een hobby in die sector de belangrijkste verklarende variabele.

Tabel 9.6: Bijwonen van een theatervoorstelling: beoefenaars van amateurtoneel versus rest van de bevolking (Bron: AK Bevolkingsonderzoek)

	Doet respondent aan amateurtoneel?	
	% Neen	% Ja
Bijwonen voorstelling amateurtoneel (N=2160)	25,2	68,1
Bijwonen professioneel theatervoorstelling (N=2158)	18,7	62,5
Bijwonen comedy-voorstelling (N=2148)	14,1	41,3

9.1.7 Folk en jazz

Mensen die een muzikale hobby beoefenen⁶⁰, wonen vaker een jazz- of bluesconcert (15,9% tegen 5,2%) bij, net zoals zij vaker een folkconcert of -festival (15,8% tegen 6,3%) bijwonen in vergelijking met de rest van de bevolking.

Na gecontroleerd te hebben voor de achtergrondveranderlijken blijkt het al dan niet beoefenen van een muzikale hobby de sterkste verklarende variabele in het model. Muzikanten gaan ongeacht geslacht, leeftijd en opleidingsniveau vaker naar jazz- en folkoptredens.

Tabel 9.7: Bijwonen van een optreden of festival jazz en folk: niet-professionele muzikanten versus rest van de bevolking (Bron: AK Bevolkingsonderzoek)

	Respondent muzikant?	
	% Neen	% Ja
Jazz- of bluesconcert bijwonen (N=2152)	5,2	15,9
Folkconcert of -festival bijwonen (N=2150)	6,3	15,8

9.1.8 Vocale muziek

Zoals blijkt uit tabel 9.8, zijn er geen grote verschillen tussen zangers en andere respondenten wat het frequenteren van musicals en operavoorstellingen betreft. Dit is wel het geval voor het bijwonen van koorconcerten. Dit kan verklaard worden door het feit dat de meeste mensen die met vocale muziek bezig zijn, voornamelijk in koren zingen. Ook na controle voor de achtergrondkenmerken geslacht, leeftijd en opleidingsniveau blijkt een samenhang: mensen die in hun vrije tijd in een koor zingen, gaan ook vaker naar koorconcerten dan de mensen die in hun vrije tijd niet in een koor zingen.

⁶⁰ Ongeacht het genre. Omwille van te kleine aantallen kunnen we hier geen fijnere genre-indeling maken.

Tabel 9.8: Bijwonen musical, operavoorstelling of koorconcert: zangers versus rest van de bevolking (Bron: AK Bevolkingsonderzoek)

	Zingt respondent?	
	% Neen	% Ja
Musical bijwonen (N=2164)	13,7	16,7
Operavoorstelling bijwonen (N=2151)	4,1	4,3
Koorconcert bijwonen (N=2139)	9,6	15,0

9.1.9 Instrumentale muziek

Twee vormen van instrumentale muziek werden in het bevolkingsonderzoek bevestigd: klassieke muziek en fanfare, harmonie of brassband. De respondenten werden gevraagd aan te geven of ze de laatste zes maanden voorafgaand aan de bevestiging een klassiek concert of optreden van een harmonie, brassband of fanfare hadden bijgewoond. Ook hier is het zo dat muzikanten⁶¹ gemakkelijker de weg naar beide activiteiten weten te vinden. Zo geeft 32,9% van de muzikanten aan de laatste zes maanden voorafgaand aan de bevestiging een klassiek concert te hebben bijgewoond tegen 16,0% van de andere respondenten. Voor fanfare, brassband en harmonie liggen de percentages wat lager en is het verschil tussen beide respondentengroepen kleiner (22,1% tegen 12,7%).

Na controle voor geslacht, leeftijd en opleidingsniveau vinden we dat het al dan niet beoefenen van een muzikale hobby een autonoom verklarende rol speelt wat betreft het bijwonen van concerten klassieke muziek en optredens van fanfares en brassbands.

Tabel 9.9: Bijwonen concert klassieke muziek, optreden fanfare en brassband: amateurmuzikanten versus rest van de bevolking (Bron: AK Bevolkingsonderzoek)

	Respondent muzikant ?	
	% Neen	% Ja
Concert klassieke muziek (N=2153)	16,0	32,9
Optreden fanfare, brassband (N=2162)	12,7	22,1

9.1.10 Beeldende kunst

Het aandeel mensen dat in hun vrije tijd aan beeldende kunst doet en naar musea en tentoonstellingen van beeldende kunst gaat, is groter dan het aandeel van de rest van de bevolking die deze activiteiten stelt. Dit geldt ook wat het bezoek aan galerijen en vernissages betreft, hoewel het verschil met de andere respondenten daar kleiner is. 59,9% van diegenen die aangeven actief met beeldende kunst bezig te zijn, is de laatste zes maanden voorafgaand aan de bevestiging naar een museum of een tentoonstelling geweest, dit tegenover 37,5% van de niet-beoefenaars van beeldende kunst. Het bezoeken van een galerij of vernissaging wordt door de respondenten minder gesteld: 30,8% van de respondenten die in hun vrije tijd actief met beeldende kunst bezig zijn tegen 15,2% van de andere respondenten. Tussen diegenen die naar tentoonstellingen en musea

⁶¹ Ongeacht het genre. Omwille van te kleine aantallen kunnen we hier geen fijnere genre-indeling maken.

gaan, vonden we evenwel geen (statistisch significant) verschil naar discipline wat de regelmaat van bezoek betreft. Ook hier vinden we na controle voor geslacht, leeftijd en opleidingsniveau dat mensen die in hun vrije tijd met beeldende kunsten bezig zijn, ook vaker naar musea, tentoonstellingen, galerijen en vernissages gaan.

Tabel 9.10: Bezoek tentoonstelling, museum, galerij en vernissage: beoefenaars beeldende kunst versus rest van de bevolking (Bron: AK Bevolkingsonderzoek)

	Beoefenaar beeldende kunsten?	
	% Neen	% Ja
Een museum of tentoonstelling bezoeken (N=2182)	37,5	59,9
Galerij of vernissages bezoeken (N=2158)	15,2	30,8

9.1.11 Uitdieping aan de hand van latente klasse analyse

Nu we weten dat amateurkunstenaars vaker dan niet-beoefenaars deelnemen aan het receptief cultuuraanbod en dat er daarbij een duidelijke samenhang is tussen de beoefende amateurkunst en de overeenkomende receptieve culturele participatie, gaan we na of we de respondenten op basis van hun receptieve cultuurparticipatie kunnen indelen in groepen. Hiervoor werd een latente klasse analyse (LCA) uitgevoerd. Hieruit bleken vier latente klassen op basis van identieke of sterk gelijkaardige kenmerken⁶². Tabel 9.11 (zie p. 217) geeft de achtergrondkenmerken (leeftijd, geslacht, opleidingsniveau) van deze vier groepen weer.

De eerste groep die we onderscheiden, kan benoemd worden als ‘**de niet-participanten**’. 36,4% van de respondenten behoort tot deze groep. De groep kenmerkt zich door amper aan uithuizige culturele activiteiten receptief deel te nemen. Enkel wat bioscoopbezoek en het bezichtigen van bezienswaardige gebouwen betreft, vallen enigszins hogere deelnamecijfers op. Met een gemiddelde leeftijd van 49,3 jaar zijn de niet-participanten veruit de oudste groep. De groep omvat ook voornamelijk de lageropgeleide respondenten.

Een tweede groep (26,2% van de respondenten) uithuizige cultuurparticipanten die uit de LCA-analyse naar voor komt, zijn diegenen die voornamelijk gericht zijn op **klas-sieke** kunsten en cultureel erfgoed zoals het bezoeken van musea, bezienswaardige gebouwen en monumenten, galerijen en vernissages, archeologische sites, toneelvoorstellingen -zowel amateur als professioneel- en koorconcerten. Deze participanten met een eerder klassieke focus zijn gemiddeld ongeveer even oud als de niet-participanten, 45,9 jaar, maar wel hoofdzakelijk hoogopgeleid (42,7%).

De derde groep (21,2% van de respondenten) die we onderscheiden, groepeerde de respondenten met een eerder (maar niet uitsluitend) **populaire** culturele participatie. Zo gaan deze respondenten voornamelijk naar bioscopen, dance-events en bezoeken zij ook het vaakst een discotheek. Daarnaast valt op dat de nadruk voornamelijk op muzikale evenementen ligt. Zo wonen zij, in vergelijking met de andere respondentengroepen vaak een grootse show van een Nederlandstalige artiest bij, gaan zij naar pop- en rockconcerten, folkoptredens en -festivals, R&B-, rap- en hiphop optredens, maar nemen zij

⁶² Voor een volledig overzicht verwijzen we naar het integrale eindrapport

ook deel aan klassieke concerten en/of festivals. Deze cultuurparticipanten die meer populaire en muziekevenementen bijwonen zijn doorgaans vrij jong. Zo is de gemiddelde leeftijd 33,2 jaar en is deze groep onmiddellijk ook de jongste respondentengroep. Net zoals bij de twee reeds eerder besproken groepen vinden we een lichte oververtegenwoordiging van mannen (52,8%). Het aandeel hoogopgeleiden ligt in deze groep niet zo hoog (19,9%). Dit heeft te maken dat er zich ook veel studenten in deze groep bevinden (28,4%) en dat het hier wel om eerder populaire vormen van cultuurparticipatie gaat, zoals het bijwonen van een grootse show van een Nederlandstalige artiest.

De laatste groep van receptieve cultuurparticipanten die uit de LCA-analyse blijkt, omvat de **'hardcore'** cultuurparticipanten (16,3% van de respondenten). Deze respondenten nemen aan zowat alle cultuuractiviteiten deel en vertonen een ruime interesse in alle kunst- en cultuurvormen. De groep van 'hardcore' participanten wordt ook gekenmerkt door een oververtegenwoordiging van vrouwen (55,9%) en bevat in vergelijking met de andere respondentengroepen het minst aantal laagopgeleiden (30,3%).

In tabel 9.12 brengen we in kaart hoe de amateurkunstenaars zich verdelen over deze groepen receptieve cultuurparticipanten en of en op welke manieren zij hierin verschillen van niet-beoefenaars.

De respondenten die aangeven nooit een creatieve hobby te beoefenen, vinden we voornamelijk terug bij de niet-participanten (63,7%). Als deze mensen participeren dan doen zij dit voornamelijk met een klassieke focus: het bezoeken van bezienswaardige gebouwen en monumenten, toneelvoorstellingen en koorconcerten. Dit geldt ook in bepaalde mate voor de respondenten die momenteel geen amateurkunst beoefenen, maar dit vroeger wel deden. Bijna 40% van hen participeert nauwelijks, diegenen die dit wel doen, vinden we vooral terug bij de klassieke cultuurparticipanten (26,1%). Het gegeven dat mensen die op het moment van de bevraging geen creatieve hobby beoefenen ook gekarakteriseerd kunnen worden als niet-participanten wijst, nogmaals, op de samenhang tussen actieve en receptieve cultuurparticipatie. **Naarmate de ervaring met amateurkunsten frequenter en actueler is, vinden we ook een grotere receptieve cultuurdeelname.**

Bij de occasionele amateurkunstenaars vinden we een iets groter aantal hardcore participanten, dan bij diegenen die met hun creatieve hobby gestopt zijn (18,8% tegen 12,4%). De occasionele beoefenaars hebben een hoofdzakelijke klassieke focus (36,1%), en in mindere mate een populair en op muziek georiënteerd participatieprofiel (15,3%).

Tabel 9.11: Kenmerken clusters receptieve participatie: leeftijd, geslacht en opleidingsniveau
(Bron: AK Bevolkingsonderzoek)

	Niet-participanten	Klassieke participanten	Populaire en muziek-participanten	Hardcore participanten
Geslacht (N=1547)				
% Vrouwen/Mannen	49,4/50,6	46,0/54,0	47,2/52,8	55,9/44,1
Opleidingsniveau (N=1479)				
% Hoogopgeleiden	15,1	42,7	19,9	42,9
% Studenten	3,0	9,2	28,4	26,8
Leeftijd (N=1531)				
% 14-17 jaar	2,2	4,3	13,9	10,0
% 18-34 jaar	17,3	21,3	45,7	34,8
% 35-54 jaar	38,7	41,2	30,4	39,6
% 55-65 jaar	25,0	21,8	8,0	10,9
% 66-75 jaar	16,8	11,3	2,1	4,8
Gemiddelde leeftijd in jaren (N=1532)	49,3	45,9	33,2	37,5

Tabel 9.12: Receptieve cultuurparticipatie naar intensiteit van amateurkunstbeoefening (rijpercentages) (Bron: AK bevolkingsonderzoek)

	Niet-participanten	Klassieke participanten	Populaire en muziek-participanten	Hardcore participanten
Frequentie creatieve hobby (N=1511)				
Nooit creatieve hobby beoefend	63,7	14,7	16,2	5,5
Vroeger wel, nu geen amateur-kunstenaar	38,9	26,1	22,7	12,4
Occasionele amateurkunstenars	29,9	36,1	15,3	18,8
Frequente amateurkunstenars	16,4	27,9	28,6	27,2

Diegenen die er wat receptieve cultuurparticipatie met kop en schouders bovenuit steken, zijn de frequente amateurkunstenars. Iets meer dan één vierde van hen kan beschouwd worden als hardcore cultuurparticipanten, slechts 16,4% onder hen neemt nauwelijks deel aan culturele activiteiten. Dat 28,6% van deze respondentengroep een populair en op muziek gerichte participatieprofiel heeft, ligt aan de leeftijdsstructuur van deze groep. Zoals we reeds zagen, zijn het voornamelijk de jongeren die intens met een creatieve hobby bezig zijn. Zij hebben in het algemeen ook een meer populaire en op muziekconcerten gerichte cultuurdeelname.

Tabel 9.13: Kenmerken clusters receptieve participatie naar intensiteit van amateurkunstbeoefening (rijpercentages N=1511) (Bron: AK bevolkingsonderzoek)

	Niet-participanten	Klassieke participanten	Populaire en muziek-participanten	Hardcore participanten
% Nooit creatieve hobby beoefend	63,7	14,7	16,2	5,5
% Vroeger wel, nu geen amateurkunstenaar	38,9	26,1	22,7	12,4
% Occasionele amateurkunstenaars	29,9	36,1	15,3	18,8
% Frequente amateurkunstenaars	16,4	27,9	28,6	27,2

Op basis van het voorgaande kunnen we concluderen **dat amateurkunstenaars niet alleen vaker, maar ook anders aan het (uithuizig) receptief cultuuraanbod deelnemen in vergelijking met niet-amateurkunstenaars**. In het volgende deel gaan we na of en in welke mate amateurkunstenaars gekenmerkt worden door een hogere privaat receptieve cultuurdeelname.

9.2 RECEPTIEVE CULTUURPARTICIPATIE (PRIVAAT)

In dit deel spitsen we ons toe op de private kant van de receptieve cultuurdeelname. We onderzoeken meer bepaald of amateurkunstenaars meer dan niet-amateurkunstenaars boeken/strips lezen en muziek beluisteren.

9.2.1 Boeken en/of strips lezen

Amateurkunstenaars lezen thuis vaker en frequenter boeken en/of strips. Zo geeft slechts 24,0% van de amateurkunstenaars aan nooit of uitzonderlijk een boek en/of strip thuis ter hand te nemen, terwijl dit voor 44,5% van de andere respondenten het geval is. Eén vierde van de amateurkunstenaars doet dit meermaals tot wekelijks, tegen 14,8% van de respondenten die geen creatieve hobby beoefenen.

Gecontroleerd voor geslacht, leeftijd en opleidingsniveau blijft het effect van het al dan niet beoefenen van een creatieve hobby statistisch significant. Zo vinden we voor iedere respondent die thuis boeken en/of strips leest, ongeveer twee amateurkunstenaars die dit doen. We kunnen dan ook stellen dat er sprake is van een redelijk sterke samenhang tussen het beoefenen van een creatieve hobby en het lezen van boeken en/of strips.

Tabel 9.14: Boeken en/of strips lezen: amateurkunstenaars versus de rest van de bevolking (kolompercentages) (Bron: AK bevolkingsonderzoek)

Boeken en/of strips lezen	Niet-amateurkunstenaars	Amateurkunstenaars
Nooit of uitzonderlijk	44,5	24,0
Meermaals per jaar tot maandelijks	27,4	30,3
Meermaals per maand tot wekelijks	13,3	20,7
Meermaals per week tot dagelijks	14,8	25,0
Totaal	100,0	100,0
N	1256	743

9.2.2 Muziek beluisteren

In het bevolkingsonderzoek werden de respondenten bevraagd naar de muziek die ze beluisteren. De verschillende genres hebben we ondergebracht in drie groepen die samenvallen met de deeldisciplines binnen muziek. Onder de luisteraars van instrumentale muziek verstaan we de respondenten die aangeven uitzonderlijk naar klassieke en/of fanfaremuziek te luisteren. Het luisteren naar populaire muziek omvat de volgende genres: dance (techno, drum n bass, ...), pop- en rockmuziek, Nederlandstalige artiesten, hiphop, rap en R&B. De genres folk, jazz, wereldmuziek en chanson of kleinkunst werden in een laatste categorie ondergebracht.

Tabel 9.15: Luisteren naar muziek: amateurkunstenaars versus de rest van de bevolking (Bron: AK bevolkingsonderzoek)

	Amateurkunstenaar?	
	% Neen	% Ja
Luisteren naar instrumentale muziek (N=2076)	28,2	42,3
Luisteren naar populaire muziek (N=2076)	81,4	87,5
Luisteren naar folk, jazz, wereldmuziek (N=2075)	54,2	68,8

Zoals tabel 9.15 duidelijk laat zien, luisteren amateurkunstenaars vaker naar instrumentale muziek (42,3% tegen 28,2%) en folkmuziek (68,9% tegen 55,1%). Wat populaire muziek betreft, stellen we echter geen groot verschil vast. Na controle voor verschillen in geslachtscompositie, leeftijd en opleidingsniveau voor beide groepen, blijkt dat amateurkunstenaars zowel meer naar jazz/folk/wereldmuziek als naar instrumentale muziek luisteren. Het vaker luisteren naar populaire genres van amateurkunstenaars blijkt echter niet statistisch significant.

9.3 SOCIALE PARTICIPATIE

Om na te gaan of amateurkunstenaars ook sociaal actiever zijn dan de rest van de bevolking werd hen een lijst van 16 soorten verenigingen voorgelegd (tabel 9.16) waarbij ze moesten aangeven of ze de 12 maanden voorafgaand aan de bevraging al dan niet **organiserend lid of vrijwilliger⁶³ waren, actief lid⁶⁴, passief lid⁶⁵ of geen lid⁶⁶**. Tabel 9.16 geeft het procentueel aandeel weer van de amateurkunstenaars en de andere respondenten die actief of organiserend lid zijn van één of meerdere van de voorgelegde verenigingen.

Voor de meeste verenigingen vinden we dat mensen met een creatieve hobby vaker actief of organiserend lid zijn. Dit in het bijzonder, en dit is niet geheel verwonderlijk, wat culturele verenigingen (14,5% versus 2,5%), verenigingen voor amateurkunsten (19,0% versus 2,7%) en hobbyverenigingen (11,4% versus 6,3%) betreft.

Ook na controle voor invloeden van geslacht, leeftijd en opleidingsniveau zijn amateurkunstenaars vaker organiserend of actief lid van een vereniging. Dit geldt voor alle onderscheiden verenigingen⁶⁷. **Zo vinden we voor elke niet-amateurkunstenaar die actief of organiserend lid is van een culturele vereniging tot drie amateurkunstenaars die lid van zo'n vereniging zijn. Voor sociale verenigingen is deze verhouding tussen amateurkunstenaars en andere leden twee op één. We kunnen dus stellen dat amateurkunstenaars sociaal actiever zijn in vergelijking met mensen die geen creatieve hobby beoefenen.**

9.4 SPORT

Tabel 9.17 toont de mate waarin zowel de amateurkunstenaars als de andere respondenten het jaar voorafgaand aan het onderzoek sport beoefenden.

Amateurkunstenaars doen beduidend meer aan sport dan de respondenten die geen creatieve hobby beoefenen (31,4% versus 17,4% frequente sporters). Ze zijn bijgevolg niet alleen op cultureel en sociaal maar ook op sportief vlak actiever dan de andere respondenten. Dit blijft ook waar, als we controleren voor de verschillen in geslachts- en leeftijdsverdeling en opleidingsniveau tussen beide respondentengroepen. Ongeacht leeftijd, geslacht of opleidingsniveau doen amateurkunstenaars dus vaker aan sport dan niet-amateurkunstenaars.

⁶³ Zelf activiteiten mee helpen organiseren of actief in een bestuursorgaan, ondersteunende taken uitvoeren, of verantwoordelijk zijn voor een groep (bv. geven van een cursus).

⁶⁴ De respondent heeft aan minstens één activiteit actief deelgenomen

⁶⁵ De respondent heeft lidgeld betaald, donatie/sponsorgeld gegeven aan een vereniging, maar niet actief deelgenomen aan één van hun activiteiten.

⁶⁶ De respondent heeft geen lidgeld betaald en ook niet aan één van de activiteiten deelgenomen

⁶⁷ Voor de multivariate analyses werden de verenigingen ingedeeld in 4 types (Smits, 2004): culturele verenigingen, sociale verenigingen, ontspanningsverenigingen en jeugdverenigingen (zie integrale onderzoeksrapport voor meer info).

Tabel 9.16: Lidmaatschap verenigingen: amateurkunstenaars versus rest van de bevolking (in %) (N=2090) (Bron: AK Bevolkingsonderzoek)

Actief of bestuurslid	Geen amateurkunstenaar	Amateurkunstenaar
Jeugdbewegingen	5,5	13,9
Hobbyverenigingen	6,3	11,4
Vereniging voor amateurkunstbeoefening	2,7	19,0
Sociale vereniging	3,2	8,0
Organisatie muziekfestival, fuif, buurtfeest,...	7,1	15,7
Buurt- of wijkwerking, carnaval vereniging,...	5,0	7,3
Verenigingen die andere helpen (Rode Kruis, Vlaamse Kruis,...)	2,7	3,8
Cultuurfonds	1,5	2,7
Politieke partij of vereniging hieraan verbonden	1,6	3,0
Seniorenvereniging	5,9	4,5
Sportvereniging - of club	24,6	34,5
Vereniging van vrienden van musea, opera, archief,...	2,2	3,7
Oudercomité, ouderverenigingen	3,2	5,9
Levensbeschouwelijke vereniging	2,4	5,3
Heemkundige kring, vereniging voor volkskunde,...	1,4	0,8
Culturele verenigingen, ateliers,...	2,5	14,5

Tabel 9.17: Sport beoefenen: amateurkunstenaars versus rest van de bevolking (kolompercentages) (Bron: AK Bevolkingsonderzoek)

Sport beoefenen	Geen amateurkunstenaars	Amateurkunstenaars
Nooit of uitzonderlijk	47,0	22,9
Meermaals per jaar tot maandelijks	12,5	15,9
Meermaals per maand tot wekelijks	23,1	29,9
Meermaals per week tot dagelijks	17,4	31,4
Totaal	100,0	100,0
N	1238	743

The W

10. SAMENVATTENDE VERGELIJKING

TUSSEN AMATEURKUNSTENAARS EN NIET-AMATEUR-KUNSTENAARS

Doorheen dit rapport maakten we op zeer diverse gebieden een vergelijking tussen amateurkunstenaars en niet-amateurkunstenaars. Men kan zich de vraag stellen op welke eigenschappen amateurkunstenaars nu het meest van niet-amateurkunstenaars verschillen. Bij wijze van afsluiting hebben we daarom een discriminantanalyse uitgevoerd. Op basis van deze analysetechniek kunnen we nagaan welke karakteristieken het verschil tussen amateurkunstenaars en de rest van de bevolking het beste kenmerken.

Met de discriminantanalyse willen we nagaan in welke mate we op basis van de ingevoerde karakteristieken juist kunnen raden of een respondent al dan niet een amateurkunstenaar is. Wanneer we van de honderd gevallen er 50 juist schatten, dan zegt dit in feite niets, want de kans dat we volledig lukraak een respondent in de juiste categorie plaatsen is ongeveer 50% voor alle gevallen.

Indien we dus op basis van bepaalde karakteristieken het al dan niet beoefenen van creatieve hobby in, bijvoorbeeld, 80% van de gevallen juist hebben geraden, dan blijkt dat deze veranderlijken systematisch het verschil tussen amateurkunstenaars en niet-amateurkunstenaars karakteriseren. Dit laat toe om vast te stellen op welke specifieke kenmerken amateurkunstenaars substantieel verschillen van de niet-beoefenaars. Om de kracht van een discriminantanalyse te bepalen, bestaan er specifieke statistische maten⁶⁸. Het gebruik van deze maten veronderstelt enige statistische voorkennis. Daarom hanteren we in de tekst een eenvoudiger criterium: in hoeveel procent van de gevallen voorspellen we het al dan niet beoefenen van een creatieve hobby in de vrije tijd van personen juist op basis van bepaalde karakteristieken. Om deze percentage te interpreteren gebruiken we onderstaande vuistregels:

- 50-60 % juiste voorspellingen: zwak onderscheid
- 61-70 % juiste voorspellingen: matig onderscheid
- 71-80 % juiste voorspellingen: sterk onderscheid
- 81 % en meer juiste voorspellingen: zeer sterk onderscheid

De discriminantanalyses gebeurden trapsgewijs. In opeenvolgende analyses werden amateurkunstenaars van niet-amateurkunstenaars achtereenvolgens onderscheiden op basis van hun receptieve deelname aan culturele activiteiten, hun sociale participatie en op basis van de correlaten gerapporteerd in hoofdstuk 7⁶⁹. In een laatste stap werden

⁶⁸ Wilk's lambda, Canonische correlatie.

⁶⁹ Voor de resultaten van de verschillende deelanalyses verwijzen we naar het integrale eindrapport.

alle variabelen samengebracht in één analyse. We presenteren hier alleen de resultaten uit dit finale model, waarin alle veranderlijken met toevoeging van geslacht, leeftijd en opleidingsniveau werden opgenomen. In tabel 10.1 worden alleen de indicatoren met een discriminatiekracht van 0,200 of meer opgenomen.

In dit finale model stellen we vast dat bovenal het bezoeken van musea en/of tentoonstellingen, de nadruk op zelfontplooiing en een hoog opleidingsniveau sterk kenmerkend zijn voor amateurkunstenaars. Daarnaast vinden we amateurkunstenaars meer terug onder personen die thuis boeken en/of strips lezen, naar wereld- en klassieke muziek luisteren, monumenten en bezienswaardige gebouwen bezoeken en ook wel eens een klassiek concert meepikken. Op basis van de in dit model ingevoerde karakteristieken kunnen we in 70,3% van de gevallen juist voorspellen of een individu nu al dan niet een creatieve hobby beoefent.

Het is voornamelijk de receptieve culturele participatie van de respondenten die, alles in beschouwing genomen, het sterkst discriminerend is. Zo zijn 13 van de 21 sterkst onderscheidende karakteristieken receptieve culturele activiteiten. De sociale participatie van de respondenten, daarentegen, lijkt in het gehele model niet zo sterk door te wegen. Naast de organisatie van muziekfestivals en fuiven (0,244), vinden we enkel het actieve/organiserende lidmaatschap van levensbeschouwelijke verenigingen nog terug (0,227).

Andere aspecten waarin amateurkunstenaars zich sterk onderscheiden van niet-amateurkunstenaars zijn hun hoger opleidingsniveau, hun jonge leeftijd, hun sportbeoefening en het leidinggevende karakter van hun hoofdberoep.

Tabel 10.1: Resultaten discriminantanalyse: algemeen model (Bron: AK Bevolkingsonderzoek)

Item	Discriminatiekracht
Het bezoeken van musea en/of tentoonstellingen	0,453
Zelfontplooiing	0,438
Opleidingsniveau	0,413
Het lezen van boeken en/of strips	0,380
Het luisteren naar wereldmuziek	0,343
Het luisteren naar klassieke muziek	0,335
Het beoefenen van sport	0,327
Het bijwonen van klassieke muziek concerten	0,319
Leeftijd	-0,306
Bezoeken van monumenten en bezienswaardige gebouwen	0,299
Professioneel leidinggevende taak	0,266
Organisatie van muziekfestivals, fuiven, ...	0,244
Het bezoeken van archeologische sites	0,243
Het luisteren naar fanfaremuziek	0,242
Het bijwonen van een optreden van een lokale artiest	0,240
Het luisteren naar folk	0,236
Het bijwonen van amateurtoneelvoorstellingen	0,234
Het luisteren naar kleinkunst en chanson	0,230
Het bijwonen van jazz en/of blues optredens/festivals	0,230
Actief/organiserend lidmaatschap levensbeschouwelijke vereniging	0,227
Sociaal support	0,222
Positief zelfbeeld	0,216
(N=805) Wilks' Lambda= .775 – Canonische correlatie=.475 – 70.3% van de oorspronkelijke cases correct geïdentificeerd	

LITERATUUR

Anciaux, B., 2000, Beleidsnota Cultuur 2000-2004. Brussel: Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Stedelijk Beleid, Huisvesting en Brusselse Aangelegenheden.

Aschaffenburg, K. & I. Maas, 1997. "Cultural and educational careers: The dynamics of social reproduction." in: *American Sociological Review* 62:573-587.

Beck, U., (1992). *Risk Society: Towards a New Modernity*. London: Sage.

Bihagen, E. & T. Katz-Gerro, 2000. "Culture consumption in Sweden: The stability of gender differences." in: *Poetics* 27:327-349.

Blokland, H., 1990, Over cultuurspreiding, distinctie en beschaving. *Boekmancahier* 5(2), 227-244.

Bourdieu, P., 1984, *Distinction: A social critique of the judgement of taste*. London: Routledge.

Bradshaw, T., 1998, 1997 Survey of public participation in the arts. Summary report. Wasgington D.C.: National Endowment for the Arts.

Bryson, B., 1996. "Anything but heavy metal: Symbolic exclusion and musical dislikes." in: *American Sociological Review* 61:884-899.

Chan, T.W. & Goldthorpe, J. H., 2007, "Social Stratification and cultural consumption: Music in England" in: *European Sociological Review*, 23, (1), p. 1-19.

Claeys, J., M. Elchardus, & D. Vandebroeck. 2005. "De smalle toegang tot cultuur. Een empirische analyse van cultuurparticipatie en van de samenhang tussen sociale participatie en cultuurparticipatie." Pp. 7-35 in *Vlaanderen gepeild?* Brussel: Vlaamse Gemeenschap.

De Groof, S. & W. Smits (2004), *Onbehagen en participatie bij jongvolwassenen*, Technisch verslag: veldwerk, responsanalyse, vragenlijst en schaalgegevens, Vrije Universiteit Brussel, Vakgroep Sociologie, Onderzoeksgroep TOR.

De Haan, J. & Knulst, W., 2000, *Het bereik van de kunsten*. Den Haag: Sociaal en cultureel planbureau.

De Jong, M.J., 2003, "Culturele distinctie en sociale distantie" in: Tacq, J. (red.), *Het oeuvre van Pierre Bourdieu*. Antwerpen/Appeldoorn: Garant.

DiMaggio, P., 1982. "Cultural capital and school success: The impact of status culture participation on the grades of U.S. high school students." in: *American Sociological Review* 47:189-201.

DiMaggio, P. & F. Ostrower, 1989. "Participation in the arts by black and white Americans." in: *Social Forces*, 68:753-778.

DiMaggio, P. & M. Useem, 1978. "Social class and arts consumption. The origins and consequences of class differences in exposure to the arts in America." in: *Theory and Society*, 5:141-161.

Dodd, F., Graves, A. & Taws, K., 2008, *Our Creative Talent: the voluntary and amateur arts in England* Prepared for the Department for Culture, Media and Sport and Arts Council England, London: Arts Council England.

Donnat, O. (1996). *Les Amateurs: Enquête sur les activités artistiques des Français*, Paris: Ministère de la culture, DAG, département des études et de la prospective.

Elchardus, M., L. Huyse & M. Hooghe. 2001. "Het maatschappelijk middenveld in Vlaanderen. Een onderzoek naar de sociale constructie van democratisch burgerschap." Pp. 253. Brussel: VUB-Press.

Elchardus, M. & J. Siongers, 2003. "Cultural practice and educational achievement. The role of the parents' media preferences and taste culture." in: *The Netherlands' Journal of Social Sciences*.

Elchardus, M. & J. Siongers, 2007. "Ethnocentrism, taste and symbolic boundaries." in: *Poetics* 35:215-238.

Featherstone, M., 1991. *Consumer Culture and Postmodernism*, London, Sage.

Glorieux, I., S. Koelet, I. Mestdag, J. Minnen, M. Moens & J. Vandeweyer, 2006. *De 24 uur van Vlaanderen. Het dagelijkse leven van minuut tot minuut*. Leuven: Lannoo Campus.

Hooghe, M. & D. Stolle. 2003. "De invloed van jeugdparticipatie op sociaal kapitaal-indicatoren bij volwassenen. Een analyse van retrospectieve surveygegevens en paneldata." In: *Ethiek en Maatschappij* / 5:3-32.

Hutchison, R. & Feist, A, 1991, *Amateur Arts in the UK*. London: Policy Studies Institute.

Iso-Ahola, E. Seppo & L. Edgar Jackson. 1994. "Starting, ceasing, and replacing leisure activities over the life-span." In: *Journal of leisure research* 26:227-249.

Jeanotte, M.S., 2003, "Singing alone? The contribution of cultural capital to social cohesion and sustainable communities" in: *The International Journal of Cultural Policy*, 9 (1), 35-49.

Karttunen, S., 1998, "How to identify artists? Defining the population for 'status-of-the-artist' studies" in: *Poetics*, 26, 1-19.

Katz-Gerro, T., 1999, "Cultural Consumption and Social Stratification: Leisure Activities, Musical Tastes, and Social Location" in: *Sociological Perspectives*, 42 (4), p. 627-646.

Katz-Gerro, T., 2004, "Cultural Consumption Research: Review of methodology, Theory and Consequence" in *International Review of Sociology*, 14 (1), p. 11-29.

Koelet, S (2005) *Standvastige verschillen. Een analyse van theoretische benaderingen over de verdeling van het huishoudelijke werk van vrouwen en mannen op basis van tijdsbudgetonderzoek*. Onderzoeksgroep TOR, Vrije Universiteit Brussel.462p.

Kracman, K., 1996, *The effect of school-based arts instruction on attendance at museums and the performing arts*. In: *Poetics* 24 (2-4), 203-218.

Lievens, J., De Meulemeester, H. & Weage, H., 2005, *Naar een verklarende model voor publieke kunstparticipatie*, in: Lievens, J., Waeghe, H., *Cultuurkijker, cultuurparticipatie in breedbeeld*, p. 45-84.

Lievens, J., Waege, H. & De Meulemeester, H., 2006, Cultuurkijker, cultuurparticipatie gewikt en gewogen. De Boeck, Antwerpen.

Matarasso, F., 1997, Use or Ornament? The social impact of participation in the arts. Stroud: Comedia.

Menger, P.M., 1999, "Artistic Labour Markets and Careers" in: Annual review of Sociology, 25, 541-574.

Moulin, R., 1992, L'artiste, l'institution et le marché. Paris: Flammarion.

Nagel, I., 2003. Cultuurdeelname in de levensloop. Utrecht: Universiteit Utrecht.

Pakulski, J. & Waters, M., 1996, The Death of Class, Sage, London.

Peterson, R.A., 1992. Understanding Audience Segmentation from Elite and Mass to Omnivore and Univore. Poetics 21, pp. 243-258.

Peterson, R.A., Simkus, A., 1992. How Musical tastes mark occupational status groups. In: Lamont, M., Fournier, M., (Eds.), Cultivating Differences: Symbolic Boundaries and the making of Inequality. The University of Chicago Press, pp. 152-186.

Phillips, L., (1997) In The Public Interest: Making art that makes a difference in the United States, Stroud: Comedia.

Poole, M. E. 1986. "Adolescent Leisure Activities: Social Class, Sex and Ethnic Differences." In: Australian Journal of Social Issues/ 21:42-56.

Raymore, L. A.. 1995. "Leisure behaviour and the transition from adolescence to young adulthood." In: Leisure Studies 14:202-216.

Raymore, L. A., B. L. Barber, J. S. Eccles & G. C. Godbey. 1999. "Leisure Behavior Pattern Stability during the Transition from Adolescence to Young Adulthood." In: Journal of Youth and Adolescence/ 28:79-103.

Schulze, G., 1992, Die Erlebnisgesellschaft: Kultursoziologie der Gegenwart. Frankfurt Campus Verlag.

Scott, David & K. Fern Willits. 1989. "Adolescent and adult leisure patterns: a 37-year follow-up study." In: Leisure Sciences 11:323-335.

Scott, David & K. Fern Willits. 1998. "Adolescent and adult leisure patterns: a reassessment." In: Journal of leisure research/ 30:319-330.

Shanahan, J. Michael & P. Brian Flaherty. 2001. "Dynamic patterns of time use in adolescence." In: Child Development/ 72:385-401.

Siongers, J., 2007. Van generatie op generatie. Een cultuursociologische benadering van de gelijkenissen in houdingen en smaken tussen ouders en hun adolescente kinderen. Brussel: Onderzoeksgroep TOR, Vakgroep Sociologie, Vrije Universiteit Brussel.

Siongers, J. & F. Stevens. 2002. "Esthetica voor gevorderden. Over smaken en mediavoorkeuren." Pp. 53-84 in De symbolische samenleving. Een exploratie van de nieuwe sociale en culturele ruimtes, edited by M. Elchardus & I. Glorieux. Tiel: Lannoo.

Smits, W. 2004. "Maatschappelijke participatie van jongeren. Bewegen in de sociale, vrijetijds- en culturele ruimte. Eindverslag van het Programma Beleidsgericht Onderzoek 'Maatschappelijke participatie van jongeren' (PBO99A/14/85) in opdracht van de Administratie Cultuur, Afdeling Jeugd en Sport van de Vlaamse Gemeenschap." Brussel: Vakgroep Sociologie, Onderzoeksgroep TOR.

Smits, W., 2009. "It runs in the family? Why youngsters in the vocational tracks participate less in voluntary organisations." in: Conference of the European Sociological Association ESA 2009: European Society or European Societies?

Stevens, F., 2001. "Gemaakte keuzes? Een analyse van de muziek- en mediapreferenties van Vlaamse jongeren." in: *Sociologische Gids* 48:138-155.

Sullivan, A., 2000. *Cultural capital, rational choice and educational inequalities* (PhD thesis). Oxford: Oxford University.

UNESCO, 1980, Recommendation concerning the Status of the Artist, [06/08/2009, www.unesco.org]

Uunk, W. & W. Ultee (1996). "Kenniss of cultuur? Het belang van opleiding en deelname aan schone kunsten bij partnerkeuze in Nederland tussen 1948 en 1992" in: *Amsterdams Sociologisch Tijdschrift*, 23 (2): 331-365.

van den Broeck, A., F. Huysmans, & J. de Haan, 2005. *Cultuurminnaars en cultuurmijders*. Den Haag: SCP.

van den Broeck, A., J. de Haan, & F. Huysmans, 2009. *Cultuurbewonderaars en cultuurbeoefenaars*. Den Haag: SCP.

van Eijck, K., 1997. "The impact of family background and educational attainment on cultural consumption: A sibling analysis." in: *Poetics* 25:195-224.

van Eijck, K., 2001. "Social Differentiation in Musical Taste Patterns" in: *Social Forces*, 97 (3): 1163-1184.

Van Eijck, K., & Lievens, J., 2008, 'Cultural Omnivorousness as a combination of highbrow, pop, and folk elements: The relation between taste patterns and attitudes concerning social integration' in: *Poetics*, 36, p. 217-242.

Voorpostel, M. & T. van der Lippe, 2001. "Jongeren en cultuur. Een verklaring voor verschillen in deelname aan elite en populaire cultuur." in: *Mens en Maatschappij* 76.

VRIND, 2008, *Vlaamse Regionale Indicatoren*, Brussel: Studiedienst van de Vlaamse regering.

Waeye, H., 1997, *Vertogen over de relatie tussen individu en gemeenschap; ontwikkeling en validering van meetinstrumenten in het kader van survey-onderzoek*. ACCO: Leuven/Amersfoort.

Williams, D., 1997, *How The Arts Measure Up: Australian research into the Social Impact of the Arts*, Stroud: Comedia.

BIJLAGE

DE BEOEFENING VAN AMATEURKUNSTEN: FOCUS OP LEERKRACHTEN

De relatie tussen cultuur (culturele preferenties en cultuurparticipatie) en onderwijsprestaties is reeds veelvuldig onderzocht. Leerlingen met een ruime culturele bagage maken veel meer kans op een succesvolle onderwijs carrière dan leerlingen met een beperkte culturele bagage (Aschaffenburg & Maas, 1997; Bernstein, 1973; Bourdieu & Passeron, 1970; DiMaggio & Mohr, 1985; De Graaf & De Graaf, 2002; Elchardus & Siongers, 2003; Sullivan, 2000). Afhankelijk van de relatie die men schetst tussen deze culturele bagage en onderwijsverwerving enerzijds en de socio-economische achtergrond van leerlingen anderzijds, betekent dit een positief dan wel een negatief verhaal voor onderwijskansen. Nemen we aan dat het onderwijs wel degelijk een meerwaarde kan bieden en de culturele bagage die men van thuis uit meekrijgt kan aanvullen en zodoende ook de onderwijs- en arbeidskansen van jongeren kan verhogen, dan kunnen we ons de vraag stellen welke rol de leerkrachten in dit proces van culturele vorming spelen. Ongetwijfeld vormen zij belangrijke actoren in het proces van culturele vorming en verspreiding op school. De vraag wat de culturele interesses en praktijken van leerkrachten inhouden is dan ook uitermate belangrijk.

Aan de culturele interesses van leerkrachten werden al verschillende studies gewijd. Sterk richtinggevend daarbij zijn de studies van Pierre Bourdieu. Bourdieu (1979) typeerde de leerkrachten⁷⁰ als een beroepsgroep die rijk is aan cultureel kapitaal, maar relatief arm aan economisch kapitaal. Het is een beroepsgroep die net als kunstenaars, verpleegkundigen, architecten en dergelijke eerder hooggeschoold is en cultureel zeer actief is, maar binnen de hogere klassen relatief weinig financiële middelen bezit. Uit zijn cijfers bleek inderdaad dat zij van alle beroepsgroepen het meest lezen (buiten werk-literatuur), het meest theater, musea en kunstgallerijen bezochten. Ook DiMaggio en Useem (1978) stelden in de Verenigde Staten vast dat leerkrachten in veel sterkere mate participeerden aan cultuur (theater, symfonieorkest, opera, ballet, musicals, bioscoop) dan andere witteboordenberoepen, alsook dan leidinggevend en de vrije beroepen.

Meer recent bleek ook uit Nederlands onderzoek de hogere culturele participatiegraad (bv. bezoek aan theater en concerten) van leerkrachten (de Jong & van de Kamp, 2000). Daarbij stelden ze tevens verschillen vast naargelang het vak dat ze doceerden, alsook naar geslacht en leeftijd. Docenten die zich met kunstzinnige vakken bezighouden bezoeken significant vaker tentoonstellingen, theaters en musea en wonen vaker klassieke concerten bij dan andere docenten. Zij worden daarin gevolgd door de taal-leerkrachten. Oudere leerkrachten participeren vaker dan jongere leerkrachten aan de hogere kunst- en cultuurvormen. Vrouwelijke leerkrachten participeren eveneens vaker aan de hogere cultuurvormen dan hun mannelijke collega's.

⁷⁰ Hij besprak wel vooral de leraars uit het secundair en hoger onderwijs. Leraars uit het basisonderwijs associeerde hij met een intermediair niveau van cultureel kapitaal.

Over de actieve cultuurbeoefening van leerkrachten in vergelijking met andere beroepsgroepen is evenwel veel minder geweten. Op basis van de survey *Cultuurparticipatie in Vlaanderen 2003-2004* kan zo'n vergelijking worden gemaakt tussen leerkrachten en personen tewerkgesteld in andere disciplines.

De vergelijking die we op basis van de cultuurparticipatiesurvey maken berust alleen op de werkende populatie. De verschillen zijn evenwel overduidelijk. **Terwijl van de niet-leerkrachten 41,6% het afgelopen half jaar een kunstzinnige hobby heeft uitgeoefend, is dit bij de leerkrachten maar liefst 66,9%. Daarenboven beoefenen leerkrachten ook meer verschillende vormen van amateurkunsten dan niet-leerkrachten.** Van de personen die aangeven dat ze een creatieve hobby uitoefenen participeert bij de leerkrachten 63% aan meer dan één van de 11 onderscheiden vormen. Bij de niet-leerkrachten ligt dit percentage significant lager en betreft het slechts 45% van de amateurkunstenbeoefenaars. **Bovendien tellen we bij leerkrachten ook verhoudingsgewijs meer beoefenaars voor elk van de onderscheiden vormen van amateurkunsten. De verschillen zijn vaak bijzonder groot. Zo houdt nog geen 2% van de Vlaamse actieve bevolking zich in zijn vrije tijd bezig met beeldhouwen, boetseren, keramiek of pottenbakken, terwijl bij de leerkrachten 8,5% aangeeft dit in de vrije tijd te doen. Ook het percentage personen dat zingt of een muziekinstrument bespeelt, ligt bij de leerkrachtengroep ongeveer drie keer hoger dan bij de rest van de actieve bevolking.**

Tabel 0.1: Beoefening van amateurkunsten: vergelijking tussen leraren en niet-leraren

(Bron: CPS 2003-2004)

Laatste 6 maand beoefend	Geen leraar		Leraar	
	%	N	%	N
Dansen zoals jazzballet, moderne dans, klassieke dans of volksdans	5,4	3013	11,9	236
Toneel	2,9	3013	6,8	236
Fotografie, film, video of computerkunst	11,6	3008	17,4	236
Schilderen, tekenen of grafisch werk	6,1	3012	14,0	236
Beeldhouwen, boetseren, keramiek of pottenbakken	1,8	3012	8,5	236
Muziekinstrument bespelen	7,8	3014	21,7	235
Zingen	7,1	3011	21,7	235
Creatief schrijven	5,0	3003	13,7	234
Creatief werken met textiel	8,4	3013	13,2	235
Een vorm van amateurkunsten	41,6	3016	66,9	236
Selectie participanten:				
Participeert aan meer dan 1 vorm	45,1	1254	62,7	158

Het effect van het lerarenberoep is zelfs sterker dan het effect van geslacht en opleiding. De kans om een creatieve hobby uit te oefenen is voor een leerkracht bijna twee keer hoger dan voor andere tewerkgestelden.

Uitgiftejaar: 2009
Onderzoek in opdracht van vzw Forum voor Amateurkunsten
v.u.: Luk Verschueren, Abrahamstraat 13, 9000 Gent
Voor bijbestellingen en downloads: www.amateurkunsten.be/onderzoek
Vormgeving: info@heartwork.be - Jan Boels, Olga Lincautan

